

**Raport privind
implementarea
Directivei rasiale în
România
2003-2010**

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII

**Raport privind implementarea
Directivei rasiale în România
2003-2010**

Prezentul Raport privind implementarea Directivei rasiale a fost coordonat de domnul Asztalos Csaba Ferenc, membru în Colegiul director, Președinte al CNCD. De asemenea, la realizarea lucrării au contribuit domnul Dezideriu Gergely, membru în Colegiul director al CNCD, Iulia Vaida - Serviciul Asistenți Colegiul director, Andreea Banu, Corina Comșa, George Lica, Alina Ungureanu, Silvia Răduț - Departamentul Programe și Relații Internaționale, Dora Mărgărit - Cabinetul Președintelui, Denisa Lazăr - Biroul de Comunicare și Relații cu Publicul. Părțile componente ale Raportului au fost realizate după cum urmează:

Coordonator:

Asztalos Csaba Ferenc, Președinte, membru în Colegiul director al CNCD

Grup de lucru:

Dezideriu Gergely, membru în Colegiul director al CNCD - Partea I, a II -a, a III-a

Iulia Vaida – Partea a III-a

Andreea Banu – Partea a IV-a

Corina Comșa – Partea a IV-a

George Lica – Partea a IV-a

Alina Ungureanu – Partea a IV-a

Silvia Răduț – Partea a IV-a

Dora Mărgărit – Redactare

Denisa Lazăr - Redactare

CUPRINS

PARTEA I - MĂSURI DE TRANSPUNERE A DIRECTIVEI 2000/43/CE ÎN LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ

Capitolul I. Contextul adoptării Directivei și a legislației naționale de transpunere

Paragrafele 1-6.....Pagina 9

Capitolul II. Conceptul de discriminare în Directiva rasială (ARTICOLUL 2) și legea națională

Paragrafele 7-19.....Paginile 10-12

Capitolul III. Domeniul de aplicare al Directivei rasiale (ARTICOLUL 3) și legea națională de transpunere

Paragrafele 20-27.....Paginile 12-14

Capitolul IV. Cerințe ocupaționale specifice în Directiva rasială (ARTICOLUL 4) și legea națională de transpunere

Paragrafele 28-30.....Paginile 14-15

Capitolul V. Acțiunea pozitivă în Directiva rasială (ARTICOLUL 5) și legea națională de transpunere

Paragrafele 31-32.....Pagina 15

Capitolul VI. Cerințe minime în Directiva rasială (ARTICOLUL 6) și legea națională de transpunere

Paragrafele 33-34.....Paginile 15-16

Capitolul VII. Căi de atac și apărarea drepturilor în Directiva rasială (ARTICOLUL 7) și legea națională de transpunere

Paragrafele 35-41.....Paginile 16-17

Capitolul VIII. Sarcina probei în Directiva rasială (ARTICOLUL 8) și legea națională de transpunere

Paragrafele 42-44.....Paginile 17-18

Capitolul IX. Victimizarea în Directiva rasială (ARTICOLUL 9) și legea națională de transpunere

Paragrafele 45-46.....Pagina 18

Capitolul X. Organisme de Promovare a Egalității de Tratat în Directiva rasială (ARTICOLUL 13) și legea națională de transpunere

Paragraful 47.....Paginile 18-19

Capitolul XI. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și îndeplinirea standardelor de independență instituțională

Paragrafele 48-77.....Paginile 19-24

Capitolul XII. „Sancțiuni” în Directiva rasială (ARTICOLUL 15) și legea națională de transpunere

Paragrafele 78-79.....Pagina 24

**PARTEA A II-A - JURISPRUDENȚA CNCD SUB INCIDENȚA LEGII
NAȚIONALE DE TRANSPUNERE A DIRECTIVEI 2000/43/CE**

Capitolul I. Plângeri adresate CNCD sub incidența legii naționale antidiscriminare

Paragrafele 80-82.....Paginile 27-28

Capitolul II. Plângeri adresate CNCD incidente discriminării interzise de Directiva 2000/43/CE

Paragrafele 83-84.....Pagina 28

**Capitolul III. Soluții de admitere a plângerilor incidente discriminării interzise de Directiva
2000/43/CE**

Paragrafele 85-86.....Pagina 29

**Capitolul IV. Criteriile de discriminare în cazurile de constatare sub incidența Directivei
2000/43/CE**

Paragraful 87.....Pagina 30

Capitolul V. Formele de discriminare în cazurile constatate de CNCD

Paragraful 88.....Pagina 30

Capitolul VI. Domeniile în care s-a manifestat discriminarea în cazurile constatate de CNCD

Paragraful 89.....Pagina 31

Capitolul VII. Sancțiuni aplicate în cazurile de discriminare constatate de CNCD

Paragraful 90.....Paginile 31-32

Capitolul VIII. Soluții de constatare pronunțate în anul 2003

Paragrafele 91-112.....Paginile 32-34

Capitolul IX. Soluții de constatare pronunțate în anul 2004

Paragrafele 113-121.....Paginile 34-35

Capitolul X. Soluții de constatare pronunțate în anul 2005

Paragrafele 122-148.....Paginile 35-40

Capitolul XI. Soluții de constatare pronunțate în anul 2006

Paragrafele 149-160.....Paginile 40-42

Capitolul XII. Soluții de constatare pronunțate în anul 2007

Paragrafele 161-168.....Paginile 43-44

Capitolul XIII. Soluții de constatare pronunțate în anul 2008

Paragrafele 169-190.....Paginile 45-49

Capitolul XIV. Soluții de constatare pronunțate în anul 2009

Paragrafele 191-210.....Paginile 49-53

Capitolul XV. Soluții de constatare pronunțate în anul 2010

Paragrafele 211-219.....Paginile 53-56

**PARTEA a III-a - CONCEPTE INTERPRETATE ÎN JURISPRUDENȚA
CNCD INCIDENTE DOMENIULUI DE APLICARE AL DIRECTIVEI 2000/43/CE**

Capitolul I. Articolul 2 alin.3 din Directiva 2000/43/CE

Paragrafele 220-225.....Pagina 59

Capitolul II. Articolul 2 alin.4 din Directiva 2000/43/CE

Paragrafele 226-228.....Pagina 60

Capitolul III. Articolul 4 din Directiva 2000/43/CE

Paragrafele 229-231.....Paginile 60-61

Capitolul IV. Articolul 5 din Directiva 2000/43/CE

Paragrafele 232-250.....Paginile 61-66

Capitolul V. Articolul 7 din Directiva 2000/43/CE

Paragrafele 251-256.....Paginile 66-67

Capitolul VI. Articolul 8 din Directiva 2000/43/CE

Paragrafele 257-262.....Paginile 67-68

Capitolul VII. Articolul 9 din Directiva 2000/43/CE

Paragrafele 263-267.....Pagina 69

Capitolul VIII. Articolul 13 alin.2 din Directiva 2000/43/CE

Paragrafele 268-274.....Pagina 70

Capitolul IX. Origine rasială sau etnică

Paragrafele 275-282.....Paginile 71-72

Capitolul X. Segregare etnică. Educație

Paragrafele 283-298.....Paginile 73-76

PARTEA a IV-a – ACTIVITATEA DE PREVENIRE A DISCRIMINĂRII

Capitolul I. Prevenirea discriminării în materie de sport

Paragrafele 299-320.....Paginile 79-82

Capitolul II. Relația CNCD cu organizațiile neguvernamentale

Paragrafele 321-333.....Paginile 83-84

Capitolul III. Analiza comparativă a sondajelor de opinie comandate de CNCD

Paragrafele 334-348.....Paginile 85-89

**Capitolul IV. Programe derulate de către CNCD în perioada 2002-2010 conform prevederilor
Directivei 2000/43/CE**

Paragrafele 349-398.....Paginile 90-97

Capitolul V. Reflectarea în presă a discriminării etnice, rasiale și pe criteriul naționalității

Paragrafele 399-462.....Paginile 97-104

Capitolul VI. Bugetul instituției în perioada 2002-2010

Paragraful 463.....Pagina 105

❖ A N E X A ❖

Soluții de constatare a discriminării sub incidența legii naționale de transpunere a Directivei 2000/43/CE în perioada ianuarie 2003-iulie 2010

PARTEA I

MĂSURI DE TRANSPUNERE A DIRECTIVEI 2000/43/CE ÎN LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ

I. Contextul adoptării Directivei și a legislației naționale de transpunere

A. Adoptarea, intrarea în vigoare, termenul de transpunere și de raportare cu privire la implementarea Directivei

1. Directiva 2000/43/CE de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau de origine etnică, a fost adoptată în 29 iunie 2000. Directiva a fost publicată în **Jurnalul Oficial (JOCE/ L180) din 19 iulie 2000**.
2. Potrivit Art. 16 al Directivei 2000/43/CE: „Statele membre **adoptă actele** cu putere de lege și actele administrative necesare **pentru a se conforma prezentei directive până la 19 iulie 2003**. Atunci când statele membre adoptă aceste acte, ele cuprind o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale”.
3. Potrivit Art. 17 alin.1 al Directivei 2000/43/CE: „Statele membre trebuie să transmită Comisiei până la **19 iulie 2005 și la fiecare cinci ani după această dată** toate informațiile necesare Comisiei pentru a redacta un raport către Parlamentul European și către Consiliu **cu privire la aplicarea prezentei directive**”.

B. Adoptarea, intrarea în vigoare, modificările și completările legislației naționale de transpunere a Directivei

4. Guvernul României a adoptat **Ordonanța nr. 137/2000** privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare în 31 august 2000. Ordonanța a fost publicată în **Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 431 din 2 septembrie 2000** și a fost aprobată cu modificări și completări prin **Legea nr. 48/2002**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 31 ianuarie 2002.
5. Ulterior adoptării și aprobării prin lege, O.G. nr. 137/2000 a mai fost modificată și completată prin:
 - ◆ **Ordonanța Guvernului nr. 77/2003** pentru modificarea și completarea O.G. nr. 137/2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 619 din 30 august 2003, aprobată cu modificări și completări prin **Legea nr. 27/2004**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 216 din 11 martie 2004;
 - ◆ **Legea nr. 324/2006** pentru modificarea și completarea O.G. nr. 137/2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 626 din 20 iulie 2006;
 - ◆ **Ordonanța de Urgență nr. 75 din 11 iunie 2008** privind stabilirea de măsuri pentru soluționarea unor aspecte financiare în sistemul justiției, publicată în Monitorul Oficial nr. 462 din 20 iunie 2008, aprobată prin **Legea nr. 76 din 1 aprilie 2009**, publicată în Monitorul Oficial nr. 231 din 8 aprilie 2009.
6. **Legea nr. 324/2006** pentru modificarea și completarea O.G. nr. 137/2000 stipulează că „**transpune prevederile Directivei Consiliului 2000/43/CE** privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000, și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L303 din 2 decembrie 2000”.

II. Conceptul de discriminare în Directiva rasială (ARTICOLUL 2) și legea națională

A. DISCRIMINAREA DIRECTĂ ÎN DIRECTIVA RASIALĂ

7. Potrivit art. 2 alin.1 lit. a din Directiva rasială:

„(1) În sensul prezentei directive, principiul egalității de tratament înseamnă că nu se face o discriminare directă su indirectă pe baza rasei sau a originii etnice.
(2) În sensul alineatului (1):
(a) se consideră că are loc o discriminare directă atunci când o persoană este tratată mai puțin favorabil decât a fost sau ar fi o altă persoană, într-o situație comparabilă, pe baza rasei sau originii etnice.”

B. DISCRIMINAREA DIRECTĂ ÎN LEGEA NAȚIONALĂ

8. Potrivit art. 1 alin. 2 și alin.3 din O.G. nr. 137/2000 republicată **principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării sunt garantate în exercitarea drepturilor¹ și privesc persoane aflate în situații comparabile.**

9. Conceptul de discriminare este definit în art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 republicată. Definiția discriminării din O.G nr. 137/2000 este o reproducere a definiției cuprinse în art. 1 al **Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială**. Convenția definește discriminarea rasială ca: „...orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe bază de rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică care are ca scop sau ca efect înlăturarea sau restrângerea recunoașterii, a folosinței sau a exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniul politic, economic, social și cultural, sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

10. În mod asemănător, art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 definește conceptul de discriminare:

(b) (...) prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, a folosinței sau a exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

¹ În special: a) dreptul la un tratament egal în fața instanțelor judecătorești și a oricărui alt organ jurisdicțional; b) dreptul la securitatea persoanei și la obținerea protecției statului împotriva violențelor sau a maltratărilor din partea oricărui individ, grup sau instituție; c) drepturile politice, și anume drepturile electorale, dreptul de a participa la viața publică și de a avea acces la funcții și la demnități publice; d) drepturile civile, în special: (i) dreptul la libera circulație și la alegerea reședinței; ii) dreptul de a părăsi țara și de a se întoarce în țară; (iii) dreptul de a obține și de a renunța la cetățenia română; (iv) dreptul de a se căsători și de a-și alege partenerul; (v) dreptul de proprietate; (vi) dreptul la moștenire; (vii) dreptul la libertatea de gândire, conștiință și religie; (viii) dreptul la libertatea de opinie și de exprimare; (ix) dreptul la libertatea de întrunire și de asociere; (x) dreptul de petiționare; e) drepturile economice, sociale și culturale, în special: (i) dreptul la muncă, la libera alegere a ocupației, la condiții de muncă echitabile și satisfăcătoare, la protecția împotriva șomajului, la un salariu egal pentru muncă egală, la o remunerație echitabilă și satisfăcătoare; (ii) dreptul de a înființa sindicate și de a se afilia unor sindicate; (iii) dreptul la locuință; (iv) dreptul la sănătate, la îngrijire medicală, la securitate socială și la servicii sociale; (v) dreptul la educație și la pregătire profesională; (vi) dreptul de a lua parte, în condiții de egalitate, la activități culturale și sportive; f) dreptul de acces la toate locurile și la serviciile destinate folosinței publice.

C. DISCRIMINAREA INDIRECTĂ ÎN DIRECTIVA RASIALĂ

11. Potrivit art. 2 alin.2 lit. b din Directiva rasială:

(a) se consideră că are loc o discriminare indirectă atunci când o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră pune o persoană, de o anumită rasă sau origine etnică, într-o situație specială dezavantajoasă, în comparație cu alte persoane, în afară de cazul în care acea dispoziție, criteriu sau practică se justifică obiectiv, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a aceluia scop sunt corespunzătoare și necesare.

D. DISCRIMINAREA INDIRECTĂ ÎN LEGEA NAȚIONALĂ

12. Conceptul de discriminare indirectă a fost introdus în legislația antidiscriminare prin Ordonanța de Guvern nr. 77 din 28 august 2003 pentru modificarea și completarea O.G. nr. 137/2000, publicată în Monitorul Oficial nr. 619 din 30 august 2003, fiind reglementat în art. 2 alin.3.
13. Potrivit art. 2 alin.3 din O.G. nr. 137/2000 republicată:

Sunt discriminatorii, potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), față de alte persoane, în afara cazului în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluia scop sunt adecvate și necesare.

E. HĂRȚUIREA ÎN DIRECTIVA RASIALĂ

14. Potrivit art. 2 alin.3 din Directiva rasială

(a) Hărțuirea se consideră discriminare în sensul primului alineat, dacă are loc un comportament nedorit legat de rasă sau de originea etnică, având drept scop sau efect violarea demnității unei persoane sau crearea unui mediu de intimidare, ostil, degradant, umilitor sau jignitor. În acest context, conceptul de hărțuire se poate defini în concordanță cu legislația și practicile naționale ale statelor membre.

F. HĂRȚUIREA ÎN LEGEA NAȚIONALĂ

15. Conceptul de hărțuire a fost introdus explicit în legislația națională prin Legea nr. 27 din 5 martie 2004 privind aprobarea O.G. nr. 77/2003 pentru modificarea și completarea O.G. nr. 137/2000, publicată în Monitorul Oficial nr. 216 din 11 martie 2004.
16. Potrivit art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000 republicată:

a) Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori de azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv.

G. DISPOZIȚIA DE A DISCRIMINA ÎN DIRECTIVA RASIALĂ

17. Potrivit art. 2 alin.4 din Directiva rasială:

(a) Dispoziția de a discrimina față de persoane pe baza rasei sau a originii etnice se consideră a fi discriminare în sensul primului alineat.

H. DISPOZIȚIA DE A DISCRIMINA ÎN LEGEA NAȚIONALĂ

18. O.G. nr. 137/2000 în forma sa inițială, publicată în Monitorul Oficial nr. 431 din 2 septembrie 2000, prevedea în art. 2 alin.3 următoarele: „Dispozițiile sau, după caz, reglementările unei persoane fizice sau juridice, care generează efectele enunțate în alin. (2), antrenează răspunderea contravențională a persoanei fizice sau juridice, dacă nu intră sub incidența legii penale”. Art. 2 alin.3 din O.G. nr. 137/2000 a fost abrogat prin Legea nr. 48 din 16 ianuarie 2002 pentru aprobarea O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, publicată în Monitorul Oficial nr. 69 din 31 ianuarie 2002.

19. Conceptul de ordin/dispoziție de a discrimina a fost introdus prin Legea nr. 27 din 5 martie 2004 privind aprobarea O.G. nr. 77/2003 pentru modificarea și completarea O.G. nr. 137/2000, publicată în Monitorul Oficial nr. 216 din 11 martie 2004.

Potrivit art. 2 alin. 2 din O.G. nr. 137/2000 republicată:

(a) Dispoziția de a discrimina persoanele pe oricare dintre temeiurile prevăzute la alin. (1) este considerată discriminare în înțelesul prezentei ordonanțe.

III. Domeniul de aplicare al Directivei rasiale (ARTICOLUL 3) și legea națională de transpunere

A. DOMENIUL DE APLICARE AL DIRECTIVEI RASIALE

20. Potrivit art. 3, Directiva 2000/43/CE se aplică tuturor persoanelor, atât din sectorul public, cât și din cel privat, inclusiv organismelor publice, în ceea ce privește:

- ◆ **condițiile de acces** la locurile de muncă, activități independente sau autonome, inclusiv criteriile de selecție și condițiile de recrutare, indiferent care este ramura de activitate și avându-se în vedere toate nivelele ierarhiei profesionale, inclusiv promovarea;
- ◆ **accesul la toate tipurile și la toate nivelele** de orientare profesională, formare profesională, perfecționare și recalificare, inclusiv experiența practică de lucru;
- ◆ **condițiile de angajare și condițiile de muncă**, inclusiv concedierile și remunerarea;
- ◆ **afilierea la și angajarea într-o organizație** a lucrătorilor sau a patronatului sau în orice organizație ai cărei membri aparțin unei anumite profesii, inclusiv beneficiile oferite de asemenea organizații;
- ◆ **protecția socială**, inclusiv securitatea socială și îngrijirea medicală;
- ◆ **avantajele sociale**;
- ◆ **educația**;
- ◆ **accesul la bunuri și servicii** și la furnizarea acestora, la dispoziția publicului, inclusiv în ceea ce privește locuința.

B. DOMENIUL DE APLICARE AL LEGII NAȚIONALE

DE TRANSPUNERE (PARTEA GENERALĂ)

21. Potrivit art. 3 din Capitolul I (Principii și definiții) al O.G. nr. 137/2000 republicată, „Dispozițiile ordonanței se aplică tuturor persoanelor fizice sau juridice, publice sau private, precum și instituțiilor publice cu atribuții în ceea ce privește:

- ◆ **condițiile de încadrare** în muncă, **criteriile și condițiile** de recrutare, de selectare și de promovare, accesul la toate formele și nivelurile de orientare, de formare și de perfecționare profesională;
- ◆ **protecția și securitatea socială;**
- ◆ **serviciile publice** sau alte servicii, **accesul la bunuri și facilități;**
- ◆ **sistemul educațional;**
- ◆ **asigurarea libertății de circulație;**
- ◆ **asigurarea liniștii și ordinii publice;**
- ◆ **alte domenii ale vieții sociale”.**

C. DOMENIUL DE APLICARE AL LEGII NAȚIONALE DE TRANSPUNERE (PARTEA SPECIALĂ)

22. Capitolul II (Dispoziții speciale) al Ordonanței nr. 137/2000 republicată este structurat în 5 secțiuni care se referă la Egalitatea în activitatea economică și în materie de angajare, accesul la bunuri și la servicii, accesul la educație, libertatea de circulație și dreptul la demnitate personală.

23. Secțiunea I, „**Egalitatea în activitatea economică și în materie de angajare și profesie**”, reglementează aspecte ce privesc:

- ◆ participarea la o activitate economică a unei persoane ori alegerea sau exercitarea liberă a unei profesii;
- ◆ încheierea, suspendarea, modificarea sau încetarea raportului de muncă;
- ◆ stabilirea și modificarea atribuțiilor de serviciu, a locului de muncă sau a salariului;
- ◆ acordarea altor drepturi sociale decât cele reprezentând salariul;
- ◆ formarea, perfecționarea, reconversia și promovarea profesională;
- ◆ aplicarea măsurilor disciplinare;
- ◆ dreptul de aderare la sindicat și accesul la facilitățile acordate de acesta;
- ◆ orice alte condiții de prestare a muncii, potrivit legislației în vigoare;
- ◆ refuzul unei persoane fizice sau juridice de a angaja în muncă;
- ◆ condiționarea ocupării unui post prin anunț sau concurs, lansat de angajator ori de către reprezentantul acestuia;
- ◆ prestațiile sociale acordate.

24. Secțiunea a II-a, „**Accesul la serviciile publice administrative și juridice, de sănătate, la alte servicii, bunuri și facilități**”, reglementează aspecte ce privesc:

- ◆ refuzarea acordării serviciilor publice administrative și juridice;
- ◆ refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile de sănătate publică – alegerea medicului de familie, asistență medicală, asigurările de sănătate, serviciile de urgență sau alte servicii de sănătate;
- ◆ refuzul de a vinde sau de a închiria un teren sau imobil cu destinație de locuință;
- ◆ refuzul de a acorda un credit bancar sau de a încheia orice alt tip de contract;
- ◆ refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile oferite de teatre, cinematografe, biblioteci, muzee și expoziții;
- ◆ refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile oferite de magazine, hoteluri, restaurante, baruri, discoteci sau de orice alți prestatori de servicii, indiferent dacă sunt în proprietate privată ori publică;
- ◆ refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile oferite de companiile de transport în comun – prin avion, vapor, tren, metrou, autobuz, troleibuz, tramvai, taxi sau prin alte mijloace;
- ◆ refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități.

25. Secțiunea a III-a, „**Accesul la educație**”, reglementează aspecte ce privesc:

- ◆ refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la sistemul de educație de stat sau privat;

- ◆ orice îngrădiri în procesul de înființare și de acreditare a instituțiilor de învățământ înființate în cadrul legislativ în vigoare.
- 26.** Secțiunea a IV-a, „**Libertatea de circulație, dreptul la liberă alegere a domiciliului și accesul în locurile publice**”, reglementează aspecte ce privesc:
- ◆ acțiuni constând în amenințări, constrângeri, folosirea forței sau orice alte mijloace de asimilare, strămutare sau colonizare de persoane, în scopul modificării compoziției etnice, rasiale sau sociale a unei zone a țării sau a unei localități;
 - ◆ comportamente constând în determinarea părăsirii domiciliului, în deportare sau în îngreunarea condițiilor de viață și de trai cu scopul de a se ajunge la renunțarea la domiciliul tradițional al unei persoane sau al unui grup de persoane, fără acordul acestora. Obligarea unui grup de persoane aflate în minoritate de a părăsi localitatea, aria sau zonele în care locuiește și obligarea unui grup de persoane aparținând majorității de a se stabili în localități, arii sau zone locuite de o populație aparținând minorităților naționale;
 - ◆ comportamente care au ca scop mutarea sau alungarea unei persoane sau unui grup de persoane dintr-un cartier sau dintr-un imobil;
 - ◆ interzicerea accesului unei persoane sau al unui grup de persoane în locurile publice.
- 27.** Secțiunea a V-a, „**Dreptul la demnitatea personală**”, reglementează aspecte ce privesc:
- ◆ comportamente manifestate în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități.

IV. Cerințe ocupaționale specifice în Directiva rasială (ARTICOLUL 4) și legea națională de transpunere

A. CERINȚE OCUPAȚIONALE SPECIFICE ÎN DIRECTIVA RASIALĂ

- 28.** Articolul 4 din Directiva rasială reglementează conceptul de „Cerințe ocupaționale specifice”. Potrivit art. 4 din Directiva rasială:

Fără a aduce atingere articolului 2 alineatele (1) și (2), statele membre pot stabili că o diferență de tratament bazată pe o caracteristică legată de rasă sau de origine etnică nu constituie discriminare, atunci când, în temeiul naturii activităților ocupaționale în cauză sau a contextului în care acestea se desfășoară, o asemenea caracteristică reprezintă o cerință profesională reală și determinantă, cu condiția ca obiectivul să fie legitim și cerința proporțională.

B. CERINȚE OCUPAȚIONALE SPECIFICE ÎN LEGEA NAȚIONALĂ

- 29.** Secțiunea I din Capitolul II al O.G. nr. 137/2000 republicată reglementează domeniul egalității în activitatea economică și în materie de angajare și profesie. În conținutul articolelor 5-8 din O.G. nr. 137/2000 sunt reglementate contravenții cu privire la condiționarea participării la o activitate economică sau a alegerii ori exercitării unei profesii; discriminarea în ceea ce privește raporturile de muncă, drepturile salariale ori alte drepturi, atribuțiile de serviciu, formarea profesională, măsuri disciplinare, aderarea la un sindicat; refuzul de angajare și anunțurile de angajare, prestațiile sociale. (Pentru detalii a se vedea Anexa Ordonanței nr. 137/2000 republicată).

- 30.** În acest context, Art. 9 din O.G. nr. 137/2000 republicată stipulează că:

Prevederile art. 5-8 nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului angajatorului de a refuza angajarea unei persoane care nu corespunde cerințelor ocupaționale în domeniul respectiv, atât timp cât refuzul nu constituie un act de discriminare în sensul prezentei ordonanțe, iar aceste măsuri sunt justificate obiectiv de un scop legitim și metodele de atingere a aceluia scop sunt adecvate și necesare.

V. Acțiunea pozitivă în Directiva rasială (ARTICOLUL 5) și legea națională de transpunere

A. ACȚIUNEA POZITIVĂ ÎN DIRECTIVA RASIALĂ

31. Art. 5 din Directiva rasială reglementează conceptul de acțiune pozitivă și stipulează că:

În vederea punerii în practică a egalității depline, principiul egalității de tratament nu trebuie să împiedice un stat membru să mențină și să adopte măsuri specifice pentru prevenirea sau compensarea dezavantajelor legate de rasă sau origine etnică.

B. ACȚIUNEA POZITIVĂ ÎN LEGEA NAȚIONALĂ

32. Potrivit prevederilor Art. 2 alin. 9 din O.G. nr. 137/2000 republicată:

Măsurile luate de autoritățile publice sau de persoanele juridice de drept privat în favoarea unei persoane, unui grup de persoane sau a unei comunități, vizând asigurarea dezvoltării lor firești și realizarea efectivă a egalității de șanse a acestora în raport cu celelalte persoane, grupuri de persoane sau comunități, precum și măsurile pozitive ce vizează protecția grupurilor defavorizate nu constituie discriminare în sensul prezentei ordonanțe.

VI. Cerințe minime în Directiva rasială (ARTICOLUL 6) și legea națională de transpunere

A. CERINȚE MINIME ÎN DIRECTIVA RASIALĂ

33. Potrivit art. 6 alin.1 din Directiva rasială:

Statele membre pot introduce sau menține dispoziții care sunt mai favorabile pentru protejarea principiului egalității de tratament decât cele stabilite de prezenta directivă.

B. „CIRCUMSTANȚE AGRAVANTE” ÎN LEGEA NAȚIONALĂ

34. Legea națională introduce implicit conceptul de discriminare multiplă și reglementează discriminarea pe baza a două sau mai multe criterii ca circumstanță agravantă la stabilirea răspunderii contravenționale. Potrivit art. 2 alin. 6 din O.G. nr. 137/2000 republicată (introdus prin O.G. nr. 77/2003):

Orice deosebire, excludere, restricție sau preferință bazată pe două sau mai multe criterii prevăzute la alin. (1) constituie circumstanță agravantă la stabilirea răspunderii contravenționale dacă una sau mai multe dintre componentele acesteia nu intră sub incidența legii penale.

VII. Căi de atac și de apărare a drepturilor în Directiva rasială (ARTICOLUL 7) și legea națională de transpunere

A. „PUNEREA LA DISPOZIȚIE A PROCEDURILOR JUDICIARE ȘI ADMINISTRATIVE”

35. Potrivit Art. 7 alin. 1 din Directiva rasială:

(a) Statele membre trebuie să asigure punerea la dispoziția tuturor persoanelor care se consideră nedreptățite prin nerespectarea principiului egalității de tratament, a procedurilor judiciare și/sau administrative, inclusiv a procedurilor de conciliere acolo unde consideră necesar, în vederea respectării obligațiilor care decurg din prezenta directivă, chiar și după ce relația din care se presupune că a rezultat discriminarea a luat sfârșit.

B. LEGEA NAȚIONALĂ ȘI PROCEDURILE JUDICIARE ȘI ADMINISTRATIVE

36. **Procedura de soluționare** a cazurilor de discriminare este reglementată de **art. 20 din O.G. nr. 137/2000 republicată**. Persoana care se consideră discriminată se poate adresa Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării cu o cerere pentru constatarea și sancționarea discriminării. De asemenea, persoana care se consideră discriminată se poate adresa justiției cu o cerere pentru solicitare de despăgubiri, în condițiile stipulate de **art. 27 din O.G. nr. 137/2000**.

37. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a adoptat **Procedura internă de soluționare a petițiilor și a sesizărilor, publicată în Monitorul Oficial nr. 348 din 6 mai 2008**. Cererile adresate **justiției** care au ca obiect despăgubiri cauzate prin fapte de discriminare se soluționează **potrivit dreptului comun**.

C. CALITATEA PROCESUALĂ ACTIVĂ ÎN DIRECTIVA RASIALĂ

38. Potrivit Art. 7 alin. 2 din Directiva rasială:

Statele membre trebuie să asigure pentru asociații, organizații sau persoane juridice care, în conformitate cu criteriile stabilite prin legislația internă, au un interes legitim în respectarea dispozițiilor prezentei directive, posibilitatea de a întreprinde orice procedură judiciară și/sau administrativă disponibilă, în numele sau în sprijinul reclamantului, pentru respectarea obligațiilor care decurg din prezenta directivă.

D. CALITATEA PROCESUALĂ ACTIVĂ A ONG-URILOR ÎN LEGEA NAȚIONALĂ

39. Potrivit Art. 28 alin.1 și alin.2 din O.G. nr. 137/2000 republicată, astfel cum a fost amendat prin Legea nr. 27 din 5 martie 2004:

(1) *Organizațiile neguvernamentale care au ca scop protecția drepturilor omului sau care au interes legitim în combaterea discriminării au calitate procesuală activă în cazul în care discriminarea se manifestă în domeniul lor de activitate și aduce atingere unei comunități sau unui grup de persoane.*
 (2) *Organizațiile prevăzute la alin. (1) au calitate procesuală activă și în cazul în care discriminarea aduce atingere unei persoane fizice, la cererea acesteia din urmă.*

E. TERMENE DE PRESCRIPTIE ÎN DIRECTIVA RASIALĂ

40. Potrivit Art. 7 alin.3 din Directiva rasială:

(3) *Alineatele (1) și (2) nu aduc atingere reglementărilor de drept intern legate de termenele limită de introducere a unor acțiuni în ceea ce privește principiul egalității de tratament.*

F. TERMENE DE PRESCRIPTIE ÎN LEGEA NAȚIONALĂ

41. Termenele de prescripție cu privire la acțiunile introduse în fața Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării sau a instanțelor de judecată sunt prevăzute în art. 20 alin.1 și art. 27 alin.2 din O.G. nr. 137/2000 republicată. Potrivit art. 20 alin.1 și art. 27 alin.2 din O.G. nr. 137/2000 republicată:

Art. 20 alin.1: Persoana care se consideră discriminată poate sesiza Consiliul în termen de un an de la data săvârșirii faptei sau de la data la care putea să ia cunoștință de săvârșirea ei.
Art. 27 alin.1: Persoana care se consideră discriminată poate formula, în fața instanței de judecată, o cerere pentru acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării sau anularea situației create prin discriminare, potrivit dreptului comun. Cererea este scutită de taxă judiciară de timbru și nu este condiționată de sesizarea Consiliului. (2) Termenul pentru introducerea cererii este de 3 ani și curge de la data săvârșirii faptei sau de la data la care persoana interesată putea să ia cunoștință de săvârșirea ei.

VIII. Sarcina probei în Directiva rasială (ARTICOLUL 8) și legea națională de transpunere

A. SARCINA PROBEI ÎN DIRECTIVA RASIALĂ

42. Potrivit art. 8 alin.1 din Directiva rasială:

(1) *Statele membre iau măsurile care sunt necesare, în conformitate cu sistemele lor judiciare, pentru ca atunci când o persoană care se consideră nedreptățită prin nerespectarea principiului egalității de tratament prezintă, în fața unei autorități sau a altei instanțe judecătorești competente, fapte pe baza cărora se poate prezuma că a avut loc o discriminare directă sau indirectă, pârâțul să fie obligat să dovedească faptul că nu a avut loc o încălcare a principiului egalității de tratament.*

B. SARCINA PROBEI ÎN LEGEA NAȚIONALĂ

43. Art. 20 alin.6 din O.G. nr. 137/2000, astfel cum a fost amendat prin Legea nr. 324/2006 (publicată în Monitorul Oficial nr. 626 din 20 iulie 2006), reglementează sarcina probei în cazurile de discriminare. Potrivit art. 20 alin.6 din O.G. nr. 137/2000 republicată:

Persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare. În fața Colegiului director se poate invoca orice mijloc de probă, inclusiv înregistrări audio și video sau date statistice.

44. Aceeași regulă se aplică și în cazul acțiunilor promovate pe rolul instanțelor de judecată, potrivit art. 27 alin.4 din O.G. nr. 137/2000 republicată.

IX. Victimizarea în Directiva rasială (ARTICOLUL 9) și legea națională de transpunere

A. VICTIMIZAREA ÎN DIRECTIVA RASIALĂ

45. Potrivit art. 9 din Directiva rasială:

Statele membre introduc în sistemul lor juridic intern măsurile necesare pentru protecția persoanelor față de orice tratament nefavorabil sau consecință nefavorabilă ca reacție la o plângere sau la o acțiune în justiție care au ca scop respectarea principiului egalității de tratament.

B. VICTIMIZAREA ÎN LEGEA NAȚIONALĂ

46. Conceptul de victimizare a fost introdus în legislația națională prin O.G. nr. 77/2003 și amendat prin Legea nr. 27/2004. Potrivit art. 2 alin. 7 din O.G. nr. 137/2000 republicată:

Constituie victimizare și se sancționează contravențional conform prezenței ordonanțe orice tratament advers, venit ca reacție la o plângere sau acțiune în justiție cu privire la încălcarea principiului tratamentului egal și al nediscriminării.

X. Organisme de Promovare a Egalității de Tratament în Directiva rasială (ARTICOLUL 13) și legea națională de transpunere

A. ORGANISME DE PROMOVARE A EGALITĂȚII – DIRECTIVA RASIALĂ

47. Potrivit art. 13 din Directiva rasială:

(1) Statele membre desemnează un organism sau mai multe organisme pentru promovarea egalității de tratament față de toate persoanele, fără discriminare pe baza rasei sau a originii etnice. Aceste organisme pot face parte din agenții acreditate la nivel național pentru apărarea drepturilor omului sau respectarea drepturilor persoanelor.

(2) Statele membre trebuie să ia măsuri pentru ca în competențele acestor organisme să fie incluse:

- ◆ acordarea de asistență independentă victimelor discriminării în urmărirea plângerilor lor de discriminare, fără a aduce atingere dreptului victimelor și al asociațiilor, organizațiilor și al altor persoane juridice menționate la articolul 7 alineatul (2);
- ◆ desfășurarea unor studii independente privind discriminarea;
- ◆ publicarea unor rapoarte independente și formularea de recomandări în orice problemă legată de o asemenea discriminare.

XI. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Îndeplinirea standardelor de independență instituțională

A. Înființarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării

48. Ordonanța de Guvern nr. 137 din 31 august 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, publicată în Monitorul Oficial nr. 431 din 2 septembrie 2000, referindu-se la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, în art. 23 alin. 1 prevedea că este **organ de specialitate al administrației publice centrale, în subordinea Guvernului**. La rândul său, alin. (2) al aceluiași articol dispunea că **structura organizatorică și celelalte atribuții** ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării vor fi **reglementate prin Hotărâre a Guvernului**. Caracterul de organ al administrației publice centrale, în subordinea Guvernului, al CNCD este înscris subsecvent în art. 1 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 1194/2001 care adaugă și faptul că acesta are personalitate juridică. Prin urmare, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, în formula adoptată inițial, era organ al administrației de stat centrale de specialitate în subordinea directă a Guvernului, organizat distinct de ministere.

49. Prin Hotărârea de Guvern nr. 1194 din 27 noiembrie 2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, publicată în Monitorul Oficial nr. 792 din 12 decembrie 2001 s-a prevăzut, conform art. 4 alin. 1 că „(1) Președintele este numit și eliberat din funcție prin Decizia Primului-Ministru, din rândul membrilor Colegiului director”. Potrivit art. 5 „(1) Membrii Colegiului director sunt numiți și eliberați din funcție prin Decizia Primului-Ministru”, iar „(2) În vederea numirii membrilor Colegiului director Ministerul Informațiilor Publice, Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Justiției, Ministerul Sănătății, Ministerul Administrației și Internelor și Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului prezintă Primului-Ministru câte trei propuneri...” și „(3) Primul-Ministru va numi câte un membru din rândul celor trei propuși de către fiecare dintre autoritățile publice prevăzute la alin. (2)”.

B. Deciziile Consiliului Uniunii Europene cu privire la procesul de aderare al României și instituții de combatere a discriminării

50. Parteneriatul de Aderare cu România din 1999, revizuit în 2000, prevede la capitolul Criteriul Politic/Drepturile Omului, Secțiunea Obiective pct. 4.2. „Termen Mediu” ca prioritate recomandarea de a se **„implementa măsuri pentru combaterea discriminării, inclusiv în cadrul administrației publice”**.²

²A se vedea Accession Partnership with Romania (1999, revised February 2000) - political criteria/human rights; 4.2 Medium term: Political criteria: “... implement measures aimed at fighting discrimination (including within the public administration...”.

51. Prin Decizia Consiliului Uniunii Europene 2002/92/EC, pct. 6, Consiliul UE arată că „în vederea pregătirii pentru aderare, România trebuie să continue să revizuiască programul său național pentru adoptarea acquis-ului. Astfel, Consiliul, în conformitate cu Art. 2 din normele (EC) nr. 622/98, a stabilit principiile, prioritățile, obiectivele intermediare și condițiile din Parteneriatul de Aderare cu România. Capitolul 4. Priorități și obiective intermediare, Secțiunea Criteriu Politic/Drepturile omului și protecția minorităților, include ca **prioritate care trebuie îndeplinită de România**, i.e. „**înființarea și asigurarea funcționării corespunzătoare a instituțiilor de prevenire și combatere a tuturor formelor de discriminare**”³. De asemenea, la capitolul Criteriu Economic, secțiunea Politici sociale și angajare, se include **obligăția României de a „adopta legislația secundară pentru combaterea discriminării și dezvoltarea unui plan pentru implementare”**.

52. Prioritățile României în vederea aderării au fost reiterate și revizuite prin **Decizia Consiliului Uniunii Europene 2003/397/EC**⁴ cu privire la principiile, prioritățile, obiectivele intermediare și condițiile din Parteneriatul de Aderare cu România. Consiliul Uniunii Europene a decis la capitolul 4. Priorități, Secțiunea Criteriul Politic în mod expres „**continuarea alinierii la acquis-ul în materia nediscriminării și implementarea corespunzătoare prin asigurarea funcționării operaționale a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării**”. La capitolul Criteriu Economic, secțiunea Politici sociale și angajare, Consiliul UE reiterează **obligăția României de a continua alinierea la acquis-ul în materia nediscriminării și să asigure implementarea sa**”. Implementarea Parteneriatului de aderare și a obligațiilor asumate prin Deciziile Consiliului Uniunii Europene au fost monitorizate în virtutea art. 2 din Decizia 2002/92/EC și 2003/397/EC de instituțiile de Acord European și instituțiile Consiliului cărora Comisia Europeană le-a prezentat rapoarte periodice.

C. Criticile Comisiei Europene cu privire la transpunerea acquis-ului în materia nediscriminării și independența CNCD

53. Comisia Europeană, începând cu sfârșitul anului 1998, a monitorizat regulat progresele înregistrate de statele candidate la UE din Europa Centrală și de Est în procesul de pregătire a aderării. În privința României, Comisia a publicat în fiecare an Raportul Periodic privind procesul de aderare la Uniune, monitorizând, între altele, în mod special, alinierea României la acquis-ul în materia nediscriminării. **În acest sens, sunt prezentate mai jos concluziile Comisiei Europene din anii 2000-2005 cu privire la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și transpunerea acquis-ului.**

Raportul Periodic al Comisiei Europene din anul 2000: „eforturi substanțiale sunt necesare în vederea transunerii acquis-ului”.

54. Comisia Europeană a apreciat adoptarea Ordonanței de Guvern nr. 137/2000 reținând în Raportul din anul 2000 că „în septembrie un progres important s-a înregistrat prin adoptarea, de către Guvern, a legislației privind interzicerea discriminării de către funcționarii publici, indivizi, companii private și operatori economici pe criteriul de naționalitate, rasă, etnie, vârstă, gen și orientare sexuală. Sancțiuni severe au fost prevăzute pentru încălcarea prevederilor în cauză. Această inițiativă reprezintă un pas foarte pozitiv, **însă o legislație secundară și revizuirea aspectelor instituționale vor fi necesare înainte ca prevederile din Ordonanță să fie aplicabile**. Este, deci, prea devreme pentru a măsura efectivitatea acestei măsuri”⁵. În același sens, se arată că „implementarea acestei legislații care, inter alia, urmărește transpunerea prevederilor Directivei CE, în baza art. 13 al Tratatului, cu privire la discriminarea pe criteriul de origine rasială sau etnică, **va presupune un efort substanțial și o continuă atenție**”⁶.

Raportul Periodic al Comisiei Europene din anul 2001: „legislație neoperațională și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării nu a fost înființat”.

³A se vedea Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, L44/82, 14.2.2002, Council Decision on the principles, priorities, intermediate objectives and conditions contained in the Accession Partnership with Romania (2002), Political criteria, Human rights and minority protection, “...Establish and ensure the due functioning of institutions to prevent and combat all forms of discrimination...”.

⁴A se vedea Jurnalul Oficial al Comunităților Europene, L145/26, 12.6.2003, Council Decision on the principles, priorities, intermediate objectives and conditions contained in the Accession Partnership with Romania; “Continue alignment of the acquis on anti-discrimination and ensure its proper implementation by making the Romanian National Council for Combating Discrimination fully operational”.

⁵A se vedea Regular Report from the Commission on Romania's Progress towards accession; 8 November 2000; pagina 21, “In September 2000, one important development was the introduction, by government ordinance, of new legislation prohibiting *discrimination* by public employees, individuals, private companies and economic operators on the grounds of nationality, race, ethnicity, age, gender, or sexual orientation. Heavy fines have been established for violating its provisions. This initiative is a very positive step – but both further secondary legislation and revised institutional arrangements will be necessary before the provisions contained in the ordinance can be applied. It therefore remains too early to assess the effectiveness of this measure”.

⁶A se vedea Idem; pagina. 59 “The implementation of this legislation (which, inter alia, aims to transpose the provisions of the EC Directive, based on Art. 13 of the Treaty, relative to discrimination on the grounds of race or ethnic origin), will require substantial effort and continuous attention”.

55. Comisia Europeană reiterează importanța adoptării Ordonanței de Guvern nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare opinând că, în linii mari, actul normativ este în linie cu Directiva 43/2000, precum și cu recentele recomandări ale Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței, însă constată că **„Ordonanța este neoperațională deoarece legislația secundară nu a fost adoptată, iar Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării nu a fost înființat”**⁷.

Raportul Periodic al Comisiei Europene din anul 2002: „C.N.C.D. nu este o instituție independentă”.

56. În anul 2002, Comisia Europeană își exprimă în mod expres preocuparea față de statutul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, astfel cum a fost înființat prin O.G. nr. 137/2000 și, subsecvent, prin H.G. nr.1194/2001 și H.G. nr. 1514/2002. Raportul Comisiei subliniază că „este necesară amendarea legislației pentru a fi în conformitate cu acquis-ul în baza prevederilor art. 13 din Tratatul CE” și în ceea ce privește CNCD arată că **„în practică, nu este o instituție independentă de vreme ce rămâne subordonată administrativ Guvernului”**⁸.

Raportul Periodic al Comisiei Europene din anul 2003: „C.N.C.D. rămâne subordonat Guvernului... se limitează capacitatea de acțiune independentă”.

57. Raportul Comisiei din anul 2003 apreciază progresele semnificative înregistrate de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării „în primul an de activitate, precum și impunerea sancțiunilor în cazurile de discriminare care au constituit o demonstrație importantă a autorității Consiliului”. Comisia subliniază în continuare că „noile prevederi legale au clarificat responsabilitățile Consiliului, însă un număr de aspecte legislative rămâne nerezolvat. Cadrul legal trebuie revizuit pentru a clarifica rolul Consiliului în raport cu alte instituții publice”. Aspectul lipsei independenței este reiterat de Comisia Europeană și „astfel cum a notat și în Raportul Periodic din anul anterior, **faptul că CNCD rămâne administrativ subordonat Guvernului pare a limita capacitatea sa de acțiune independentă**”⁹. În cadrul Raportului, Comisia Europeană apreciază că „ar trebui notat faptul că dintre țările candidate, România este prima care are o instituție de egalitate funcțională”¹⁰. Raportul Periodic al Comisiei Europene din anul 2004: **„ar trebui întărită capacitatea C.N.C.D.”**

58. Comisia Europeană analizează activitatea de prevenire și combatere a discriminării desfășurată de CNCD apreciind, între altele, că „instituția și-a demonstrat capacitatea în privința deciziilor: instanțele de judecată confirmând existența discriminării în soluțiile contestate, deși sancțiunile aplicate au fost invalidate în diferite cazuri”. „Noile prevederi legislative adoptate în februarie 2004 au reprezentat un progres în transpunerea acquis-ului în materia nediscriminării, însă unele elemente ale unui mecanism antidiscriminare eficient, precum inversarea sarcinii probei sau datele statistice pentru demonstrarea discriminării indirecte, încă lipsesc”. De asemenea, Comisia Europeană subliniază că **„ar trebui întărită capacitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării”**¹¹. (Vezi în acest sens Anexa 5).

Raportul Periodic al Comisiei Europene din anul 2005: „trebuie asigurată garantarea independenței C.N.C.D.”

⁷A se vedea 2001 Regular Report from the Commission on Romania's Progress towards accession, 13.11.2001; pagina 22 “...The ordinance covers rights defined in relevant international agreements and is broadly in line with the Council Directive on Implementing the Principle of Equal Treatment between Persons Irrespective of their Racial and Ethnic Origin as well as recent recommendations of the European Commission against Racism and Intolerance. However the ordinance is not yet operational since the necessary secondary legislation has not been adopted and the implementing body, the National Council for Preventing and Combating Discrimination, has not yet been established. Despite these delays, this legislation should, when implemented, represent a positive development by providing legal protection against discrimination on various grounds, including ethnic origin, language, religion and sexual orientation.

⁸A se vedea 2002 Regular Report from the Commission on Romania's Progress towards accession, 9.10.2002; pagina 29; “However, amendments to the law will be needed in order to fully conform with the acquis based on Article 13 of the EC Treaty, notably with regard to indirect discrimination and the burden of proof. ...The decision setting up the Council states that it will operate independently of any institution or public authority. However, in practice it is not an independent body as it remains administratively subordinate to the Government” și pagina 85 “The National Council for Combating Discrimination was established in August 2002. These are positive developments although amendments to the law will be needed in order to fully conform with the *acquis*”.

⁹A se vedea 2003 Regular Report from the Commission on Romania's Progress towards accession, pagina 22 “The National Council for Combating Discrimination has made significant progress during its first year of activity and the issuing of decisions sanctioning cases of discrimination has been an important demonstration of its authority. New legal provisions have clarified the responsibilities of the National Council. However, a number of the gaps in the legislative framework raised in last year's Regular Report have not been resolved (i.e. indirect discrimination and the burden of proof). The legal framework also needs to be revised in order to clarify the role of the National Council vis-à-vis other public institutions. As noted in last year's Regular Report, the fact that the National Council remains administratively subordinate to the government appears to limit its capacity to act independently...”.

¹⁰A se vedea Idem, pagina 79; “It should be noted that among the acceding and candidate countries Romania is the first to have a functioning equality body”.

¹¹A se vedea 2004 Regular Report from the Commission on Romania's Progress towards accession, 6.10.2004, pag.23 și 95 “The National Council for Combating Discrimination (NCCD) has continued its policy to prevent discriminatory actions. New legal provisions adopted in February 2004 represented further progress with the transposition of the anti-discrimination acquis. However, despite several legislative improvements, some elements of an efficient antidiscrimination mechanism, such as the shift of the burden of proof or acceptance of statistical data as evidence of indirect discrimination, are still lacking. Nevertheless, the NCCD proved its capacity to get support for its decisions: court decisions have usually confirmed the existence of discrimination in the cases contested - although the fines applied by NCCD have been invalidated in several cases. Notwithstanding the progress made, the capacity of the National Council for Combating Discrimination could also be enhanced.

59. Comisia Europeană subliniază că, în materia nediscriminării, legislația încă necesită completări cu privire la inversarea sarcinii probei pentru a se institui un mecanism eficient în România și atrage atenția în mod particular asupra întăririi capacității administrative a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, asigurarea finanțării instituției, transparența și, **în mod special, „garantarea independenței”**¹². În mod particular, Comisia Europeană atrage atenția că, „autoritățile române ar trebui să demonstreze, la toate nivelele, că se aplică o politică de toleranță zero în privința rasismului împotriva romilor sau a altor minorități sau grupuri și că această politică este efectiv implementată”¹³.

D. Procesul de transpunere a acquis-ului în anul 2006 și asigurarea independenței Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării

60. În urma modificărilor succesive aduse Ordonanței de Guvern nr. 137/2000 prin Legea nr. 48/2002, Ordonanța de Guvern nr. 77/2003, precum și prin Legea nr. 27/2004, standardele minimale prevăzute în Directivele europene au fost transpuse în parte în legislația românească însă, **astfel cum a precizat Comisia Europeană în rapoartele sale, au rămas în discuție dezacorduri între legea internă și dispozițiile cuprinse în acquis-ul comunitar**, respectiv în Directivele Consiliului 2000/43/EC și 2000/78/EC, din acest motiv legislația antidiscriminare necesită în continuare amendamente (Rapoartele Periodice ale Comisiei Europene, anii 2001-2006).

61. Având în vedere **riscul potențial ca la data aderării României la Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007, legislația în materia nediscriminării să nu fie în conformitate cu acquis-ul**, în 14 iulie 2006 a fost adoptată **Legea nr.324/2006**, lege cu caracter organic, prin care au fost aduse modificări substanțiale la standardele în domeniul nediscriminării și în special cu privire la statutul instituției naționale desemnate cu monitorizarea și implementarea legislației în domeniu, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

62. **Legea nr.324/2006** pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 626 din 20 iulie 2006, prevede expres că **transpune prevederile Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică**, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000, și **prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă**, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L303 din 2 decembrie 2000.

E. Modificarea statutului CNCD în anul 2006

63. În vederea transpunerii acquis-ului comunitar și subsecvent, pentru înlăturarea criticilor constante ale Comisiei Europene, Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței, Comitetului Consultativ al Convenției Cadru privind Protecția Minorităților Naționale și a altor instituții internaționale, **legiuitorul român a reglementat aspectele instituționale sesizate și a adus Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, din punctul de vedere al statutului său, în concordanță cu standardele internaționale**¹⁴.

64. Astfel, urmare a modificărilor aduse prin Legea nr. 324/2006, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este **autoritatea națională care investighează și sancționează contravențional** faptele sau actele de discriminare, **autonomă**, cu personalitate juridică, **afiată sub control parlamentar**, și totodată garant al respectării și al aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România

¹²A se vedea 2005 Regular Report from the Commission on Romania's Progress towards accession, pag. 54, 55; "Legislative alignment in the field of anti-discrimination is still to be completed especially as regards the shift of the burden of proof in order to have in place an efficient anti-discrimination mechanism in Romania. The overall administrative capacity of the National Council for Combating Discrimination should be enhanced, including funding, transparency and general awareness of its activities, and its independence should be guaranteed".

¹³A se vedea Idem, pag. 19 "The Romanian authorities should demonstrate, at all levels, that the country applies a zero-tolerance policy on racism against Roma or against any other minority or group and that this policy is effectively implemented.

¹⁴Directiva Consiliului Uniunii Europene nr. 43/2000, Recomandarea Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței nr. 2 și Recomandarea nr. 7, Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 48/134 din decembrie 1993, „Principiile de la Paris” privind măsurile pentru crearea unor instituții naționale de drepturile omului.

¹⁵A se vedea art. 16 din Legea nr. 324/2006 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 626 din 20 iulie 2006.

este parte¹⁵.

65. Consiliul este responsabil cu aplicarea și controlul respectării prevederilor legale în domeniul său de activitate, precum și în ceea ce privește **armonizarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative** care contravin principiului nediscriminării¹⁶.

66. Consiliul **elaborează și aplică politici publice în materia nediscriminării**. În acest sens, Consiliul **consultă autoritățile publice, organizațiile neguvernamentale, sindicatele și alte entități legale** care urmăresc protecția drepturilor omului sau care au un interes legitim în combaterea discriminării¹⁷.

67. În exercitarea atribuțiilor sale, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării **își desfășoară activitatea în mod independent**, fără ca aceasta să fie îngădită sau influențată de către alte instituții ori autorități publice¹⁸. În vederea combaterii faptelor de discriminare, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării își exercită atribuțiile în următoarele domenii: **prevenirea faptelor de discriminare; medierea faptelor de discriminare; investigarea, constatarea și sancționarea faptelor de discriminare; monitorizarea cazurilor de discriminare; acordarea de asistență de specialitate victimelor discriminării**¹⁹.

F. Punctul de vedere al Comisiei Europene cu privire la amendamentele adoptate prin Legea nr. 324/2006 și statutul de independență al CNCD

68. În urma analizei modificărilor aduse de Legea nr. 324/2006, în Comunicarea Comisiei Europene din 26 septembrie 2006, cuprinsă în Raportul de monitorizare privind situația pregătirii Bulgariei și a României pentru aderarea la Uniunea Europeană, capitolul Criteriu Politic; pct. 2, „Alte chestiuni care au presupus un progres ulterior în mai 2006”, Comisia Europeană precizează expres: **„Legea privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare a fost amendată pentru a respecta standardele Uniunii Europene cu privire la independența Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării”**²⁰.

G. Concluzii

69. **Modificarea statutului Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării din organ de specialitate al administrației publice centrale**, în subordinea Guvernului, **în autoritate de stat**, autonomă, aflată **sub control parlamentar** (art. 16, art.17, art.18 din legea nr. 324/2006), așa cum rezultă și din concluziile Comisiei Europene, **îndeplinește standardul de independență** prevăzut în legislația europeană în materia nediscriminării.

70. **Procedurile de numire** a membrilor Colegiului director al CNCD de către Parlament (art. 23, art. 24, art. 25 din legea nr. 324/2006) cuprind dispoziții clare referitoare la condițiile **de nominalizare, durata mandatului, garantarea destituirilor arbitrare** corespunzător standardelor prevăzute în **Recomandarea de Politică Generală nr. 2 a ECRI** (Capitol 5, Principiul 5, pct. 4), precum și în **Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993** (vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Compunere și garanții de independență și pluralism, alin. 1, teza întâi și alin. 3).

71. Consiliul dispune de **libertatea de a-și angaja personalul propriu, de a gestiona resursele proprii, iar fondurile sunt aprobate de Parlament** în conformitate cu **Recomandarea nr. 2 a ECRI** (Capitol 5, Principiul 5, pct. 1, pct. 2) și **Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993** (vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Compunere și garanții de independență și pluralism, alin. 2, teza a doua).

72. Consiliul realizează **rapoarte anuale de activitate, independente și sunt supuse dezbaterii și aprobării Parlamentului** (art. 22 alin. 2 din Legea nr. 324/2006) corespunzător **Recomandării ECRI nr. 2** (Capitol 5, Principiul 5, pct. 3) și **Directivei Consiliului nr. 43/2000** (art. 13 alin. 2, teza finală), **Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993** (vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Competențe și responsabilități pct. 3 lit. a).

¹⁶ A se vedea art. 18 alin.1 din Legea nr. 324/2006.

¹⁷ A se vedea art. 18 alin.2 din Legea nr. 324/2006.

¹⁸ A se vedea art. 17 din Legea nr. 324/2006.

¹⁹ A se vedea art. 19 alin. 1 din Legea nr. 324/2006.

²⁰ A se vedea COMMUNICATION FROM THE COMMISSION, Monitoring report on the state of preparedness for EU membership of Bulgaria and Romania, Brussels, 26/09/2006, COM (2006), 2. OTHER ISSUES WHICH NEEDED FURTHER PROGRESS IN MAY 2006; 2.1 Political criteria, Protection and integration of minorities; pag. 40: “...The law on preventing and sanctioning all forms of discrimination has been amended to meet EU standards related to the independence of the National Council for Combating Discrimination”.

- 73.** Consiliul acordă **asistență de specialitate** victimelor discriminării (art. 19 al.1 lit.e) conform cu **Recomandarea ECRI nr. 7** (Capitol 5, pct. 24) și cu **Directiva Consiliului nr. 43/2000** (art. 13 alin. 2 teza întâi).
- 74.** Consiliul **investighează, constată și monitorizează** fapte de discriminare (art.19 alin.1 lit.c, lit.d din Legea nr. 324/2006) în conformitate cu **Directiva Consiliului nr. 43/2000** (art.13 alin.2, teza a doua), **Recomandarea ECRI nr. 7** (Capitol 5, pct. 24), **Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134** din 1993 (vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Principii cu privire la statutul comisiilor cu competențe cvasi-jurisdicționale).
- 75.** Consiliul elaborează și aplică **politici publice**, este responsabil cu **armonizarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative** în domeniul nediscriminării (art. 18 alin.1 și alin.2 din Legea nr. 324/2006) **în conformitate cu Directiva Consiliului nr. 43/2000** (art.13 alin.2 teza finală) și Recomandarea ECRI nr. 7 (Capitol 5, pct.24), **Rezoluția Adunării Generale ONU nr. 48/134 din 1993** (vezi în acest sens Rezoluția la Anexa 10, Capitolul Competențe și responsabilități, pct. 3 lit. a) și lit. b).
- 76.** Transpunerea prevederilor Directivelor Consiliului European nr. 43/2000 și nr. 78/2000 prin adoptarea **Legii nr. 324/2006 asigură alinierea legislației din domeniul nediscriminării din România la acquis-ul comunitar** în materia nediscriminării.
- 77.** Astfel, așa cum prevede art. 6 alin.1 și alin.2 din Directiva Consiliului nr. 43/2000, **trebuie avut în vedere că România a introdus prevederi mai favorabile** în vederea asigurării protecției principiului tratamentului egal față de prevederile stipulate în Directivă, **sub aspectul organismului specializat în combaterea discriminării**, astfel încât, **în nicio circumstanță**, implementarea Directivei, prin modificarea legislației nediscriminare, **nu poate constitui un motiv pentru o reducere a nivelului protecției împotriva discriminării deja prevăzut în România.**

XII. Sancțiuni în Directiva rasială (ARTICOLUL 15) și legea națională de transpunere

A. „SANȚIUNI” ÎN DIRECTIVA RASIALĂ

- 78.** Potrivit art. 15 din Directiva rasială:

Statele membre trebuie să stabilească norme privind sancțiunile care se aplică în cazul încălcării dispozițiilor de drept intern adoptate în aplicarea prezentei directive și să ia toate măsurile necesare pentru a asigura aplicarea acestora. Sancțiunile, care pot cuprinde plata de compensații pentru victimă, trebuie să fie eficiente, proporționale și să descurajeze discriminarea. Statele membre trebuie să aducă aceste dispoziții la cunoștința Comisiei până la 19 iulie 2003 și să comunice, fără întârziere, orice modificări ulterioare ale acestora.

B. SANȚIUNI PREVĂZUTE ÎN LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ

- 79.** Potrivit art. 26 din O.G. nr. 137/2000 republicată, săvârșirea contravențiilor prevăzute de acest act normativ atrage, după caz, sancționarea cu **avertisment sau amendă de la 400 lei la 4.000 lei**, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, **respectiv cu amendă de la 600 lei la 8.000 lei**, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.

PARTEA a II-a

JURISPRUDENȚA CNCD SUB INCIDENȚA LEGII NAȚIONALE DE TRANSPUNERE A DIRECTIVEI 2000/43/CE

I. Plângeri adresate CNCD sub incidența legii naționale antidiscriminare

80. Numărul plângerilor adresate CNCD de la înființare (august 2002) până la data raportării (1 august 2010) este de 4260. Acest număr cuprinde plângerile adresate pe baza tuturor criteriilor de discriminare interzise de legea națională.

Fig. 1 Plângeri adresate CNCD

Fig. 1	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 ^[21]
Criteriu									
Boala cronică necontagioasă	0	0	6	2	3	2	4	2	0
Orientare sexuală	1	5	6	9	6	7	6	6	3
Infectare HIV/Sida	0	1	15	10	5	3	7	1	2
Limba	0	2	1	2	2	7	11	13	8
Convingeri	4	12	23	19	8	10	14	13	3
Religie	2	9	9	11	8	12	15	6	3
Categorii defavorizate	2	0	10	6	4	26	22	9	2
Vârsta	6	11	14	17	10	10	24	10	8
Gen (Sex)	3	14	13	9	11	22	32	9	13
Nationalitate	1	12	21	39	20	39	54	28	28
Handicap (Dizabilitate)	3	31	18	21	20	70	55	49	25
Etnie	34	66	45	85	69	82	62	62	23
Altele	52	184	108	61	132	32	159	96	42
Rasa	0	0	1	1	2	0	0	2	1
Categorie socială	26	126	63	90	132	514	372	222	124
Total	134	473	353	382	432	836	837	528	285

Astfel cum rezultă din Tabel (Fig.1), plângerile adresate CNCD au cunoscut o creștere anuală progresivă, maximul fiind înregistrat în anul 2008. În anul 2009 s-a înregistrat o scădere a numărului plângerilor, în mare măsură, explicabilă prin modificarea legislației antidiscriminare (O.G. nr. 137/2000 republicată), în special OUG. nr. 75/2008 prin care s-a delimitat competența CNCD în raport cu măsurile legislative în domeniul salarizării personalului din sistemul bugetar și Decizia Curții Constituționale nr. 997/2008 prin care s-a statuat că CNCD nu are competență de a se pronunța asupra discriminării ce își are izvorul direct în conținutul unor norme legislative.

81. Curtea Constituțională a reținut: „dacă s-ar admite că, pe calea controlului jurisdicțional întemeiat pe art. 20 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr.137/2000, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării poate să constate existența unor situații discriminatorii ce își au izvorul direct în conținutul unor norme legale, hotărârea Consiliului ar putea avea ca efect încetarea aplicabilității acestor dispoziții și chiar aplicarea prin analogie a unor alte texte de lege, care nu se referă la persoana sau grupul social discriminate. Într-o atare împrejurare, se pune în discuție legitimitatea acestui organ de a interfera în competențele legislativului, prin înlăturarea aplicabilității unor acte normative și instituirea aplicabilității altora, dar și în competențele Curții Constituționale, care îndeplinește rolul de legislator negativ atunci când constată lipsa de conformitate dintre prevederile unei legi sau ordonanțe și dispozițiile constituționale, sub aspectul art.16 referitor la principiul nediscriminării”.

82. Raportul descrescător al plângerilor adresate CNCD în anul 2009 se reflectă și în numărul plângerilor care vizează

²¹Plângeri adresate CNCD în perioada 1 ianuarie 2010 -1 august 2010

discriminarea pe baza categoriei sociale, respectiv socio-profesionale. Dacă în anul 2007 din totalul celor 836 de plângeri, 515 vizeau categorii sociale respectiv socio-profesionale, în anul 2008 numărul acestor plângeri a scăzut la 372 iar în anul 2009 la 222. Astfel, s-a înregistrat o scădere de aproximativ 50% a plângerilor privind discriminarea pe baza acestui criteriu față de anul 2007 și de aproximativ 40% față de anul 2008. Explicația pentru această descreștere, în opinia CNCd, este strâns legată de modificarea competențelor CNCd, pe cale legislativă respectiv, în urma controlului de constituționalitate (Decizia nr. 997/2008).

II. Plângeri adresate CNCd incidente discriminării interzise de Directiva 2000/43/CE

83. Din totalul celor **4260** de plângeri adresate CNCd (2002-2010), aproximativ **823** de plângeri (**ap. 20%**) vizează discriminarea pe criteriul de **origine rasială sau etnică**, incidentă Directivei 2000/43/CE. Aproximativ 528 de plângeri au vizat discriminarea pe criteriul de origine etnică, **242** pe criteriul de origine națională²², **46** de plângeri pe criteriul de limbă a minorităților naționale și aproximativ **7** plângeri pe criteriul de origine rasială.

Fig. 2 Plângeri adresate CNCd sub incidența Directivei 2000/43/CE

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Criteriu									
Origine Rasiala	0	0	1	1	2	0	0	2	1
Origine etnica	34	66	45	85	69	82	62	62	23
Origine nationala	1	12	21	39	20	39	54	28	28
Limba minoritati	0	2	1	2	2	7	11	13	8
Total plângeri	35	80	68	127	93	128	127	105	60

84. Din numărul total de plângeri adresate anual CNCd, un procent semnificativ este deținut de plângerile ce vizează discriminarea pe baza originii etnice, procent care se situează la o medie de 10-12% din cazuri. Plângerile privind discriminarea pe baza originii naționale²³ se situează la un procent de 4-5%, în ușoară creștere, urmate de plângerile privind discriminarea pe baza limbii minorităților naționale (spre 2%).²⁴ Plângerile privind discriminarea pe criteriul originii rasiale se situează la un nivel extrem de scăzut, atingând un maxim de 2 plângeri pe an, în unele cazuri.

Fig. 3 Procentul plângerilor adresate CNCd sub incidența Directivei 2000/43/CE

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Criteriu									
Origine Rasiala	0%	0%	0,28%	0,26%	0,46%	0%	0%	0,37%	0,35%
Origine etnica	25,37%	13,5%	12,74%	22,25%	15,97%	9,80%	7,40%	11,74%	8,07%
Origine nationala	0,74%	2,53%	5,94%	10,20%	4,62%	4,66%	6,45%	5,30%	9,82%
Limba minoritati	0%	0,42%	0,28%	0,52%	0,46%	0,83%	1,31%	2,46%	2,80%
Total	134	473	353	382	432	836	837	528	285

²²Originea națională nu se confundă cu cetățenia în datele statistice prelucrate și interpretate de CNCd. Acesta vizează situațiile în care persoanele care s-au considerat discriminate și-au declarat apartenența la o minoritate, considerând că sunt discriminate pe baza acestui criteriu. Spre exemplu: ruși-lipoveni, români, turci, tătari, maghiari, ceangăi etc.

²³Nu se confundă cu cetățenia; a se vedea nota de subsol anterioară

²⁴În general cazurile care vizează condiționarea cunoașterii unei limbi la ocuparea unui post, publicarea unor informații de interes public într-o anumită limbă.

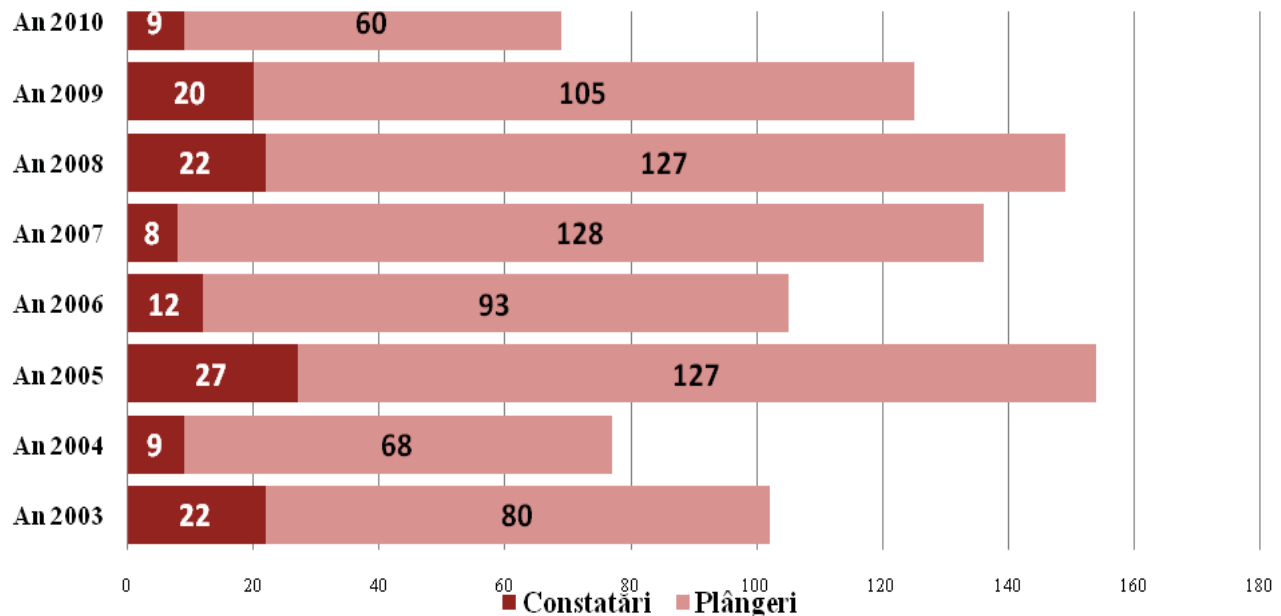
III. Soluții de admitere a plângerilor incidente discriminării interzise de Directiva 2000/43/CE

85. În raport cu numărul celor **823** de plângeri care au vizat discriminarea pe criteriul de origine rasială sau etnică, incidența Directivei 2000/43/CE, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a constatat discriminarea în aproximativ **129** de cazuri. În **103** cazuri s-a constatat discriminarea pe criteriul de origine etnică, în **22** de cazuri discriminarea pe criteriul de origine națională, în **2** cazuri pe criteriul de origine etnică și națională și în **2** cazuri pe criteriu de origine rasială.

Fig. 4 Plângeri și constatări CNCD sub incidența Directivei 2000/43/CE

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Nr. Plângeri	35	80	68	127	93	128	127	105	60
Nr. Constatari	— ²⁵	22	9	27	12	8	22	20	9
Procent		27,5%	13,23%	21,25%	12,90%	6,25%	17,32%	19,04%	15%

În raport cu numărul plângerilor privind originea rasială sau etnică, în medie, în **16,5%** din cazuri s-a constatat o încălcare a legii antidiscriminare.

86. În anul 2003 s-a constatat discriminarea în **27,5%** din plângeri, în 2004 în **13,23%**, în 2005 în **21,25%**, în anul 2006 în **12,90%**, în anul 2007 în **6,25%**, în anul 2008 în **17,32%**, în anul 2009 în **19,04%** iar în anul 2010 în **15%** din plângeri.

²⁵ CNCD a devenit funcțional în luna august 2002 prin numirea Colegiului director. În anul 2002 nu au fost adoptate hotărâri de constatare a discriminării.

IV. Criteriile de discriminare în cazurile de constatare sub incidența Directivei 2000/43/CE

87. În ceea ce privește criteriile care au stat la baza celor 129 de cazuri de discriminare constatate de CNCD, acestea pot fi urmărite în tabelul de mai jos:

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Criteriu									
Romi		22	5	18	9	8	13	13	9
Maghiari		0	1	2	1	0	0	2	0
Evrei		0	1	1	0	0	3	2	0
Rusi lipoveni		0		1	0	0	0	0	0
Lipoveni ucrainieni		0	0	0	1	0	0	0	0
Tatari									
Turco-musulmani		0	0	0	0	0	1	0	0
Români		0	1	2	0	0	2	0	0
Limba minoritati		0	1	2	0	1	3	3	0
Rasa/culoare		0	0	1	1	0	0	0	0
Total		22	9	27	12	8	22	20	9

V. Formele de discriminare în cazurile constatate de CNCD

88. În cele 129 de cazuri, CNCD a constatat diferite forme de discriminare, incluzând discriminarea directă, indirectă, multiplă, instrucțiunea de a discrimina și hărțuirea. De asemenea, potrivit legii naționale se regăsește comportamentul activ sau pasiv prin care se defavorizează nejustificat un grup de persoane sau se aduce atingere demnității.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Forma									
Discriminare directa		7	1	13	10	7	16	10	4
Discriminare indirecta		-	1	2	1	1	-	1	2
Ordin de a discrimina		4	-	1	1	-	1	-	-
Discriminare multipla		7	-	2	-	-	-	-	-
Hartuire		-	-	-	-	-	5	9	3
Victimizare		-	-	-	-	-	-	-	-
Comportament activ sau pasiv care defavorizeaza		4	7	9	-	-	-	-	-
Total		22	9	27	12	8	22	20	9

VI. Domeniile în care s-a manifestat discriminarea în cazurile constatate de CNCD

Fig. 7

Domenii de discriminare în cazurile incidente Directivei 2000/43/CE

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Domenii									
Angajare		7	1	3	-	-	3	2	1
Servicii private (Club, bar etc)		7	-	4	1	1	4	2	2
Servicii imobiliare		3	-	2	1	-	-	-	-
Servicii publice		-	-	2	1	2	2	2	-
Servicii judiciare		-	-	1	-	-	-	-	-
Servicii religioase		-	-	1	-	-	-	-	-
Educație		1	-	-	2	2	4	2	-
Demnitate personală		4	8	14	7	3	9	12	6
Total		22	9	27	12	8	22	20	9

89. Astfel cum se poate remarca din Fig.7. cele mai multe cazuri de discriminare vizează atingerea adusă demnității personale datorită originii etnice sau rasiale, respectiv discriminarea în accesul la bunuri și servicii puse la dispoziția publicului de prestatori privați sau publici. Este vorba de situația accesului la restaurante, magazine, cluburi, cafenele, baruri însă și chestiuni ce vizează închirierea, vânzarea sau cumpărarea unei locuințe. Deopotrivă este vorba de cazuri ce pun în discuție servicii publice administrative legate de concesionarea unor terenuri în vederea desfășurării activităților comerciale, mușterea unor persoane, regimul unor imobile ori îngrijirea accesului la informații de interes public în limba română. Domeniul angajării și educația cunosc manifestări de discriminare în ceea ce privește condițiile de acces, respectiv separarea copiilor romi în sistemul școlar.

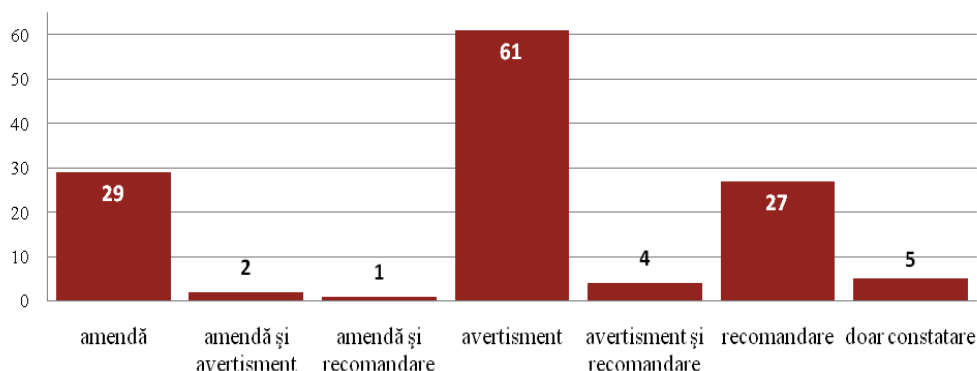
VII. Sancțiuni aplicate în cazurile de discriminare constatate de CNCD

Fig. 8

Domenii de discriminare în cazurile incidente Directivei 2000/43/CE

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Amenda		7	-	16	4	-	5	3	-
Avertisment		13	9	12	6	4	11	5	6
Recomandare		-	-	2	4	5	5	13	4
Doar constatare		2	-	1	1	-	1	-	-

90. După cum se poate observa în Fig.8 și grafic, majoritatea sancțiunilor aplicate de CNCD au constat în avertisment contravențional, urmate de amendă contravențională și recomandări.

Sanctiuni în cazurile de constatare incidente Directivei 2000/43/CE

VIII. Soluții de constatare pronunțate în anul 2003

91. Declarații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. I.G. s-a plâns cu privire la declarațiile Președintelui Consiliului Județean publicate în presa locală, cu referire la persoane aparținând comunității rome, în speță asocieri cu „mizeria caracteristică”, „efortul liderilor (...) să pună mâna pe apă, săpun, școală (...) și în trecerea lor la lumea civilizată”, utilizarea denominării „ori e țigan, ori e român”. Prin hotărârea **nr. 9 din 04.02.2003**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare directă** și aduc atingere demnității persoanelor aparținând comunității rome. De asemenea, s-a dispus sancționarea cu **amendă** contravențională în valoare de 20.000.000 lei a părții reclamate. (art. 2 alin.1, art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

92. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Romani CRISS s-a plâns cu privire la afirmațiile Prefectului făcute public prin care își manifesta intenția ca pe viitor accesul în instituții publice al persoanelor de etnie romă să fie permis în grup „de maximum 5 persoane”. Prin hotărârea **nr. 65/25.02.2003**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare directă** și aduc atingere demnității persoanelor aparținând comunității rome. (art. 2 alin.1, art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

93. Articol de presă. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Mai multe persoane și asociații s-au plâns cu privire la un articol de presă scris de L.L.E., cu privire la situația și la comportamentul cetățenilor români de etnie romă în străinătate. Prin hotărârea **nr. 74/11.03.2003**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare directă** și aduc atingere demnității persoanelor aparținând comunității rome și a dispus sancționarea reclamatului cu o **amendă** de 2.000.000 lei (art. 2 alin.1 și 2, art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

94. Acces la bunuri și servicii. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Inspectoratul Județean de Poliție a sesizat faptul că la intrarea în cafe-barul aparținând firmei S.C.Beni-Carmen S.N.C. a fost postat un anunț cu textul „Accesul romilor interzis”. Prin hotărârea **nr. 96/08.04.2003**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare** și aduc atingere demnității persoanelor aparținând comunității rome și a dispus sancționarea părții reclamate cu **amendă** contravențională în valoare de 4.000.000 lei. (art. 2 alin.2, art. 10 lit. f, art. 18, art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

95. Acces la bunuri și servicii. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Romani Criss s-a plâns cu privire la postarea la intrarea în cafe-bar-ul „Casablanca” a unui anunț cu textul „Intrarea rromilor interzisă”. Prin hotărârea cu **nr. 97/08.04.2003**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie acte de **discriminare** și că aduc atingere demnității persoanelor aparținând comunității rome. A dispus sancționarea părții reclamate cu **amendă** contravențională în valoare de 2.000.000 lei. (art. 2 alin.2, art. 10 lit. f, art. 18, art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

96. Acces la bunuri și servicii. Interdicție. Origine etnică. Romi. C.N.C.D. s-a autosesizat cu privire la interzicerea accesului unor persoane de etnie romă în incinta clubului „Karma”. Prin hotărârea cu **nr. 118/07.05.2003**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie acte de **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **amendă** contravențională în

valoare de 5.000.000 lei. (art. 2 alin.2, art. 10 lit. f, art. 18 din O.G. nr. 137/2000).

97. Acces la bunuri și servicii. Interdicție. Origine etnică. Romi. C.N.C.D. și Romani Criss au sesizat interzicerea accesului unor persoane de etnie romă în incinta Clubului „Vox”. Prin hotărârea cu **nr. 126/13.05.2003**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie acte de **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 10 lit. f din O.G. nr. 137/2000).

98. Anunțuri. Condiție de angajare. Origine etnică. Romi. Romani Criss a sesizat publicarea în ziarul „România Liberă”, la rubrica „Anunțuri imobiliare - Închirieri Oferte” a unui anunț cu următorul conținut: „Particular, închiriez garsonieră mobilată, 60\$ lună, 1 an anticipat, exclus rromi.” Prin hotărârea cu **nr. 146/23.04.2003**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie acte de **discriminare** (art. 10 lit. c din O.G. nr. 137/2000).

99. Acces la bunuri și servicii. Interdicție. Origine etnică. Romi. Romani Criss a sesizat interzicerea accesului unor persoane de etnie romă în incinta discotecii „Number One”, al cărui personal de ordine a precizat că „patronul a dat ordin să nu primească ciori”. Prin hotărârea cu **nr. 155/15.05.2003**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie acte de **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 10 lit. f din O.G. nr. 137/2000, avertisment).

100. Acces la bunuri și servicii. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Romani Criss a sesizat postarea la intrarea în cafe-barul „Complex Moldova” a unui anunț cu textul: „Ne rezervăm dreptul de a ne alege clienții!” și „Nu servim romii!”. Prin hotărârea **nr. 165/27.05.2003**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare** și aduc atingere demnității persoanelor aparținând comunității rome și a dispus sancționarea părții reclamate cu **amendă** contravențională în valoare de 8.000.000 lei. (art. 2 alin.2, art. 10 lit. f, art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

101. Anunțuri mica publicitate. Condiție de angajare. C.N.C.D. s-a autosesizat cu privire la anunțurile - oferte de serviciu apărute în ziarul „România Liberă” (în perioada 1 – 23 iunie 2003), anunțuri care au ca obiect condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau la o minoritate etc.). Prin hotărârea cu **nr. 188/10.06.2003**, a reținut că aspectele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 2 alin.2, art. 7 alin.2 din O.G. nr. 137/2000).

102. Anunțuri mica publicitate. Condiție de angajare. C.N.C.D. s-a autosesizat cu privire la anunțurile - oferte de serviciu apărute în ziarul „Național” (în perioada 1 – 23 iunie 2003), anunțuri care au ca obiect condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau la o minoritate etc.). Prin hotărârea cu **nr. 189/10.06.2003**, a reținut că aspectele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 2 alin.2, art. 7 alin.2 din O.G. nr. 137/2000).

103. Anunțuri mica publicitate. Condiție de angajare. C.N.C.D. s-a autosesizat cu privire la anunțurile - oferte de serviciu apărute în ziarul „Evenimentul Zilei” (în perioada 1 – 23 iunie 2003), anunțuri care au ca obiect condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau la o minoritate etc.). Prin hotărârea cu **nr. 190/10.06.2003**, a reținut că aspectele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 2 alin.2, art. 7 alin.2 din O.G. nr. 137/2000).

104. Anunțuri mica publicitate. Condiție de angajare. C.N.C.D. s-a autosesizat cu privire la anunțurile - oferte de serviciu apărute în ziarul „Monitorul de București” (în perioada 1 – 23 iunie 2003), anunțuri care au ca obiect condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau la o minoritate etc.). Prin hotărârea cu **nr. 191/10.06.2003**, a reținut că aspectele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 2 alin.2, art. 7 alin.2 din O.G. nr. 137/2000).

105. Anunțuri mica publicitate. Condiție de angajare. C.N.C.D. s-a autosesizat cu privire la anunțurile - oferte de serviciu apărute în ziarul „Adevărul” (în perioada 1 – 23 iunie 2003), anunțuri care au ca obiect condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau la o minoritate etc.). Prin hotărârea cu **nr. 192/10.06.2003**, a reținut că aspectele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 2 alin.2, art. 7 alin.2 din O.G. nr. 137/2000).

106. Anunțuri mica publicitate. Condiție de angajare. C.N.C.D. s-a autosesizat cu privire la anunțurile - oferte de serviciu

apărute în cotidianul „Ziarul” (în perioada 1 – 23 iunie 2003), anunțuri care au ca obiect condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau la o minoritate etc.). Prin hotărârea cu **nr. 193/10.06.2003**, a reținut că aspectele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 2 alin.2, art. 7 alin.2 din O.G. nr. 137/2000).

107. Anunțuri mica publicitate. Condiție de angajare. C.N.C.D. s-a autosesizat cu privire la anunțurile - oferte de serviciu apărute în cotidianul „Ziua” (în perioada 1 – 23 iunie 2003), anunțuri care au ca obiect condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau la o minoritate etc.). Prin hotărârea cu **nr. 194/10.06.2003**, a reținut că aspectele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu avertisment. (art. 2 alin.2, art. 7 alin.2 din O.G. nr. 137/2000)

108. Anunțuri mica publicitate. Origine etnică. Romi. Romani Criss a sesizat publicarea în ziarul „Piața de la A la Z”, la rubrica închirieri, a unui anunț imobiliar având următorul conținut: „2 camere în vilă, intrare separată, chiuveță și apă în cameră, fără baie, WC curte, exclus romi (...)”. Prin hotărârea cu **nr. 208/01.07.2003**, Colegiul a reținut că anunțul are un caracter **discriminatoriu** și a dispus sancționarea reclamatului cu **avertisment**. (art. 2 alin.2, art. 10 lit. c din O.G. nr. 137/2000).

109. Articol de presă. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Romani CRISS a sesizat publicarea unui articol de presă în ziarul „24 Ore mureșene” cu privire la situația și la comportamentul persoanelor de etnie romă, cuprinzând caracterizări stereotipe „borfași, escroci, hoți, mituitori, ciori, agresivitate, croncăneli injurioase” etc. Prin hotărârea cu **nr. 215/14.07.2003**, Colegiul a reținut că articolul are un caracter **discriminatoriu** și că aduce atingere demnității persoanelor aparținând comunității rome. A dispus sancționarea părții reclamate cu **amendă** contravențională în valoare de 2.000.000 lei. (art. 2 alin.2, art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

110. Educație. Segregare. Clase separate. Origine etnică. Romi. Romani CRISS a sesizat plasarea copiilor de etnie romă în clase separate într-o anexă separată a clădirii principale în școala din Cehei, cu condiții de studiu diferite pentru copiii romi față de copiii neromi. Prin hotărârea cu **nr. 218/23.06.2003**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie acte de **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 2 alin.2 din O.G. nr. 137/2000).

111. Anunțuri mica publicitate. Origine etnică. Romi. C.N.C.D. și Romani CRISS au sesizat publicarea unui anunț imobiliar în ziarul „Monitorul de Vrancea”, cu următorul conținut: „Vând casă (...) 283 mp (...). Nu vindem la rromi”. Prin hotărârea cu **nr. 262/25.08.2003**, Colegiul a reținut că anunțul are un caracter **discriminatoriu** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 2 alin.2, art. 10 lit.c din O.G. nr. 137/2000).

112. Acces la bunuri și servicii. Interdicție. Origine etnică. Romi. C.N.C.D. s-a autosesizat cu privire la interzicerea accesului unui grup de persoane de etnie romă în incinta clubului Guinness Pub and Green Club. Prin hotărârea cu **nr. 287/28.08.2003**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie acte de **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 10 lit. f din O.G. nr. 137/2000).

IX. Soluții de constatare pronunțate în anul 2004

113. Articol de presă. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. R.D. s-a plâns cu privire la un articol de presă scris de C.M. referitor la situația și la comportamentul cetățenilor români de etnie romă conținând caracterizări stereotipe „tuciurii”, „clienți fideli ai poliției (...) și ai medicilor dermatologi”, „terorizează (...) zona cu furturile și scandalurile” etc. Prin hotărârea cu **nr. 31/17.02.2004** Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare** și aduc atingere demnității persoanelor aparținând comunității rome. De asemenea, s-a dispus sancționarea cu **avertisment** a reclamatului. (art. 2 alin.3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

114. Declarații. Origine națională. Demnitate personală. P.A. s-a plâns cu privire la declarațiile lui K.G. publicate în presa locală cu privire la faptul că nu dorește numirea unui director român la liceu: „sunt contra ca singurul membru de

naționalitate română să fie director”. Prin hotărârea cu nr. **145/19.05.2004**, Colegiul a reținut că declarațiile au un caracter **discriminatoriu** și aduc atingere demnității petentei și a dispus sancționarea reclamatului cu **avertisment** (art. 2 alin.3, art.19 din O.G. nr. 137/2000).

115. Articol de presă. Afirmații. Origine națională. Maghiari. Demnitate personală. Liga Pro Europa s-a plâns împotriva lui B.A. cu privire la articolul ce viza situația comunității maghiare, respectiv crearea unei atmosfere ostile și nefavorabile pe criteriul apartenenței naționale. Prin hotărârea cu nr. **146/21.05.2004**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare** și aduc atingere demnității comunității maghiare și a dispus sancționarea reclamatului cu **avertisment**. (art. 2 alin.3, art.19 din O.G. nr. 137/2000).

116. Articol de presă. Afirmații. Origine națională. Evrei. Demnitate personală. R.F. s-a plâns împotriva lui N.M.F. cu privire la un articol de presă cu referire la originea națională a petentei și la invocarea unor stereotipuri de genul „evreilor nu le place munca, F.B. este evreică, nu stiați?”. Prin hotărârea cu nr. **148/21.05.2004**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare** și aduc atingere demnității comunității evreiești și a dispus sancționarea reclamatului cu **avertisment**. (art. 2 alin.3, art.19 din O.G. nr. 137/2000).

117. Declarații politice. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Partida Romilor Social Democrată s-a plâns împotriva lui D.B.A. cu privire la declarațiile acestuia preluate în presa locală referitoare la comunitatea romilor, în speță “ocupații onorabile ale ciorilor (cum ar fi prostituția, taxa de protecție)”. Prin hotărârea cu nr. **167/31.05.2004**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare** și aduc atingere demnității comunității rome și a dispus sancționarea reclamatului cu **avertisment**. (art. 2 alin.3, art.19 din O.G. nr. 137/2000).

118. Articol de presă. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Romani CRISS s-a plâns împotriva lui M.T. cu privire la un articol de presă scris de acesta referitor la persoane aparținând comunității etnice a romilor și la muzica specifică acesteia. Prin hotărârea cu nr. **169/07.05.2004**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare directă** și aduc atingere demnității persoanelor aparținând comunității rome și a dispus sancționarea reclamatului cu **avertisment**. (art. 2 alin.1, alin.3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

119. Declarații publice. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. C.N.C.D. s-a autosesizat cu privire la declarația lui I.B. preluată în presa sportivă referitoare la originea etnică a unei persoane. Prin hotărârea cu nr. **191/13.07.2004**, Colegiul a constatat că declarația are caracter **discriminatoriu** și aduce atingere demnității persoanelor aparținând comunității rome și a dispus sancționarea reclamatului cu **avertisment**. (art. 2 alin.3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

120. Condiții de angajare. Impunerea locului de domiciliu și a cunoașterii limbii maghiare. Apartenență națională. Prefectura Covasna a sesizat condiționarea ocupării postului de îngrijitor, muncitor de întreținere, de domiciliul stabil în Sf. Gheorghe și de cunoașterea limbii maghiare de către Primăria Sf. Gheorghe. Prin hotărârea cu nr. **281/21.09.2004**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare indirectă** și a dispus sancționarea reclamatului cu **avertisment**. (art. 7 alin. 2 din O.G. nr. 137/2000).

121. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. B.F. s-a plâns cu privire la afirmațiile lui B.G., injurii cu referire directă la etnia romă. Prin hotărârea cu nr. **373/02.09.2004**, Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare directă** și aduc atingere comunității rome și a dispus sancționarea reclamatului cu **avertisment**. (art. 2 alin.1 și art.19 din O.G. nr. 137/2000).

X. Soluții de constatare pronunțate în anul 2005

122. Articol de presă. Afirmații. Origine națională. Rușii lipoveni și haholii. Demnitate personală. Comunitatea rușilor lipoveni din România se plânge cu privire la publicarea unui articol în care se fac afirmații denigratoare care vizează două minorități etnice: rușii lipoveni și haholii. Colegiul a reținut că articolul promovează o imagine nefavorabilă pentru cele două

etnii aflate în mare parte în Delta Dunării, deoarece autorul înlătură referirile la construirea Canalului Bâstroe, un subiect controversat și disputat, atât pe plan intern, cât și internațional. Autorul articolului creează o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare și ofensatoare la adresa celor două minorități, făcând referiri la atitudinea duplicitară a membrilor acestora, pe care o consideră o trăsătură specifică celor două națiuni din care provin respectivele persoane. Cele două minorități etnice sunt acuzate de a fi permise și susținute, în timpul și după al doilea război mondial, accesul „spionilor bolșevici” pe teritoriul României. Prin hotărârea **nr. 1 din 06.01.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea cu **amendă** în cuantum de 1000 RON. (art. 2 alin.1 și alin.2, art. 19 din O.G. nr. 137/2000 cu aprobări și modificări).

123. Acces la bunuri și la servicii. Interdicție. Dispoziție de a discrimina. Origine etnică. Asocieri cu romi. M.C., de etnie turcă, sesizează faptul că, împreună cu o delegație formată din 10 persoane, s-a deplasat la Terasa S.C. N. S.R.L., unde li s-a refuzat servirea „pe motiv că sunt țigani”. Partea reclamată a negat faptele imputate, a precizat că nu a primit instrucțiuni de la patron să aplice un tratament diferențiat anumitor persoane, iar conflictul s-a datorat faptului că a fost atrasă atenția persoanelor care îl însoțeau pe M.C. că erau prea gălăgioși. Prin hotărârea **nr. 21 din 09.02.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu **avertisment**. (art. 2 alin.1 art. 10 lit. f din O.G. nr. 137/2000).

124. Acces la bunuri și servicii. Interdicție. Origine etnică. Romi. Romani Criss și Agenția de Monitorizare a Presei, Academia Cațavencu sesizează faptul că un grup format din tineri romi a dorit să intre în clubul „Bamboo”, cu scopul de a sărbători un eveniment legat de încheierea unui curs. Tinerii romi au fost refuzați pe motivul că nu au ținută corespunzătoare, respectiv că este club privat care își rezervă dreptul de a-și selecta clientela, iar romii nu au acces. Totuși, membrii grupului persoane cu tenul deschis la culoare nu au întâmpinat dificultăți la intrare. Prin hotărârea **nr. 26 din 11.01.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamate. (art. 2 alin.3 și art. 18 din O.G. nr. 137/2000).

125. Acces la bunuri și la servicii. Anunțuri imobiliare. Origine etnică. Romi. Romani CRSS s-a plâns cu privire la publicarea în ziarul „Anunțul telefonic”, la rubrica „Închirieri oferte imobile diverse”, poziția 86, pagina 62, din data de 28 februarie 2005, a unui anunț de închiriere, prin care se interzicea persoanelor de etnie romă locațiunea imobilului. Prin hotărârea **nr. 37 din 07.03.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **amendă** în cuantum de 700 lei. (art. 2 alin.3 și art. 10 lit. c din O.G. nr. 137/2000).

126. Afirmații. Origine națională. Evrei. Demnitate personală. Liga Pro Europa s-a plâns cu privire la afirmațiile părții reclamate cuprinse în discursul susținut public și preluate de presa locală, între altele: „În Ungaria trăiesc 10 milioane de oameni, dar numărul acestora ne indică altceva. Trebuie să spun (...) Ungaria este singura țară unde (...) priviți, vă rog, Germania este condusă de germani, Polonia este condusă de polonezi, Slovacia de slovaci, Ungaria este singura țară care pas cu pas devine al doilea Israel”. Prin hotărârea **nr. 38 din 09.03.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea cu **amendă**, în cuantum de 500 lei. (art. 2 alin.3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

127. Afirmații. Scandări. Manifestări sportive. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Colegiul director al CNCD s-a autosesizat cu privire la scandalurile din timpul meciului de fotbal F.C. Steaua București - UFC Rapid București. Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună” s-a plâns, de asemenea, cu privire la atitudinea domnului G.S. față de antrenorul echipei de fotbal UFC Rapid București, dl R.L. Galeria de fotbal a FC Steaua București a scandat, între altele: „moarte țiganilor, m... la țigani, am avut și vom avea mereu boală pe țigani, Antonescu de trăia pe țigani îi omora, ne p... pe ei la infinit, m... lui Rapid, a mai murit o cioară” (lozincă folosită atunci când era faultat un jucător al echipei Rapid). Colegiul a constatat că afirmațiile galeriei de suporterai clubului Steaua au creat o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare și ofensatoare la adresa suporterilor echipei adverse, prin utilizarea frecventă în sens negativ a termenului de „țigani” asociat cu sloganuri de genul „moarte...”, „Antonescu de trăia pe țigani îi omora”, ceea ce a avut ca efect atingerea demnității persoanelor aparținând minorității rome. Același efect s-a constatat și în cazul afirmațiilor dlui. G.S. față de antrenorul echipei Rapid, dl. R.L., „țigani nenorociți”. Prin hotărârea **nr. 63 din 19.04.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu **amendă** a Clubului Steaua București, în cuantum de 4000 lei, și a dlui G.S. cu 2000 lei. De asemenea, s-a dispus emiterea unei **recomandări** (art. 2 alin.1 și alin.3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

128. Afirmații. Origine rasială. Culoare. Demnitate personală. Colegiul director al CNCD s-a autosesizat cu privire la declarațiile dlui A. S., referitoare la jucătorii de fotbal de origine africană din componența echipei de fotbal Universitatea

Craiova. Dl. A.S., într-un interviu difuzat în cadrul programului Știri al postului Realitatea T.V., a afirmat: „cu jucătorii de pe internet și cu toate ciorile astea aduse că, dacă le bag la grădina zoologică și le arăt la copii: uitați maimuța! nu e nicio deosebire (...)”. Colegiul a reținut că afirmațiile părții reclamante promovează o imagine nefavorabilă pentru jucătorii de origine africană din componența echipei de fotbal Universitatea Craiova și creează o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare și ofensatoare la adresa acestora. Prin hotărârea **nr. 73 din 26.04.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu **amendă**, în cuantum de 1000 lei. (art.2, alin. 1 și 3, art.19 din O.G. nr.137/2000, cu modificările și aprobările ulterioare).

129. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Agenția de Monitorizare a Presei Academia Cațavencu s-a plâns cu privire la afirmațiile făcute de G.P. și de E.N. în cadrul emisiunii „Șah-Mat”, referitoare la persoanele de etnie romă care aduc prejudicii imaginii României prin comportamentul lor în afara granițelor. Astfel, aceștia au afirmat că „membrii etniei rome sunt ambasadori mai colorați care ne-au făcut de râs în Europa sau oameni certați cu legea”. Reclamanții au subliniat faptul că „infracționalitatea este de n ori mai mare în rândul acestei etnii” sau că „în loc să fim comparați cu o națiune latină (...) suntem asemănați cu o națiune venind de prin India (...)”. Prin hotărârea **nr. 75/19.04.2005**, Colegiul a constatat că faptele prezentate constituie **discriminare directă** și aduc atingere demnității persoanelor aparținând minorității etnice a romilor. De asemenea, s-a dispus sancționarea cu **avertisment** a părților reclamante. (art. 2, alin. 1 și 3, art. 19 din O.G.nr.137/2000).

130. Acces în instituții publice de învățământ. Refuz. Origine etnică. Romi. Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună” sesizează faptul că doi tineri romi, studenți ai Facultății de Asistență Socială, au fost dați afară din Sediul Academiei de Studii Economice. Cei doi tineri doreau să posteze la avizierul facultății afișe de mediatizare a unui program de instruire pe bază de voluntariat a studenților romi în cadrul unor organizații neguvernamentale. Tinerii au fost opriți de către agentul de pază, care nu le-a permis accesul în incinta instituției. Prin hotărârea **nr. 89 din 10.03.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamante. (art. 2 alin.1 și alin.3, art. 18).

131. Articol de presă. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Romani Criss s-a plâns cu privire la publicarea articolului „Afluxul de cerșetori români din Occident, o problemă de moralitate a notarilor publici”. Colegiul a reținut că prin conținutul articolului se realizează o asociere între imaginea comunității de romi și activități imorale și ilicite, asociere de natură a crea o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare sau ofensatoare pentru întreaga comunitate romă. Prin hotărârea **nr. 93 din 01.04.2004**, Colegiul a decis că faptele sesizate constituie acte de **discriminare** conform dispozițiilor art. 2 alin. 3 și art. 19 din Ordonanța Guvernului nr.137/2000, și a dispus sancționarea părții reclamante cu **avertisment** (art. 2 alin. 3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

132. Acces la muncă. Anunțuri. Origine etnică. Romi/Vârstă. Diferențiere multiplă. Romani CRISS s-a plâns cu privire la publicarea on line de către S.C. Adrasim S. a unor anunțuri de angajare pe un site de specialitate. Au fost publicate două anunțuri de angajare: „Angajez mecanici auto cu experiență, vârsta 30-40 de ani (exclus romi)”, respectiv „confeccionere, croitorese, exclus romi”. Prin hotărârea **nr. 97 din 17.05.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu amendă în cuantum de 2000 lei a societății angajatoare și sancționarea cu **amendă** în cuantum de 400 lei a societății care deține site-ul de specialitate. (art. 2 alin. 1 și alin.3, art. 7 alin.1 și 2 din O.G. nr. 137/2000).

133. Afirmații. Origine națională. Maghiari. Demnitate personală. M.V. s-a plâns în legătură cu admonestarea sa în public de către B.S. în timpul orelor de serviciu. Partea reclamată a adresat expresii jignitoare referitoare la etnia maghiară a petentului și i-a interzis să vorbească în fața lui până nu învață limba română. Prin hotărârea **nr. 125 din 19.04.2005**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate au fost confirmate de colegii de serviciu ai petentului, prin referirile la naționalitate, fiind lezată demnitatea personală, în sensul art. 2 alin.3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000. Colegiul a constatat faptele de **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamante cu **avertisment**. (art. 2 alin.1 și 3, art.19 din O.G. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare).

134. Afirmații. Scandări. Manifestări sportive. Origine națională/etică. Demnitate personală. K.A. a sesizat CNCD cu privire la scandările suporterilor echipei de hochei Steaua București în cursului meciului disputat cu S.C. Miercurea Ciuc. Scandările se referă la mesajul „Afară, afară cu ungurii din țară!”. Prin hotărârea **nr. 135 din 02.06.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie discriminare, asemenea mesaje fiind de natură a crea o atmosferă ostilă, ofensatoare și umilitoare pentru membrii comunității maghiare. S-a dispus sancționarea cu **amendă** a clubului reclamat, în cuantum de 500 lei. (art 2 alin. 1, art.19 din O.G. nr.137/2000, cu modificările și aprobările ulterioare).

135. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Mai multe organizații neguvernamentale s-au plâns și Colegiul director al CNCD s-a autosesizat cu privire la declarațiile dlui A.S. publicate în ziarul „Gardianul”. În cadrul interviului partea reclamată afirmă, între altele: „este adevărat că am război cu țiganii din Craiova pentru că ei nu au niciun drept în plus”, „eu nu mă bag cu țiganii în casă”, iar în privința domnului V.N arată că este „țigan ordinar, borât”, respectiv „jigodii și derbedei”. Colegiul a reținut că limbajul utilizat creează o imagine ostilă, degradantă și ofensatoare la adresa etniei rome. Prin hotărârea **nr. 136 din 14.06.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea cu **amendă** în cuantum de 1500 lei a părții reclamate. (art. 2 alin.1 și alin. 3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare).

136. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Doamna R.M. se plânge cu privire la faptul că unii dintre vecinii săi îi adresează cuvinte jignitoare cu referire expresă la apartenența sa etnică și a copiilor ei (etnia romă). Prin hotărârea **nr. 144 din 11.05.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamate. (art. 2 alin.1 și alin.3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

137. Articol de presă. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Romani CRISS s-a plâns cu privire la conținutul articolului intitulat “Puci țigănesc eșuat” cu referire la comportamentul persoanelor de etnie romă. În articol se arată că: “întâlnirea minorității bronzate a lăsat urme grele asupra sediului primăriei, demne de un atac bacteriologic-chimic modern. Componenta chimică a fost dată de mirosul celor peste o sută și ceva de romi, care i-a silit pe funcționarii administrației locale să lucreze cu geamurile deschise până la terminarea programului. Atacul bacteriologic a fost cauzat de numărul enorm de purici și păduchi rămași în urma ședinței în sala Primăriei”. Colegiul a reținut că prin referirile asociate persoanelor de etnie romă s-a adus atingere demnității pe baza originii etnice. Prin hotărârea **nr. 154 din 11.05.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și s-a dispus sancționarea cu **avertisment**. (art. 2 alin. 1 și alin.3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000).

138. Afirmații. Scandări. Manifestari sportive. Origine națională/etnică. Demnitate personală. CNCD s-a autosesizat cu privire la scandările suporterilor echipei de hochei S.C. Miercurea Ciuc, în cursul meciului disputat cu Steaua București. Scandările se referă la mesajul „români împutiți”, „Afară, afară cu țiganii din țară!”. Prin hotărârea **nr. 182 din 22.07.2005**, Colegiul a constatat că faptele constituie **discriminare**, asemenea mesaje fiind de natură a aduce atingere demnității unor comunități de persoane. S-a dispus sancționarea cu **amendă** a clubului reclamat, în cuantum de 500 lei. (art. 2 alin.3, art. 19 din O.G.nr.137/2000, cu modificările și completările ulterioare).

139. Acces la locuri de muncă. Condiții concurs. Limbă maghiară. Domiciliu. Colegiul s-a autosesizat cu privire la anunțul publicat în presa locală de scoatere la concurs a posturilor de mecanic – tractorist, zugrav, mecanic și portar. Printre condițiile de înscriere la concurs se impunea cunoașterea limbii maghiare, iar pentru postul de portar și condiția domiciliului stabil în localitate. Colegiul a reținut că în condițiile legii privind administrația publică locală, cunoașterea limbii materne a minorităților naționale de către angajați poate fi necesară în cazul posturilor care presupun relații cu publicul. În situația altor posturi o asemenea condiție nu se impune. Condiția domiciliului este restrictivă, fiind de natură a limita dreptul la muncă. În acest context, restricția de participare la concurs a persoanelor care nu cunosc limba maghiară devine evidentă, iar existența a două condiționări constituie o circumstanță agravantă, în sensul art. 2 alin.4 din O.G. nr. 137/2000. Prin hotărârea **nr. 183 din 22.07.2005**, Colegiul a constatat că faptele invocate constituie **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu **amendă** în cuantum de 500 lei a părții reclamate. (art. 2 alin.1 și art. 7 alin.2 din O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare).

140. Acces la bunuri și servicii. Interdicție. Origine etnică. Romi. Liga Pro Europa s-a plâns cu privire la interzicerea accesului persoanelor de etnie romă în magazinul Rich Life, în speță afișarea la intrare a anunțului: “Interzis intrarea romilor”. Prin hotărârea **nr. 207 din 11.07.2005**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu **amendă** în cuantum de 1500 lei a societății reclamate. (art. 2 alin.1 și alin.3, art. 18 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

141. Acces la bunuri și la servicii. Anunțuri imobiliare. Origine etnică. Romi. Romani CRISS s-a plâns cu privire la publicarea on-line a anunțurilor de închirieri imobiliare în conținutul cărora se fac referiri la conformația etnică a zonei (sintagme “zonă fără țigani”, “sat fără țigani”). Colegiul a reținut că prin utilizarea sintagmelor în cauză se face o asociere între minoritatea romă și ideea de tulburare a liniștii publice sau cea de risc ridicat. Prin hotărârea **nr. 220 din 30.08.2005**, Colegiul

a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea cu **amendă** în cuantum de 400 RON a autorilor anunțurilor. (art. 2 alin.3 art. 19 din O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare).

142. Raporturi de muncă. Numire în funcție publică. Origine națională. Români. Domnul G.C. s-a plâns împotriva primarului cu privire la presiunile făcute asupra directorului general și a inspectorului unității de învățământ împotriva numirii sale ca director adjunct al școlii. Petentul susține că s-au făcut presiuni pentru revenirea asupra deciziei de numire a unei persoane de naționalitate maghiară pe postul de director adjunct al școlii, nu a unei persoane de naționalitate română. Colegiul a reținut că în cauză s-au invocat motive aparent neutre cu privire la desființarea postului, însă efectul produs a dezavantajat persoane aflate în situații comparabile, în speță comunitatea românească. Prin hotărârea **nr. 222 din 07.04.2005**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare indirectă** și a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamate. (art. 2 alin. 2 și alin.3, art. 6 lit. d din O.G. nr. 137/2000).

143. Articol de presă. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Muzeul Național al Agriculturii s-a plâns cu privire la publicarea articolului “Ce-i lipsește chelului, tichie de mărgăritar”, care conține referiri generice la minorități etnice. Într-unele, se arată că: “Nu este suficient de ajuns că țiganii ne suflă-n ceafă și din cauza lor ușile ne sunt trântite în nas (...)”, “ca și cum țiganul a știut vreodată ce este aia agricultură sau cu ce se mănâncă”, “Păi dacă a ajuns țiganul să ne dea lecții de agricultură” etc. Colegiul a reținut că prin afirmațiile imputate se aduce atingere demnității cetățenilor de etnie romă, inducându-se o atmosferă de ostilitate și ofensatoare la adresa acestora. Prin hotărârea **nr. 238 din 31.08.2005**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie **discriminare** și s-a dispus sancționarea cu **amendă** în cuantum de 1000 lei a părții reclamate. (art. 2 alin.3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000 cu modificări și completări ulterioare).

144. Servicii publice administrative. Evacuare. Origine etnică. Romi. Petenții s-au plâns cu privire la evacuarea acestora din piață, de pe o suprafață de teren concesionată de către primărie, datorită apartenenței etnice. Colegiul a reținut că în ceea ce privește măsura rezilierii contractelor de concesiune, aceasta a afectat cu predilecție persoanele de etnie romă în comparație cu alte persoane cărora nu le-au fost reziliate aceste contracte. Deși au fost invocate motive aparent neutre, măsura a afectat petenții, de etnie romă. Prin hotărârea **nr. 250 din 14.06.2005**, Colegiul a constatat că măsura luată de partea reclamată a produs **efecte discriminatorii**. S-a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamate. (art. 2 alin.1, alin.2 și 3, art. 5 din O.G. nr. 137/2000).

145. Oficiere slujbe religioase. Limba maternă. Refuz. Minorități naționale. Asociația Sfântul Ștefan Pustiana s-a plâns cu privire la faptul că a sesizat de mai multe ori Episcopia din Iași cu privire la asigurarea oficerii slujbelor în limba maternă, însă au fost refuzați. În acest sens, se arată că în cazul solicitării de a se oficia slujba de înmormântare în limba maternă (maghiară) nu s-a dat curs acestei cereri. Colegiul a reținut că s-a restrâns dreptul la manifestarea religioasă a persoanelor aparținând minorităților naționale, ceea ce poate conduce la efecte nedorite în privința păstrării elementelor esențiale ale identității, a religiei sau a limbii. Colegiul a constatat că statutele cultului promovează principiul utilizării limbii materne în serviciile pastorale, neexistând impedimente pentru a utiliza limba maternă, decizia rămânând la alegerea episcopului sau a preotului, după caz. Prin hotărârea **nr. 278 din 27.10.2005**, Colegiul a constatat că prin refuzul oficerii ceremoniilor religioase în limba maternă se aplică un tratament diferențiat și se restrânge dreptul la manifestarea religioasă a persoanelor aparținând minorității naționale. (art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000 cu modificări și completări ulterioare).

146. Articol de presă. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Colegiul s-a autosesizat cu privire la conținutul articolului intitulat “Nu discriminați țiganii”. Articolul conține referiri la etnia romă, realizându-se o asociere între imaginea comunității rome și activități care contravin legii și moralei precum hoția, lenea, murdăria, asociere care creează o atmosferă ostilă, degradantă, umilitoare sau ofensatoare, îndreptată împotriva unei comunități. Prin hotărârea cu **nr. 316/23.08.2005**, Colegiul a constatat că aspectele reținute constituie **discriminare** și a decis sancționarea autorului cu **amendă** în cuantum de 500 lei. (art. 2 alin.3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000 cu modificări și completări ulterioare).

147. Publicare date statistice. Menționare origine etnică. Romi. Infraacțiuni. Gazeta Văii Jiului și Romani CRISS s-au plâns cu privire la publicarea pe site-ul Inspectoratului Județean de Poliție H. a unor comunicate privind săvârșirea de infraacțiuni, în care se menționează originea etnică a unor făptuitori în comparație cu alții, cărora nu li se precizează etnia. Colegiul a reținut că prin publicarea unor informații neverificate și cu strictă referire la apartenența etnică doar a unor făptuitori, s-a creat o imagine negativă asupra comunității de romi. Prin hotărârea **nr. 351 din 14.11.2005**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie **discriminare** și a sancționat partea reclamată cu **avertisment**. (art. 2 alin.3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare).

148. Evacuare. Mutare și amplasare locuințe în apropiere stație epurare apă. Origine etnică. Romi. A.I s-a plâns în numele mai multor familii de etnie romă cu privire la faptul că urmare a evacuării dintr-un imobil aflat în stare de degradare, acestea au fost mutate în imediata vecinătate a stației de epurare a apei, în condiții necorespunzătoare din punct de vedere al mediului înconjurător și al locuirii. Colegiul a reținut că familiilor respective le-a fost afectat dreptul la un mediu înconjurător sănătos, autoritățile putând să găsească o alternativă față de zona în care s-a decis amplasarea. Prin hotărârea **nr. 366 din 23.08.2005** Colegiul a reținut că faptele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea cu **amandă**, în cuantum de 4000 RON, a părții reclamate. (art. 2 alin.1,2 și 3, art. 17 din O.G. nr. 137/2000 cu modificări și completări).

XI. Soluții de constatare pronunțate în anul 2006

149. Declarații politice. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Centrul European pentru Drepturile Romilor (ERRC) s-a plâns cu privire la declarațiile publice făcute de către domnul C.V.T. în cadrul unei emisiuni la Radio România, declarații tipărite în ziarul România Mare și disponibile pe pagina de internet a publicației. Între altele, s-au făcut aprecieri cu privire la persoane aparținând comunității rome în comparație cu populația majoritară: „țigani hoți și violatori amenință”, „dacă niște români și-au apărat onoarea și nu s-au lăsat măcelăriți de niște fiare cu chip de om, care tot timpul i-au jefuit și batjocorit, trebuie, tot ei, să plece din vatra satului, unde au trăit moșii și strămoșii lor”, „cine îi apără pe oamenii cu frică de Dumnezeu de niște bestii care, una-două, pun mâna pe cuțit, topor sau sabie ninja?”, „Români, apărați-i pe frații voștri din inima rănită a Transilvaniei românești! Apărați-i atât împotriva atacurilor și a raidurilor țigănești, cât și împotriva abuzurilor unui regim politic dispus să calce pe cadavre în speranța că va fi lăudat de niște șmecheri, care taie frunză la câini într-o Europă unde tot din pricina acestui regim putred de corupt nu vom fi acceptați...”. Partea reclamată a susținut că afirmațiile sale exprimă o opinie politică, formulată în calitate de reprezentant al forului legislativ. Colegiul a reținut că afirmațiile supuse analizei evidențiază referiri la persoane în care se face o deosebire bazată pe criteriul originii etnice. Modul de apreciere, de abordare și de prezentare a situației persoanelor este diametral opus, având ca efect atingerea demnității persoanelor care aparțin comunității rome. Pe de altă parte, Colegiul a reținut că afirmațiile au fost făcute în calitate de senator, de reprezentant al unui partid politic, în cadrul unei emisiuni radio cu caracter politic, circumscrise susținerii platformelor politice ale partidelor, astfel încât nu s-a reținut aplicarea unei sancțiuni contravenționale. Prin hotărârea **nr. 9 din data de 17.01.2006**, Colegiul a reținut că aspectele sesizate întrunesc cumulativ elementele **discriminării directe** (art. 2 alin. 1 și 3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000 republicată).

150. Afirmații. Origine rasială. Culoare. Demnitate personală. N.I.C. s-a plâns cu privire la afirmațiile făcute de către administratorul blocului către soțul dânzei, domnul N.A. Într-o discuție în care a existat și un martor, colocatar cu doamna N.I., administratorul blocului a adresat expresii jignitoare către soțul petentei, cum ar fi „cioară coborâtă din copac și venită să facă ordine în blocul său” ori „a venit negroteiul ăsta să facă ordine în blocul meu”. În urma investigațiilor și a susținerii afirmative a părților că a existat un conflict verbal având conotații rasiste din partea domnului S.I., prin hotărârea **nr. 42 din 09.02.2006**, Colegiul a constatat că afirmațiile în cauză reprezintă o **discriminare directă** și aduc atingere demnității personale. De asemenea, s-a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamate. (art. 2 alin. 1 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000 republicată).

151. Articole de presă. Origine națională. Lipoveni.Ucrainieni. Demnitate personală. D.N. s-a plâns cu privire la publicarea unor articole care vizează situația sa ori a cetățenilor români de naționalitate ucraineană în care se folosesc afirmații sau comentarii denigratoare. Articolele intitulate: „C.I. îl acuză pe N.M. de omor”, „C.I. l-a dat în judecată pe poetul N.D. pentru calomnie”, „După alegeri: de la dobitoc la un popor de javre nu e decât un pas” cuprind, între altele, referințe de genul: „un lipovean sau un ucrainean sau calmuc din Iași (...), sosie e, pentru marcuitați ca el care vorbesc calmuca în casă și scriu (...), dobitoc de lipovean, acest ins care este un minoritar violent, este lipovean din nordul Moldovei, un minoritar de mâna a doua”. Analizând articolele și afirmațiile imputate, prin hotărârea **nr. 46 din 19.01.2006**, Colegiul a reținut ca acestea au caracter **discriminatoriu**, având ca efect atingerea demnității personale, pe baza originii naționale. În cauză s-a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamate. (art. 2, alin.1 și 3 și art. 19 din O.G nr. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare)

152. Educație. Segregare. Origine etnică. Romi. CNCD s-a autosesizat în urma publicării unui articol de presă care

relatează despre constituirea unor clase separate pentru copiii romi într-o școală din județul Tulcea. În urma investigațiilor s-a constatat că repartizarea elevilor de etnie romă s-a făcut inegal, cu dezechilibre între copiii majoritari și cei minoritari romi. Părinții copiilor de etnie romă și-au manifestat nemulțumirea cu privire la situația creată de către conducerea școlii, iar ca urmare managementului defectuos directorul școlii a fost eliberat din funcție. Colegiul a reținut că prin măsurile întreprinse de conducere, prin plasarea în clase separate, copiii de etnie romă au fost dezavantajați, producându-se o discriminare indirectă. Prin hotărârea **nr. 75 din 02.03. 2006**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie **discriminare** și s-a dispus sancționarea cu avertisment a conducerii școlii. (art. 2 alin.2, art. 2 alin.3 din O.G. nr. 137/2000 cu modificări și completările ulterioare).

153. Locațiune. Construcție edificiu. Origine etnică. Liga Pro Europa, Biroul Miercurea - Ciuc, s-a plâns cu privire la existența unui zid de beton pe strada Varadi Jozsef din Sf. Gheorghe, zid construit la sfârșitul anilor '80, care separă persoanele care locuiesc în cele două blocuri construite în acea zonă a orașului, în speță pe etnicii români și maghiari de etnicii romi. Primăria municipiului și-a susținut poziția în favoarea menținerii zidului, având ca scop asigurarea liniștii și a siguranței locuitorilor din blocurile învecinate. În urma investigării aspectelor sesizate și a prezentării susținerilor contradictorii ale părților, Colegiul a reținut că scopul construirii unui zid din beton a fost cel de a separa populația majoritară de cetățenii de etnie romă din zonă. Prin hotărârea **nr. 108 din data de 28.02.2006**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare directă**, iar prezența zidului ce separa imobilele în cauză este de natură a aduce atingere demnității persoanelor pe baza originii etnice. **CNCD a recomandat** părții reclamante întreprinderea tuturor măsurilor necesare pentru eliminarea situației discriminatorii constatate. (art. 2 alin.1 și alin.3 din O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare).

154. Educație. Metodologie de predare. Examen de capacitate și de absolvire. Egalitate. Minorități naționale. Maghiari. H.P. și alții, Uniunea Civică Maghiară, Comisia de Părinți a Liceului Mikes Kelemen, Grupul parlamentar UDMR de la Camera Deputaților s-au plâns cu privire la metodologia de predare a limbii române pentru membrii minorităților naționale și cu privire la susținerea examenului de capacitate și de bacalaureat față de elevii care frecventează școlile cu predare în limba română. Reținând aspectele sesizate de către părți și susținerile Ministerului Educației, Colegiul a apreciat că elevii aparținând minorităților naționale și cei majoritari se află în situații sensibil diferite în procesul educațional. Elevii aparținând minorităților naționale nu sunt vorbitori nativi ai limbii române, iar în afara sistemului de învățământ, aceștia nu dispun de aceleași posibilități de exercițiu și de utilizare a limbii oficiale ca și cetățenii vorbitori nativi ai limbii române. Având în vedere rezultatele și statisticile care indică o medie de promovabilitate scăzută în rândul elevilor aparținând minorităților naționale, se constată că pot exista consecințe negative, fiind necesară stabilirea unei metodologii optime de predare a limbii române minorităților naționale și de evaluare a cunoștințelor acestora. Prin hotărârea **nr. 126/05.05.2006**, Colegiul **a recomandat** Ministerului Educației înființarea unei comisii de specialitate care să formuleze propuneri de măsuri pentru a asigura învățarea limbii oficiale a statului în condiții de egalitate de către cetățenii români aparținând minorităților naționale. (art. 16 alin.1 din legea fundamentală coroborat cu art. 120 alin.1 din legea nr.84/1995).

155. Compoziție muzicală. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Agenția de Monitorizare a Presei și organizația Romani CRISS s-au plâns cu privire la versurile unei melodii compuse de un interpret de muzică de petrecere. Refrenul melodiei a fost difuzat în presă, pe site-ul Gazetei Sportului și pe diferite posturi de televiziune. În esență, melodia cuprinde trimiteri cu referire la apartenența etnică a comunității rome, fiind utilizate sintagme de genul „cioară”. Partea reclamată a arătat că această sintagmă nu s-a referit la etnia romă, ci la întreaga galerie a clubului de fotbal Rapid București. Prin hotărârea **nr. 168 din 07.07.2006**, Colegiul a constatat că versurile melodiei difuzate pe diferite posturi de televiziune au **conținut discriminatoriu**, pe baza originii etnice, putând avea ca efect atingerea demnității persoanelor de etnie romă. În speță nu s-a dispus sancționarea contravențională, având în vedere lipsa caracterului public, în primă instanță, a difuzării melodiei. Colegiul a dispus emiterea unei **recomandări** părții reclamante. (art. 2 alin.1 și alin.2 din O.G. nr. 137/2000 cu modificări și completările ulterioare).

156. Declarații publice. Asociere cu originea etnică. Romi. Demnitate personală. CNCD s-a autosesizat cu privire la declarațiile domnului C.N. făcute în presă, la adresa domnului M.V.: „(...) Nu cred că o cioară, adică M.V., poate să fie purtător de cuvânt al partidului nostru (...)”. Partea reclamată a arătat că folosirea expresiei „cioară” a fost neinspirată, ideea pe care a dorit să o exprime fiind aceea că o persoană care „migrează” nu poate deveni ulterior purtătorul de cuvânt al partidului, fără să aducă prejudicii de imagine acestuia. Colegiul a reținut că prin declarațiile în cauză se induc implicit deosebiri pe criteriul originii etnice prin asociere. Persoana care face obiectul afirmațiilor în cauză se bucură de notorietate în viața publică și în cea politică, iar cu privire la eventuala sa apartenență etnică acesta nu a considerat necesar să se justifice, în ciuda

speculațiilor apărute în mass-media. Este dreptul oricărei persoane de a se auto-identifica ca aparținând unui grup etnic sau național și nu revine altora această prerogativă de a considera o persoană ca fiind de o anumită etnie sau alta. Pe de altă parte, în spațiul public utilizarea sintagmei „cioară” este în mod evident asociată cu apartenența etnică, rasială sau culoarea unor categorii de persoane. În jurisprudența sa, CNCD a constatat că prin utilizarea acestei sintagme se aduce atingere demnității personale, pe baza originii etnice, constituind o discriminare. Prin **hotărârea nr. 251 din 07.06.2006**, Colegiul a reținut că faptele prezentate constituie **discriminare directă**, iar prin efectul produs se poate reține atingerea demnității personale. (art. 2 alin.1 și art. 19 din O. G. nr. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare).

157. Articole. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Romani CRISS s-a plâns cu privire la conținutul unor articole postate pe pagina de internet a organizației Noua Dreaptă, considerând că se promovează un comportament care vizează atingerea demnității și crearea unei atmosfere degradante și ofensatoare la adresa minorității rome. Părțile reclamate nu au formulat puncte de vedere. Colegiul a reținut că prin articolele menționate persoanele aparținând comunității rome sunt catalogate generic drept violente, agresive, analfabete, delicvenți etc., identificându-se comunitatea romă în ansamblul ei cu clanuri mafioate, cu prostituția, cămătoria, traficul de droguri și alte activități ilicite și anti-sociale, incitând la ură rasială. S-a reținut că prin exprimarea folosită în conținutul articolelor s-a adus atingere demnității personale, pe baza originii etnice. Prin hotărârea **nr. 271 din 12.09.2006**, Colegiul a reținut că aspectele sesizate constituie **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu amendă a domnului T.I. (1000 RON), N.C. (1500 RON), cu avertisment a domnului P.V.M., precum și sancționarea organizației Noua Dreaptă, prin reprezentant, pentru publicarea pe site-ul său a articolelor cu conținut discriminatoriu, cu **amendă** (2000 RON). (art. 2 alin.1 și alin.3, art. 19 din O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare).

158. Acces la bunuri și servicii. Anunțuri imobiliare. Origine etnică. Romi. Romani Criss s-a plâns cu privire la publicarea pe internet, pe site-uri publicitare sau ale ziarelor de specialitate, la rubrica imobiliare, închirieri sau vânzări imobile, a unor anunțuri cu referire la originea etnică. Anunțurile referitoare la închirierea, respectiv vânzarea de spații sau de locuințe cuprindea referiri la situația imobililor, în speță „bloc fără țigani”, „liniște, fără țigani” sau interdicții de închiriere: „nu romi”. Partea reclamată a depus diligențe pentru eliminarea referințelor etnice. Prin hotărârea **nr. 306 din data de 14.11.2006**, Colegiul director a constatat că anunțurile aveau **natură discriminatorie** pe baza originii etnice și a **recomandat** depunerea în continuare a tuturor diligențelor pentru evitarea apariției unor anunțuri de acest gen pe site (art. 2 alin. 1 și 3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000 republicată).

159. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. B.A., consilier local, reprezentant al etniei romilor, s-a plâns cu privire la faptul că un coleg de-al său, V.E., i-a adresat injurii, folosind apelative de genul „cioară”, „țigan prost”, „dobitoc” etc. în cadrul unei ședințe la care au participat mai multe persoane. Partea reclamată a negat afirmațiile în cauză, admițând totuși că i-ar fi spus că „suntem mai rău ca țigani” din cauza certurilor repetate. În urma investigației și a declarațiilor persoanelor prezente la ședința în discuție, Colegiul a constatat că afirmațiile în cauză au fost imputate de partea reclamată. Apelativele folosite s-au bazat și au promovat stereotipuri și prejudecăți referitoare la etnia romă, iar folosirea acestora în cadru public a fost de natură a crea o imagine ostilă, degradantă și ofensatoare la adresa etniei rome. Prin hotărârea cu **nr. 309 din data de 14.11.2006**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu **avertisment** (art. 2 alin. 1 și 3 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000 republicată).

160. Acces la bunuri și servicii. Interdicție. Dispoziție de a discrimina. Origine etnică. Romi. Romani CRISS s-a plâns cu privire la refuzarea domnului B.N. de a fi servit într-un cafe-bar din cauza apartenenței acestuia la etnia romă. În acest sens s-a arătat că la intrarea în bar era postat un anunț care conținea următoarele: „elevii, minorii, rromii, boschetarii nu vor fi serviți în acest bar”. Colegiul a reținut că în cauză s-a impus o restricție determinată de apartenența la etnia romă a unei persoane, iar anunțul postat la intrarea în bar reprezintă o dispoziție de a interzice accesul în bar și refuzul de a acorda servicii, ceea ce constituie discriminare directă. Prin hotărârea **nr. 317 din 28.11.2006**, Colegiul a reținut că faptele prezentate constituie fapte de **discriminare** și a dispus sancționarea societății comerciale reclamate cu **amendă** în cuantum de 1000 RON. (art. 2 alin.1 și alin.2, art. 10 lit. f, art. 19 din O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare).

XII. Soluții de constatare pronunțate în anul 2007

161. Acces la informații de interes public. Origine națională. Limbă. Români. Forumul Civic al Românilor din Harghita și Covasna s-a plâns cu privire la editarea și la publicarea de către Primăria Sf. Gheorghe, din fonduri publice și exclusiv în limba maghiară, a unei reviste de informare publică, cu apariție lunară. Consideră că cetățenii români din municipiu au fost privați de dreptul de acces la informații de interes public, respectiv de posibilitatea de a lua cunoștință de activitatea și de hotărârile adoptate de către autoritățile administrației publice locale. Partea reclamată a arătat că informațiile de caracter public care fac obiectul revistei pot fi accesate și pe pagina de internet a autorității și prin intermediul conferințelor săptămânale ale primarului. Colegiul director a reținut că revista editată în limba maghiară cuprinde pe lângă Hotărâri ale Consiliului Local Sfântu Gheorghe și alte informații de interes public. S-a reținut în cauză inducerea unei deosebiri între persoane aflate în situații comparabile, cetățenii români de naționalitate română și cetățenii români de naționalitate maghiară prin care se afectează dreptul de acces la informații de interes public. Prin hotărârea cu **nr. 26/09.02.2007**, Colegiul a constatat existența unei fapte de **discriminare directă**, sancționarea cu **avertisment** și emiterea unei **recomandări** pentru a se depune diligențe în vederea editării publicațiilor în versiune bilingvă. (art. 2 alin.1 și 3 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

162. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Romani CRISS, Forumul European al Romilor și Travellers s-au plâns cu privire la expresiile adresate de către Președintele T.B. la adresa jurnalistei A.P.: “Mă, păsărică, n-ai și tu treabă azi?”, “Cât de agresivă era țigancă asta împuțită”. Cu referire la afirmația prin care se face trimitere la originea etnică, Colegiul a reținut că sintagmele care formează conținutul afirmației prin ele însele sunt ofensatoare și aduc atingere demnității, având un efect umilitor, constituind o apreciere jignitoare strâns legată de o percepție stereotipă asociată unei etnii, în speță a celei rome, similar unor percepții subiective generalizate cu caracter discriminatoriu, de tipul celor cu care etnia respectivă este asociată. Colegiul a considerat că decizia de a da publicității o conversație privată se înscrie în dreptul de informare ca parte a libertății de exprimare, în măsura în care conținutul conversației private este de interes public. Colegiul nu a pus la îndoială buna credință a lui T.B., dar a constatat că utilizarea fără intenție a unui limbaj cu efecte discriminatorii în spațiul privat poate avea efecte negative în societate prin crearea unui tratament injust sau degradant pentru o comunitate, atunci când aceste exprimări sunt date publicității. Colegiul a reținut că utilizarea unui limbaj cu efecte discriminatorii în spațiul privat, fără intenția de a discrimina, dar care ulterior este dat publicității, are efecte negative într-o societate în care imaginea persoanelor aparținând comunității rome este negativă în rândul populației majoritare. Colegiul a reținut aplicarea principiului potrivit căruia “nimănu-i este îngăduit să se prevaleze de propria incorectitudine pentru a obține protecția unui drept”. Prin hotărârea **nr. 92 din 23.05.2007** Colegiul a constatat că faptele sesizate cu privire la originea etnică constituie **discriminare directă**, a dispus sancționarea cu **avertisment** și emiterea unei **recomandări**. (art. 2 alin.1 și alin.4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

163. Educație. Segregare. Origine etnică. Romi. Romani CRISS s-a plâns cu privire la faptul că, în cadrul Grupului Școlar Auto, elevii de etnie romă au fost separați față de elevii majoritari. În același sens învederează neimplicarea cadrelor didactice care predau la clasele formate numai din elevi romi, motiv pentru care copiii romi nu știu să scrie și să citească. Partea reclamată a susținut că în unitatea școlară nu există clase constituite pe criteriul etnic. Analizând aspectele invocate de petent, Colegiul a constatat că în structura anului școlar au existat două clase constituite exclusiv pe criteriul apartenenței etnice. Acest aspect reprezintă o formă de discriminare, sub aspectul constituirii și al menținerii claselor formate din copii de o anumită origine etnică. Prin hotărârea **nr. 103 din 25.05.2007**, Colegiul a reținut că aspectele sesizate cu privire la menținerea claselor separate constituie **discriminare directă** și a **recomandat** conducerii școlii și Inspectoratului Școlar să adopte măsurile necesare astfel încât procesul de desegregare să se încheie cât mai rapid. (art. 2 alin.1 și 3 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

164. Afirmații. Comentarii. Postări internet. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Institutul pentru Politici Publice s-a plâns cu privire la faptul că pe site-ul ziarelor Adevărul și Cotidianul s-a permis cititorilor să posteze comentarii jignitoare la adresa etniei rome, ca reacție la anumite articole publicate de către cele două ziare. Publicațiile au depus diligențe pentru eliminarea postării mesajelor cu caracter jignitor și au introdus filtre de eliminare a unor sintagme precum: ciori, bozgor, țigani, jidan, jidan împuțit etc. Prin hotărârea **nr. 300 din 15.08.2007**, Colegiul a reținut că opiniile formulate și postate pe forumurile ziarelor Adevărul și Cotidianul au **natură discriminatorie (directă)** și a **recomandat** conducerii celor

două publicații să depună diligențele pentru a nu mai permite postarea unor asemenea comentarii. (art 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

165. Acces la bunuri și la servicii. Interdicție. Dispoziție de a discrimina. Origine etnică. Romi. Romani CRISS s-a plâns cu privire la faptul că unui grup de persoane de etnie romă nu i s-a permis accesul într-o discotecă. Un grup format din 5 tineri de etnie romă cu tenul închis la culoare și alte 2 persoane, tot de etnie romă, dar cu tenul deschis la culoare, au dorit să intre în clubul Bavaria. Primul grup a fost oprit de personalul de ordine care le-a comunicat celor 5 tineri că nu pot intra și le-a solicitat carnetul de student. Cele 2 persoane cu tenul deschis au intrat în discotecă fără a li se fi solicitat carnet de student. La insistențele membrilor primului grup de a afla motivul pentru care nu le este permis accesul, personalul de ordine a precizat ca „patronul face ură de rasă”. Întrebând dacă acest lucru presupune că țigani nu au voie să intre, răspunsul a fost afirmativ. Colegiul a reținut încălcarea dreptului de acces în locurile publice datorită apartenenței la etnia romă, prin interdicția impusă grupului de romi în raport cu ceilalți tineri, creându-se o situație dezavantajoasă. Diferențierea nu a fost justificată obiectiv de un scop legitim, iar criteriul pe baza căruia s-a indus diferențierea a fost apartenența etnică. Prin hotărârea **nr. 307 din 28.09.2007** Colegiul a decis că aspectele sesizate constituie fapte de **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamante. (art. 2 alin.1, art. 10 și art. 14 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

166. Educație. Segregare. Origine etnică. Romi. Romani CRISS s-a plâns cu privire la faptul că, în cadrul Liceului R. elevii de etnie romă au fost separați față de majoritari. În anul școlar 2003-2004 Inspectoratul Județean a format o clasă în care învățau numai copii romi sub conducerea Școlii Speciale. Ulterior, în anii școlari 2004-2005, respectiv 2005-2006 s-a continuat formarea de clase în care să învețe numai copiii de etnie romă, amenajându-se încă 3 săli pentru fiecare clasă și o sală pentru grupa de grădiniță. Școala nr. 3 a fuzionat în luna septembrie 2006 cu Liceul R., aflându-se în administrarea acestuia din urmă. Din rațiuni pedagogice și de particularitate a copiilor în cauză, diferențe din punct de vedere educațional, cultural, datorită principiului continuității la clasă, conducerea școlii, în consens cu cadrele didactice din școală, a hotărât ca elevii de etnie romă din clasele a II-a, a III-a și a IV-a să rămână în clasele în care au fost inițial până la finele ciclului primar. Colegiul a reținut reglementările specifice ale Ministerului Educației care interziceau segregarea copiilor romi. A reținut că în analiza unor situații specifice, cum sunt cele care privesc elevii romi, trebuie avute în vedere interesele particulare ale elevilor, procesul educațional și principiile nediscriminării. În acest sens trebuie asigurat un just echilibru între interesele școlii și interesele elevilor, însă principiile pedagogice sau de continuitate nu ar trebui să fie de natură a separa copiii de o anumită apartenență etnică, ci de a asigura egalitatea efectivă în procesul educațional. Prin hotărârea **nr. 338 din 03.09.2007** Colegiul a constatat că aspectele sesizate, în speță constituirea claselor separate, menținerea acestora și mutarea în aceeași structură din punct de vedere etnic, sub aspectul efectului creat, pun în discuție un **tratament discriminatoriu**. Colegiul **a recomandat** părților reclamante să depună diligențele necesare în vederea prevenirii și a eliminării segregării în conformitate cu Ordinul Ministrului Educației nr. 1540 din 19 iulie 2007 privind interzicerea segregării școlare a copiilor romi. (art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

167. Activități economice. Romi. Împiedicarea desfășurării de activități comerciale legale. S.C. Micii comercianți s-a plâns cu privire la faptul că este discriminată pe criteriu etnic de către Primărie și Consiliul Local întrucât de peste un an se amâna alocarea suprafeței pe care cei 28 de membri de etnie romă împreună cu alți comercianți o foloseau la momentul respectiv pentru desfășurarea de activități comerciale legale. Partea reclamantă a arătat că suprafața la care face referire petenta aparține domeniului public, iar refuzul de a concesiunea suprafața solicitată este legat de criza locurilor de parcare. Prin hotărârea **nr. 396 din 12.11.2007** Colegiul a reținut că aspectele sesizate constituie fapte de **discriminare indirectă** și **a recomandat** alocarea unui spațiu adecvat în vederea desfășurării activității de comerț pentru cetățenii de etnie romă. (art. 2 alin.3, alin.4, coroborat cu art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

168. Articol de presă. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. H.M., C.A. și Asociația Romilor Ursari s-au plâns în legătură cu afirmațiile autorului făcute într-un articol publicat în ziarul “Flacăra Iașului” în care se atribuie un comportament antisocial în mod colectiv “țiganilor” față de care, între altele, afirmă că “spurcă orașele”, sunt “avorturi ale societății”. Colegiul a reținut că faptele sesizate încalcă dreptul la demnitate al persoanelor aparținând comunității rome. Prin hotărârea **nr. 416 din 28.11.2007**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie fapte de **discriminare** și a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamante (art. 2 alin.1 și alin.4, art. 15 din O.G. 137/2000, republicată).

XIII. Soluții de constatare pronunțate în anul 2008

169. Articol de presă. Afirmatii. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. C.A., Asociația Romilor Ursari, Romani CRIS, Asociația Tinerilor și Studenților Romi “Romanitin”, Asociația “Șansa Romani”, Fundația “Hope”, Asociația Comunitară “Amaroilo”, Asociația Culturală “Barbu Lăutaru”, Asociația “Interconcordia” s-au plâns cu privire la conținutul articolului publicat de către D.S. în cotidianul “Flacăra lașului” cu referire la persoane aparținând comunității rome. Petenții au considerat că partea reclamată a dezvoltat două idei, și anume că infraționalitatea este o trăsătură definitorie a etniei rome și că folosirea violenței împotriva romilor reprezintă soluția față de această problemă. Autorul articolului a afirmat că nu a discriminat pe nimeni, considerând că doar educația, decența și bunul-simț îi mai pot salva pe romi de imaginea tulburătoare pe care o au în rândul majorității populației. Prin hotărârea **nr. 91 din 18.02.2008**, Colegiul a hotărât că faptele sesizate, în speță conținutul articolului cu referințe, între altele, la „țigănci împutite”, „țigani puiesc în prostie, ca iepurii, doar pentru a pune laba lor jechoasă pe alocația unor amărăți de copii”, „puradel mucos atașat de o fustă mizerabilă florată, puțitoare (...)”, „cunosc țigani (...) dau lovitori mari și nu lasă urme”, „ceilalți proști se preacurvesc, ne stresează de-a binelea, ne aduc la exasperare (...)” etc. încalcă dreptul la demnitate al persoanelor aparținând comunității rome și sancționarea cu **avertisment** a părților reclamate. (art. 2 alin.1 și alin.4, art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

170. Afirmatii. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. N.I. și N.I. au arătat că reclamații V.L., N.L., A.L., le-au adresat cuvinte de genul: “țigani jechoși”, „fir-ați ai dracului de țigani”, „țiganilor spurcaților, nespălaților, hoților, bandiților, ciorilor, cra-cra”. Reclamații au susținut că se află într-o stare conflictuală mai veche cu petenții legat de aspecte care privesc folosirea utilităților de pe proprietăți. Colegiul a reținut că afirmațiile imputate au un conținut bazat pe asocieri etnice în legătură cu un comportament reprobabil de natură a ofensa, bazat pe o percepție stereotipă asociată unei etniei, de natură discriminatorie. Prin hotărârea **nr. 101 din 18.12.2008**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie fapte de **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu **avertisment**. (art. 2 alin.1 coroborat cu art. 14 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

171. Declarații politice. Afirmatii. Origine națională. Evrei. Demnitate personală. C.D. s-a plâns împotriva lui B.N. cu privire la acuzele antisemite aduse în cursul ședinței de consiliu local. Partea reclamată a afirmat, între altele, că petentul “aparține unei minorități extrem de obraznice și de virulente”, că “îl bănuiește (...) față de omenire (...) sau să zicem ură față de poporul român, el considerându-se un consilier mult deasupra unui simplu nenorocit, e un cuvânt pe care chiar vreau să-l spun despre omul simplu nenorocit care aparține poporului (...)”. Colegiul a reținut că afirmațiile imputate, în contextul în care apartenența etnică a petentului era de notorietate (evreu), a permis reținerea ideii că este vorba despre naționalitatea acestuia. Prin hotărârea **nr. 103 din 18.02.2008**, Colegiul a constatat că afirmațiile reclamatului constituie acte de **discriminare (hărțuire)** și a dispus sancționarea acestuia cu **avertisment**. (art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000 republicată).

172. Afirmatii. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. C.C. a sesizat faptul că directorul Casei de Cultură a solicitat consilierilor locali și primarului să aloce o sumă de bani pentru repararea acoperișului deoarece urma să aibă loc o manifestare culturală, dar autoritățile nu au pus la dispoziție banii solicitați, în schimb au permis ca manifestările organizate să se desfășoare în holul noului sediu al primăriei. Primarul a cerut ca persoanele de etnie romă să nu aibă acces la actul cultural deoarece aceștia distrug și murdăresc sala. („Să nu-mi aduci totii țigani aici. Vă spun eu care e treaba, eu nu vreau să distrugem aici, doamnă, să organizăm ceva organizat (...) nu (...) cu semințe și cu fotbal (...)” Colegiul a reținut că atitudinea părții reclamate s-a bazat pe o percepție stereotipă asociată etniei rome, cu evidentă conotație negativă în legătură cu un anumit comportament reprobabil generalizat la nivelul întregii comunități. Prin hotărârea **nr. 146 din 27.02.2008** Colegiul director a hotărât că afirmațiile părții reclamate au **caracter discriminatoriu (direct)** și a dispus sancționarea cu **avertisment**. (art. 2 alin.1 și alin.5 coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, avertisment).

173. Afirmatii. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. C.E. s-a plâns cu privire la faptul că primarul din localitate a dispus vinderea terenului de sub casă și demolarea imobilului în care locuiește, precum și cu privire la imputarea unor afirmații („omooară țigani, dărâma case peste ciurda de țigani, fiindcă te-am plătit să nu mai rămână piatră pe piatră și niciun țigan”). Partea reclamată a arătat că prin politica socială promovată se asigură garantarea accesului efectiv la un loc de

muncă, la o locuință, la asistență medicală, la educație. Pe strada pe care a locuit și petenta, primăria a avut în proprietate o serie de imobile cu destinație case sociale. Aceste case aveau un nivel ridicat de degradare, motiv pentru care consiliul local a decis scoaterea la vânzare a terenului și asigurarea unor condiții de locuit salubre chirieșilor. Prin hotărârea **nr. 162 din 11.03.2008**, Colegiul a hotărât că actele care au vizat evacuarea petentei și a membrilor familiei sale **nu constituie fapte de discriminare**. În ceea ce privește afirmațiile invocate, s-a reținut că acestea sunt ofensatoare, de natură a aduce atingere demnității, fiind strâns legate de originea etnică a petentei. Colegiul a constatat că **afirmațiile sunt discriminatorii (hărțuire)** și a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamante. (art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

174. Acces la bunuri și servicii. Interdicție. Dispoziție de a discrimina. Origine etnică. Romi. H.C. s-a plâns cu privire la interzicerea accesului romilor într-un internet cafe. Petentul a arătat că pe ușa de la intrarea în locație a fost pus un anunț prin care se precizau următoarele: „Începând cu data de (...) în incinta acestui internet cafe nu au acces cei din etnia romă pentru că am avut foarte multe probleme cu ei, seară de seară fac scandal și se bat (...)”. Colegiul a reținut că prin anunțul în cauză s-a materializat un tratament diferențiat pe baza originii etnice, manifestat public prin afișarea la intrarea în spațiul destinat publicului larg a dispoziției de a nu se permite accesul persoanelor de etnie romă. Prin hotărârea **nr. 180 din 18.02.2008**, Colegiul a hotărât că faptele sesizate constituie o **discriminare directă** și o **dispoziție de a discrimina** și a aplicat sancțiunea cu **amendă** în cuantum de 600 RON părții reclamante. (art. 2 alin.1 și 2 coroborat cu art. 14 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

175. Articol de presă. Afirmații. Origine națională. Evrei. Demnitate personală. Liga Pro Europa s-a plâns cu privire la publicarea unor articole și caricaturi în numărul 8/2007 al săptămânalului Európai Idő, prin care se aduce atingere dreptului la demnitate personală a comunității evreiești. Colegiul a reținut că deși articolele au tratat un subiect de interes general, s-a vizat în mod direct comunitatea evreiască per ansamblu, blamată pentru suferințele istorice ale națiunii maghiare, coroborate cu negarea holocaustului și a metodelor folosite pentru exterminarea evreilor. Caracterizările minorității evreiești de genul „parazitism, aviditate, dezgustător, dominare, dispreț, ciupercă parazită” în privința căreia soluția ar fi autoreținerea în statul propriu aduc atingere demnității acesteia. Prin hotărârea **nr. 208 din 20.02.2008**, Colegiul a hotărât că aspectele sesizate în articolul “Cine sunt adevărații antisemiți?” constituie acte de **discriminare (hărțuire)** și sancționarea autorului cu **avertisment**. (art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

176. Educație. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Asociația Roma ACCESS Tomis Constanța s-a plâns cu privire la faptul că elevilor clasei a VI-a din cadrul Grupului Școlar I.N.R. li s-au adresat comentarii privind originea etnică, de către cadrele didactice. Astfel, se arată că acestora li s-a spus: “Intrați în clasă, țigani împruțiți care ați împruțit holul. Închideți ușa și fereastra ca să nu îi împruțiți pe alții, să muriți, să scăpăm de voi că ne-am săturat”. Partea reclamată a negat afirmațiile imputate. Urmare a investigațiilor și a probelor depuse la dosar, prin hotărârea **nr. 298bis din 27.05.2008**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și încalcă dreptul la demnitate al persoanelor de etnie romă, dispunând sancționarea cu **avertisment**. (art. 2 alin.1 și alin.4 art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

177. Educație. Segregare. Origine etnică. Romi. CNCD s-a autosesizat cu privire la separarea copiilor de etnie romă față de majoritari în diferite structuri de învățământ (școli și grădinițe) din județul Satu Mare. Părțile reclamante nu au contestat faptul că anumite situații au determinat împrejurări de facto cu privire la copiii romi. Colegiul a reținut că efectul constituirii unor școli, clase sau grupe exclusiv formate din copii romi, menținerea acestora ori mutarea compactă dintr-o locație în alta, în aceeași compoziție, din punct de vedere etnic, dă naștere unei circumstanțe de tratament diferit în sensul unei discriminări directe. În speță s-a observat că instituțiile școlare au depus diligențe pentru a implementa măsuri de desegregare. Nu s-a putut face abstracție de faptul că părinții copiilor romi, în unele cazuri, au preferat înscrierea elevilor la instituții de învățământ plasate în comunitățile de romi spre deosebire de cele constituite la distanțe apreciabile de comunitate, la grădinițe cu program prelungit spre deosebire de cele cu program normal, datorită resurselor financiare limitate, ori în grupe speciale, datorită alocării de supliment de hrană pentru copii. În analiza acestor cazuri trebuie avut în vedere interesul superior al copilului, precum și al părinților, având în vedere apartenența la minoritatea romă, concomitent cu principiul nediscriminării, pentru a se realiza un just echilibru între interesele școlii și cele ale copiilor. Prin hotărârea **nr. 306 din 13.05.2008**, Colegiul a constatat că separarea de facto a copiilor romi în unele unități școlare reprezintă **discriminare directă** în sensul art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000, republicată, însă în raport de situația dată s-a constatat că au fost elaborate și implementate planuri și măsuri de desegregare pentru a asigura egalitatea deplină și de oportunități a copiilor romi în accesul la educație. De asemenea, s-a **recomandat** depunerea, în continuare, a diligențelor necesare în vederea

prevenirii și a eliminării segregării școlare. (art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000).

178. Educație. Segregare. Origine etnică. Romi. Romani CRISS s-a plâns cu privire la separarea copiilor romi în 2 clase la Școala Generală cu clasele I-VIII K.M., respectiv formarea unei clase exclusiv din copii romi. Părțile reclamate au indicat măsuri care au fost dispuse în vederea remedierii situației supuse analizei. Urmare a analizării documentelor de la dosar, Colegiul a constatat că s-au depus eforturi din partea școlii de a reduce abandonul școlar și de a asigura un nivel mediu corespunzător pentru o educație inclusivă, dar s-a avut în vedere și faptul că ISJ a recunoscut că elevii romi au fost segregați. Prin hotărârea **nr. 330 din 27.03.2008**, Colegiul a constatat întrunirea elementelor constitutive ale unei fapte de **discriminare directă** și a recomandat școlii să depună diligențe în vederea desegregării claselor formate din copii romi. (art. 2 alin.1 și art. 2 alin.4 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

179. Publicație. Origine națională. Evrei. Demnitate personală. F.L. s-a plâns cu privire la faptul că fiul său a fost prezentat într-o publicație locală pe prima pagină asociat cu un evreu ultraortodox. În următorul număr al publicației, acesta a fost asociat cu un ofițer îmbrăcat în uniformă nazistă, denumit "Dictatorul presei", coroborat cu titlul: "Citiți în numărul următor dezvăluiri șocante despre cum a încercat F. să trimită unii jurnaliști în "lagăr"(...)". Prin hotărârea **nr. 338 din 04.06.2008**, Colegiul a constatat că faptele prezentate în publicația locală, Buletin de Tecuci, reprezintă **discriminare directă**, încălcând dreptul la demnitate, garantat de art. 15, persoanelor aparținând comunității evreiești și a dispus sancționarea cu **amendă** în cuantum de 1000 RON (art. 2 alin.1 și alin.4, art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

180. Acces la bunuri și servicii. Refuz. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. T.I. s-a plâns cu privire la faptul că a intrat în magazinul alimentar al reclamatului P.A., care i-a interzis accesul și i-a adresat expresii jignitoare legate de apartenența sa etnică. Astfel, petenta a susținut că reclamatul s-a repezit către fiul și nepotul său în vârstă de 8, respectiv 9 ani, adresându-le următoarele cuvinte: "F... de ciori, ieșiți afară!". La întrebarea petentei ce are cu copiii, acesta i-a răspuns: "Și ce dacă sunt cu tine? Afară toate ciorile! Eu și cu fratele meu o să facem în așa fel încât să nu mai prind un țigan pe aici!". Prin hotărârea **nr. 470 din 22.07.2008**, Colegiul a reținut că faptele prezentate reprezintă **discriminare directă** în conformitate cu prevederile art. 2 alin. 1 și 4 din O.G. nr. 137/2000, republicată, încălcând dreptul la demnitate al persoanelor de etnie romă, garantat de art. 15 al Ordonanței, totodată încălcând și dreptul la accesul în locuri publice conform art. 10 lit. f și art. 14 și a dispus sancționarea reclamatului cu **amendă** contravențională în cuantum de 1000 RON. (art. 2 alin. 1 și alin.4, art. 15, art. 10 lit.f și art. 14 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

181. Acces la bunuri și servicii. Refuz. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Romani CRISS s-a plâns cu privire la faptul că unui grup de tineri (cu tenul închis la culoare) li s-a interzis accesul într-o discotecă datorită apartenenței etnice, în timp ce unui grup format din 4 persoane cu tenul deschis la culoare (de naționalitate română) i s-a permis accesul liber. Primul grup de tineri (ten închis) a fost oprit de bodyguarzi și le-a fost precizat că nu pot intra întrucât localul a fost închiriat pentru întreaga noapte. La întrebările repetate ale tinerilor, unul dintre angajații discotecii a menționat că patronul a decis ca persoanele mai închise la culoare să nu intre în discotecă și că singurul țigan care are voie să intre este domnul F. Între timp celălalt grup format din persoane cu tenul deschis la culoare au intrat fără să întâmpine probleme. Prin hotărârea **nr. 509 din 03.09.2008**, Colegiul a constatat existența unui **tratament discriminatoriu (discriminare directă)**, potrivit prevederilor art. 2 alin.1 și 4 și s-a dispus sancționarea cu **amendă** contravențională a părții reclamate în cuantum de 1000 lei. (art. 2 alin.1 și alin.4, art. 10 lit. f din O.G. nr. 137/2000, republicată).

182. Etnia romă. Mesaje discriminatorii. N.D. se plânge cu privire la afirmațiile preluate de partea reclamată și publicate într-un cotidian local, în speță, articole în care se face referire la etnia petentului și lipsa de implicare în folosul comunității, mesaje de genul: "Nu vrem analfabeți, bețivi și țigani la Primărie!", "Dacă vreți să fiți conduși de un țigan și un bețiv, votați și pe 15 iunie tot crucea!!!", "Votați O.Z. dacă nu vreți să fiți conduși de Regele Mișu Fier Vechi!". Prin hotărârea **nr. 575 din 15.10.2008**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin.1 (**discriminare directă**), și a dispus sancționarea reclamatului cu **avertisment**.(art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

183. Prevederi normative. Repartizare magistrați. Departajare candidați pentru posturile de judecător și de procuror, la medii egale. Minorități naționale. A.M. a sesizat o presupusă discriminare în legătură cu departajarea candidaților pentru posturile de judecători și procurori pe baza apartenenței etnice. Petentul a susținut că prin aplicarea art. 30 alin.6 din Legea nr. 303/2004 se creează premisele unei segregări a magistraților pe considerente etnice, limitându-se drepturile magistraților de naționalitate română. Petentul a arătat că, deși cunoscători ai unei limbi străine de circulație internațională

– engleză, franceză etc., magistrații de naționalitate română care nu cunosc limbi ale unor etnii conlocuitoare sunt discriminați, ajungându-se la situația ca o persoană aparținând unei minorități naționale să beneficieze de un privilegiu în detrimentul majorității. Ministerul Justiției a menționat că dispoziția în cauză este un criteriu suplimentar, secundar, de departajare a candidaților care au obținut medii egale la examenul de capacitate, deși în practică aceste situații sunt foarte rare. Criteriile principale de departajare sunt în ordine: candidatul să fi funcționat la instanța sau parchetul pentru care a optat și vechimea mai mare în magistratură. Numai în situația în care, în urma aplicării acestor două criterii, candidații rămân în egalitate va funcționa cel de-al treilea criteriu, cel al cunoașterii limbii minorității respective. Prin hotărârea **nr. 578 din 27.08.2008**, Colegiul a reținut că procedura judiciară în România se desfășoară în limba română, iar părților li se acordă posibilitatea folosirii limbii materne cu un traducător autorizat. Instituirea preferinței, la medii egale, pentru magistrații cunoscători ai limbii unei minorități naționale, produce efecte **discriminatorii** din perspectiva art. 2 alin.1 și alin.3. (art.2 alin. 1 și 3 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

184. Articol de presă. Origine etnică/națională. Tătari/Turco-musulmani. Demnitate personală. A.A. și I.A. s-au plâns cu privire la conținutul articolului publicat de către reclamant într-un cotidian local, cu subtitlu "Turcul mai tare ca hogaș". În articol se fac trimiteri la originea etnică a petentului și s-a publicat o scrisoare anonimă a unui cetățean care pune, retoric, întrebarea "nu poate fi înlocuit turcul cu un român harnic și capabil...?" Se consideră că articolul are la bază existența unei iritări în legătură cu inițiativa de a amplasa la nivel local, unde există o populație semnificativă turcească, bustul reformatorului Turciei moderne. Colegiul a reținut că articolul imputat face trimitere expresă la apartenența etnică a petentului, iar indicarea unei surse terțe pentru a întări opiniile din articol, fără a se face o disociere, pun în evidență aspecte discriminatorii. Astfel, apartenența etnică a unei persoane nu poate fi privită ca relevantă în legătură cu modul în care o persoană exercită o anumită funcție sau atribuție, de vreme ce între competența, respectiv incompetența și apartenența etnică nu poate exista un raport de cauzalitate. Prin hotărârea **nr. 613 din 13.11.2008**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie acte de **discriminare (hărțuire)** și a sancționat reclamantul cu **avertisment** (art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

185. Educație. Segregare. Școli speciale. Origine etnică. Romi. Romani CRISS s-a plâns cu privire la plasarea elevilor de etnie romă în școli pentru copii cu nevoi speciale. Se arată că elevii romi constituie un procent de aproximativ 90% din elevii școlii în speță, fiind înscriși în instituție datorită faptului că au rămas repetenți, însă fără a exista o nevoie specială a acestor copii. Colegiul a reținut că, în unele cazuri, părinții elevilor se prezintă direct la unitățile școlare speciale, pentru înscrierea copiilor, având în vedere facilitățile de care beneficiază copiii. În practică, sistemul de evaluare al elevilor în vederea înscrierii în școli speciale, sprijinul financiar și material acordat copiilor, produc efecte discriminatorii. Statistic, s-a constatat că elevii de etnie romă reprezintă majoritatea covârșitoare a copiilor din aceste școli speciale, fără a exista, în toate cazurile, un motiv medical, obiectiv, de natură să justifice înscrierea. Prin hotărârea **nr. 733 din 11.06.2008**, Colegiul a hotărât că faptele prezentate în petiție constituie **discriminare** și a **recomandat** Ministerului Educației să depună toate diligențele necesare pentru a asigura implementarea principiului egalității de șanse în școli, precum și adoptarea de măsuri în vederea înlăturării tratamentului discriminatoriu aplicat elevilor de etnie romă care au fost mutați din școlile de masă în școli speciale, pe considerentul nevoilor socio-economice. (art. 2 alin. 1, 3 și 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

186. Acces la informații de interes public. Apartenența națională. Limbă. Români. D.T. s-a plâns cu privire la faptul că pagina de internet a autorității publice locale (Primărie), cuprinde informațiile de interes public doar în limba maghiară, astfel încât persoanele de naționalitate română care nu cunosc limba maghiară nu au acces la informații de interes pentru comunitatea locală. Raportându-se la jurisprudența sa, Colegiul a reținut că s-a pronunțat în sensul existenței unei discriminări în hotărârea **nr. 26/09.02.2007** prin care a constatat că publicarea de informații de interes public exclusiv în limba maghiară constituie o **discriminare** și, similar, în hotărârea **nr. 131/21.06.2007** că publicarea informațiilor de interes public doar în limba română, constituie o **discriminare** sub aspectul accesului la aceste informații. În speță, persoanele aparținând comunității române sunt discriminate comparativ cu cetățenii de etnie maghiară, prin imposibilitatea asigurării accesului egal la informații de interes public în limba română. Prin hotărârea **nr. 736 din 16.12.2008**, Colegiul a constatat existența unui **tratament diferențiat (discriminare directă)** și a **recomandat** depunerea de diligențe pentru asigurarea aceluiași informații și în limba română. (art. 2 alin.1 și 4 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

187. Autorități publice locale. Organizare manifestări. Apartenența națională. Români. Demnitate personală. Forumul Civic al Românilor s-a plâns în legătură cu activitățile organizate de Consiliul Județean în cadrul manifestărilor publice privind

„Întâlnirea maghiarilor covășneni de pretutindeni” și elaborarea materialelor publicitare doar în limba maghiară. Consideră că dreptul persoanelor de altă etnie decât cea maghiară de a participa la manifestare a fost îngrădit. Partea reclamată a susținut că tratamentul care conferă unui grup de persoane drepturi suplimentare, pe baza originii naționale sau din alte motive, nu poate fi considerat ca discriminând alte persoane și că nimeni nu a fost exclus a participa la acest eveniment. Publicitatea s-a făcut în limba maghiară datorită faptului că evenimentul s-a adresat maghiarilor din județ care reprezintă 74% din populație, dar că a beneficiat și de o mediere puternică în limba română. Colegiul a constatat că aspectele sesizate au avut la bază asocieri etnico-naționale în strânsă legătură cu acțiuni și manifestări de natură a aduce atingere demnității unor categorii de cetățeni, pe baza apartenenței naționale, fiind defavorizați prin faptul că nu au putut lua cunoștință în limba oficială cu privire la manifestări organizate la nivelul comunității locale și de interes public. Prin hotărârea **nr. 815 din data de 02.12.2008**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și s-a dispus emiterea unei **recomandări** (art. 2 alin.1 și 4, coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

188. Acces la bunuri și la servicii. Refuz. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. P.C. și alții, persoane de etnie romă, s-au plâns cu privire la faptul că li se interzice accesul în mai multe localuri deschise publicului larg din localitate. Urmare a investigațiilor desfășurate la diferite restaurante și cafe-baruri invocate în plângere, Colegiul a reținut că accesul petenților a fost interzis în restaurantul Covorul Verde, Laguna, precum și în Club Megaloss pe baza originii etnice. Prin hotărârea **nr. 856 din 18.12.2008**, Colegiul a constatat existența unei **discriminări directe** prin interzicerea accesului sau a servicii persoanelor de etnie romă și a dispus sancționarea cu **avertisment** a părților reclamate. (art. 2 alin.1 și art.10 lit. f din O.G. nr. 137/2000, republicată).

189. Acces la muncă. Condiții la ocuparea funcției publice. Cunoașterea limbii maghiare. Origine națională. A.M s-a plâns cu privire la scoaterea la concurs a 12 posturi de către partea reclamată (DGFP Harghita) și publicarea anunțurilor în presa locală. Condițiile pentru ocuparea posturilor prevedeau, între altele, cunoașterea limbii maghiare. Analizând înscrisurile în cauză, Colegiul a constatat că impunerea cunoașterii limbii maghiare a vizat atât posturi care aveau prin natura serviciului activități cu publicul, cât și posturi care nu presupuneau o astfel de activitate. Colegiul a considerat că pentru posturile care nu implică activitate cu publicul, condiția în cauză nu este justificată obiectiv pentru atingerea unui scop legitim, iar măsura nu a fost proporțională cu scopul urmărit în fapt. Prin hotărârea **nr. 43 din 01.09.2008**, Colegiul a reținut că, în parte, aspectele sesizate constituie **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu **amendă** 1000 RON a părții reclamate. (art. 2 alin.1 și art. 7 alin.2 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

190. Acces la muncă. Condiții la ocuparea funcției publice. Cunoașterea limbii maghiare. Origine națională. D.T. s-a plâns cu privire la condițiile de ocupare a postului de Director la Biblioteca Județeană, scos la concurs de către Consiliul Județean Covasna, în speță impunerea condiției de cunoaștere a limbii maghiare. În raport cu natura atribuțiilor de serviciu ale postului, Colegiul a constatat că impunerea condiției în speță nu este justificată obiectiv. Prin hotărârea **nr. 775 din 16.12.2008**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie **discriminare directă** și a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamate. (art. 2 alin.1 și alin.5 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

XIV. Soluții de constatare pronunțate în anul 2009

191. Raport de muncă. Expert local pentru problemele romilor. M.S. s-a plâns cu privire la desființarea și la nebugetarea postului de expert local pe problemele romilor în anul 2009. Deși angajat pe perioadă nedeterminată, consilierii locali au adoptat o hotărâre prin care s-a dispus desființarea postului și implicit nebugetarea acestuia. Colegiul a reținut că prin politica guvernamentală în domeniul îmbunătățirii situației romilor (H.G. nr. 430/2001 cu modificări și completări ulterioare) s-a prevăzut necesitatea angajării unor experți pe problemele romilor la nivel local. Aceste măsuri au avut în vedere situația diferită (socio-economică) în care se află comunitatea romă față de majoritate și au urmărit întărirea capacității de conlucrare între autorități și comunitatea locală în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață ale romilor. Având în vedere că, în cauză, nu a rezultat că scopul acestor măsuri afirmative s-ar fi atins la nivelul autorității locale reclamate, desființarea postului, în lipsa unor justificări obiective și rezonabile, a produs consecințe discriminatorii. De altfel, și instanțele de judecată au considerat că desființarea postului a fost nelegală. Prin hotărârea **nr. 393 din 02.07.2009**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea cu **avertisment** a părților reclamate. (art. 2 alin. 1, art. 2

alin.4 și art. 6 lit. a din O.G. nr. 137/2000, republicată).

192. Acces la locuri deschise publicului larg. Origine etnică. Romi. B.C. și S.M. s-au plâns cu privire la faptul că încercând să intre la strandul din localitate li s-a interzis accesul din cauza originii etnice. Partea reclamată a arătat că îndepărtarea acestora a fost din cauza comportamentului necivilizat și a provocării de scandal. În urma investigării cazului și a prezentării susținerilor contradictorii ale părților, Colegiul a reținut că probele la dosar relevă faptul că refuzul (tratamentul diferențiat) a fost motivat de apartenența etnică a petenților. Prin hotărârea **nr. 135 din 26.02.2009**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamate. (art. 2 alin.1 și art. 10 lit.f din O.G. nr. 137/2000, republicată).

193. Acces la locuri deschise publicului larg. Origine etnică. Romi. B.R. s-a plâns cu privire la faptul că nu a fost servit și a fost scos din incinta restaurantului pe motivul originii sale etnice. La momentul incidentului a solicitat intervenția organelor de poliție, iar partea reclamată a precizat că a refuzat servirea a trei persoane din cauza faptului că unul dintre aceștia a provocat cu o altă ocazie un scandal. Anterior, partea reclamată a declarat că petentul nu poate fi servit întrucât „are probleme de igienă corporală și miroase urât”. Reținând probele existente la dosar, Colegiul a constatat că motivările invocate nu au fost de natură să răstoarne prezumția refuzului de a servi petentul pe motivul originii sale etnice. Prin hotărârea **nr. 244 din 14.04.2009**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie **discriminare directă** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 2 alin.1 și alin.4, art. 10 lit.f și art. 14 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

194. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. P.G. s-a plâns împotriva vecinilor B.T. și F.L. cu privire la afirmațiile adresate împotriva sa cu referire directă la originea etnică. Încercând să intre în imobilul în care locuia i s-a imputat faptul că „o țigancă borâtă și jegoasă ca ea nu are ce căuta în mansardă”. Printre altele i s-a reproșat că „li se face scârbă numai când se gândesc că sunt vecini cu o cioară împutită”. În urma investigației și a susținerilor contradictorii ale părților, prin hotărârea **nr. 373 din 02.07.2009**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie **hărțuire** și s-a dispus emiterea unei **recomandări** către părțile reclamate. (art. 2 alin.4, art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

195. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. M.S. s-a plâns cu privire la afirmațiile făcute în cadrul unei ședințe de consiliu local vizând persoanele de etnie romă, catalogate drept „țigani burtoși”, acuzați că „din cauza acestora sunt aruncate balansoarele și băncuțele prin șanțuri”. Partea reclamată a arătat că afirmația nu a fost făcută cu intenția de a discrimina, ci de a indica originea etnică a persoanelor în discuție. Colegiul a reținut că menționarea apartenenței etnice, alăturarea unor caracterizări generice și imputarea anumitor fapte bazate pe stereotipuri sunt de natură a crea un cadru intimidant, pe baza originii etnice. Prin hotărârea **nr. 558 din 19.11.2009**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **hărțuire** și s-a dispus emiterea unei **recomandări** părții reclamate. (art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

196. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. R.G. s-a plâns împotriva lui D.D. cu privire la afirmațiile adresate împotriva sa referitoare la originea etnică. Petentul a arătat că își desfășoară activitatea ca agent economic în piața din oraș, iar directorul pieței i s-a adresat spunând: „voi, ciorilor, să dispăreți de aici până mă întorc de la Primărie”. În urma investigației și a prezentării probelor de la dosar, Colegiul a reținut că expresiile utilizate au fost de natură să lezeze demnitatea petentului în comparație cu alte persoane, având în vedere referințele cu trimitere explicită la etnia sa. Prin hotărârea **nr. 268 din 28.04.2009**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie **hărțuire** și s-a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamate. (art. 2 alin.5, art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

197. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Partida Romilor Pro Europa s-a plâns cu privire la declarațiile publice care instigau la ură rasială și la violență împotriva comunității rome, declarații realizate în cadrul mitingului organizat de către Asociația Noua Dreaptă, în data de 20.09.2008 la Timișoara. Colegiul a reținut că discursurile enunțate în cadrul mitingului făceau asocieri între comunitatea romă și diferite infrafracțiuni, folosind expresii jignitoare la adresa comunității rome. Prin hotărârea **nr. 400 din 22.07.2009**, Colegiul a reținut că aspectele sesizate constituie **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 2 alin.5 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

198. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. CNCD s-a autosesizat cu privire la declarațiile domnului G. B.: „Țiganii ăștia de la Rapid mă înjură la Piatra Neamț, la Ploiești, la Bacău! Nu o să intre niciun rapidist în Ghencea, țiganii să se ducă la ei acasă să înjure!”. Afirmațiile au fost completate: „Dacă mă uit mai bine și Copos este la fel ca ei, țigan. Este cam brunetel și are tenul închis la culoare”. Colegiul a reținut că afirmațiile părții reclamate nu au reprezentat informații de interes public, nu au contribuit la nicio formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor interumane, ci

au ofensat în mod gratuit două comunități de persoane: atât comunitatea persoanelor aparținând minorității rome, cât și suporterii echipei de fotbal Rapid. Prin hotărârea **nr. 602 din 26.11.2009**, Colegiul a constatat că afirmațiile respective constituie **hărțuire** și s-a dispus sancționarea contravențională a părții reclamate cu **amendă** în cuantum de 1 000 lei. (art. 2 alin.5 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

199. Expresii. Slogan. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. CNCD s-a autosesizat cu privire la promovarea și la publicarea unei reclame cu următorul conținut: „Dacă nu îți iei BMW” pe motiv că „au toți țigani”, înseamnă că „țigani au câștigat”. Partea reclamată a arătat că asemenea mesaje nu au ca scop săvârșirea unei discriminări, cât imprimă un caracter non-conformist revistei pe care o publică și are menirea de a demonta un stereotip de cultură urbană. Colegiul a reținut că mesajul promovat este de natură să producă efecte negative față de comunitatea persoanelor aparținând minorității rome. Spre deosebire de alte mesaje cu caracter șocant promovate de reclamat, cu referire directă la autoturisme, în cazul mesajului analizat se face trimitere directă la persoanele care ar deține aceste mașini, în baza unor premise stereotipe care se puteau evita fără a se face trimitere la originea etnică. Prin hotărârea **nr. 245 din 14.04.2009**, Colegiul a reținut că aspectele sesizate constituie **hărțuire**, s-a dispus sancționarea cu **avertisment** și emiterea unei recomandări părții reclamate. (art. 2 alin.5, art. 2 alin.1 și alin.4 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

200. Articol de presă. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Comunitate. Institutul pentru Politici Publice s-a plâns cu privire la publicarea articolului intitulat „Țiganiada” în revista „România Mare”, deoarece promovează un comportament care vizează atingerea demnității și crearea unei atmosfere umilitoare îndreptate împotriva minorității romilor. Colegiul a reținut că afirmațiile din articol nu contribuie la nicio formă de dezbateră publică, ci ofensează în mod gratuit o comunitate etnică, reprezentând o formă de expresie care diseminează ură bazată pe intoleranță. Prin hotărârea **nr. 17 din 13.01.2009**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie **discriminare**, a dispus sancționarea cu avertisment a părții reclamate și emiterea unei **recomandări**. (art. 2 alin.1 și alin.4, art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

201. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. C.T. s-a plâns cu privire la publicarea unui articol în cotidianul „Renașterea Bănățeană” prin care se viza crearea unei atmosfere ofensatoare, precum și lezarea demnității sale pe baza originii etnice. Partea reclamată a considerat că articolul este redactat cu bună-credință, nu a urmărit discriminarea sau atingerea demnității petentului. Colegiul a reținut că, în raport cu subiectul prezentat, referirile la petent au avut în vedere apartenența sa etnică de așa natură încât s-a indus o deosebire în comparație cu alte persoane. Între petent și originea sa etnică s-au făcut asocieri de natură stereotipă fundamentate pe percepții discriminatorii că persoanele de o anumită etnie săvârșesc fapte nelegale. Prin hotărârea **nr. 593 din 24.11.2009**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie **discriminare directă** și a dispus emiterea unei **recomandări**. (art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

202. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Petenta A.M. s-a plâns, printre altele, cu privire la afirmațiile colocalizării din imobilul în care locuiau vizând originea sa etnică. Petenta s-a plâns cu privire la injurii adresate familiei sale în public, legate de utilizarea termenului „țigan” și imputarea unor fapte nereale. Colegiul a reținut că afirmațiile făcute în strânsă legătură cu apartenența etnică au avut un efect discriminatoriu prin care s-a adus atingere demnității personale. Prin hotărârea **nr. 360 din 25.06.2009**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie, în parte, **discriminare** și a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment** și emiterea unei **recomandări**. (art. 2 alin.1 și alin.5 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

203. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. A.M. s-a plâns cu privire la afirmațiile lui G. P. adresate fiicei petentei, cu privire la originea sa etnică. Acesta s-a adresat public acesteia spunând: „măi țigancă” (...), „țigancă dracului, îți sparg capul” și că „ar trebui dusă la Bug”. Partea reclamată a arătat că remarcile cu privire la originea etnică a fetei nu au fost rostite cu scopul de a discrimina. Colegiul a reținut că afirmațiile în cauză au caracter discriminatoriu și sunt de natură a aduce atingere demnității personale. Prin hotărârea **nr. 114 din 24.02.2009**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate constituie, în parte, fapte de **discriminare** și a dispus sancționarea contravențională a părții reclamate cu **amendă** în cuantum de 400 lei. (art. 2 alin.5 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

204. Afirmații. Origine etnică. Evrei. Demnitate personală. Comunitate. F.G. s-a plâns cu privire la postarea unor comentarii cu caracter antisemit pe pagina de internet a Agenției de Presă „Mediafax”. Între altele, se menționează afirmații precum: „Dar de faptul că hoardele de jidani ne-au băgat comunismul pe gât și au fost tortionarii acestui popor (...)”, „Pe jidani îi interesează doar de ei. Li s-au cam urcat la cap fabulațiile cu poporul ales”, „(...) implicarea SRI-ului jidovenesc în această inutilă și scârboasă afacere”, „Dar evreii ce crezi că fac, deșteptule? Sunt mai răi ca națiștii. Dacă ai urmărit mai bine

care le sunt și le-au fost ocupațiile ai descoperi că ei sunt adevărații criminali”, „Mare greșeală au făcut nemții cu evreii, în locul lor erau mai bine actualii politicieni români” etc. Prin hotărârea nr. **191 din 31.03.2009**, Colegiul a reținut că afirmațiile în speță au fost postate de terțe persoane ca reacție la știrile sau articolele publicate pe site-ul reclamat, considerând că unele dintre acestea intră sub incidența **hărțuirii**. Mediafax s-a delimitat de conținutul respectivelor mesaje, a publicat termenii și condițiile de publicare a comentariilor și a introdus un filtru de selecție a unor termeni ori sintagme interzise. De asemenea, mesajele în cauză au fost eliminate. Colegiul a dispus emiterea unei **recomandări**. (art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

205. Afirmații. Origine etnică. Evrei. Demnitate personală. Comunitate. Comunitatea Evreilor Bârlad s-a plâns cu privire la utilizarea sintagmei „jidan” într-o publicație scrisă, considerând că acest termen are caracter discriminatoriu. Prin hotărârea nr. **372 din 02.07.2009**, Colegiul a considerat că utilizarea acestui termen poate aduce **atingere demnității** persoanelor aparținând comunității evreiești și a dispus emiterea unei **recomandări** părții reclamate. (art. 2 alin.1 și alin.4 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

206. Educație. Plan de școlarizare. Apartenență națională. Maghiari. CNCD s-a autosesizat cu privire la faptul că Inspectoratul Școlar Mureș a elaborat planul de școlarizare pentru clasele a IX-a prevăzând 4200 de locuri cu predare în limba română, având în vedere cei 3700 de elevi cu participare la secția de predare în limba română (clasele a VIII-a), respectiv 1400 de locuri pentru cei 2000 de elevi care participă la secția de predare în limba română (clasele a VIII-a). Aflându-se în curs de elaborare, la momentul analizei dosarului, ISJ a comunicat că din totalul elevilor: 3565 (6,61%) în clase cu predare în limba română, 1892 (34,29%) în clase cu predare în limba maghiară și 61 (1,11%) în clase cu predare în limba germană se vor constitui 200 de clase din care 137 limba română (68,5%), 60 limba maghiară (30%) și 3 limba germană (1,5%). Colegiul a reținut că propunerea de constituire a claselor a instituit o disproporție între clasele cu predare în limba română și celelalte clase raportat la procentele elevilor luați în considerare la elaborarea planului de școlarizare. Având în vedere faza de elaborare a planului de școlarizare, prin hotărârea nr. **47 din 27.01.2009**, Colegiul **nu a constatat săvârșirea unei fapte de discriminare**, însă a reținut că punerea în aplicare a unui astfel de plan **ar putea produce efecte discriminatorii indirecte** asupra elevilor aparținând comunității maghiare și a dispus emiterea unei **recomandări**.

207. Educație. Plan de școlarizare. Apartenență națională. Maghiari. Uniunea Cadrelor Didactice Maghiare din România s-a plâns cu privire la punerea în aplicare a planului de școlarizare elaborat de ISM prin constituirea unui număr disproporționat de clase în raport cu numărul elevilor care studiază la clase cu predare în limba română și în limba maghiară. A arătat că deși Ministerul Educației a cerut ca numărul claselor cu predare în limba maghiară să fie modificat, acest lucru nu s-a realizat. De asemenea, Ministerul Educației a solicitat revizuirea planului de școlarizare, însă modificarea operată a prevăzut scăderea numărului claselor și nu creșterea acestora. Datele statistice prezentate de părți au indicat o disproporționalitate nu doar între elevii care învață în limba română respectiv maghiară și clasele disponibile pentru continuarea studiilor, dar și între opțiunile exprimate de elevi, în defavoarea celor care ar dori continuarea studiilor în limba maghiară. Aceasta disproporție a fost de natură a afecta inclusiv cadrele didactice care predau la clasele de limba maghiară. Prin hotărârea nr. **291 din 14.05.2009**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare indirectă**, a dispus sancționarea contravențională a părții reclamate cu **amandă** în cuantum de 600 lei și emiterea unei **recomandări**. (art. 2 alin.3, art. 11 alin.1 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

208. Acces la informații publice. Apartenență națională. Români. Limba maghiară. Restricții. D.T. s-a plâns cu privire la faptul că pagina oficială de internet a comunei Sântimbru (jud. Harghita), vizând în principal Primăria și Consiliul local, nu cuprindea informații în limba română, acestea fiind prezentate exclusiv în limba maghiară. Partea reclamată a arătat că, potrivit datelor statistice, în comună nu sunt cetățeni de etnie română și nu avea cunoștință de faptul că informațiile erau citite și de alți cetățeni în afara celor din comunitate. De asemenea, au arătat că hotărârile consiliului local erau publicate în limba română. Colegiul a considerat că argumentele părții reclamate nu pot fi considerate ca fiind justificate rezonabil. Prin hotărârea nr. **346 din 23.06.2009** a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și a dispus emiterea unei **recomandări** pentru partea reclamată. (art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

209. Acces la informații publice. Apartenență națională. Români. Limba maghiară. Restricții. O situație similară a fost sesizată într-o altă cauză cu privire la pagina de internet a comunei Siculeni (jud. Harghita). Ulterior sesizării, partea reclamată a actualizat site-ul, a publicat în limba română hotărârile consiliului local și procesele verbale ale ședințelor. Prin hotărârea nr. **644 din 24.11.2009**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare** și a dispus emiterea unei **recomandări** părții reclamate. (art. 2 alin. 1 și alin.4 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

210. Condiții de angajare la ocuparea funcției publice. Impunere limba maghiară. Apartenența națională. D.T. s-a plâns cu privire la impunerea condiției de cunoaștere a limbii maghiare pentru ocuparea postului de director adjunct al Direcției de Evidență a Persoanelor. În condițiile în care atribuțiile esențiale ale funcției publice nu presupun activități de relații cu publicul, Colegiul a reținut că justificarea invocată de partea reclamată nu este rezonabilă în raport cu scopul și natura postului. Prin hotărârea nr. 347 din 23.06.2009, Colegiul a reținut că aspectele sesizate constituie **discriminare** și a dispus emiterea unei **recomandări** către partea reclamată. (art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

XV. Soluții de constatare pronunțate în anul 2010

211. Acces la locuri destinate publicului larg. Criterii de selecție. Legitimație de acces. Origine etnică. Romi. C.N., I.G., S.A., P.M., C.A. s-au plâns cu privire la faptul că încercând să intre în incinta unui club, persoanelor cu ten închis de etnie romă li s-a cerut legitimație de acces, în timp ce altor persoane nu li s-a solicitat o astfel de legitimație. Partea reclamată a arătat ca persoanele în cauză au avut un comportament necorespunzător, iar accesul în local se face numai pe bază de legitimație. A precizat că există o situație în care agenții nu solicită legitimația, și anume pentru clienții fideli și pentru invitații acestora, pentru comportamentul cărora garantează clienții fideli. Echipa de investigații CNCD a constatat că pe fațada exterioară a imobilului era postat un afiș cu următoarele mențiuni: ”ne rezervăm dreptul de a selecta clienții, vă mulțumim că ați fost clienții noștri, clienții fideli pot solicita legitimații de membru prezentând copie după cartea de identitate și o fotografie tip pașaport, actele se înmânează personalului de pază, clienții noi care doresc să fie membrii ai clubului trebuie să înmâneze personalului de pază următoarele documente: fotografie tip pașaport, copie după carte de identitate, copie după carte de muncă, cazier judiciar în original, scanare amprentă.” Colegiul CNCD s-a raliat opiniei Ministerului Administrației și Internelor prin care se arată că necesitatea prezentării unei legitimații pentru accesul în incinta unui club (a cărei eliberare este condiționată de prezentarea în copie a cărții de identitate și fotografie tip pașaport), fără a avea caracter exclusivist (având în vedere că este admisă acceptarea de noi membrii), poate fi justificată de un scop legitim. Acesta poate fi concretizat în asigurarea ordinii și a liniștii publice sau a protecției proprietății. Întrebarea legitimă care se naște cu privire la condițiile impuse de partea reclamată este în ce măsură se face o distincție între fapte care pot avea legatură cu infracțiuni în legătură cu ordinea și liniștea publică sau protecția proprietății private, și fapte care nu au legatură cu ordinea publică (implicarea în accidente din culpă, neglijența în serviciu, abandon de familie etc.) În ce măsură se face o distincție între persoanele care dețin carte de muncă și persoanele care nu dețin carte de muncă, dar desfășoară activități pe baza unor contracte privind drepturi de proprietate intelectuală sau prestări servicii distincte. În ce măsură se face distincție între persoanele care au sau nu au amprenta disponibilă. Aceste distincții au relevanță sub aspectul principiului egalității în accesul la bunuri și la servicii oferite publicului. Or, în lipsa unor criterii obiective în strânsă legătură cu impunerea unor asemenea condiții, rămâne loc de arbitrar în acordarea, în practică, a legitimației de acces. În anumite condiții, neacordarea legitimației pentru fapte care nu au nicio legatură cu protecția liniștii publice ori a proprietății altora ori a persoanelor care nu dețin carte de muncă, ar putea căpăta caracterul unei sancțiuni sociale, ceea ce poate fi privit ca excesiv și neadecvat într-o societate democratică, în care accesul la bunuri și la servicii este garantat prin lege. Subsecvent, se pune întrebarea în ce măsură impunerea unor condiții speciale suplimentare (cazier judiciar, carte de muncă, amprentă), fără a se specifica în mod clar un scop determinat și transparent (precum și modalitatea de apreciere/evaluare a acestuia) pot materializa în mod obiectiv și nediscriminatoriu un asemenea scop. Or, în măsura în care o distincție de tratament este indusă pe baza unor considerații arbitrare, nu se poate reține că aceasta ar fi justificată obiectiv și rezonabil din perspectiva principiului egalității. Prin hotărârea nr. 67/19.05.2010, Colegiul a reținut că faptele invocate sunt de natură a prezuma că, deși s-a invocat un criteriu aparent neutru (n.n. deținerea legitimației de acces), în practică, acesta a condus la dezavantajarea celor 2 persoane de etnie romă, față de alte persoane (naționalitate română), fără a exista o justificare obiectivă, iar metodele de atingere a scopului invocat nu au fost adecvate, în sensul unei **discriminări indirecte** (art. 2 alin.3. 2 alin. 3 și art. 10 lit. f din O.G. nr. 137/2000, republicată).

212. Acces la locuri destinate publicului larg. Condiții. Origine etnică. Romi. Domnul D.S. s-a deplasat împreună cu 3 persoane în localitatea R. cu scopul de a merge la plajă. La intrarea în ștrand nu a fost lăsat să intre pe motiv că este brunet și aparține etniei rome. În acest sens, petentul susține că a fost invitat să iasă afară pe motiv că ”alții ca noi au creat probleme și că nu avem ce căuta în acel loc”. Reprezentantii părții reclamate au arătat că în incinta ștrandului nu limitează accesul clienților în funcție de apartenența etnică, ci în funcție de atitudinea acestora, având în vedere faptul că ștrandul se află în

imediată apropiere a două cartiere rău famate. Persoanele cunoscute ca având un comportament violent și necivilizat sau care au deranjat/ amenințat clienții în trecut nu sunt lăsate să intre în incinta ștrandului. Colegiul a reținut în cauză că susținerile petentului în sensul că nu s-a mai deplasat la ștrandul respectiv până la acel moment nu au fost contestate de partea reclamată. De asemenea, partea reclamată nu a indicat niciun element de natură a reține că petentul este o persoană care a deranjat sau amenințat clienții din incinta ștrandului, respectiv a avut un comportament violent și necivilizat. Din acest punct de vedere, interdicția impusă de agentul de pază, însoțită de argumentația „că alții ca voi au făcut probleme” nu poate fi considerată ca justificată obiectiv, deoarece se bazează, în mod exclusiv, pe o prezumție arbitrară ce lasă a se înțelege că o anumită categorie de persoane are un comportament per se anti-social. Așa cum a stabilit și Curtea Europeană de Justiție, în măsura în care o distincție de tratament este indusă pe baza unor considerații arbitrare, nu se poate reține că aceasta ar fi justificată obiectiv și rezonabil din perspectiva principiului egalității. Prin hotărârea nr. 105/09.06.2010, Colegiul a reținut că faptele sesizate pun în discuție o **discriminare indirectă** și a dispus emiterea unei **recomandări** (art. 2 alin.3 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

213. Acces la servicii publice administrative. Amplasament construcții. Memoriu. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Asociația Romani CRISS arată că urmare a calamităților naturale au fost întocmite 19 fișe tehnice, pentru locuințele ce aparțin unor familii de romi, pentru care s-a propus măsura de strămutare și reconstrucție. Consiliul local urma să adopte o hotărâre însă s-a renunțat la această intenție urmare unui memoriu prin care un grup de cetățeni au solicitat ca persoanelor de etnie romă să nu li se amplaseze construcții în vecinătatea caselor lor. Autoritățile locale au arătat că prin hotărârile Consiliului local s-a dispus utilizarea unor fonduri de reconstrucție și ulterior revocarea acestor hotărâri pentru motive de nelegalitate, invocate de Prefectură și reținute de Consiliul local. Reținând conținutul memoriului adresat atât Consiliului local, cât și Prefecturii, Colegiul a fost de opinie că, deși, s-a încercat inducerea unui caracter aparent neutru, bazat pe factori obiectivi, acesta are un conținut discriminatoriu pe baza originii etnice. Argumentul invocat în sensul în care părțile reclamate nu au ceva împotriva acestor persoane (n.n. romi) și că (n.n. romii) au dreptul la teren pe care să-și construiască gospodăria este contrapus cu solicitarea expresă ca hotărârea care s-ar adopta să nu prevadă repartizarea de loturi în vecinătatea sau în mijlocul comunității acestora (n.n. cetățenii proveniți din Cașvana). Această solicitare este argumentată prin inducerea unei distincții în raport cu dobândirea proprietăților, modul de viață și nivelul comunității (ex. „am lucrat din greu în țările Europei”, „am plătit zeci și sute de milioane de lei (...) să ne construim gospodăria”) față de romi (ex. „nu suntem obișnuiți (...) să trăim în vecinătatea unor asemenea cetățeni, „halul în care arată locuințele”, „folosesc terenul pe loc de WC”, „fac dese chefuri”, „bătăi”). În plus, argumentul neamplasării locuințelor pentru romi în vecinătatea sau în mijlocul comunității este întărită de prevenirea de conflicte care „inerent, ar apărea între comunitatea lor și a noastră”. Memoriul părților reclamate adresat autorităților publice este de natură a aduce atingere demnității persoanelor aparținând comunității etnice a romilor din localitate. Acțiunea demarată de părțile reclamate prin realizarea unui asemenea memoriu, semnarea și adresarea acestuia instituțiilor publice reprezintă un comportament fundamentat pe originea etnică a persoanelor menționate în memoriu, care a condus la crearea unui cadru cel puțin degradant sau ofensiv. De altfel, inclusiv Prefectul a arătat că „cererea ca populația de etnie romă să nu primească loturi de casă printre români, populație majoritară (...) se situează în afara Constituției României”. Prin hotărârea nr. 107/09.06.2010, Colegiul a reținut că aspectele sesizate privind demersul părților reclamate intră sub incidența art. 2 alin.5 (**hărțuire**) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

214. Acces la servicii medicale. Afirmății. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Centrul Romilor pentru Politici de Sănătate Sastipen arată că doamna L. L., persoană de etnie romă, însărcinată în luna a doua, în perioada 28 august - 1 septembrie s-a deplasat la secția de Obstetrică-Ginecologie a Spitalului T.N., pentru a beneficia de consult de specialitate, însă prin modalitatea în care a fost abordată și consultată de reclamat, dr. D.D., a fost discriminată pe baza originii sale etnice aducându-se atingere demnității personale. Astfel, se arată că în decursul mai multor zile în care femeia însărcinată s-a simțit rău și a apelat la serviciile medicale ale reclamatului, acesta nu i-a oferit atenția acordată și cererilor pacienților și i-a adresat cuvinte jignitoare: „așa sunteți voi țigani”, „Plecați acasă, să nu vă mai prind pe aici”, „Ce ai? Nu ai nimic. Plecați că pun mâna pe par”. Partea reclamată contestă afirmațiile imputate, precizând că a acordat consult și servicii medicale corespunzătoare în ciuda faptului că nu s-a prezentat bilet de trimitere sau solicitare de internare. Colegiul a reținut că aceste susțineri ar putea fi reținute ca obiective. Însă faptul că petenta nu a solicitat niciodată internarea în spital sau efectuarea de analize medicale nici la medicul de familie, nici la policlinică ori camera de gardă, pune în discuție întrebarea în ce măsură o asemenea susținere este pertinentă în raport cu o persoana aflată într-o situație medicală aparte (stare de graviditate) care face parte din comunitatea romă și care se plasează într-o situație de dezavantaj socio-economic sau educațional în raport cu majoritatea populației. Or, aceeași întrebare se poate ridica inclusiv în ceea ce privește o persoană care aparține majorității

populației, care nu are cunoștințe de a evalua din punct de vedere medical situația sa particulară și, în mod special, necesitatea unei internări medicale sau efectuării unor expertize medicale pe care să o solicite în mod expres unui medic curant sau unui serviciu de urgență. O asemenea argumentație pune în discuție inclusiv dreptul oricărui pacient de a fi informat corespunzător cu privire la îngrijirile medicale care i se acordă și care se presupun a fi asigurate „la cea mai înaltă calitate de care societatea dispune”, astfel cum a statuat legiuitorul român în legea nr. 46/2003. Raportat la elementele particulare ale cauzei deduse soluționării, din probele analizate la dosar, Colegiul a fost de opinie că efectul creat prin modul de abordare de către partea reclamată a situației petentei, imputarea unor afirmații care, explicit sau implicit, au avut legătură cu originea sa etnică cunoscută de reclamat, a condus la crearea unui cadru intimidant sau ofensiv. Prin hotărârea **nr. 149 din 07.07.2010**, Colegiul a constatat că aspectele sesizate privind modul în care partea reclamată s-a adresat petentei, intră sub incidența prevederilor art. 2 alin.5 (**hărțuire**) din Ordonanța de Guvern nr.137/2000 (art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

215. Articol de presă. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Romani CRISS s-a plâns cu privire la conținutul discriminatoriu al unui articol de presă publicat în “Academia Cațavencu”. Petenta consideră că mesajul bazat pe stereotipuri promovează o imagine negativă ce vizează atingerea demnității și crearea unei atmosfere degradante, umilitoare și ofensatoare, îndreptate împotriva minorității romilor. Partea reclamată arată că publicația incriminată a apărut cu scopul explicit de a sancționa prin umor (negru) și zeflema viciele societății românești în postcomunism, fiind o revistă-pamflet cu un stil ironic, umoristic, elitist și obiectiv, fără a viza atingerea demnității minorității rome. Colegiul a reținut că apartenența etnică a unei persoane nu poate fi privită ca relevantă în legătură directă cu modul în care o persoană sau o comunitate de persoane exercită o anumită funcție sau cu privire la faptele pe care le săvârșește. În legătură cu asocierea stereotipă a comunității de romi cu nivelul scăzut de educație sau cu prejudecățile implicite că în rândul comunității a fura este mult mai simplu decât a munci, s-a reținut că acestea sunt de natură a produce efecte nedorite, în mod gratuit, asupra acestei comunități de persoane, creând un cadru cel puțin ofensator sub aspectul demnității. Prin hotărârea **nr. 87/02.06.2010**, Colegiul a considerat că materialul publicat, sub aspectul efectului creat, poate conduce la atingerea dreptului la demnitate a persoanelor care fac parte din comunitatea romă și a dispus emiterea unei **recomandări** (**hărțuire**, art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

216. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Petentul I.M. se plânge în legătură cu imputarea unor afirmații legate de originea sa etnică, în speță sintagme de genul „țigan împutit, leneș, așchimodie”. Prin hotărârea **nr. 40 din 05.05.2010**, Colegiul a constatat că afirmațiile imputate, în mod special „țigan împutit” reprezintă o formă de **discriminare directă**, fiind o deosebire pe bază de apartenență etnică prin care se aduce atingere dreptului la demnitate personală. Subsecvent, s-a considerat că se întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin.3 și art. 15 și s-a dispus sancționarea părții reclamate cu **avertisment**. (art. 2 alin.1, alin.3 și art. 16 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

217. Articole. Presă. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Partida Romilor Pro Europa, prin reprezentant legal, s-a plâns cu privire la articolele publicate în cotidianul Jurnalul Național («Țigan» în loc de «rom» și „De la rom la referendum”), considerând că prin conținutul acestora se instigă la discriminare, rasism și xenofobie împotriva persoanelor de etnie romă. Colegiul a reținut că prin conținutul afirmațiilor imputate se adâncesc stereotipuri negative la adresa romilor considerați infractori, comparativ cu persoanele aparținând majorității populației, prezentate într-o manieră pozitivă. Apartenența etnică a unei persoane nu poate fi privită ca relevantă în legătură cu săvârșirea anumitor fapte, în mod special prin degrevarea de apartenența națională (cetățenie) în raport cu unele persoane și imputarea anumitei origini etnice spre deosebire de altele, în condițiile în care și unii și alții sunt cetățenii aceluiași stat. Prin hotărârea **nr. 20 din 04.05.2010**, Colegiul director a constatat că faptele sesizate constituie **discriminare directă** conform art. 2 alin.1 și aduc atingere dreptului la demnitate, conform art. 15 al O.G. nr. 137/2000. De asemenea, s-a dispus emiterea unei **recomandări** părții reclamate. (art. 2 alin.1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

218. Postare internet anunțuri de angajare. Restrângere. Origine etnică. Romi. Romani CRISS și asociația Tinerii Romi pentru Unitate, Solidaritate și Transparență s-au plâns cu privire la publicarea pe un site de specialitate a unor anunțuri de angajare în care se menționează sintagma „exclus romi”. Colegiul a reținut că anunțul în cauză reprezintă o excludere pe baza apartenenței etnice care are ca efect restrângerea accesului la un loc de muncă, iar publicarea acestuia constituie un comportament activ care, prin efectele pe care le generează, defavorizează nejustificat un grup de persoane față de alte grupuri de persoane. Prin hotărârea **nr. 127 din 07.07.2010**, Colegiul a constatat că faptele sesizate reprezintă **discriminare directă** conform art. 2 alin.1 și 4, s-a dispus sancționarea cu **avertisment** și emiterea unei **recomandări**. (art. 2 alin.1 și alin.4 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

219. Afirmații. Origine etnică. Romi. Demnitate personală. Petentul D.T. arată că unele articole postate de reclamat pe blogul său instigă la ură rasială, referindu-se în mod concret la articolul „Sâncrăieni – scânteia de unde poate izbucni un război la nivel național împotriva țiganilor” și la articolul „Omoară, fură și amenință. Un român ucis cu lovituri de cuțit în inimă și cap de țigani la Comănești”. Colegiul a reținut că prin conținutul acestora, trimiterile la originea etnică și la infraționalitate, se aduce atingere demnității persoanelor aparținând comunității rome. În acest sens, s-a reținut că afirmațiile în cauză nu au valoare de informație de interes public, nu contribuie la nicio formă de dezbatere publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane, ci ofensează în mod gratuit o comunitate. Prin hotărârea **nr. 24 din 04.05.2010**, Colegiul a constatat că faptele sesizate reprezintă **discriminare**, potrivit art. 2 alin.1 și alin.4 și încalcă dreptul la demnitate al persoanelor aparținând comunității rome, conform art. 15 al O.G. nr. 137/2000. De asemenea, s-a dispus sancționarea cu **avertisment** a părții reclamate. (art. 2 alin.1 și alin.4, art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

PARTEA a III-a

**CONCEPTE INTERPRETATE ÎN JURISPRUDENȚA CNC
INCIDENTE DOMENIULUI DE APLICARE
AL DIRECTIVEI 2000/43/CE**

I. ARTICOLUL 2 ALIN. 3 DIN DIRECTIVA 2000/43/CE.

Transpunerea conceptului de hărțuire ca formă de discriminare. Interpretare concept

220. Colegiul director se raportează la prevederile art. 2 alin. 5 din O.G. nr.137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată. Potrivit art. 2 alin.5 „Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”.

221. Hărțuirea reprezintă o formă de discriminare, introdusă de legiuitorul român în procesul de transpunere a prevederilor Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000, și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L303 din 2 decembrie 2000.

222. În acest sens, reținem că în materia legislației nediscriminare, astfel cum este transpus aquis-ul comunitar, pentru a ne găsi în situația unei fapte de hărțuire este necesară întrunirea cumulativă a elementelor constitutive acesteia. Astfel, fapta de victimizare se circumstanțiază într-un comportament care poate îmbrăca diferite forme. Formularea textului cuprinde sintagma „orice comportament”. Sintagma „orice comportament” denotă intenția legiuitorului de a cuprinde o arie largă de comportamente, și nu una restrictivă, ceea ce permite reținerea unor calificări diferite în practică, și care pot să varieze de la caz la caz, circumscrise sub forma unor afirmații exprimate prin cuvinte, gesturi, acte sau fapte etc.

223. Mobilul sau cauza comportamentului este determinat de un criteriu inerent, care este în mod expres prevăzut de legiuitor, într-o listă neexhaustivă, având în vedere că textul de lege prezintă într-o enumerare cu caracter determinat criteriul de „rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârsta, handicap, statut de refugiat ori azilant”. Caracterul neexhaustiv este dat de însăși sintagma „sau orice alt criteriu” alăturată criteriilor exprese. Sintagma „sau orice alt criteriu” practic oferă posibilitatea reținerii oricărui alt element nespecificat de lege, dar care este materializat ca fapt determinant în săvârșirea formei de discriminare denumită ca hărțuire.

224. Manifestarea comportamentului pe baza oricăruia dintre criteriile prevăzute de lege „duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”. Acest element constitutiv al hărțuirii, permite reținerea acelor comportamente care, chiar dacă nu au fost săvârșite cu intenție, produc efectul de realizare al unui cadru definit ca „intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”. Acest aspect este cu atât mai evident cu cât însăși Directiva Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, definește hărțuirea în art. 2 alin.3 ca „un comportament nedorit pe bază de etnie sau rasă care are ca scop sau ca efect violarea demnității unei persoane și crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensiv.”

225. Includerea hărțuirii ca formă de discriminare în aquis-ul comunitar și transpunerea acestuia în legislația națională este extrem de importantă. Discriminarea nu se manifestă per se, doar sub forma unor prevederi normative sau practici, ci și sub forma comportamentelor care creează un impact asupra mediului în general, variind de la violența fizică la remarci sau afirmații cu caracter rasist, până la ostracizare generală. Această formă de discriminare aduce atingere demnității sub aspect psihic și emoțional persoanelor aparținând unei minorități sau alteia. (vezi „A Comparison between the EU Racial Equality Directive and the Starting Line” în I. Chopin and J. Niessen, *The Starting Line and the Incorporation of the Racial Equality Directive into National Laws of the EU Member States and Accession States*, 2001, pag. 26, 27.) (**Extras din Hotărârea nr. 103/18.02.2008, similar a se vedea Hotărârea nr. 208/20.02.2008, Hotărârea nr. 613/13.11.2008, Hotărârea nr. 87/02.06.2010, Hotărârea nr. 107/09.06.2010, Hotărârea nr. 149/07.07.2010 etc.**²⁶).

²⁶Hotărârea Colegiului nr. 103/18.02.2008, Hotărârea nr. 208/20.02.2008, Hotărârea nr. 613/13.11.2008, Hotărârea nr. 87/02.06.2010, Hotărârea nr. 107/09.06.2010, Hotărârea nr. 149/07.07.2010, motivări redactate de membrul în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely.

II. ARTICOLUL 2 ALIN.4 DIN DIRECTIVA 2000/43/CE.

Transpunerea conceptului de instrucțiune de a discrimina (ordin sau dispoziție de a discrimina). Interpretare concept

226. Colegiul director se raportează la prevederile art. 2 alin.2 din O.G. nr. 137/2000, republicată, prin care se dispune că „Dispoziția de a discrimina persoanele pe oricare dintre temeiurile prevăzute la alin. (1) este considerată discriminare în înțelesul prezentei ordonanțe”. Dispoziția de a discrimina, sau altfel spus ordinul de a discrimina, reprezintă o formă a discriminării, introdusă de legiuitorul român în procesul de transpunere a prevederilor Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000, și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L303 din 2 decembrie 2000.

227. În acest sens, reținem că în materia legislației nediscriminare, astfel cum este transpus aquis-ul comunitar, pentru a ne găsi în situația unei dispoziții de a discrimina este necesară întrunirea cumulativă a elementelor constitutive acesteia. Astfel, dispoziția de a discrimina se circumstanțiază într-un precept obligatoriu, sub formă scrisă sau orală, emis de o autoritate sau de o persoană abilitată, spre a fi îndeplinit de cei vizați cu scopul de a discrimina, respectiv de a trata diferit persoane care se afla în situații comparabile sau analoage, fără o justificare rezonabilă și obiectivă în sensul art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000, republicată. Tratamentul diferit în sensul art. 2 presupune „orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

228. În același sens, Directiva Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, definește în art. 2 alin.4 ordinul sau dispoziția de a discrimina dispunând: „O instrucțiune de a discrimina persoanele datorită originii rasiale sau etnice va fi considerată discriminare în sensul alin.1” (n.n. alin.1 al art. 2 din Directiva 43/2000 definește discriminarea directă, respectiv discriminarea indirectă). (**Extras din Hotărârea nr. 278 din 22.04.2008, CNCD**²⁷).

III. ARTICOLUL 4 DIN DIRECTIVA 2000/43/CE.

Transpunerea conceptului de cerințe ocupaționale specifice. Interpretare concept

229. În analiza aspectelor sesizate, Colegiul ia act de faptul că Directiva 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică, precum și Directiva 2002/73/CE de modificare a Directivei 76/207/CEE a Consiliului privind punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în ceea ce privește accesul la încadrarea în muncă, la formarea și la promovarea profesională, precum și condițiile de muncă, în art. 4, respectiv art. 2 alin.6, dispun că Statele membre pot prevedea, în ceea ce privește accesul la încadrarea în muncă, „că o diferență de tratament care se bazează pe o caracteristică legată de origine rasială sau etnică, religie sau convingere, dizabilitate, vârstă, orientare sexuală, respectiv sex (n.n.), nu constituie discriminare când, dată fiind natura activităților profesionale specifice în cauză sau contextul în care sunt desfășurate, o asemenea caracteristică constituie o cerință profesională veritabilă și determinantă, cu condiția ca obiectivul să fie legitim, iar cerința să fie proporțională”.

²⁷Hotărârea Colegiului nr. 278 din 22.04.2008, motivare redactată de membrul în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely

230. Este bine știut că O.G. nr. 137/2000, astfel cum a fost amendată prin legea nr. 324/2006, a transpus prevederile Directivelor 2000/43/CE și 2000/78/CE. Din acest punct de vedere, Ordonanța stipulează în art. 9 că prevederile referitoare la contravențiile în domeniul angajării și profesiei (art. 5-art. 8) „nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului angajatorului de a refuza angajarea unei persoane care nu corespunde cerințelor ocupaționale în domeniul respectiv, atât timp cât refuzul nu constituie un act de discriminare în sensul prezentei ordonanțe, iar aceste măsuri sunt justificate obiectiv de un scop legitim și metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare”.

231. Astfel, cerința impusă de partea reclamată care face obiectul plângerii, în prezenta speță, trebuie analizată inclusiv sub aspectul prevederilor art. 9 din O.G. nr. 137/2000, republicată. (...) Dacă (n.n.) ne situăm în domeniul accesului la încadrarea în muncă și al cerințelor specifice pentru ocuparea unui post (...) trebuie analizat dacă ne aflăm sub incidența (n.n.) (...) unei caracteristici profesionale veritabile și determinate, în sensul unei cerințe ocupaționale specifice. (**Extras din Hotărârea nr. 510 din 29.10.2009, 125 din 07.07.2010**²⁸).

IV. ARTICOLUL 5 DIN DIRECTIVA 2000/43/CE.

A. Transpunerea conceptului de acțiune pozitivă.

Delimitarea dintre acțiune pozitivă și discriminare pozitivă.

Măsuri afirmative. Interpretare concept.

Repere din jurisprudența Curții Europene de Justiție

232. Colegiul director ar fi trebuit să analizeze dacă măsura în speță (...) constituie per se o măsură afirmativă (acțiune pozitivă) permisă de aquis-ul comunitar sau o discriminare pozitivă interzisă la nivelul Uniunii Europene și implicit și în legislația Statelor Membre. În Comunicarea Comisiei Europene din 30 octombrie 2006 către Consiliul European și Parlamentul European cu privire la aplicarea Directivei 43/2000/EC privind egalitatea de tratament pe criteriul originii etnice sau rasiale (vezi COM (2006) 643 final, Brussels, 30.10.2006), Comisia Europeană arată în mod expres că poziția de lungă durată și persistența dezavantajelor suferite de unele grupuri sunt de așa natură încât dreptul la nediscriminare nu este suficient și măsuri pozitive pot fi necesare pentru a îmbunătăți egalitatea de oportunități. Articolul 5 al Directivei de Egalitate Rasială prevede că în scopul asigurării egalității depline în practică, principiul tratamentului egal nu trebuie să împiedice niciun stat membru să mențină sau să adopte măsuri specifice pentru a preveni sau compensa dezavantajele legate de originea rasială sau etnică. Astfel, Comisia Europeană atrage atenția că există o diferență între măsuri sau acțiuni pozitive care sunt premise și așa-numitele măsuri de „discriminare pozitivă” care nu sunt compatibile cu Directiva de Egalitate Rasială. Pe de o parte, măsurile de acțiune pozitivă au ca scop asigurarea egalității depline în practică prin prevenirea ori compensarea dezavantajelor legate de originea rasială sau etnică. Pe de altă parte, măsurile de „discriminare pozitivă” acordă o preferință absolută și automată (de exemplu în accesul la muncă) membrilor unui grup particular față de alții pentru singurul motiv al apartenenței la grupul respectiv. În recenta Comunicare a Comisiei Europene din 2 iulie 2008 către Parlamentul European, Consiliul European, Comitetul European Economic și Social și Comitetul Regiunilor cu privire la „nediscriminare și oportunități egale: un angajament reînnoit” (vezi COM (2008) 420 final, Brussels, 2.7.2008), Comisia Europeană reiterează că „tratamentul identic poate rezulta în egalitate formală, dar nu poate asigura egalitatea în practică. Legislația în domeniul nediscriminării la nivelul Uniunii Europene nu împiedică Statele Membre de a menține și adopta măsuri specifice, sau de a compensa dezavantaje aflate în legătură cu discriminarea...”. Comisia Europeană arată în continuare că „există o apreciere tot mai mare față de rolul acțiunii pozitive pentru a asigura remediul lipsei egalității substanțiale în societăți (...). Comisia va dialoga permanent cu Statele Membre pentru a promova utilizarea deplină a posibilităților pentru acțiunea pozitivă, în mod particular în ceea ce privește accesul la educație, muncă, locuire și sănătate.”

233. Din punctul de vedere al legislației europene în această materie, primele prevederi legale în domeniul acțiunii pozitive au fost incluse în art. 2 alin.4 din Directiva de Tratament Egal 76/207/CEE (între femei și bărbați). Ulterior, prin Acordul de la Maastricht privind Politica Socială și Tratatul de la Amsterdam, acțiunea pozitivă a fost inclusă în Tratatul privind Înființarea

²⁸Hotărârea Colegiului director nr. 510 din 29.10.2009, nr. 125 din 07.07.2010, motivări redactate de membrul în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely.

Comunităților Europene în art. 141 alin.4: „În scopul asigurării egalității depline în practică între bărbați și femei în domeniul muncii, principiul tratamentului egal nu va împiedica Statele Membre să mențină sau să adopte măsuri ce prevăd avantaje specifice pentru a facilita urmărirea activității vocaționale pentru sexul sub-reprezentat sau de a preveni ori compensa dezavantajele în cariera profesională”. Curtea Europeană de Justiție a statuat că „excepția prevăzută de art. 2 alin.4 din Directiva 76/207 este în mod specific și exclusiv elaborată pentru a permite măsuri care, deși discriminatorii în aparență, au ca scop, în fapt, eliminarea sau reducerea situațiilor actuale de inegalitate care pot exista în realitatea vieții sociale” (vezi cauza C-312/86, Comisia vs. Franța (1988) ECR 6315, paragraf. 15). În jurisprudența ulterioară, Curtea Europeană de Justiție a arătat că „scopul art. 2 alin.4 este de a atinge egalitatea substanțială, mai degrabă decât egalitatea formală, prin reducerea inegalităților de facto care pot apărea în societate” (vezi cauza C-407/98 Abrahamsson (2000) ECR I-5539, paragraf. 48; cauza C-319/03, Briheche (2004) ECR I-8807, paragraf.25).

234. Pentru a fi justificată o măsură adoptată la nivelul Statelor Membre, din punctul de vedere al articolului 2 alin.4, pe care este bazată, de altfel, și recenta jurisprudență a Curții Europene de Justiție în materia acțiunii pozitive pe criteriul de gen, instanța europeană a stabilit un set de elemente care trebuie analizate în sens restrictiv. În primul rând, **o măsură națională trebuie să aibă ca scop „remediarea situației existente date de disproporția dintre bărbați și femei într-un sector specific sau grad al carierei”** (vezi cauza C-476/99, Lommers (2002) ECR I-2891). Acest aspect presupune **evidența unor astfel de disproporții care pot legitima o măsură de acțiune pozitivă**. O măsură a cărei scop are în vedere mai degrabă compensarea pentru inegalități decât înlăturarea acestora nu intră sub incidența art. 2 alin.4. **În al doilea rând, o măsură pozitivă trebuie să fie adecvată**. Curtea Europeană de Justiție analizează dacă este probabil ca măsura în cauză să atingă scopul remedierii disproporției existente (vezi cauza C-366/99, Griesmar (2001), ECR I-9383.) **În al treilea rând, măsura sau acțiunea pozitivă trebuie să fie proporțională** – pusă în balanță cu principiul egalității vizavi de persoanele care nu beneficiază de această măsură (vezi cauza C-407/98, Abrahamsson (2000) ECR I-5539, cauza C-79/99 Schnorbus (2000) ECR I-10997 și cauza C-476/99 Lommers (2002) ECR I-2891). Astfel, măsura trebuie să fie necesară, corespunzătoare și fără să depășească obiectivul propus. Acest aspect implică faptul că preferințele automate sau absolute nu sunt permise (vezi cauza C-407/98, Abrahamsson (2000) ECR I-5539.8.) În recente sale decizii, Curtea Europeană de Justiție în mod predominant se referă la cerința proporționalității, însă nu a stabilit un set clar de criterii în determinarea acesteia (vezi Comisia Europeană, „Aplicarea egalității în practică: Care este rolul acțiunii pozitive?”, Raport finanțat de Comisia Europeană, Directoratul General pentru Muncă, Afaceri Sociale și Oportunități Egale, Unitatea G.4., publicat în martie 2007).

235. Pe de altă parte, la nivelul Uniunii Europene a fost adoptată recent Directiva Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000 și Directiva Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L303 din 2 decembrie 2000. Dispozițiile art. 5 privind acțiunea pozitivă din Directiva 2000/43/CE prevăd că „În scopul asigurării egalității depline în practică, *principiul tratamentului egal nu trebuie să împiedice niciun stat membru să mențină sau să adopte măsuri specifice pentru a preveni sau compensa dezavantajele legate de originea rasială sau etnică*”. În același sens, dispozițiile art. 7 alin.1 din Directiva 2000/78/CE prevăd următoarele: „pentru a se asigura deplina egalitate în viața profesională, principiul „egalității” nu împiedică niciun stat membru să mențină sau să adopte măsuri specifice pentru a preveni sau compensa dezavantajele legate de unul din criteriile prevăzute în art. 1. (i.e. apartenență religioasă sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală).

236. În raport cu aceste măsuri adoptate la nivelul U.E. trebuie precizat că prevederile Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, au fost transpuse prin O.G. nr.137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată. În transpunerea celor două Directive europene, O.G. nr. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată, relativ la acțiunea pozitivă, în art. 2 alin.9 prevede că „*Măsurile luate de autoritățile publice sau de persoanele juridice de drept privat în favoarea unei persoane, unui grup de persoane sau a unei comunități, vizând asigurarea dezvoltării lor firești și realizarea efectivă a egalității de șanse a acestora în raport cu celelalte persoane, grupuri de persoane sau comunități, precum și măsurile pozitive ce vizează protecția grupurilor defavorizate nu constituie discriminare în sensul prezentei ordonanțe*”. Astfel, este lipsit de echivoc faptul că legiuitorul român, în considerarea aquisului comunitar în materia nediscriminării, a optat pentru permiterea măsurilor pozitive sau a măsurilor în favoarea unor persoane, vizând asigurarea dezvoltării lor firești și realizarea efectivă a egalității de șanse a acestora. De altfel, teza finală a art. 2 alin.9 din O.G. nr. 137/2000, republicată, reglementează expresis verbis că măsurile luate în favoarea unor persoane, grupuri de persoane ori comunități, sau măsurile pozitive care vizează protecția grupurilor defavorizate nu constituie discriminare în sensul ordonanței. Trebuie precizat că în România măsuri afirmative sau acțiuni pozitive au fost adoptate recent atât de autoritatea legiuitoare, cât și de Guvern cu privire la minoritățile naționale, în special în domeniul participării

și al reprezentării politice sau în domeniul educației (...).

237. Nu în ultimul rând, nu trebuie făcut abstracție de faptul că o măsură pozitivă sau acțiune pozitivă este prin natura sa „temporară”. Potrivit Comitetului O.N.U. pentru Drepturile Omului „principiul egalității uneori presupune ca Statele Parte să adopte măsuri afirmative pentru a diminua sau elimina condiții care determină sau facilitează perpetuarea discriminării interzise de Pact (...) *atât timp cât astfel de acțiuni sunt necesare* pentru a corecta discriminarea în fapt, constituind o situație de diferențiere legitimată prin Pact” (Comentariul General nr. 18 al Comitetului pentru Drepturile Omului privind dreptul la nediscriminare, art. 26 din Pactul internațional privind drepturile civile și politice). Convenția Internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, ratificată de România, prevede că „Măsurile speciale adoptate cu scopul de a asigura dezvoltarea adecvată a anumitor grupuri rasiale sau etnice ori indivizi care necesită o asemenea protecție pentru a se asigura exercitarea egală a drepturilor omului și libertăților fundamentale, nu sunt considerate discriminare rasială, prevăzând însă că aceste măsuri nu trebuie, în consecință, să conducă la menținerea unor drepturi separate pentru diferite grupuri rasiale și că *acestea nu vor fi continuate după ce obiectivele pentru care au fost adoptate s-au atins* (art. 1 alin.4 din Convenție). De asemenea, Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale ratificată de România în articolul 4 stabilește obligația statelor parte de a adopta „măsuri adecvate” pentru a promova, în toate domeniile vieții economice, sociale, politice și culturale, egalitatea deplină și efectivă și declară că măsurile astfel adoptate nu vor fi considerate acte de discriminare. Raportul explicativ la Convenția Cadru accentuează faptul că promovarea egalității depline și efective între persoane aparținând unei minorități naționale și persoane aparținând majorității poate necesita ca statele semnatare să adopte măsuri speciale care iau în considerare condițiile specifice ale persoanelor respective. Asemenea măsuri trebuie să fie „adecvate”, adică în conformitate cu principiul proporționalității, pentru a evita încălcarea drepturilor unora, precum și discriminarea altora. Acest principiu necesită, printre altele, *ca astfel de măsuri să nu fie extinse, ca durată sau scop, mai departe decât ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului de egalitate deplină și efectivă*. Scopul lor este să asigure faptul că persoanele aparținând minorităților naționale se bucură de egalitate deplină și efectivă cu persoanele aparținând majorității (vezi Raportul explicativ la Convenția Cadru privind protecția minorităților naționale, art. 4 paragraf 2) (**Extras din Hotărârea nr. 578 din 27.08.2008, Opinie separată**²⁹).

B. Măsuri afirmative. Locuri speciale pentru romi. Reglementarea învățământului pentru minorități naționale. Principiul egalității substanțiale

238. Colegiul director constată că în România școlarizarea elevilor aparținând etniei romilor, precum și studiul limbii materne romani se desfășoară atât în contextul legislației generale a învățământului românesc, cât și al celei specializate cu privire la învățământul pentru minoritățile naționale. În opinia Colegiului, reglementarea specializată a învățământului pentru minoritățile naționale, și în acest context, pentru persoanele aparținând etniei romilor, are ca ipoteză principiul egalității substanțiale, care se referă la categoriile de persoane plasate în situații diferite în privința cărora trebuie să se aplice un tratament diferit. Această statuare este reținută de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, precum și Curtea Europeană de Justiție, care subliniază că principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv.

239. Colegiul director are în vedere faptul că egalitatea substanțială se circumscrie noțiunii de egalitate de rezultate și egalitate de oportunități, prima presupunând ca rezultatul tratamentului în cauză să fie egal, iar cea din urmă sugerează că legea poate asigura ca toate persoanele să beneficieze de aceleași oportunități, în condițiile în care persoanele dispun de poziții de start diferite, astfel prevăzând șanse egale, dar nu rezultate egale. Astfel, egalitatea de rezultate recunoaște că aparent tratamentul identic poate induce în practică o inegalitate datorită unor discriminări trecute sau continue ori a diferențelor în accesul la resurse, ceea ce determină ca în cadrul acestei noțiuni efectele, precum și scopul unei măsuri să fie prevalente sub aspectul rezultatului care trebuie să fie egal în privința persoanelor care fac obiectul măsurii în cauză și care se află în situații diferite.

240. În acest sens, măsurile adoptate de legiuitorul român și în special de către Ministerul Educației și Cercetării cu privire la elevii romi au vizat asigurarea unei egalități de oportunități, concretizată prin implementarea unor măsuri afirmative. Aceste măsuri afirmative, prin natura lor, au urmărit egalizarea progresivă a situației copiilor romi, din punctul de vedere al oportunităților de șanse în educație, pentru a atinge poziționarea acestora într-o situație similară sau analoagă cu elevii,

²⁹Hotărârea CNCD nr. 578 din 27.08.2008, opinie separată a membrului în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely

respectiv copiii din sistemul educațional. Pentru a facilita implementarea acestor măsuri, Ministerul Educației a elaborat proceduri de organizare specifice. Colegiul director reține în acest sens că Ministerul Educației și Cercetării a elaborat Procedura de organizare și desfășurare a admiterii în învățământul liceal și profesional de stat pentru anul școlar 2007 – 2008 și Calendarul admiterii în învățământul liceal și profesional de stat pentru anul școlar 2007 – 2008. Această procedură și calendarul de activități sunt aprobate prin Ordinul nr. 5.262 din 5 octombrie 2006, publicat în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 1.021 din 22 decembrie 2006. Astfel, de la data publicării s-a născut prezumția că acestea au devenit cunoscute de către subiectele de drept vizate, nimeni neputând invoca în apărarea sa nerecunoașterea legii pentru actele și faptele cu conținut juridic pe care le-a săvârșit, potrivit principiului „nemo censetur ignorare legem”. Colegiul director reține că procedura de organizare și desfășurare a admiterii în învățământul liceal și profesional de stat pentru anul școlar 2007 – 2008, publicată în Monitorul Oficial nr.1.021 din 22 decembrie 2006, conține un capitol referitor la „Admiterea candidaților pe locurile speciale pentru romi și a candidaților pentru învățământul special” (**Extras din Hotărârea nr. 433 din 05.11.2007 și, similar, Hotărârea nr 592 din 24.11.2009**³⁰).

C. Măsuri afirmative. Recunoașterea dreptului organizațiilor aparținând minorităților naționale de a fi reprezentate în Parlamentul României. Regim constituțional și legal

241. Exercițarea dreptului la vot este corelativ uneia dintre cele mai semnificative etape ale procesului electoral, în fapt campania electorală. Ea are, mai întâi, o deosebită importanță prin sistemul de conexiuni cu unele dintre drepturile fundamentale cetățenești: libertatea de exprimare, dreptul la informație etc. În cadrul acesteia candidații, partidele, formațiunile politice, toate organizațiile sociale și cetățenii trebuie să aibă dreptul să-și exprime opiniile, în mod liber și fără nicio discriminare (vezi Ion Deleanu, Instituții și proceduri constituționale în dreptul roman și în dreptul comparat, Editura C.H. Beck, București, 2006). În contextul petiției deduse soluționării, reținem că potrivit art. 38 din Constituția României, revizuită, „În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii români au dreptul de a alege și de a fi aleși în Parlamentul European”. De asemenea, coroborat prevederilor art. 62 alin.1 și art. 81 alin.1 din Constituție votul este universal, direct, secret și liber exprimat.

242. Votul liber exprimat definește votul ca posibilitatea cetățeanului de a participa sau nu la alegeri, iar în cazul în care participă de a-și manifesta liber opțiunea pentru o anumită listă de candidați sau pentru un anumit candidat. Astfel, dispozițiile constituționale românești valorifică votul liber exprimat, corelându-se cu dispozițiile democratice din majoritatea statelor lumii (vezi în acest sens Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, Drept Constituțional și instituții politice, Volumul II, Ediția a XI-a, Editura All Beck, București, 2004). Colegiul director ia act de unicitatea regimului constituțional din România care constă în recunoașterea dreptului organizațiilor aparținând minorităților naționale de a fi reprezentate în autoritatea legiuitoare. În același sens, legiuitorul român consacră în legea nr. 14/2003 privind partidele politice, cu modificările și completările ulterioare, dreptul acestor organizații de a participa la alegeri.

243. Colegiul director reține în acest sens deciziile Curții Constituționale în materie electorală prin care s-a statuat că „raportat la prevederile art. 62 alin. (2) din Constituția republicată, care stabilesc că „Organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, care nu întrunesc în alegeri numărul de voturi pentru a fi reprezentate în Parlament, au dreptul la câte un loc de deputat, în condițiile legii electorale...”, rezultă că însăși Constituția conferă un regim special organizațiilor aparținând minorităților naționale care să le permită acestora reprezentarea politică în cadrul autorității legiuitoare. Așadar, art. 55 din Legea nr. 14/2003, care stabilește că prevederile legii partidelor politice se aplică, cu excepția articolelor pe care le menționează, organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale care participă la alegeri, este în concordanță cu acest text constituțional. În virtutea acestuia, care legitimează participarea organizațiilor cetățenilor care aparțin minorităților naționale la alegerile parlamentare, aceste organizații urmează a fi asimilate celorlalți actori electorali, în speță partidelor politice, în lipsa unei asemenea asimilări fiind pusă în pericol egalitatea de șanse a celor care participă la acest scrutin. Cu alte cuvinte, organizațiile create în baza dreptului de asociere, stabilit în art. 40 din Constituția republicată, se pot afla în situații juridice diferite, după cum participă sau nu la alegeri. Atunci când ele participă la alegeri, în condițiile legii, asimilarea lor cu ceilalți actori ai procesului electoral este impusă de principiul egalității de șanse în derularea procesului electoral” (vezi Decizia Curții Constituționale nr. 53 din 12 februarie 2004).

³⁰Hotărârea CNCD nr. **578 din 27.08.2008**, opinie separată a membrului în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely

244. De asemenea, prin Decizia nr. 517 din 25 noiembrie 2004, în ceea ce privește art. 55 din Legea nr. 14/2003, Curtea Constituțională a constatat că „potrivit dispozițiilor sale, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale care participă la alegeri se supun prevederilor legii partidelor politice”, excepție făcând articolele pe care le menționează. Acest text de lege nu reprezintă, în fapt, decât o expresie a prevederilor constituționale ale art. 62 alin. (2). Astfel, legiuitorul a urmărit aplicarea principiului egalității de șanse între cetățeni, prin înlăturarea, potrivit prevederilor constituționale ale art. 4 alin. (2), a oricăror forme de discriminare, între altele, pe criterii „de naționalitate, de origine etnică, [...], de apartenență politică [...]”. Constituindu-se, în consecință, într-o garanție a drepturilor cetățenilor care constituie o minoritate, acest text de lege nu numai că nu aduce atingere prevederilor constituționale (...), dar reprezintă un adevărat mijloc de protecție a drepturilor consacrate în Legea fundamentală” (**Extras Hotărârea nr. 303 din 10.04.2008, CNCD**³¹).

D. Măsuri afirmative. Strategia Guvernului de îmbunătățire a situației romilor. Măsuri la nivelul administrației publice locale

245. Hotărârea Guvernului nr. 430/2001, modificată și completată, prevede posibilitatea angajării unor experți romi în cadrul primăriilor, pentru implementarea Strategiei Guvernului de îmbunătățire a situației romilor. Consiliul local (...), prin Hotărârea nr. 20/2006, a constatat necesitatea locală de a angaja un expert rom, astfel a fost angajat petentul, cu contract de muncă pe termen nelimitat. Aceste norme juridice recunosc situația diferită a comunității de romi și prevăd un tratament diferențiat, anume angajarea unui expert la nivel de primărie care să se preocupe de situația acestor comunități.

246. Pornind de la situația supusă analizei trebuie precizat că principiul tratamentului egal între persoane nu trebuie privit exclusiv din prisma egalității formale sau juridice care statuează că persoanele aflate în situații similare trebuie tratate similar. Egalitatea juridică se conceptualizează pe tratamentul egal bazat pe aparența similarității indiferent de contextul general. Or, având în vedere această ipoteză, se formulează cel de-al doilea corolar al principiului tratamentului egal între persoane, în speță egalitatea substanțială. Egalitatea substanțială are în vedere ipoteza persoanelor aflate în situații diferite care trebuie tratate diferit, cuprinzând două idei distincte: egalitatea de rezultat și egalitatea de oportunități.

247. A). Egalitatea de rezultat presupune că rezultatul unei măsuri aplicate unor persoane aflate în situații diferite trebuie să fie egal. Astfel, se recunoaște că aparent tratamentul identic, în practică, poate produce inegalitate datorită unor discriminări anterioare sau curente ori datorită unor diferențe de acces (la resurse, la servicii, la drepturi etc.). În ipoteza egalității de rezultat efectele, precum și scopul măsurii aplicate trebuie avute în vedere în mod primordial.

248. B). Egalitatea de oportunități indică faptul că legea poate asigura oportunități egale pentru toate persoanele, luând în considerare pozițiile acestora de start, pentru a avea acces la beneficiile urmărite. Egalitatea de oportunități are ca scop asigurarea de șanse egale, dar nu de rezultat. De altfel, în legislația europeană conceptul este standardizat ca „acțiune pozitivă” sau „măsură afirmativă”. Situația dedusă analizei Colegiului trebuia privită din perspectiva egalității substanțiale și în special a egalității de oportunități și nu în mod necesar din perspectiva egalității juridice sau formale. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Curtea Europeană de Justiție, cât și Curtea Constituțională din România, în mod constant și uniform, au reiterat cele două forme ale principiului egalității. Curtea Constituțională a stabilit: „situațiile deosebite în care se află diferite categorii de persoane justifică instituirea prin lege de tratamente juridice diferențiate, fără ca acestea să constituie privilegii pentru unii și discriminări pentru alții” (Decizia nr. 119 din 15 februarie 2007, Decizia nr. 332 din 18 aprilie 2006, Decizia nr. 438 din 10 mai 2007).

249. Articolul 5 al Directivei 43/2000/EC privind egalitatea de tratament pe criteriul originii etnice sau rasiale prevede că „în scopul asigurării egalității depline în practică, principiul tratamentului egal nu trebuie să împiedice niciun stat membru să mențină sau să adopte măsuri specifice pentru a preveni sau compensa dezavantajele legate de originea rasială sau etnică”. Astfel, Comisia Europeană atrage atenția că există o diferență între măsuri sau acțiuni pozitive care sunt premise și așa-numitele măsuri de „discriminare pozitivă” care nu sunt compatibile cu Directiva 43/2000/EC. Măsurile de acțiune pozitivă au ca scop asigurarea egalității depline în practică prin prevenirea ori compensarea dezavantajelor legate de originea rasială sau etnică, iar măsurile de „discriminare pozitivă” acordă o preferință absolută și automată (de exemplu în accesul la muncă) membrilor unui grup particular față de alții pentru singurul motiv al apartenenței la grupul respectiv.

250. În Comunicarea cu privire la nediscriminare și oportunități egale: un angajament reînnoit al Comisiei Europene din 2 iulie 2008 către Parlamentul European, Consiliul European, Comitetul European Economic și Social și Comitetul Regiunilor se

³¹Hotărârea Colegiului nr. 303 din 10.04.2008, motivare redactată de membrul în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely

reiterează că „tratamentul identic poate rezulta în egalitate formală, dar nu poate asigura egalitatea în practică. Legislația în domeniul nediscriminării la nivelul Uniunii Europene nu împiedică Statele Membre de a menține și adopta măsuri specifice sau de a compensa dezavantaje aflate în legătură cu discriminarea.” Comisia Europeană arată în continuare că „există o apreciere tot mai mare față de rolul acțiunii pozitive pentru a asigura remediul lipsei egalității substanțiale în societăți [...]. Comisia va dialoga permanent cu Statele Membre pentru a promova utilizarea deplină a posibilităților pentru acțiunea pozitivă, în mod particular în ceea ce privește accesul la educație, muncă, locuire și sănătate”. În transpunerea **Directivei 43/2000/EC privind egalitatea de tratament pe criteriul originii etnice sau rasiale, O.G. nr. 137/2000**, cu modificările și completările ulterioare, republicată, relativ la acțiunea pozitivă, în art. 2 alin.9 prevede: „Măsurile luate de autoritățile publice sau de persoanele juridice de drept privat în favoarea unei persoane, unui grup de persoane sau a unei comunități, vizând asigurarea dezvoltării lor firești și realizarea efectivă a egalității de șanse a acestora în raport cu celelalte persoane, grupuri de persoane sau comunități, precum și măsurile pozitive ce vizează protecția grupurilor defavorizate nu constituie discriminare în sensul prezentei ordonanțe”. Astfel, este lipsit de echivoc faptul că legiuitorul român, în considerarea aquisului comunitar în materia nediscriminării, a optat pentru permiterea măsurilor pozitive sau a măsurilor în favoarea unor persoane, vizând asigurarea dezvoltării lor firești și realizarea efectivă a egalității de șanse a acestora. De altfel, teza finală a art. 2 alin. 9 din **O.G. nr. 137/2000**, republicată, reglementează *expressis verbis* că măsurile luate în favoarea unor persoane, grupuri de persoane sau comunități ori măsurile pozitive ce vizează protecția grupurilor defavorizate nu constituie discriminare în sensul ordonanței. Trebuie precizat că în România măsuri afirmative sau acțiuni pozitive au fost adoptate recent atât de autoritatea legiuitoare, cât și de Guvern cu privire la minoritățile naționale, în special în domeniul participării și al reprezentării politice sau în domeniul educației (**Extras din Hotărârea nr. 393 din 02.07.2009**³²).

V. ARTICOLUL 7 DIN DIRECTIVA 2000/43/CE.

Calitatea procesuală activă în cazurile de discriminare. Apărarea drepturilor. Interpretare

251. Potrivit art. 5 din procedura internă „Petentul este persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea faptei de discriminare împotriva sa”. Potrivit art. 7 alin. 1 și alin.2 din procedura internă „(1) Persoana interesată este fie persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea unei fapte de discriminare împotriva sa, fie una dintre persoanele prevăzute la art. 8 alin. (1) și (2) ori alte persoane care au un interes legitim în combaterea discriminării și reprezintă o persoană, un grup de persoane sau o comunitate împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare. (2) Persoanele care nu au exercițiul drepturilor lor pot fi parte dacă sunt reprezentate, asistate ori autorizate potrivit legii”.

252. Potrivit art. 28 alin.1 și 2 din O.G. nr. 137/2000 republicată, precum și potrivit art. 8 din Procedura internă „(1) Organizațiile neguvernamentale care au ca scop protecția drepturilor omului sau care au un interes legitim în combaterea discriminării au calitate procesuală activă în cazul în care discriminarea se manifestă în domeniul lor de activitate și aduce atingere unei comunități sau unui grup de persoane. (2) Organizațiile prevăzute la alin. (1) au calitate procesuală activă și în cazul în care discriminarea aduce atingere unei persoane fizice, la cererea acesteia din urmă (...)”.

253. Raportându-ne la prevederile O.G. nr. 137/2000 republicată, Colegiul reiterează faptul că în înțelesul prevederilor art. 20 alin.1 „**Persoana care se consideră discriminată** poate sesiza Consiliul (...)”. Ca atare, legiuitorul instituie în beneficiul persoanelor care se consideră discriminate dreptul la o acțiune în constatarea și sancționarea contravențională a unei discriminări, de către C.N.C.D. Art. 20 alin.6 din O.G. nr. 137/2000 republicată, sub aspectul obligațiilor procedurale, dispune că „**Persoana interesată are obligația** de a dovedi existența unor fapte care permit a presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar **persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina** de a dovedi că faptele nu constituie discriminare”.

254. Spre deosebire de art. 20 alin.1 din O.G. nr. 137/2000 republicată, unde legiuitorul utilizează sintagma „persoana care se consideră discriminată”, în art. 20 alin.6 apare sintagma „persoana interesată”. Pentru a înțelege pe deplin conținutul acestui termen, trebuie să ne raportăm la prevederile art. 28 alin.1 și alin.2 din O.G. nr. 137/2000 republicată, unde legiuitorul se referă la calitatea procesuală activă a organizațiilor neguvernamentale care au ca scop apărarea

³²Hotărârea Colegiului nr. 393 din 02.07.2009, motivare redactată de membrul în Colegiul director al CNCD, Isvan Haller

drepturilor omului sau un interes legitim în combaterea discriminării. Rezultă astfel că, în materia nediscriminării, calitatea procesuală activă aparține în primul rând persoanei care se consideră discriminată și în al doilea rând, în egală măsură, organizațiilor nonguvernamentale, în condițiile stipulate de legiuitor.

255. Acest înțeles este pe deplin redat și în Procedura internă de soluționare a plângerilor în fața CNCD, care definește, în art. 8, persoana interesată: „fie persoana care se consideră discriminată și sesizează Consiliul cu privire la săvârșirea unei fapte de discriminare împotriva sa, fie una dintre persoanele prevăzute la art. 8 alin. (1) și (2) (n.n. organizații nonguvernamentale) ori alte persoane care au un interes legitim în combaterea discriminării și reprezintă o persoană, un grup de persoane sau o comunitate împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare”.

256. Art. 8 din procedură denotă intenția de a cuprinde mai multe categorii de persoane care se pot adresa CNCD, dar în condiții determinate. În primul rând, persoana care se consideră discriminată (art. 20 alin.1 din O.G. nr. 137/2000), organizațiile neguvernamentale (art. 28 alin.1 și alin.2 din O.G. nr. 137/2000), precum și alte persoane care au un interes legitim și reprezintă o persoană împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare. Ca atare, procedura instituie posibilitatea unei a treia categorii de persoane de a sesiza CNCD. Este vorba de alte persoane decât organizațiile neguvernamentale, dar care au un interes legitim în combaterea discriminării, persoane care reprezintă un individ care a fost discriminat, un grup sau o comunitate de persoane discriminate. În cursul jurisprudenței sale, această ultimă categorie a fost reprezentată de sindicate, uniuni sindicale sau confederații sindicale care s-au adresat Consiliului în numele membrilor. În egală măsură, în această categorie s-au situat rudele unor persoane care au fost discriminate și care s-au adresat Consiliului în numele respectivului membru al familiei. (**Extras dn Hotărârea nr. 76 din 02.06.2010**³³).

VI. ARTICOLUL 8 DIN DIRECTIVA 2000/43/CE.

Transpunerea principiului inversării sarcinii probei. Interpretare concept. Repere din jurisprudența Curții Europene de Justiție

257. Față de conținutul art. 20 alin.6 din O.G. nr.137/2000, republicată, Colegiul director reține principiul care decurge din prevederile art. 20 alin.6, în cazurile de discriminare, ca excepție de la principiul din dreptul comun „onus probandi incumbit actori”, potrivit căruia sarcina probei revine celui care face o propunere (afirmație) înaintea judecătii. În materia dreptului comun, reținem că inclusiv pârâtul are sarcina de a proba ceea ce afirmă, în contextul în care iese din pasivitate și se apără dovedind netemeinicia pretențiilor reclamantului, devenind sugestiv principiul „probatio incumbit ei qui dicit, non ei qui negat”, sarcina probei fiind astfel împărțită între reclamant și pârât (vezi în acest sens Tratat teoretic și practic de procedură civilă, Vol.II, Prof. Univ. Dr. Viorel Mihai Ciobanu, Editura Național, pag.155). Trebuie precizat însă că principiul inversării sarcinii probei, astfel cum este preluat de legiuitorul român și transpus în art. 20 alin.6, nu incumbă sui generis obligația exclusivă a celui reclamat de a dovedi un fapt negativ în sensul în care nu este discriminare, răsturnându-se total proba în sarcina reclamantului.

258. Colegiul director reține că sintagma „inversarea sarcinii probei” nu reflectă în mod acurat substanța acestuia, deoarece procedura definită este mult mai nuanțată decât ceea ce sugerează textul sintagmei. Ceea ce implică principiul în fapt este o împărțire a sarcinii probei și o transferare către reclamat a acelor elemente care îl privesc, cu privire la faptele în cauză. Nu se poate interpreta astfel, că ne situăm în prezența unei excepții absolute a inversării sarcinii probei de la regulile procedurale potrivit principiului „onus probandi incumbit actori” de vreme ce însăși regula procedurală statuată în art.20 alin.6 fixează obligațiile părților sub aspect probator, împărțind sarcina probei între petent și reclamat. Astfel, „persoană interesată **are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte**, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine **sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare.**”

259. Potrivit acestui principiu, persoana interesată, în cazul nostru petentul, trebuie să indice suficiente elemente care permit presupunerea existenței unei discriminări. Aceste elemente pot fi considerate ca mijloace de probă în sprijinul existenței unui tratament diferit (excludere, restricție, preferință, deosebire) aplicat petentului direct sau indirect, însă trebuie precizat că raportat la prevederile art. 20 alin.6 obligația care incumbă petentului este de „a dovedi existența unor fapte”, ceea ce ne situează în domeniul principiului general al sarcinii probei ce revine petentului de a dovedi fapte, însă, ca excepție, legiuitorul stabilește „fapte care permit a presupune existența unei discriminări directe sau indirecte”, astfel cum

³³Hotărârea Colegiului nr. 76 din 02.06.2010, motivare redactată de membrul în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely

este definită de O.G. nr.137/2000, republicată. Acest aspect impune din punct de vedere procedural obligația petentului în susținerea afirmațiilor sale de a dovedi existența unei fapte de natură a da naștere unei prezumții de tratament diferit aplicat. În acest moment persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare. Or, sub acest aspect, se poate constata fără dubiu că rezultă excepția de la materia dreptului comun în ceea ce privește sarcina probei, de vreme ce petentului nu îi incumbă obligația de a dovedi lipsa justificării tratamentului diferențiat (deosebire, excludere, restricție, preferință). (A se vedea în același sens și jurisprudența Curții Europene de Justiție, cauza *Bilka Kaufhaus*, par.31; cauza C-33/89 *Kowalska* [1990] ECR I-2591, par. 16; cauza C-184/89 *Nimz* [1991] ECR I-297 par. 15; cauza C-109/88 *Danfoss* [1989] ECR 3199, par. 16; cauza C-127/92, *Enderby* [1993] ECR 673 par. 16).

260. Colegiul director reține că petenta Romani CRISS invocă jurisprudența Curții Europene de Justiție, în speță, cauza C-381/99 *Brunnhöfer vs. Österreichischer Bank Postsparkasse* [2001] ECR I-4961 sau C196 *Vasiliki Nikoloudi vs. Organismos Tilepikinonion Ellados AE* [2005] ECR I-1789. Asemănător raționamentului invocat mai sus de Colegiul director (vezi infra. par. 6.3.-6.7), Curtea Europeană de Justiție precizează: „**în cazul în care reclamantul aduce probe** prin care arată că criteriile pentru stabilirea existenței unei diferențe de plată între femei și bărbați și pentru identificarea muncii comparabile sunt îndeplinite, **astfel încât**, prima facie, **există un caz de discriminare** și va **fi apoi în sarcina angajatorului să dovedească** faptul că **nu a existat o încălcare a principiului plății egale**. Este evident că și interpretarea Curții Europene de Justiție are în vedere în esență împărțirea sarcinii probei, de vreme ce, astfel cum precizează Curtea, „în cazul în care reclamantul aduce probe (...) astfel încât, prima facie, există un caz de discriminare”, „va fi apoi în sarcina angajatorului să dovedească” că nu a existat o încălcare a principiului de tratament egal (*Decizia CEJ C-381/99 Brunnhöfer vs. Österreichischer Bank Postsparkasse* [2001] ECR I-4961, par. 52 și 53). Astfel cum a statuat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nicio justificare obiectivă sau rezonabilă”.

261. Astfel, sarcina probei în ceea ce privește dovada justificării se transferă reclamantului, acesta urmând să dovedească un fapt pozitiv, și anume faptul că tratamentul diferit, aplicat în cauză, are o justificare obiectivă sau rezonabilă în vederea atingerii unui scop legitim, iar mijloacele de atingere sunt proporționale, ceea ce echivalează în practică cu dovada că nu s-a săvârșit o faptă de discriminare. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării sau instanțele de judecată dispun de o marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate. Coroborat la aspectele de fapt deduse soluționării, Colegiul director constată că este sesizat cu privire la conținutul unor acte sau fapte care îmbracă forma unor afirmații exprimate prin cuvinte. Obiectul dedus soluționării petiției este circumscris analizei afirmațiilor în cauză, ceea ce presupune, în primă instanță, constatarea existenței afirmațiilor și în ultimă instanță constatarea conținutului afirmațiilor, sub aspectul incidenței sau nu a prevederilor Ordonanței de Guvern nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată (**Extras din Hotărârea nr. 180 din 17.07.2007, Hotărârea nr. 440 din 30.07.2008, Hotărârea nr. 292 din 14.05.2009**³⁴).

262. În cauza *S. Coleman vs. Attridge Law, Steve Law*, cât și în cauza *Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding vs. Firma Feryin NV*, Curtea Europeană de Justiție a arătat că, potrivit principiului inversării sarcinii probei, revine reclamantului sarcina de a stabili, în fața instanței naționale, o situație de fapt care să permită prezumția existenței unei discriminări directe pe baza unuia dintre criteriile interzise. Adaptarea normelor privind sarcina probei se impune de îndată ce există o prezumție de discriminare. În cazul în care reclamantul ar stabili o situație de fapt care să permită prezumția existenței unei discriminări directe împotriva sa, punerea efectivă în aplicare a principiului egalității de tratament ar impune atunci ca sarcina probei să revină părților din acțiunea principală, care ar trebui să dovedească că nu a avut loc o încălcare a principiului menționat. În acest context, părțile menționate ar putea contesta existența unei astfel de încălcări, stabilind prin orice mijloc legal, în special că tratamentul aplicat este justificat de factori obiectivi și străini de orice discriminare pe unul din motivele interzise (a se vedea Curtea Europeană de Justiție, cauza *S. Coleman*, ECJ, C-303/06, Hotărârea din 17 iulie 2008, cauza *Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding v. Firma Feryin NV*, C-54/07, Hotărârea din 10 iulie 2008) (**Extras din Hotărârea nr. 510 din 29.10.2009, 121 din 07.07.2010**³⁵).

³⁴ Hotărârea Colegiului nr. 180 din 17.07.2007, Hotărârea nr. 440 din 30.07.2008, Hotărârea nr. 292 din 14.05.2009, motivări redactate de membrul în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely

³⁵ Extras din Hotărârea nr. 510 din 29.10.2009, 121 din 07.07.2010

VII. ARTICOLUL 9 DIN DIRECTIVA 2000/43/CE.

Transpunerea conceptului de victimizare ca formă de discriminare. Interpretare concept. Exercitarea dreptului de a promova acțiuni în justiție

263. În sistemul Constituției României, justiția este una din garanțiile exercitării efective a drepturilor și a libertăților cetățenești. Acest rol se motivează prin locul autorităților judecătorești în sistemul puterilor statale și prin funcțiile lor. Principiul liberului acces la justiție se aplică indiferent de calitatea persoanei protejate și permite accesul la justiție pentru apărarea oricărui drept sau a oricărei libertăți și a oricărui interes legitim, fără deosebire dacă acestea rezultă din Constituție sau din alte legi. De asemenea, nicio lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept (vezi Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, *Drept Constituțional și instituții politice*, Vol. I, Ediția a IX-a, Editura All Beck). Curtea Constituțională a României a statuat că liberul acces la justiție presupune și accesul la mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește justiția. În considerentele aceleiași decizii, s-a reținut că semnificația art. 21 alin.(2) din Constituție, potrivit căruia accesul la justiție nu poate fi îngreunat prin lege, este aceea că nicio categorie sau grup social nu se poate exclude de la exercițiul drepturilor procesuale pe care le-a instituit (Vezi Decizia nr.204/2000, M.Of. nr.46/2001, CDH 2001, p.146).

264. Coroborând aspectele reținute obiectului sesizării, astfel cum este formulată, Colegiul director se raportează la prevederile art. 2 alin. 7 din O.G. nr.137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată. Potrivit art. 2 alin.7 „Constituie victimizare și se sancționează contravențional conform prezentei ordonanțe orice tratament advers, venit ca reacție la o plângere sau acțiune în justiție cu privire la încălcarea principiului tratamentului egal și al nediscriminării”.

265. Victimizarea reprezintă o formă de discriminare, introdusă de legiuitorul român în procesul de transpunere a prevederilor Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000 și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L303 din 2 decembrie 2000.

266. În acest sens, reținem că în materia legislației nediscriminare, astfel cum este transpus aquis-ul comunitar, pentru a ne găsi în situația unei fapte de victimizare este necesară întrunirea cumulativă a elementelor constitutive acesteia. Astfel, fapta de victimizare se circumstanțiază într-un tratament advers care poate îmbrăca diferite forme. Formularea textului cuprinde sintagma „tratament advers” aplicat unei persoane, însă textul art. 2 alin.7 nu definește expresis verbis tratamentul advers. Sintagma „orice tratament” denotă intenția legiuitorului de a cuprinde o arie largă de comportamente și nu una restrictivă, ceea ce permite reținerea unor calificări diferite în practică și care pot să varieze de la caz la caz, circumscrise însă caracterului advers sau contrar. În acest sens trebuie luați în considerare mai mulți factori, împreună sau separat: contextul în care s-au produs faptele incriminate, durata „tratamentului” aplicat, efectele și consecințele sale asupra persoanei care le-a suferit etc.

267. Mobilul sau cauza tratamentului advers este determinat de introducerea unei plângeri, a unei sesizări sau a unei acțiuni în justiție. Astfel, actul care determină săvârșirea faptei de victimizare este inițierea unei proceduri administrative sau judiciare, prin introducerea unei plângeri, respectiv prin formularea unei acțiuni în justiție, ceea ce presupune existența unei legături de cauzalitate, în lipsa căreia nu se poate reține victimizarea. Raportat la prevederile art. 2 alin.7 din O.G. nr.137/2000, republicată, reținem că tratamentul advers este venit ca reacție la o plângere sau la o acțiune în justiție cu privire la încălcarea principiului tratamentului egal și al nediscriminării. Inițierea procedurii administrative sau judiciare prin introducerea unei plângeri, respectiv a unei acțiuni în justiție, este condiționată de invocarea încălcării principiului tratamentului egal și al nediscriminării. Acest element constitutiv al victimizării presupune ca plângerea sau acțiunea în justiție care a determinat tratamentul advers să fi avut ca obiect încălcarea principiului egalității, respectiv al nediscriminării. Lipsa invocării principiului egalității și nediscriminării determină imposibilitatea reținerii faptei de victimizare. Manifestarea comportamentului contrar sau advers împotriva părții inițietoare, care se poate materializa fie într-o singură acțiune ulterioară sau mai multe acțiuni concomitente îndreptate împotriva acestuia, este determinată, în cazul victimizării, de invocarea prealabilă în cadrul procedurilor administrative sau judiciare a încălcării anterioare a principiului egalității și nediscriminării (**Extras din Hotărârea nr. 436 din 28.11.2007, CNCD**³⁶).

³⁶Hotărârea Colegiului nr. 436 din 28.11.2007, motivare redactată de membrul în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely

VIII. ARTICOLUL 13 ALIN.2 DIN DIRECTIVA 2000/43/CE.

Abilitatea CNCD de a emite puncte de vedere, opinii și recomandări în domeniul nediscriminării. Interpretare

268. Colegiul director este de opinie că în materia specifică a nediscriminării, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării poate să adopte puncte de vedere, reprezentând opinii cu caracter de îndrumare, fără forță juridică obligatorie, cu privire la aplicarea principiului nediscriminării. Această activitate trebuie înțeleasă în virtutea rolului specific îndeplinit de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și a prevederilor speciale cuprinse în O.G. nr. 137/2000, republicată, precum și în sensul dispozițiilor Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000, a Recomandării Generale nr. 2 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și a Intoleranței (din cadrul Consiliului Europei) privind instituțiile specializate pentru combaterea rasismului, xenofobiei, antisemitismului și a intoleranței la nivel național și a Recomandării nr. 7 privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și a discriminării rasiale, precum și a Rezoluției Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr. 48/134 din 1993 privind instituțiile naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului.

269. Astfel, potrivit Directivei Consiliului Uniunii Europene 2000/43/CE, Capitolul III, art. 13 „Statele membre trebuie să desemneze un organism sau organisme pentru promovarea tratamentului egal al tuturor persoanelor, fără discriminare pe criteriul originii rasiale sau etnice (...)”. Potrivit alin.2 al art. 13 „Statele membre trebuie să se asigure că în competența acestor organisme se include: „elaborarea de recomandări cu privire la orice chestiuni legate de discriminare”.

270. Potrivit Recomandării Generale nr. 2 a Comisiei Europene împotriva Rasismului și a Intoleranței, Capitol C., lit. i. organismele specializate trebuie să aibă între competențe și emiterea de „opinii referitoare la normele de practică anti-discriminare din domeniile specifice”, iar potrivit Recomandării Generale nr. 7 privind legislația națională referitoare la combaterea rasismului și a discriminării rasiale, Capitol V Dispoziții comune, par. 25 „competențele organismului specializat trebuie să includă dreptul de a monitoriza legislația și de a acorda consultanță puterii legislative și executive”. În acest sens, Memorandumul explicativ al Recomandării, la par. 53 arată că „organismul național specializat trebuie să dețină competența de a formula recomandări autorităților executive și legislative privind ameliorarea legislației, reglementărilor și a practicii”.

271. Potrivit Rezoluției Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr. 48/134 din 1993 privind instituțiile naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului, Capitolul Competențe și responsabilități, pct. 3 lit. a) și lit. b), instituția națională trebuie să aibă competențe, între altele, în „emitere de opinii, recomandări, propuneri și rapoarte în orice chestiuni referitoare la promovarea și protecția drepturilor omului”.

272. În opinia Colegiului director, dispozițiile speciale consacrate în special la nivelul Uniunii Europene, precum și a Consiliului Europei și a Organizației Națiunilor Unite, în materia instituțiilor specializate în domeniul drepturilor omului și în mod deosebit în domeniul nediscriminării, au fost receptate de legiuitorul român, prin legea nr. nr. 324/2006 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 626 din 20 iulie 2006 care transpune prevederile Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000, și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L303 din 2 decembrie 2000.

273. Potrivit art. 16 din O.G. nr. 137/2000, republicată, „Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este autoritatea de stat în domeniul discriminării, autonomă, cu personalitate juridică, aflată sub control parlamentar și totodată *garant al respectării și al aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte*”. Potrivit art. 18 alin.1 „Consiliul este responsabil cu aplicarea și controlul respectării prevederilor prezentei legi în domeniul său de activitate, precum și în ceea ce privește armonizarea dispozițiilor din cuprinsul actelor normative sau administrative care contravin principiului nediscriminării”. Iar potrivit art. 19 (1) În vederea combaterii faptelor de discriminare Consiliul își exercită atribuțiile în următoarele domenii: a) prevenirea faptelor de discriminare; b) medierea faptelor de discriminare; c) investigarea, constatarea și sancționarea faptelor de discriminare; d) monitorizarea cazurilor de discriminare; e) acordarea de asistență de specialitate victimelor discriminării”.

274. Or, în interpretarea coroborată a prevederilor art. 16, art. 18 și art. 19 din O.G. nr. 137/2000, republicată, Colegiul director este de opinie că, lato sensu, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării are atribuții de natură a justifica formularea unor puncte de vedere, opinii sau recomandări, cu caracter de îndrumare, fără forță juridică obligatorie, circumscrise analizei principiului nediscriminării (**Extras din Hotărârea nr. 310 din 14.05.2008**³⁷).

³⁷Hotărârea Colegiului nr. 310 din 14.05.2008, motivare redactată de membrul în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely

IX. ORIGINE RASIALĂ SAU ETNICĂ.

A. Asimilarea sintagmei „cioară” cu originea rasială sau etnică. Discriminare prin asociere

275. Colegiul director reține că potrivit definiției existente în Dicționarul explicativ al limbii române, Ediția a II-a, 1998, editat de Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan” prin cioară se înțelege și „...2. Epitet dat unui om brunet.” În același sens, pe DEX online (DEX online este transpunerea pe Internet a unor dicționare de prestigiu ale limbii române în cadrul cărui definiții sunt preluate textual din sursele menționate) disponibil la adresa (...) prin cioară se înțelege și „s.v. rom, țigan”, ca sursă fiind menționat Dicționarul de sinonime, ediția 2002. Raportându-ne la spațiul public, se pot reține diverse situații în care utilizarea sintagmei „cioară” este asociată cu apartenența etnică, rasială sau culoarea unor categorii de persoane într-un context care a avut ca efect crearea unei atmosfere umilitoare. De exemplu, relatările media privind scandările în cursul manifestărilor sportive (n.n.) („Suspendați-ne, urâm ciorile!”, „Un milion de ciori, o singură soluție – Antonescu!”, „Mori, țigane!”, „Ce cioroi, ce cioroi, cei mai negri din peluză sunteți voi!”, „Liga Campionilor interzisă ciorilor!”).

276. În plus, Colegiul director se raportează la jurisprudența sa, reținând că în ceea ce privește utilizarea unor sintagme de genul „cioară/ciori” s-a considerat că prin folosirea acestora se aduce atingere demnității umane, fiind săvârșită o faptă de discriminare. De exemplu, Colegiul director s-a pronunțat în ceea ce privește scandările proliferate în timpul meciului dintre F.C. Steaua București – UFC Rapid București din data de 13.04.2005, când s-au scandat printre altele și „a mai murit o cioară” (lozincă folosită atunci când era faultat un jucător al echipei Rapid). De asemenea, CNCD s-a autosesizat cu privire la declarațiile făcute de către domnul A.S., într-un interviu din data de 19.04.2005, difuzat în cadrul programului Știri al postului Realitatea TV, afirmând următoarele: „(...) cu jucători de pe internet și cu toate ciorile astea aduse; că, dacă le bag la grădina zoologică și le arăt la copii: uitați maimuța! Nu e nicio deosebire (...)”. În ambele cazuri s-a constatat existența unei fapte de discriminare și s-a dispus sancționarea cu amendă contravențională.

277. Coroborând elementele de mai sus, sub aspectul conotațiilor asociate utilizării sintagmei de „cioară”, rezultă fără echivoc că în spațiul public, din nefericire, este utilizat și larg răspândit, fiind asociat unui stigmat identificat în fapt cu rasa, culoarea sau apartenența etnică a unor persoane. De altfel și dicționarele explicative asociază în secundar termenul cioară cu „epitet dat unui om brunet” sau „rom; țigan”. Folosirea acestei sintagme a făcut obiectul unor sancțiuni vizavi de persoanele care l-au utilizat, datorită caracterului rasist, discriminatoriu, umilitor și ofensator al acestora prin asocierea cu rasa, culoarea sau apartenența etnică. În ceea ce privește persoana domnului M.V., acesta se bucură de notorietate în viața publică și politică. În ceea ce privește apartenența sa etnică, națională sau de culoare, este de asemenea cunoscut că au fost puse în discuție în mod public aceste aspecte asupra cărora domnul V. nu a considerat necesar să se justifice, însă în privința cărora s-au făcut diverse speculații în mass-media. În acest sens, Colegiul director reține că este dreptul oricărei persoane de a se auto-identifica ca aparținând unui grup sau altuia și nu revine altora această prerogativă de a considera o persoană ca fiind de o etnie sau alta. Privind afirmația „Nu cred că o cioară, adică M. V., poate să fie purtător de cuvânt al partidului nostru” (n.n.) Colegiul director reține un comportament care are ca efect atingerea demnității și crearea unei atmosfere umilitoare îndreptate împotriva unei persoane legate prin asociere de apartenența la o anumită etnie sau de culoare (**Extras din Hotărârea nr. 251 din 07.06.2006, CNCD**³⁸).

B. Denominare grup de persoane. Sintagme: „rom” vs. „țigan”

278. Atunci când CNCD este sesizat cu privire la conținutul unor acte sau fapte care îmbracă forma unor afirmații exprimate prin cuvinte, obiectul dedus soluționării petiției este circumscris analizei afirmațiilor în cauză, ceea ce presupune, în primă instanță, constatarea existenței afirmațiilor și, în ultimă instanță, constatarea conținutului afirmațiilor, sub aspectul incidenței sau nu a prevederilor Ordonanței de Guvern nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată. În raport cu obiectul petiției, astfel cum este formulat, Colegiul este de opinie că premisa de la care trebuie privită cererea petentei este Convenția Cadru pentru protecția minorităților naționale adoptată la Strasbourg la 1 februarie 1995 și ratificată de România prin legea nr. 33 din 29 aprilie

³⁸Hotărârea Colegiului nr. 251 din 07.06.2006, motivare redactată de membrul în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely

1995, publicată în Monitorul Oficial nr. 82 din 4 mai 1995. Astfel cum prevede art. 3 alin. 1 al Convenției „Orice persoană aparținând unei minorități naționale are dreptul să aleagă liber dacă să fie tratat sau nu ca atare și niciun dezavantaj nu poate rezulta dintr-o asemenea alegere ori din exercițiul drepturilor legate de acesta” (vezi infra parag. 7.8., 7.9.).

279. De altfel, chiar în Avizul privind România, din anul 2001, Comitetul Consultativ al Convenției Cadru arată expresis verbis că „posibilitatea de a se recunoaște sau nu în denumirea adoptată pentru a desemna minoritatea constituie unul din aspectele esențiale ale acestui drept” (vezi infra parag. 7.10.). Or, Comitetul Consultativ al Convenției Cadru pentru protecția Minorităților Naționale, în același aviz privind România, constată „că numeroși reprezentanți ai comunității rome refuză să fie denumiți „țigani”, în principal din cauza conotației peiorative legată de perioada de robie” (vezi Aviz Consultativ, 2001, parag. 21, pag. 7).

280. De altfel, în acest context, este extrem de relevantă Recomandarea de Politică Generală nr. 3 privind combaterea rasismului și a intoleranței împotriva Romilor/Țiganilor, prin care Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței „recomandă statelor membre ale Consiliului Europei să asigure că denumirea utilizată oficial pentru diferitele comunități de Romi/Țigani reprezintă denumirile prin care comunitățile în cauză doresc să fie cunoscute” (pentru detalii vezi infra parag. 7.11.-7.13.). Colegiul este de opinie că recunoașterea diversității minorităților, în general și a comunităților de romi, în mod special, este extrem de importantă. Or, din acest punct de vedere, există o varietate de grupuri în cadrul minorității romilor cu rezonanță din punctul de vedere al denominării, ceea ce a constituit un subiect abordat atât la nivel internațional, cât și la nivelul statelor. Terminologia utilizată cu privire la minoritatea romilor a cunoscut modificări în plan național, la nivelul statelor membre și în plan internațional atât la nivelul Consiliului Europei, al Națiunilor Unite sau al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, cât și la nivelul Uniunii Europene. Or, modificările survenite au reprezentat rezultatul manifestării de voință a reprezentanților minorității în cauză (vezi pentru detalii infra parag. 7-15.-7.21). În acest sens, se observă cu ușurință că în ultimii 10 ani denumirile minorității în speță au fost „Romi”, „Romi și Sinti”, „Romi și Travellers”, „Romi, Sinti și Travellers”, cuprinzând diversitatea grupurilor din interiorul minorității rome ori a celor similare, fără a fi identificate drept romi, astfel cum este cazul Travellers.

281. Este adevărat că, inițial, denumirile au cuprins și termenul „țigani”, însă astfel cum arată și Înalțul Comisar OSCE pentru Minorități Naționale, „termenul „Țigan” a fost înlocuit cu „Rom”, „țigan” fiind un termen considerat de majoritatea romilor periorativ, în considerarea preferinței multor Romi care sunt activi în cadrul mișcărilor internaționale și naționale privind drepturile Romilor” (vezi infra parag. 7.18). În prezent, documentele oficiale ale Uniunii Europene, ale Consiliului Europei, ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, ale Organizației Națiunilor Unite, organizații la care România este parte, utilizează termenul „Romi”, comunități de Romi”, „femei Rome” etc. (vezi pentru detalii infra parag. 7.22.-7.23. în Uniunea Europeană; parag. 7.24. în Consiliul Europei; parag. 25 în OSCE; parag. 7.26. în O.N.U. Pe de altă parte, Colegiul director este de opinie că jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului este extrem de relevantă în cauză, cu atât mai mult cu cât au fost adresate plângeri împotriva României, între altele și cu privire la modalitatea în care, în anumite circumstanțe, reprezentanții autorităților statului au catalogat persoanele aparținând minorității romilor prin sintagma „țigan”. Din acest punct de vedere, Colegiul este de opinie că pot fi incidente statuările Curții Europene a Drepturilor Omului în cauzele Moldovan și alții împotriva României, Hotărârea nr. 2 din 12 iulie 2005 definitivă la 30 noiembrie 2005, cauza Gergely v. România, Hotărârea din 26 April 2007 definitivă la 26/07/2007, cauza Kalanyos și alții vs. România, Hotărârea din 26 aprilie 2007 definitivă la 26/07/2007, cauza Vasile Tănase și alții vs. România, Decizia Finală de admisibilitate, 19.05.2005, cauza Cobzaru vs. România, Hotărârea din 26 iulie 2007 definitivă la 26/10/2007, cauza Stoica vs. România, Hotărârea din 4 martie 2008 (pentru detalii privind statuările Curții vezi infra parag. 7.27.-7.33.). Curtea Europeană a constatat în anumite condiții că referirile exprese la anumite persoane drept „țigani” corelativ unor împrejurări asociate cu modul de viață, comportamentul social, caracterizarea psihologică, aplicarea unui anumit tratament or refuzul acordării unor drepturi, precum și remarcile tendențioase privind originea etnică, sunt esențialmente discriminatorii, în absența oricărei fundamentări.

282. De altfel, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, în cauze recente, a constatat că în anumite condiții sintagma „țigan” poate îmbrăca forma unei discriminări, în sensul art. 2 alin.1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată (printre altele, de exemplu Hotărârea nr. 416 din 28.11.2007, Hotărârea nr. 92 din 23.05.2007 privind folosirea expresiilor „țigani”, „țigancă împuțită”, Hotărârea nr. 91/18.02.2008, Hotărârea nr.101/18.02.2008 privind expresii de genul „țigani jegosi”, „al dracului de țigani”, „ciorilor, țiganilor” etc.). În considerarea tuturor motivelor expuse mai sus și coroborat definiției discriminării indirecte cuprinse în art. 2 alin.3 din O.G. nr. 137/2000, republicată, Colegiul director este de opinie că susținerile petentei nu pot fi primite și nu pot fi interpretate ca intrând în câmpul de incidență al discriminării indirecte, ceea ce ar determina, per a contrario, obiectivarea utilizării termenului de „țigan” sau alt termen decât „rom” ca metodă unică și adecvată pentru atingerea scopului obiectiv în cauză (**Extras din Hotărârea nr. 384 din 22.04.2008, CNCD**³⁹).

³⁹Hotărârea Colegiului nr. 384 din 22.04.2008, motivare redactată de membrul în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely

X. SEGREGARE ETNICĂ. EDUCAȚIE.

A. Reglementări internaționale, standarde naționale.

Asimilarea segregării ca formă de discriminare.

Invocarea principiului continuității la clasă

283. Educația reprezintă unul din elementele fundamentale ale unei societăți democratice, având în vedere și faptul că aceasta trebuie să urmărească deplină dezvoltare a personalității umane, cât și întărirea respectului, a înțelegerii, a toleranței, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

284. Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului (Adoptată de Conferința generală a UNESCO, la Paris, 14 decembrie 1960, intrată în vigoare la 22 mai 1962, conform dispozițiilor art.14; România a ratificat Convenția la 20 aprilie 1964 prin Decretul nr. 149, partea I, din 20 aprilie 1964, publicat în Buletinul Oficial nr. 5 din 20 aprilie 1964) reprezintă instrumentul internațional care interzice în mod expres segregarea în educație. Astfel, în Art. 1 al Convenției se statuează că prin discriminare se înțelege orice distincție, excludere, limitare sau preferință care, întemeiată pe rasă, culoare[...], origine națională sau socială [...] are ca scop sau ca efect suprimarea sau alterarea egalității de tratament în ceea ce privește învățământul și mai ales: a) înlăturarea unei persoane sau a unui grup de la accesul la diverse tipuri sau grade de învățământ; b) limitarea la un nivel inferior a educației unei persoane sau a unui grup; c) instituirea sau menținerea unor sisteme sau instituții de învățământ separate pentru persoane sau grupuri, plasarea unei persoane sau a unui grup într-o situație incompatibilă cu demnitatea umană. Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (România a aderat la Convenție la 14 iulie 1970 prin Decretul nr. 345, publicat în „Buletinul Oficial al României”, partea I, nr. 92 din 28 iulie 1970). Art. 3 prevede că „statele părți condamnă în special segregarea rasială (...) și se angajează să prevină, să interzică și să elimine pe teritoriile ținând de jurisdicția lor toate practicile de această natură”. Comitetul privind Eliminarea Discriminării Rasiale în Recomandarea Generală XIX (Sesiunea 47, 1995) privind articolul 3 al Convenției în care se condamnă segregarea rasială „1. Atrage atenția Statelor Parte în privința formulării textului articolului 3, prin care Statele se angajează să prevină, să interzică și să combată toate practicile de segregare rasială 2. Comitetul consideră că obligația de a combate toate practicile de această natură include obligația de a eradica consecințele unor astfel de practici adoptate sau tolerate de Guvernele anterioare în cadrul statelor sau impuse prin forța din afara statelor”.

285. În analiza speței deduse soluționării trebuie să ne raportăm la instituțiile internaționale care, în materia interzicerii segregării în educație a copiilor romi, au formulat recomandări statelor în vederea dispunerii de măsuri corespunzătoare, pentru a elimina efectele discriminării în educație față de copiii romi. În acest sens, Colegiul director ia act de Recomandarea Generală XXVII privind discriminarea față de romi, adoptată de Comitetul privind Eliminarea Discriminării Rasiale care indică statelor membre: „18. Să prevină și să evite cât de mult posibil segregarea elevilor romi și să mențină în același timp deschisă posibilitatea educației bilingve ori în limba maternă; în acest sens, să încerce să ridice calitatea educației în toate școlile și nivelul rezultatelor în școli pentru comunitatea minoritară, să recruteze în cadrul corpului didactic persoane din rândurile comunităților de romi și să promoveze educația interculturală”. Recomandarea nr. 4/2000 cu privire la educația copiilor romi din Europa, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei recomandă ca: „10. Statele membre să se asigure de faptul că realizarea unei programe separate nu va duce la crearea unor clase separate”. Recomandarea de Politică generală nr. 3 privind combaterea rasismului și a intoleranței față de romi, adoptată de Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței recomandă ca statele membre ale Consiliului Europei „să combată ferm orice formă de segregare școlară față de copiii romi și să le asigure egalitatea efectivă a accesului la educație”. Rezoluția Parlamentului European P6_TA (2005) 0151 privind situația romilor în Uniunea Europeană prin pct. 15. „se adresează Statelor Membre unde copiii romi sunt segregati în școli speciale pentru persoane cu dizabilități mentale sau plasați în clase separate pentru a adopta programe de desegregare într-o perioadă predeterminată de timp, pentru a asigura astfel accesul liber la o educație de calitate pentru copiii romi și pentru a preveni creșterea sentimentelor anti-roma în rândul școlărilor”.

286. Potrivit Notificării Nr. 29323/20.04.2004 emise de Ministerul Educației și Cercetării prin Cabinetul Secretarului de Stat pentru Învățământul Preuniversitar, în vederea aplicării în totalitate a Convenției Internaționale privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială, a Convenției Națiunilor Unite privind Drepturile Copilului și a prevederilor din Convenția UNESCO privind Discriminarea în Educație, Ministerul Educației și Cercetării interzice formarea grupelor în învățământul preșcolar, precum și a claselor I și a V-a, cuprinzând exclusiv sau preponderent elevi romi. Acest tip de

organizare a grupelor/claselor, indiferent de motivele invocate, constituie forme de segregare. Notificarea nr. 29323/20.04.2004 prevede expresis verbis că: „Segregarea este o formă gravă de discriminare. În cadrul sistemului educațional, cu excepția școlilor/claselor cu predarea tuturor disciplinelor în limba romani, segregarea constă în separarea fizică, intenționată sau neintenționată, a copiilor romi de restul copiilor în școli, clase, clădiri și alte facilități, astfel încât numărul copiilor romi față de cei neromi este disproporționat de mare în raport cu procentul pe care copiii romi de vârstă școlară îl reprezintă din totalul populației de vârstă școlară în respectiva unitate administrativ teritorială. Segregarea are drept consecință accesul inegal al copiilor la o educație de calitate. Separarea în grădinițe și școli conduce invariabil la o calitate a educației inferioară celei oferite în grupele, clasele sau școlile cu o altă majoritate etnică a populației școlare”.

287. În același sens se prevede că „Menținerea separării în educație pe criterii etnice are efecte negative atât pentru romi, cât și pentru societatea românească în ansamblu. În școlile cu populație formată preponderent din romi sau în clasele formate numai din elevi romi s-au identificat următoarele caracteristici: menținerea prejudecăților la nivelul populației majoritare și al romilor, sentimentul de inferioritate la copiii romi, număr insuficient al cadrelor didactice calificate, fluctuația cadrelor didactice, incapacitatea de a pregăti elevii la un nivel care să asigure succesul școlar, rata ridicată a neșcolarizării și a abandonului școlar etc. Pe de altă parte, este cunoscut și demonstrat că includerea copiilor în clase mixte din punct de vedere etnic și cultural contribuie la cunoașterea și la acceptarea diferențelor etnice și culturale, la toleranță și, totodată, favorizează succesul școlar”. De asemenea, în Notificare se precizează că „Inspectoratele școlare vor analiza situația tuturor școlilor în care numărul copiilor romi față de cei neromi este disproporționat de mare în raport cu procentul pe care copiii romi de vârstă școlară îl reprezintă în totalul populației de vârstă școlară din respectiva unitate administrativ - teritorială și vor iniția un plan de măsuri care urmărește eradicarea segregării”, respectiv „Pentru clasele a II-a, a III-a, a IV-a, a VI-a, a VII-a și a VIII-a, precum și pentru clasele a IX-a – a XII-a, care au populație școlară formată exclusiv sau preponderent din elevi romi, școlile vor analiza situația în fiecare caz în parte și vor elabora și implementa un plan de măsuri adecvate”.

288. Colegiul director reține că plasarea copiilor exclusiv de etnie romă în clase separate reiese fără echivoc din susținerile Inspectoratului, respectiv a liceului, care precizează „dar s-a realizat menținerea claselor preluate din spațiile impropii în care funcționau”, respectiv „din rațiuni pedagogice și de particularitate a copiilor în cauză, diferențe din punct de vedere educațional, cultural, datorită principiului continuității la clasă, conducerea școlii, în consens cu cadrele didactice din școală, a hotărât că elevii din clasele a II-a, a III-a și a IV-a să rămână în clasele în care au fost inițial până la finele ciclului primar”. Față de acest aspect, suntem de opinie că, într-adevăr, în analiza unei astfel de situații, trebuie avute în vedere aspectele particulare și interesele elevilor, însă acestea trebuie raportate concomitent la principiile fundamentale ale drepturilor omului și libertăților fundamentale, în special *din perspectiva procesului educativ oferit unor copii, precum elevii aparținând minorității rome, astfel încât să se realizeze un just echilibru între interesele școlii și interesele elevilor, inclusiv sub aspectul unor posibile efecte discriminatorii asupra acestora. Față de susținerile părților, considerăm că principiul continuității este un argument pertinent însă apreciem că într-o atare situație trebuie reținut întreg complexul de împrejurări care trebuie să prevină și să evite cât de mult posibil segregarea elevilor romi, să combată ferm orice formă de segregare școlară față de copiii romi și să le asigure egalitatea efectivă a accesului la educație astfel încât politicile educaționale în favoarea copiilor romi să nu ducă la crearea unor clase separate.*

289. (...) Efectul constituirii claselor exclusiv din copii romi, menținerea acestora și mutarea compactă dintr-o locație în alta, în aceeași compoziție sub aspectul apartenenței etnice, a dat naștere circumstanței concretizate într-un tratament diferit, care întrunește elementul constitutiv al faptei prevăzute de art.2 alin.1, generic deosebire, restricție, excludere, preferință și care față de obiectul dedus soluționării, se materializează într-o plasare separată a copiilor romi constituiți în clase distincte, ceea ce echivalează cu segregarea acestora. (...) Efectul acestor împrejurări coroborate la situația de fapt a dus la nașterea unui tratament diferit implicit, prin decizia de a menține și continua clasele în structura lor, astfel cum au fost preluate din Școala S. (...) Alături de împrejurării cunoașterii prevederilor Notificării nr. 29323/20.04.2004, precum și situației circumstanțiate într-un tratament diferit, se reține din situația de fapt, constituirea și menținerea unor clase formate din elevi de etnie romă, ceea ce determină implicit reținerea cumulativă a criteriului prevăzut de art. 2 din O.G. nr.137/2000, republicată, în speță apartenența elevilor la etnia romă. Subsecvent, tratamentul diferențiat trebuie să urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, a folosinței sau a exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice. Față de acest aspect, suntem de opinie că în cauză se poate reține efectul accesului inegal al copiilor romi la o educație de calitate.

290. Importanța combaterii segregării în educație a copiilor romi a fost reiterată, dar în special întărită prin acțiunile Ministerului Educației, care a adoptat recent Ordinul nr. 1.540 din 19 iulie 2007 privind interzicerea segregării școlare a

⁴⁰Hotărârea Colegiului nr. 338 din 03.09.2007, motivare redactată de membrul în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely

copiilor romi și aprobarea Metodologiei pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi, publicat în Monitorul Oficial nr. 692 din 11.10.2007 (**Extras din Hotărârea nr. 338 din 03.09.2007, CNCD⁴⁰**).

B. Separare de facto. Solicitarea părinților de înscriere a copiilor romi în școli segregate

291. Colegiul reține că părțile nu contestă faptul că anumite situații au determinat împrejurări de natură a circumstanța o separare de facto a copiilor romi care s-a perpetuat în timp. Astfel cum rezultă din înscrisurile și rapoartele depuse la dosar, spre exemplu, una din grădinițele din A. este frecventată de copii de etnie romă, fiind localizată în comunitatea romilor. Similar, grădinița cu program normal din C. este situată în centrul comunității de romi vorbitori de limba romani. Spre deosebire de aceste situații, grădinița cu program normal din D. sau comuna T. este situată la o distanță mare de comunitatea romilor ceea ce a determinat, în opinia Inspectoratului, numărul redus al înscrierilor copiilor romi în aceste locații. Astfel cum a statuat în jurisprudența sa, aplicabil în prezenta cauză dedusă soluționării, Colegiul director este de opinie că efectul constituirii unor școli, clase sau grupe exclusiv cu copii romi, menținerea acestora ori mutarea compactă dintr-o locație în alta, în aceeași compoziție, sub aspectul apartenenței etnice, dă naștere circumstanței concretizate într-un tratament diferit, care întrunește elementul constitutiv al faptei prevăzute de art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000, republicată și care se materializează într-o plasare separată a copiilor romi constituiți fie în școli distincte, clase distincte sau grupe distincte, ceea ce echivalează practic cu segregarea acestora. O atare situație de segregare aduce atingere dreptului la educație al copiilor și în mod direct demnității personale.

292. Dincolo de aceste considerente, în raport cu speța dedusă soluționării, Colegiul director ia act de faptul că instituțiile de învățământ și în special Inspectoratul Județean Școlar au depus diligențele necesare pentru a implementa măsuri de desegregare în vederea asigurării egalității de șanse între copii, indiferent de apartenența etnică. Colegiul este de opinie că în speță nu se poate reține că autoritățile școlare au vizat aplicarea unui tratament diferit, dimpotrivă, luându-se act că au fost adoptate și implementate măsuri concrete de desegregare, însă trebuie precizat că aceste măsuri pornesc de la prezumția că efectele separării copiilor pe criteriul etniei pot conduce la segregare, ceea ce constituie, în ultimă instanță, o formă de discriminare.

293. Colegiul director nu poate face abstracție de faptul că în anumite situații părinții copiilor romi preferă înscrierea copiilor în instituțiile de învățământ plasate în cadrul comunității de romi spre deosebire de cele constituite la distanțe apreciabile de comunitate (vezi grădinița din A., grădinița din C.), la grădinițe cu program prelungit spre deosebire de cele cu program normal, datorită resurselor financiare limitate (vezi grădinița din A.) ori în grupe speciale, datorită alocării de supliment de hrană pentru copii (vezi grădinița din A.). Față de aceste aspecte însă, Colegiul este de opinie că într-adevăr, în analiza situațiilor concrete, de la caz la caz, trebuie avute în vedere aspectele particulare și interesele elevilor, precum și ale părinților, însă acestea trebuie raportate concomitent la principiile fundamentale ale drepturilor omului și libertăților fundamentale, în special din perspectiva procesului educativ oferit unor copii, precum cei aparținând minorității rome, astfel încât să se realizeze un just echilibru între interesele școlii și interesele copiilor, inclusiv sub aspectul prevenirii unor posibile efecte discriminatorii asupra acestora (**Extras din Hotărârea nr. 306 din 13.05.2008, CNCD⁴¹**).

C. Înscrierea copiilor romi în școli speciale. Sistem de evaluare

294. Colegiul director ia act de hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului, adoptată în dosarul nr: 57325/00, din 13 noiembrie 2007, cauza D.H. și alții împotriva Cehiei, în care au fost soluționate aspecte similare obiectului dedus soluționării în petiția nr. 624 din data de 25.01.2007. Curtea Europeană a reținut, între altele că: “Discriminarea pe baza, inter alia, a originii etnice a unei persoane reprezintă o formă de discriminare rasială. Discriminarea rasială este în mod particular o formă injustă a discriminării ce presupune, sub aspectul consecințelor primejdioase, o vigilență specială și o reacție viguroasă din partea autorităților. Din acest motiv, autoritățile trebuie să facă uz de toate căile pe care le au la dispoziție pentru a combate rasismul, accentuând viziunea democratică asupra societății în care diversitatea nu este percepută ca o amenințare, ci ca o sursă a bogăției” (vezi Nachova and Others vs. Bulgaria [GC], nos. 43577/98 și 43579/98, § 145, ECHR

⁴¹Hotărârea Colegiului nr. 306 din 13.05.2008, motivare redactată de membrul în Colegiul director al CNCD, Dezideriu Gergely

2005-...; și *Timishev vs. Russia*, nos. 55762/00 și 55974/00, § 56, ECHR 2005-...). Curtea a reținut că „nicio diferență de tratament care este în mod exclusiv motivată sau în mod decisiv bazată pe originea etnică a unei persoane nu poate fi de reținută ca obiectiv justificată într-o societate contemporană bazată pe principiile pluralismului și respectul pentru culturi diferite” (*Timishev*, citat mai sus, § 58); - Datele statistice oficiale incontestabile reprezintă probe privind existența tratamentului diferențiat; - Vulnerabilitatea romilor implică necesitatea de a acorda o atenție specială nevoilor lor și a modului propriu de viață; datorită istoriei lor turbulente și a deșărădăcinării perpetue, romii reprezintă o minoritate defavorizată și vulnerabilă, având un caracter particular; protecția romilor se extinde și asupra domeniului educației; dreptul la instruire al minorilor reprezintă un interes primordial; - Un tratament diferențiat poate lua forma unui efect prejudicial disproporționat al unor politici sau măsuri, care chiar dacă sunt formulate neutru discriminează un grup”.

295. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în acest caz împotriva Cehiei următoarele: - există prezumția discriminării indirecte având în vedere: lipsa unei anumite prevederi legale care ar viza în mod direct romii; din aplicarea legii însă rezultă un număr disproporționat de mare de copii romi, inclusiv aplicanții, care sunt plasați în școli speciale fără nicio justificare; regulile privind probarea discriminării indirecte sunt mai puțin stricte; statisticile depuse de intervenienți [mai multe organizații de drepturile omului și organizații de romi] arată că procentul romilor din școala specială (56%) este mult peste procentul copiilor romi din școli (2,26%); față de aceste statistici nu există altele, cu caracter oficial, doar estimări care nu neagă fenomenul; 2. nu există o justificare obiectivă și rezonabilă având în vedere faptul că, deși s-a dorit plasarea copiilor cu dificultăți mentale în școli speciale, acest sistem nu este benefic prin programa școlară redusă și caracterul segregționist al sistemului; sistemul testării este extrem de controversat și continuă să fie dezbătut de oamenii de știință; testarea și analiza rezultatelor nu a ținut cont de specificul etnic al aplicanților; 3. faptul că părinții și-au dat acordul privind școlarizarea copiilor în clasele speciale nu înseamnă că au renunțat la dreptul de a nu fi supuși discriminării, întrucât renunțarea la drepturi trebuie să fie neechivocă, făcută în cunoștință de cauză, dată pe baza unui consimțământ clar; în cazul de față nu se poate afirma că cei care au semnat că sunt de acord cu înscrierea copilului în clasă specială cunoșteau consecințele acestei fapte, fiind membrii unei comunități dezavantajate, fără instruire; nu se poate admite posibilitatea renunțării la dreptul de a nu fi discriminat, în efect o astfel de renunțare ar lovi un interes public important (...).

296. Sistemul de evaluare a elevilor pentru încadrarea lor în școli speciale, precum și sprijinul financiar și material acordat reprezentanților legali ai copiilor ce urmează cursurile școlilor speciale în practică produc efecte discriminatorii. Astfel, statistic se demonstrează că, procentual, elevii de etnie romă reprezintă majoritatea covârșitoare a elevilor în această școală specială, fără a exista în toate cazurile un motiv medical, obiectiv, de natură a justifica mutarea acestora. Colegiul director este de opinie că în școlile speciale, elevii trebuie încadrați exclusiv sub imperiul îndeplinirii cerințelor expres prevăzute de legislația în materie corelativ situației speciale în care se află acești elevi, însă nu sub aspectul situației socio-economice.

297. Colegiul director apreciază că Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului ar trebui să depună diligențe pentru a se implementa programe de evaluare/reevaluare a elevilor încadrați în școlile speciale, de natură a asigura condiții obiective de încadrare a elevilor în școli speciale, pentru a se asigura în practică prevenirea unor situații de discriminare directă sau indirectă.

298. Colegiul director constată că importanța combaterii segregării în educație a copiilor romi a fost reiterată, dar în special întărită prin acțiunile Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului care a adoptat Ordinul nr. 1.540 din 19 iulie 2007 privind interzicerea segregării școlare a copiilor romi și aprobarea Metodologiei pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi, publicat în Monitorul Oficial nr. 692 din 11.10.2007 (**Extras din Hotărârea nr. 733 din 11.06.2008**⁴²).

⁴²Hotărârea Colegiului nr. 733 din 11.06.2008, motivare redactată de membrul în Colegiul director al CNCD, Anamaria Panfile.

PARTEA a IV-a

ACTIVITATEA DE PREVENIRE A DISCRIMINĂRII

Capitolul I.

Prevenirea discriminării în materie de sport

299. Sportul înseamnă înainte de toate fair-play, respect reciproc, muncă în echipă, performanță, nu doar pe teren, ci și în tribune. În lumea sportivă, fotbalul ocupă un loc de cinste, în România fiind probabil cel mai vizionat spectacol sportiv.

300. Din cauza intensificării manifestărilor care au degenerat în incidente cu caracter rasist pe stadioane, UEFA a decis să adopte măsuri drastice pentru stoparea rasismului în fotbal, acțiunile de informare, de prevenire și de sancționare a acestora devenind astfel prioritatea numărul unu a organismului tutelar al fotbalului european. Pentru îndeplinirea acestui obiectiv, UEFA a implementat noi reguli de comportament obligatorii pentru toți factorii implicați în fenomenul fotbalistic, nerespectarea acestora atrăgând sancțiuni aspre asupra cluburilor. **UEFA** a redactat cele 10 puncte ale **planului de acțiune**, care sunt următoarele:

1. Emiterea unei declarații în care clubul să condamne rasismul și luarea de măsuri împotriva celor care scandează lozinci cu caracter rasist. Declarația trebuie amplasată pe durata meciurilor, pe teren.
2. Denunțarea rasismului trebuie făcută public.
3. Tipărirea unui mesaj anti-rasist care să apară pe biletele puse în vânzare.
4. Interzicerea de materiale cu caracter rasist pe teren, în incinta stadionului și în tribune.
5. Luarea de măsuri disciplinare împotriva jucătorilor care incită la rasism.
6. Contactarea celorlalte cluburi pentru informarea asupra politicii anti-rasiste.
7. Elaborarea unor strategii comune între organizatorii de cluburi și forțele de ordine pentru a contracara manifestările rasiste.
8. Înlăturarea inscripțiilor cu caracter rasist de pe stadioane ca măsură prioritară.
9. Asigurarea egalității de șanse în cazul transferurilor de jucători.
10. Cooperarea dintre alte grupuri, agenții, suporterii, școli, organizații voluntare, cluburi de tineret, sponsori, autorități locale și poliție în scopul desfășurării de programe, campanii de informare și de conștientizare asupra manifestărilor discriminatorii și rasiste.

301. În ciuda caracterului tolerant al sportului, întâlnim din ce în ce mai frecvent manifestări agresive, atât de limbaj, cât și de violență fizică, reacții rasiste la adresa sportivilor sau a suporterilor etc. În acest context, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a apreciat că discriminarea și rasismul trebuie eliminate din competițiile sportive și a organizat o serie de campanii, a făcut recomandări sau a aplicat amenzi pentru limbaj discriminatoriu.

302. Astfel, în anul **2003** Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării s-a implicat în cadrul programului⁴³ inițiat și finanțat de FARE (Football Against Rasism in Europe), intitulat „**Săptămâna de acțiune împotriva rasismului în fotbal**”, care a constat în elaborarea unor afișe expuse pe stadioanele care au găzduit meciurile Diviziei A în perioada 16-28.11.2003. De asemenea, au existat campanii de informare pe tema a șase criterii de discriminare (limbă, naționalitate, origine etnică, rasă, religie și sex) și s-au difuzat spoturi radiofonice în 36 de orașe din țară, cu o frecvență de 10 difuzări pe zi.

303. În perioada 15-23 octombrie **2005**, în cadrul campaniei internaționale Săptămâna de Acțiune Împotriva Rasismului în Fotbal, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în parteneriat cu Federația Română de Fotbal a inițiat proiectul „Uniți Împotriva Discriminării”, derulat prin rețeaua UEFA „Football against rasism in Europe”.

304. Proiectul a avut ca scop promovarea toleranței, prevenirea rasismului și a discriminării în fotbal, ca urmare a unor incidente constatate de-a lungul timpului pe stadioanele din România. Pentru a atrage atenția spectatorilor și a telespectatorilor, jucătorii de fotbal împreună cu arbitrii au purtat înainte de începerea meciurilor tricouri și banderole inscripționate cu mesajul „**Uniți Împotriva Discriminării**”⁴⁴, materiale împărțite apoi spectatorilor. La intrarea în stadioane s-au distribuit fluturași, cu scopul de a sensibiliza publicul cu privire la efectele negative pe care le-ar putea avea discriminarea. Crainicii stadioanelor și comentarii meciurilor au dat informații cu privire la contextul în care se desfășoară această campanie. Inițiatorii acesteia au explicat semnificația tricourilor și a banderolelor purtate de către jucători sau noțiuni privind discriminarea, iar la marginea terenului a fost amplasat un banner de promovare a CNCD.

⁴³Raport de activitate al CNCD 2003.

⁴⁴Raport de activitate al CNCD 2005.

POSTER CAMPANIE

JUCĂTORII ÎMPREUNĂ CU ARBITRII ARĂTÂND CARTONAȘE ROȘII SPECTATORILOR

305. În cadrul aceleiași campanii în data de 20 octombrie CNCD împreună cu Agenția Națională pentru Sport a organizat un mini-torneu de fotbal în sală, încheiat cu înmânarea unui premiu ca simbol al luptei împotriva discriminării, la care au participat echipe ale CNCD, Deputaților, Jurnaliștilor și Romani CRISS. Proiectul „Uniți Împotriva Discriminării” a fost bine primit de către cluburile de fotbal, instituțiile și oamenii care acționează în acest domeniu implicându-se alături de CNCD în organizarea și desfășurarea evenimentelor. Acest gen de acțiuni de prevenire au căpătat o importanță majoră, problema scandărilor rasiste fiind amplu dezbătută de către mass-media, ca urmare a unor incidente petrecute în 2005, educarea suporterilor în spiritul fair play-ului devenind prioritar.

306. În decembrie 2005, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a acordat jucătorilor echipei de fotbal Dinamo București premiul „Promovarea Diversității în Sport”, în urma gestului fotbaliștilor de a se vopsi pe față la unul dintre antrenamentele echipei, în semn de solidaritate cu jucătorul de origine ivoriană Mariko Daouda. Fotbalistul de culoare fusese agresat după înfrângerea suferită de Dinamo în fața celor de la FC Național de un grup de suporterii care au fost în cantonamentul echipei de la Săftica pentru a protesta. Fanii au aruncat atunci în jucătorul de culoare cu banane.

307. În anul 2006, ca urmare a proliferării manifestărilor și a atitudinilor discriminatorii cu ocazia desfășurării unor competiții sportive și având în vedere competențele specifice, CNCD a solicitat Comisiei de Disciplină a Federației Române de Fotbal să ia măsuri împotriva scandărilor și a manifestărilor rasiste ale suporterilor diverselor echipe din campionatul intern de fotbal.⁴⁵

308. Cea mai severă sancțiune a fost aplicată de Comisia de Disciplină a FRF clubului Jiul Petroșani, în urma partidei de campionat disputată pe teren propriu cu formația Rapid București. Astfel, pentru scandările repetate „Țigani”, „Am avut și vom avea mereu boală pe țigani” și „Liga Campionilor interzisă ciorilor”, clubul Jiul Petroșani a fost amendat cu 30.000 de franci elvețieni și i-a fost suspendat terenul pentru o etapă.

309. De asemenea, echipe ca Steaua, Dinamo sau Rapid au fost sancționate ca urmare a atitudinii rasiste a suporterilor, fie cu disputarea meciurilor fără spectatori, fie prin obligativitatea de a juca meciurile considerate pe teren propriu pe alte stadioane.

310. În primăvara anului 2006, odată cu desfășurarea meciurilor din sferturile de finală ale Cupei UEFA, în care echipele Rapid și Steaua se calificaseră, CNCD împreună cu Federația Română de Fotbal și Autoritatea Națională de Tineret au organizat campania de prevenire a manifestărilor discriminatorii și de promovare a fairplay-ului pe stadioane și în tribune „LASĂ RASISMUL ÎN OFSAID!”, cunoscute fiind manifestările rasiste de la meciurile acestora în trecut și pe care CNCD le-a și sancționat. Campania „Lasă Rasismul în Ofsaid!” s-a bucurat de succes din partea publicului, neînregistrându-se niciun fel de incident, dar și din partea mass-media, campania fiind intens mediatizată.

311. De asemenea, a fost organizat un meci demonstrativ, echipele fiind compuse din jurnaliști, diverse personalități care activează în organizații neguvernamentale din sfera protecției drepturilor omului etc. Meciul a fost deschis de către domnul Jonathan Scheele, Șeful Comisiei Europene în România. De asemenea, a fost prezent și Președintele Federației Române de Fotbal, domnul Mircea Sandu.

312. În perioada 27 – 29 octombrie 2006, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării împreună cu Federația Română de Fotbal, Open Society Institute's Roma Initiative Office, Agenția de Monitorizare a Presei, European Roma Grassroots Organization și cu sprijinul MC CANN ERIKSSON a organizat în cadrul „Săptămânii europene de acțiune împotriva

⁴⁵Raport de activitate al CNCD 2006.

rasismului”, la toate meciurile de fotbal din cadrul Ligii I, Etapa a XIII-a, campania „**Rasismul strică fotbalul**”. Campania a avut menirea de a stimula dialogul social, promovarea toleranței și a fair play-ului în fotbal. Jucătorii din cadrul partidelor (Politehnica Timișoara - Jiul Petroșani; Universitatea Craiova - Pandurii Târgu Jiu; F.C.M UTA Arad - F.C. Național; F.C. Steaua București - Unirea Urziceni; S.C. Vaslui - Ceahlăul Piatra Neamț; Gloria Bistrița - Farul Constanța; Dinamo București - Politehnica Iași; F.C. Argeș Pitești - Oțelul Galați; U.F.C. Rapid București - C.F.R. Cluj) alături de arbitrii au purtat tricouri și au arătat spectatorilor două bannere cu sloganul campaniei, la intrarea pe teren, la începerea meciurilor. Copiii de mingi au purtat pe toată durata meciurilor tricouri de același fel.

JUCĂTORII PURTÂND TRICOURILE ȘI ARĂTÂND SPECTATORILOR CELE 2 BANNERE ALE CAMPAНИЕI

313. Meciurile au fost televizate și comentarii acestora au informat telespectatorii despre organizarea acestui eveniment. Audiența meciurilor a fost estimată la peste 2,3 milioane de telespectatori. De asemenea, pe stadioane au fost prezenți peste 130.000 de spectatori. În perioada desfășurării campaniei, majoritatea presei scrise a rezervat spații pentru informarea cititorilor asupra acestui eveniment. Estimările arată că articolele destinate campaniei au fost citite de minimum 650.000⁴⁶ de cititori. Sâmbătă, 28 octombrie 2006, Gazeta Sporturilor, cel mai citit ziar sportiv, a dedicat prima pagină evenimentului. De asemenea, în același ziar a apărut un editorial pe marginea subiectului. Numărul exemplarelor vândute de Gazeta Sporturilor este estimat pentru ziua respectivă la 650.000.⁴⁷

314. În cadrul campaniei, pe durata întregii zile de sâmbătă 28 octombrie 2006, a fost organizat în București, în cadrul Complexului Studentesc Tei, un mini turneu de fotbal la care au participat 16 echipe reprezentând toate cluburile de fotbal. Participanții au fost copii din grupe de vârstă 1996 și 1997. Echipele pentru fiecare categorie de vârstă, clasate pe primele trei locuri, au primit premiile Cupei „Fotbal împotriva Rasismului”.

315. În anul 2007 Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a continuat campaniile din domeniul sportiv, în același parteneriat cu FRF și organizația internațională „European Roma Grassroot Organization”. Astfel, a fost organizat cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului, 1 iunie, un mini turneu, în Complexul Studentesc Tei care a reunit echipele cluburilor de fotbal de juniori și echipa de fotbal a organizației neguvernamentale care apără drepturile minorității rome, „Romani CRISS”. La finalul turneului primele trei locuri au fost premiate. Premiile acordate de către organizatori au vizat și alte calități ale echipelor precum cel

⁴⁶Datele au fost preluate de la domnul Valeriu Nicolae, Secretar General al ERGO.

⁴⁷Idem

mai bun jucător, cel mai bun portar, premiul pentru fair play, dar s-au acordat și diplome pentru participare, pentru a încuraja echipele să se alăture în continuare evenimentelor de acest gen, deosebit de importante pentru combaterea și prevenirea actelor de violență și discriminare. Manifestarea din 1 iunie face parte dintr-o campanie mai amplă, desfășurată în anul 2007 sub sloganul *„Rasismul Strică Jocul. Violența Distruge Vieți”*, desfășurată în același parteneriat pe parcursul întregului an.

316. Prima componentă a Campaniei s-a terminat pe 25 iulie, odată cu susținerea meciului din Super Cupa României, Dinamo București – Rapid. Cu această ocazie, la începutul meciului, jucătorii ambelor echipe au purtat tricouri cu sloganul campaniei și au arătat spectatorilor un banner cu același conținut, în semn de dezaprobare a manifestărilor discriminatorii, rasiste și violente de la meciurile de fotbal.

317. A doua parte a Campaniei s-a desfășurat în luna octombrie, odată cu meciul România – Olanda, când au avut loc aceleași manifestări.

318. În anul 2009, având în vedere atmosfera tot mai violentă în care se desfășoară multe competiții fotbalistice, atât în România cât și pe plan internațional, C.N.C.D. în parteneriat cu Federația Română de Fotbal a desfășurat în perioada 30 mai – 13 iunie campania „Nu rasism! Nu violență!”, cu obiectiv clar stoparea manifestărilor rasiste și violente de pe stadioanele de fotbal, dar și din în afara lor.⁴⁸

LA ÎNCEPEREA PARTIDEI DE FOTBAL, JUCĂTORII AMBELOR ECHIBE ÎMBRĂCAȚI ÎN TRICOURILE CAMPANIEI „UNIȚI ÎMPOTRIVA DISCRIMINĂRII”

319. Campania a constat în realizarea de materiale promoționale care să asigure vizibilitatea și promovarea mesajului împotriva rasismului și a violenței. Acestea au fost distribuite în cadrul mini-torneului de fotbal care s-a desfășurat în data de 30 mai, precum și la finala Cupei României la fotbal dintre Politehnica Timișoara și CFR Cluj din 13 iunie. Au fost împărțite diplome, trofee și tricouri inscripționate cu mesajul campaniei, iar activitățile au fost mediatizate de posturile de televiziune Pro TV și TVR1 în cadrul emisiunilor sportive, cu scopul promovării dialogului social și al principiului nediscriminării în sport. Campania a fost destinată în principal celor 20 de echipe de juniori aparținând grupelor de vârstă 1998, 1999 și 2000, aproximativ 500 de copii, dar și celor 1000 de spectatori, precum și telespectatori ai meciurilor de fotbal. Conform evaluării campaniei, impactul acesteia, prin natura sa, desfășurându-se în cadrul unor manifestări sportive de largă audiență, a fost unul foarte mare: aproximativ 500 de copii au participat la mini-torneul de fotbal; 1000 de spectatori au fost prezenți la mini-torneul de fotbal; numărul total al beneficiarilor direcți a fost de 10.000 de persoane; numărul telespectatorilor nu poate fi evaluat, dar poate fi estimat cam la 1.000.000 de persoane.

320. Deși au existat campanii organizate anual de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, dar și de alte organizații/instituții, apreciem că este necesar ca în continuare să se deruleze astfel de evenimente întrucât opinia publică trebuie încă educată în spiritul toleranței.

⁴⁸Raport de activitate al CNCd 2009.

Capitolul II. Relația CNCD cu organizațiile neguvernamentale

321. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a colaborat cu organizații neguvernamentale cu atribuții în promovarea și protejarea drepturilor omului, încercând să îmbunătățească legislația și cadrul instituțional românesc, dar și să promoveze campanii de informare sau proiecte comune.

322. În anul 2003 s-a constituit **Alianța Națională împotriva Discriminării** care a fost concepută ca un forum de dezbatere deschis tuturor organizațiilor neguvernamentale și sindicatelor, care să sprijine activitatea de prevenire a faptelor de discriminare desfășurate de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

323. ANID a funcționat în perioada 2003-2005 și a adunat un număr total de 80 de organizații neguvernamentale care s-au întâlnit periodic în cadrul unor mese de lucru (pe următoarele criterii: tineri; vârstnici; refugiați și azilanți; gen; dizabilități; rasă, naționalitate și limbă; etnie; orientare sexuală; HIV/SIDA, categorie socială și origine socială; religie și convingeri) din cadrul domeniului lor de activitate în vederea identificării măsurilor concrete pentru promovarea egalității și combaterea discriminării.

324. În noiembrie 2006, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a supus atenției organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul apărării drepturilor omului și nediscriminării **Proiectul Strategiei Naționale de implementare a măsurilor de prevenire și combaterea discriminării (2007 - 2013)**, elaborat conform ART III alin. (2) și (3) din Legea nr. 324/14 iulie 2006 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, publicată în Monitorul Oficial nr. 626 din 20 iulie 2006. Proiectul a fost dezbătut în noiembrie 2006 la sala Brâncuși din cadrul Palatului Parlamentului, între participanți numărându-se: Asociația Accept, Agenția Împreună, Alianța Civică a Romilor, ARCA, Centrul Parteneriat pentru Egalitate, CRCR, Centrul pentru Resurse Juridice, Centrul FILIA, Fundația pentru o Societate Deschisă, UNOPA, Partida Romilor, ONPH, Asociația Pro Democrația, Liga ProEuropa, LADO, Asociația Nevăzătorilor, Institutul Intercultural Timișoara, Grupul pentru Inițiative, Studii și Analize Sociale Sebeș.

325. În anul 2006 Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a discutat **propunerile de modificare a Ordonanței de Guvern nr. 137/2000** privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu o serie de organizații neguvernamentale.

326. Colaborarea a continuat prin organizarea unei întâlniri anuale între Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și reprezentanții societății civile pentru a dezbate **Raportul de activitate al CNCD pe anul anterior**, ocazie cu care s-a desfășurat și o conferință de presă. În 2010, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a organizat lansarea Raportului de activitate al instituției pe anul 2009, ocazie cu care a avut loc și o audiere publică, alături de reprezentanții unor organizații neguvernamentale de profil și ai unor ambasade. Raportul a fost tipărit, iar anexele inscripționate pe un CD și a fost distribuit organizațiilor neguvernamentale, instituțiilor publice partenere CNCD, ambasadelor, reprezentanților presei scrise și audiovizuale. În conformitate cu legea, Raportul a fost depus la birourile permanente ale Camerei Deputaților și Senatului în vederea dezbaterii și aprobării. De altfel, din 2007 (de când CNCD a intrat sub control parlamentar) până în prezent, CNCD a dezbătut cu reprezentanții organizațiilor neguvernamentale toate Rapoartele anuale pe care le-a realizat și depus la birourile permanente ale Camerei Deputaților și Senatului și care ulterior au fost aprobate de Parlament. Prin organizarea acestei audieri publice, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a dorit să evalueze și să analizeze modul în care este perceput de către societatea civilă, cum este apreciată activitatea sa instituțională, cum au fost primite activitățile derulate.

327. O altă formă de colaborare cu organizații neguvernamentale cu atribuții în promovarea și protejarea drepturilor omului a fost reprezentată de trimiterea de **petiții** către CNCD atunci când acestea au apreciat că există o faptă de discriminare. De pildă, în anul 2009, CNCD a primit **46 petiții** de la organizații neguvernamentale, iar în **2008 a primit 53**. Trebuie accentuat aici faptul că organizațiile neguvernamentale au capacitatea de a aduna informații despre eventuale fapte de discriminare din teritoriu, din plan local și de a le comunica ulterior Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, prin petiții.

328. Pregătirea, organizarea și derularea anumitor proiecte pentru prevenirea discriminării în diferite medii sociale s-a realizat adesea în colaborare cu organizații neguvernamentale. Acest parteneriat public – privat a dus la o mai bună cunoaștere a activității instituției de către organizațiile neguvernamentale, la înțelegerea anumitor aspecte organizatorice sau financiare, la obținerea unor rezultate mai bune.

329. Dintre organizațiile cu care CNCD a desfășurat o serie de acțiuni, în urma încheierii unui protocol de colaborare, amintim:

- ◆ Asociația ProDemocrația, Centrul Regional de Resurse din Focșani, prin proiectul *Tinerii spun NU discriminării*,
- ◆ Centrul pentru Resurse Juridice și Organizația Romani Criss, în colaborare cu Institutul Național de Magistratură, printr-o serie de seminarii privind pregătirea profesională a magistraților în domeniul legislației privind prevenirea și combaterea discriminării,
- ◆ Asociația C. Marshall România, în colaborare cu Administrația Prezidențială, Ambasada SUA și Germaniei, prin Conferința *Dimensiunea drepturilor omului în contextul securității*,
- ◆ Asociația A.R.T. Fusion și Fundația Noi Orizonturi, prin programul *Ești spectator? Ia Aritudine!*
- ◆ Asociația Roma Community din Târgu Jiu, prin campania *Educație pentru nediscriminare în județul Gorj*
- ◆ Asociația Fotbaliștilor Amatori și Nonamatori, în colaborare cu Federația Română de Fotbal și cu European Grassroot Organisation, prin campania *Rasismul strică jocul. Violența distruge vieți*.
- ◆ Asociația Română pentru Dezbateri, Oratorie și Retorică, prin organizarea Competiției Naționale de Public Speaking, *Discriminagora*.
- ◆ Asociația pentru Promovarea Diversității și a Egalității de Șanse, în colaborare cu Primăria Municipiului Reșița, prin organizarea *Carnavalului Diversității*,
- ◆ Agenția Națională pentru Romi, prin seminarul de informare și conștientizare privind situația etniei rome,
- ◆ Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și Asociația ProDemocrația, Centrul Regional din Focșani, *Caravana pentru informare și formare în domeniul nediscriminării*,
- ◆ Înaltul comisar pentru Refugiați UNHCR, Reprezentanța Română și Organizația Femeilor refugiate din România, prin organizarea *Săptămânii Refugiaților din România*,
- ◆ Asociația Culturală TURN din Timișoara, prin organizarea *Festivalului de Artă Internațională a Romilor, So keres Europa?*
- ◆ Asociația Viitorul Tinerilor, prin organizarea unor dezbateri privind discriminarea, în liceele din județul Prahova,
- ◆ Centrul Parteneriat pentru egalitate și Fundația pentru o Societate Deschisă, prin proiectul *E șansa ta să te implici pentru o piață a muncii fără discriminări*,
- ◆ Fundația Familia și Ocrotirea Copilului, prin concursul internațional Uniunea europeană și non-discriminare,
- ◆ Asociația Accept, Agenția de Monitorizare a Presei, Centrul de Dezvoltare Curriculară și Studii de Gen Filia, Centrul de Resurse Juridice, Fundația pentru Poezie Mircea Dinescu, Institutul pentru Politici Publice, Roma Acces, Romani Criss și Șanse Egale, prin organizarea dezbaterii *Anul 2007: între respectarea principiului tratamentului egal și discriminare*.

330. Colaborarea cu organizațiile neguvernamentale se realizează în mod constant prin **comunicarea informațiilor pe care unele ONG-uri le solicită** Consiliului. De pildă, Centrul de Resurse Juridice a solicitat CNCD o serie de informații pentru a realiza o reflectare corectă a României la Uniunea Europeană, CRJ desfășurând proiectul de monitorizare a rasismului, xenofobiei și antisemitismului „RAXEN National Focal Point in Romania”. Întrebările adresate se referă la numărul sesizărilor primite de CNCD pe anumite criterii, în câte situații s-a constatat existența unei fapte de discriminare, în câte cazuri CNCD nu a fost competent să soluționeze, câte se referă la accesul la sănătate al persoanelor de etnie romă etc. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a oferit răspunsul la aceste întrebări în termenul solicitat de CRJ.

331. În anul 2009, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a fost partenerul Agenției de Monitorizare a Presei în proiectul „Cyber Hate Watch”, depus în cadrul Mecanismului Financiar al Spațiului Economic European – Fondul pentru Organizații Neguvernamentale runda II. Proiectul și-a propus să promoveze acțiuni de auto-ajutorare și reprezentare a intereselor grupurilor excluse social și implementarea de politici antidiscriminare.

332. În anul 2010, Centrul de Resurse Juridice a aplicat pentru a obține finanțare POS DRU pentru proiectul „Rețea multi-regională de servicii de consiliere antidiscriminare pentru incluziunea socială a persoanelor discriminate”. Proiectul are ca obiectiv îmbunătățirea accesului egal pe piața muncii a femeilor și persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile. Obiectivele specifice sunt facilitarea accesului la serviciile care promovează principiul egalității de șanse și de gen în societatea românească și în mod special pe piața muncii prin înființarea unei rețele de centre locale antidiscriminare, creșterea nivelului de conștientizare a opiniei publice asupra problematicii privind drepturile egale pe piața muncii, în domeniul legislației muncii și în depășirea stereotipurilor culturale, inclusiv hărțuirea sexuală la locul de muncă, îmbunătățirea competențelor și abilităților în domeniul egalității de șanse și de gen a managerilor și personalului angajat în autoritățile centrale și locale, a partenerilor sociali și al organizațiilor societății civile, a experților și operatorilor mass-media etc. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este partener în acest proiect alături de Fundația Giacomo Brodolini.

333. Activitățile enumerate mai sus au avut un dublu efect: pe de o parte au condus la consolidarea cooperării cu societatea civilă, iar pe de altă parte au pus în aplicare obiectivele Strategiei naționale de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării pentru perioada 2007-2013, promovând egalitatea de șanse și dreptul de a nu fi discriminat.

Capitolul III.

Analiza comparativă a sondajelor de opinie comandate de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

334. Analiza comparativă se bazează pe studierea următoarelor barometre de opinie publică, patru dintre ele fiind realizate în urma comandării lor de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării:

- ◆ IPP/Gallup – „Intoleranță, discriminare și autoritarism în opinia publică” (2003);
- ◆ CNCD/Metro Media Transilvania – „Barometrul de opinie privind Discriminarea în România” (2004);
- ◆ CNCD/CURS Centrul de Sociologie Urbană și Regională – „Percepții și atitudini față de fenomenul de discriminare” (2005);
- ◆ CNCD/Gallup – „Percepții și atitudini ale populației României față de fenomenul de discriminare” (2008);
- ◆ CNCD/INSOMAR – „Fenomenul discriminării în România” (2009).

335. Analiza are în vedere modul în care sunt percepute minoritățile etnice și naționale de către populația majoritară. În acest sens, se analizează existența stereotipurilor față de unele grupuri minoritare și a modului în care acestea afectează relațiile sociale.

336. Populația de etnie romă este în mod cert cea față de care se manifestă cea mai mare atitudine de respingere din partea populației majoritare. Tot față de aceasta se constată și existența unor stereotipuri puternic negative. Pentru a susține cele enunțate prezentăm rezultatele din barometrele de opinie publică obținute în urma invitației adresate respondenților de a exprima acordul sau dezacordul față de afirmații referitoare la persoanele de etnie romă (Imag.I). Se poate observa faptul că există **o scădere față de anul 2003 în ceea ce privește unele opinii discriminatorii la adresa romilor**. Sunt importante de subliniat **procentele extrem de mari obținute de acordul față de afirmația că “cei mai mulți romi încalcă legile”**, dar și faptul că **această opinie nu s-a modificat semnificativ de-a lungul timpului** (82% în 2003 ; 72,4% în 2009). În această circumstanță putem vorbi de un „tipar” aplicat persoanelor de etnie romă, în fața populației majoritare aceștia fiind în mod arbitrar considerați ca fiind infractori. O corelație a acestui fapt se poate face cu procentele care reprezintă acordul față de afirmația că „romii sunt o rușine pentru România” (61% în 2005; 54% în 2008; 48% în 2009), în care caz din nou observăm o stigmatizare a întregii minorități.

337. Mai mult, conform datelor sondajului realizat în **anul 2008, romii sunt caracterizați ca fiind „Hoți” – 47% ; „Murdari” – 44% ; „Lenesi” – 43%**. Datele din 2009 oferă încă o dată confirmarea stereotipurilor prezente la nivelul populației majoritare față de minoritatea romă. Invitația a fost de a exprima primul cuvânt care vine în minte atunci când se pronunță „rom”.

338. Răspunsurile înregistrate au făcut referire la „**infracționalitate/ hoție/cerșetorie**” – 23%; „**normalitate/om obișnuit/indiferență**” –16.2%; „**needucat/necivilizat/murdar**” – 10.5%; „**dispreț/repulsie**” – 5.2%.

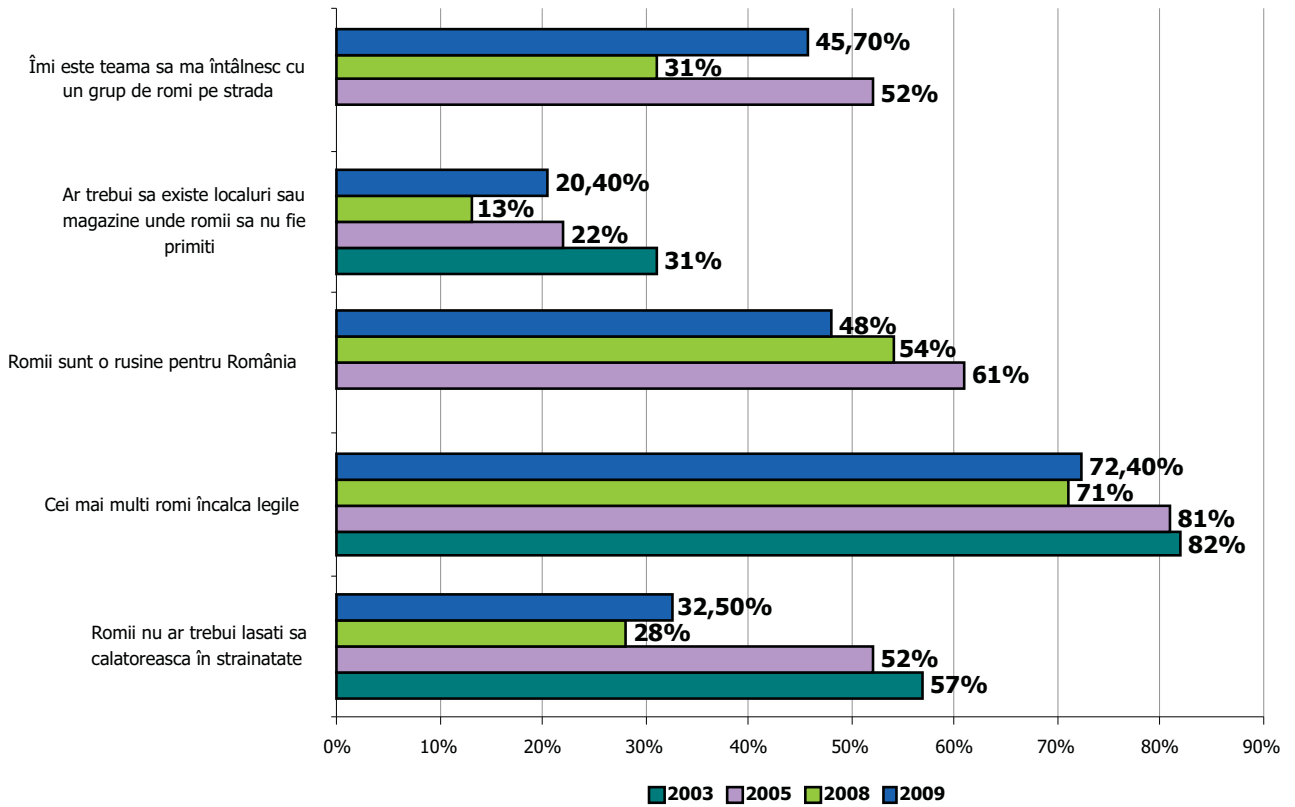
339. Credem că nu este de neglijat faptul că în crearea acestor imagini față de romi o influență deosebită o au și mass-media, formatorii de opinie etc., fiind foarte important modul în care sunt prezentate unele știri, articolele de presă, generând un impact pozitiv sau negativ asupra publicului și, implicit, asupra populației majoritare. Este benefică urmărirea evoluției viitoare a acestor aspecte, împreună cu realizarea unor programe de combatere a discriminării, a stereotipurilor la adresa romilor și de promovare a toleranței.

340. Trebuie spus că populația majoritară recunoaște în mod pregnant faptul că minoritatea romă este discriminată în România. **Nu este vorba deci de o discriminare „ascunsă”, ea fiind conștientizată de către toți factorii implicați**. În sondajul realizat în anul 2009, **58,8% dintre respondenți au considerat că o persoană de etnie romă reușește mai greu să obțină un loc de muncă**, chiar dacă are un nivel de pregătire similar cu o persoană care nu face parte din această etnie. Datele din anii 2005 și 2008 arată că există o opinie majoritară asupra faptului că persoanele de etnie romă sunt discriminate în societate (Imag. II).

341. Se observă **creșterea în anul 2008 a procentului celor care apreciază că există o discriminare a copiilor romi în cadrul școlii**, lucru îngrijorător și care necesită o atenție specială prin identificarea cauzelor care duc la formarea unei astfel de impresii în rândul populației majoritare. În ceea ce privește discriminarea la angajare se poate vedea că există o diferență importantă între cei doi ani (37% în anul 2008, față de 61% în 2003), acest lucru putând fi corelat cu procentele obținute la o altă întrebare, legată de distanța socială față de persoanele de etnie romă (Imag.III). Este evidentă diferența dintre procentele care exprimă o apropiere mai mare față de o persoană de etnie romă (cadrul familial) și cele care fac referire la cadrul social, mai larg (relațiile de la locul de muncă).

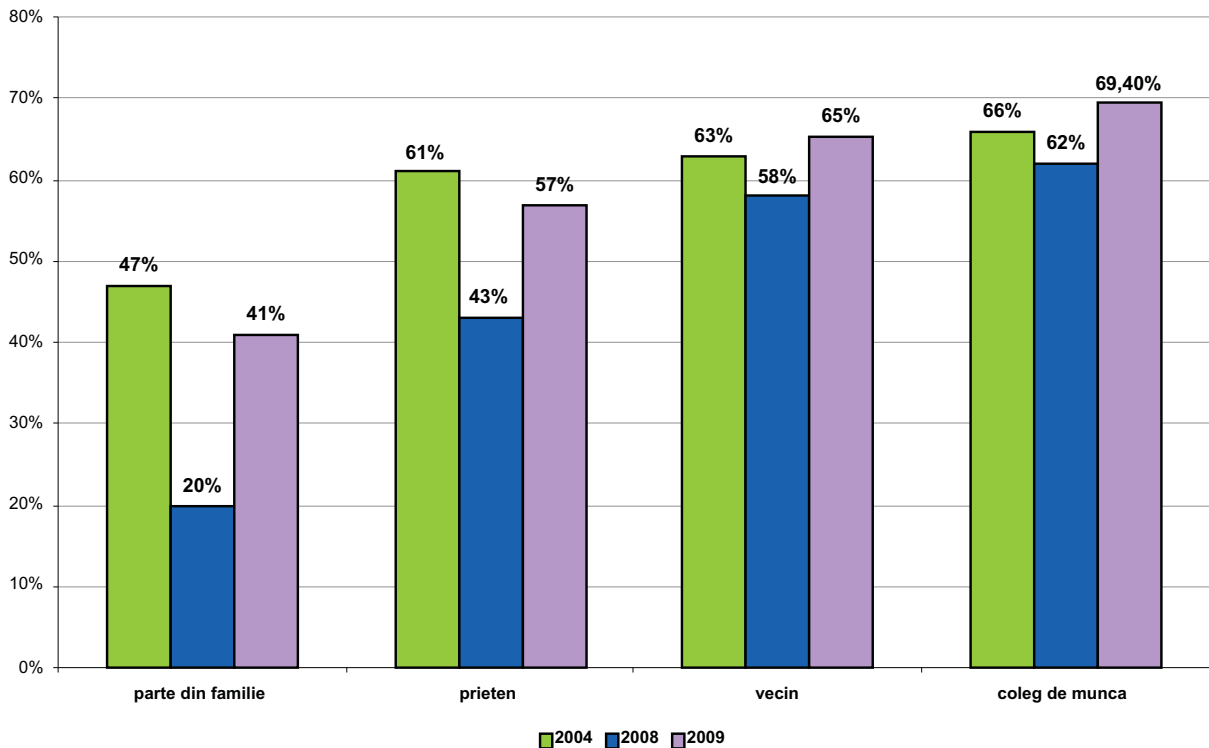
imaginea I

Acord fata de unele afirmatii la adresa persoanelor de etnie roma

imaginea II

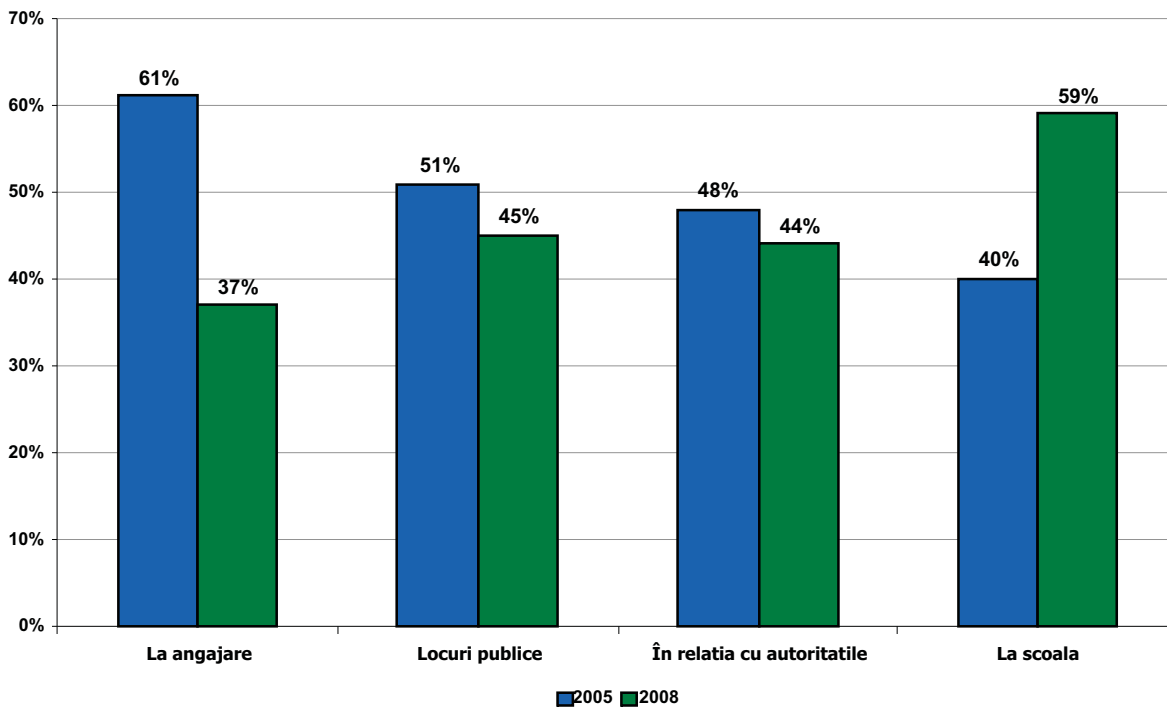
Acordul ca o persoana de etnie roma sa fie....

imaginea III

Cât de des, o persoana este tratata diferit pentru ca este rom?

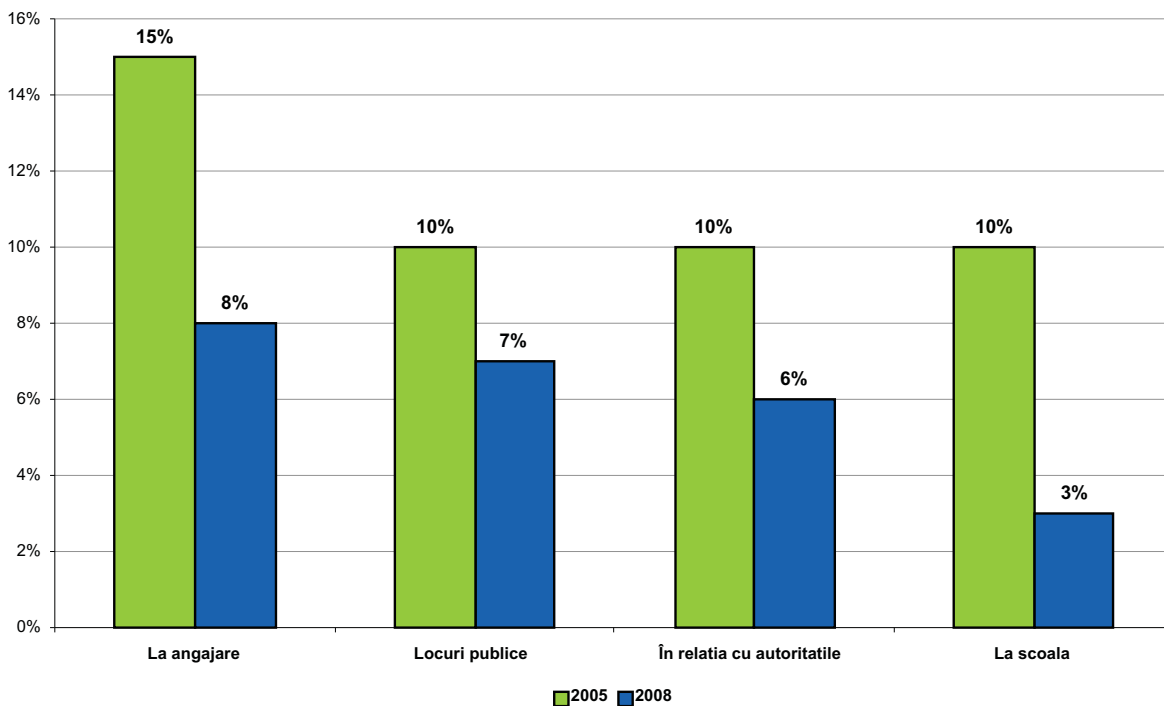
procente pentru suma raspunsurilor "des" si "foarte des"

imaginea IV

Cât de des o persoana este tratata diferit pentru ca este maghiar?

procente pentru suma raspunsurilor "des" si "foarte des"

342. Practic, nu se poate vorbi de o evitare a persoanelor de etnie romă, ci de o oarecare încercare de limitare a apropierii acestora de spațiul familial. Procentele de acceptare sunt mult mai mari acolo unde deja nu mai există o posibilitate directă de a alege între relaționarea cu o persoană de etnie romă sau evitarea acesteia (ca vecin sau coleg de muncă).

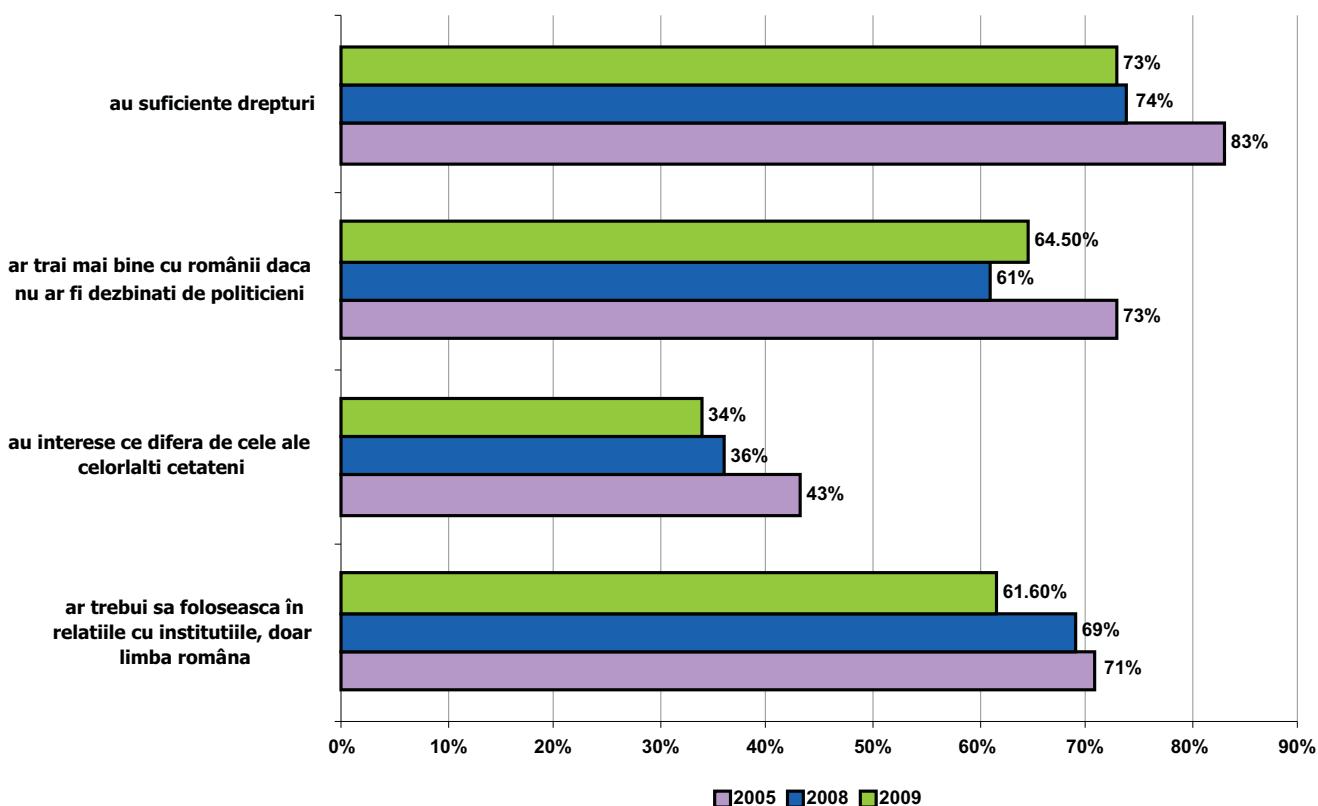
343. Față de relația pe care populația majoritară o are cu persoanele de etnie romă, cea cu persoanele de naționalitate maghiară este sensibil diferită. Față de acestea nu se consideră că există atitudini de discriminare în măsura în care acestea sunt prezente la persoanele de etnie romă (Imag. IV). Diferența de atitudine față de minoritatea maghiară este prezentă și în aprecierile cu care este caracterizată, reprezentanții acesteia fiind considerați „harnici” – 27%; „civilizați” – 26%; „uniți” – 25%; „cumsecade” – 19%. Ca trăsături negative, au fost menționate cele care țin de „mândrie” – 17%; „egoism” – 16%; și „ostilitate” – 15% (sondajul din 2008).

344. Distanța socială față de persoanele de naționalitate maghiară este și ea profund modificată în comparație cu cea față de persoanele de etnie romă. În Imag. V se observă procentele extrem de ridicate față de disponibilitatea de a avea o persoană de naționalitate maghiară la toate nivelele de relaționare socială, atât ca membru al familiei, cât și în calitate de coleg de muncă.

imaginea V

Maghiarii din România...

Procentele reprezintă acordul față de afirmația respectivă

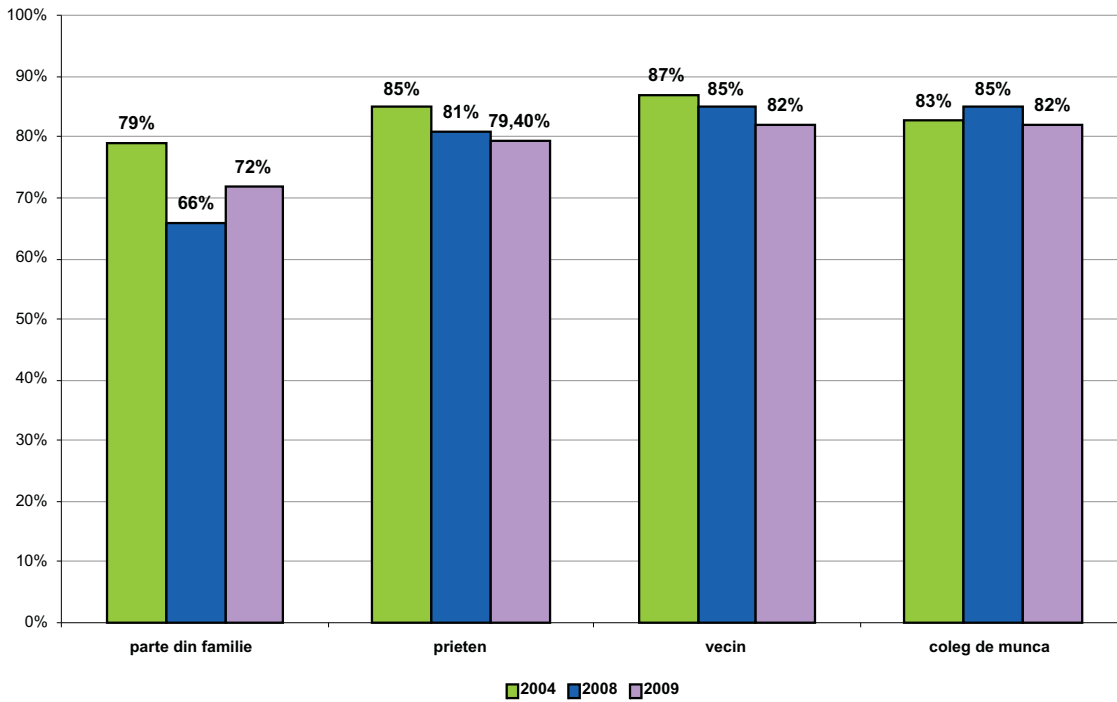
345. Acordul față de unele afirmații referitoare la persoanele de naționalitate prezintă un nou tip de relaționare. Aceasta nu mai implică stereotipizarea negativă, așa cum se găsea în cazul persoanelor de etnie romă. Față de persoanele de naționalitate maghiară există o deschidere mult mai mare (Imag. VI) și se crede într-o proporție destul de ridicată că relațiile ar fi mult mai bune dacă nu ar exista o mediere politică a acestora.

346. Se poate vorbi de o toleranță mai mare față de această minoritate, relevantă în acest sens fiind scăderea procentului care consemnează acordul față de obligativitatea de a se folosi doar limba română în relația cu instituțiile (71% în 2005 față de 61,6% în 2009).

347. Notorietatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, adică gradul în care acesta este cunoscut în rândul populației, a crescut extrem de mult. În anul 2003 doar 33% din populație a auzit de CNCD, pentru ca în 2009 procentul să ajungă la aproximativ 71%. (Imag.VII).

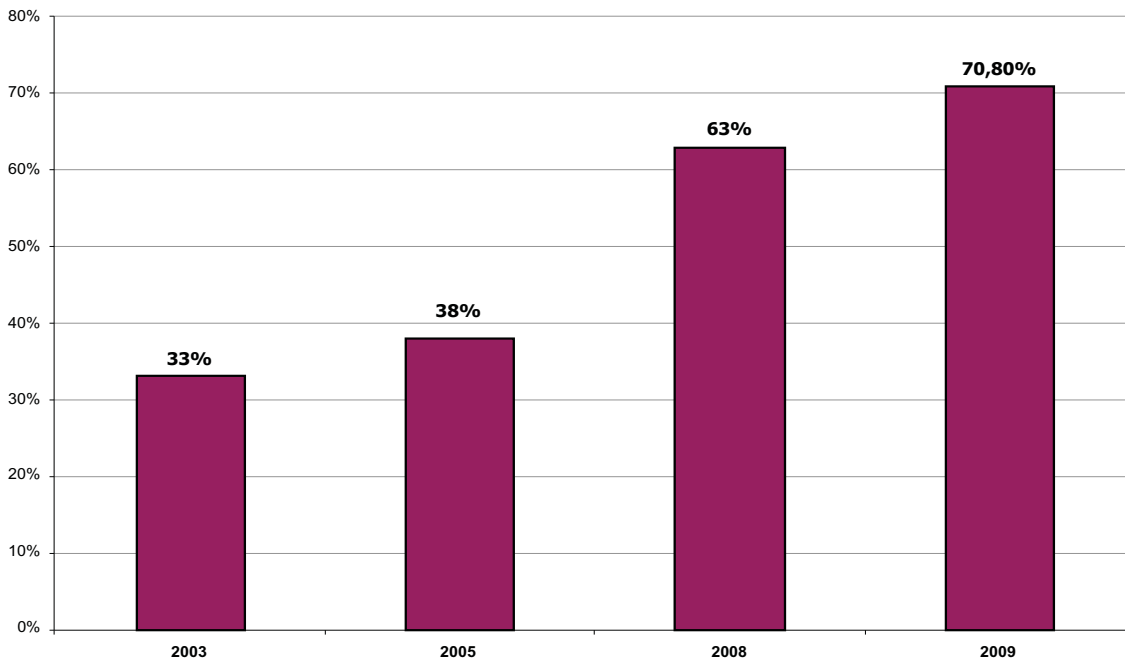
imaginea VI

Acordul ca o persoana de nationalitate maghiara sa fie....

imaginea VII

Gradul de notorietate al CNCD.

348. În corelație cu acest procentaj există și gradul de încredere pe care oamenii îl au în CNCD. Din păcate, atât în 2008, cât și în 2009, cele mai mari procente la întrebarea referitoare la încrederea în CNCD au fost la varianta de răspuns „nici multă, nici puțină” (**43% în 2008; 43,3% în 2009**). Credem că este important ca în viitor gradul de notorietate al CNCD să fie completat de o încredere consolidată la nivel social. Acest lucru se poate face printr-o comunicare mult mai bună a rezultatelor activității instituției, o reacție publică imediată și implicată față de situații de discriminare existente în societate.

Capitolul IV.

Programe derulate de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în perioada 2002 – 2010 conform prevederilor Directivei 2000/43/CE

349. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, de la înființarea sa, în anul 2002, a organizat și a desfășurat programe, proiecte, cursuri, campanii naționale și regionale etc. cu scopul informării, al conștientizării și al educării populației în general și a anumitor grupuri socio-profesionale în particular, în vederea respectării valorilor diversității, toleranței și a tuturor drepturilor omului.

350. Pentru a-și îndeplini obiectivele, în perioada 2002-2006, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a desfășurat activitățile de prevenire în baza unui *Plan Național de Acțiune pentru Combaterea Discriminării*. Acesta a fost elaborat în urma constituirii Alianței Naționale împotriva Discriminării, în urma identificării unor probleme specifice de către organizațiile neguvernamentale din domeniul drepturilor omului și care activează în anumite arii sectoriale sau care reprezintă interesele anumitor grupuri vulnerabile la fenomenul discriminării. Practic, Planul Național de Acțiune pentru Combaterea Discriminării a constituit punctul de plecare în domeniul prevenirii discriminării și a fost permanent îmbunătățit până în anul 2004 când a fost aprobat prin Hotărâre de Guvern și publicat în Monitorul Oficial.

351. Totuși, odată cu clarificarea statutului de independență a instituției, prin aprobarea Legii nr. 324/2006, trecerea din subordinea Guvernului la control Parlamentar, s-a simțit nevoia de a acționa strategic, structurat, integrat și direcționat. În acest sens, a fost elaborată *Strategia națională de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării (2007-2013)* prin consultarea organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniu.

352. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, potrivit reglementărilor legislative în vigoare, în programele și proiectele pe care le desfășoară, cuprinde 14 criterii de discriminare, implicând o sferă largă de acoperire a problematicilor grupurilor vulnerabile. În ceea ce privește criteriile urmărite de către Directiva Consiliului 2000/43/CE, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a urmărit realizarea unei continuități în sfera prevenției și, cu precădere, în câteva domenii precum cel sportiv, cel al educației, al informării și cel al formării categoriilor socio-profesionale. Pe lângă acestea, prezentăm proiectele, programele și campaniile desfășurate de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării încă de la înființarea sa, conexe criteriilor urmărite de Directiva Consiliului 2000/43/CE:

2003

353. În anul 2003 activitatea de prevenire a fenomenului discriminării derulată de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a vizat următoarele direcții principale de acțiune:

1. Alianța Națională împotriva Discriminării (A.N.I.D.)

354. În anul 2003 s-a constituit Alianța Națională împotriva Discriminării, care a fost concepută ca un forum de dezbatere deschis tuturor organizațiilor neguvernamentale și sindicatelor, care să sprijine activitatea de prevenire a faptelor de discriminare desfășurată de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

355. ANID a funcționat în perioada 2003-2005 și a adunat un număr total de 80 de organizații neguvernamentale care s-au întâlnit periodic în cadrul unor mese de lucru din sfera domeniului lor de activitate în vederea identificării măsurilor concrete pentru promovarea egalității și combaterea discriminării.

Astfel, în anul 2003 au fost înființate 11 mese de lucru după cum urmează: tineri; vârstnici; refugiați și azilanți; gen; dizabilități; rasă, naționalitate și limbă; etnie; orientare sexuală; HIV/SIDA, categorie socială și origine socială; religie și convingeri.

2. Planul Național de Acțiune pentru Combaterea Discriminării 2003–2006

356. Planul Național de Combatere a Discriminării reprezintă un ansamblu de măsuri menite să asigure respectarea principiilor egalității și nediscriminării. Planul a fost elaborat ținându-se cont de sugestiile primite din partea reprezentanților societății civile, membrii ai A.N.I.D. Planul reprezintă un document de politici publice al căror scop este stabilirea unor direcții de acțiune în domeniul prevenirii și combaterii discriminării.

- 357.** Măsurile planului vizează :
- ◆ diseminarea informațiilor cu privire la egalitatea de șanse;
 - ◆ promovarea toleranței și a diversității;
 - ◆ responsabilizarea instituțiilor publice, a societății civile și a agenților economici angajatori în vederea prevenirii și combaterii actelor și faptelor de discriminare; realizarea unui sistem coerent la scară națională pentru prevenirea discriminării;
 - ◆ combaterea faptelor de discriminare prin aplicarea legii și intervenție autorizată promptă.
- 358.** Pe lângă direcțiile principale de activitate, Consiliul a fost angrenat în organizarea și participarea la o serie de seminarii, acțiuni și campanii în domeniul drepturilor omului și al combaterii discriminării etnice și rasiale:

3. „Săptămâna Europeană de Acțiune Împotriva Rasismului”

◆ în cadrul evenimentului au fost organizate o serie de manifestări împreună cu Oficiul Înalțului Comisar al Națiunilor Unite pentru Refugiați;

4. „Drepturile omului și combaterea discriminării”

◆ seminar organizat de către Consiliu în parteneriat cu Comisia pentru Drepturile Omului, Culte și Problemele Minorităților Naționale a Camerei Deputaților;

5. „Uniți Împotriva Discriminării”

◆ proiect derulat de către CNCD în cadrul programului „Săptămâna de acțiune împotriva rasismului în fotbal”, inițiat și finanțat de FARE (Football Against Racism in Europe);

6. „Dă o șansă! Dă-ți o șansă!”

◆ campanie de informare a publicului cu privire la formularea corectă și la editarea anunțurilor de mică publicitate privind organizarea concursurilor pentru ocuparea unui post, precum și publicarea acestora.

2004

- 359.** În luna august a anului 2004 a fost aprobat Planul Național de Acțiune pentru Combaterea Discriminării prin H.G. 1258/2004, publicat în Monitorul Oficial 775/2004.
- 360.** Conform Obiectivelor generale ale Planului Național de Acțiune pentru Combaterea Discriminării și Politicii de Prevenire, Consiliul a derulat următoarele programe:
- ◆ *Programul de informare și documentare în domeniul prevenirii și combaterii discriminării: „Campanie de informare privind combaterea discriminării în Sectorul 3”* – proiect organizat în parteneriat cu Primăria Sectorului 3 a Municipiului București, care a avut drept obiectiv asigurarea unui climat de toleranță și de siguranță între membrii comunității Sectorului 3.
 - ◆ *Programul de educație în domeniul nediscriminării, al drepturilor și libertăților fundamentale: Festivalului diversității – DiversFest* – eveniment organizat de CNCD împreună cu o serie de organizații neguvernamentale membre ANID și Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României, Autoritatea Națională pentru Tineret, Ministerul Culturii și Cultelor, Agenția de Monitorizare a Presei – Academia Cațavencu, Comisia Națională a României pentru UNESCO. Proiectul a reprezentat prima inițiativă de acest gen în România care a promovat diversitatea și toleranța și s-a bucurat de sprijinul Muzeului de Istorie al Municipiului București și al Casei de Cultură Friedrich.
 - ◆ *Programul de cercetare socială în domeniul discriminării: Sondajul de opinie cu privire la fenomenul discriminării din România, intitulat Barometrul de opinie privind discriminarea în România – 2004*, realizat în colaborare cu Metro Media Transilvania. Sondajul a avut printre obiective: identificarea principalelor forme de discriminare în România și a actorilor implicați; evaluarea măsurilor actuale de combatere a discriminării și de atenuare a efectelor acesteia; identificarea factorilor de eficientizare a activității instituțiilor abilitate în a lua decizii privind combaterea discriminării.

2005

361. În anul 2005 activitățile de prevenire derulate de către CNCD au urmărit atingerea obiectivelor generale din Planul Național de Acțiune pentru Combaterea Discriminării prin următoarele programe:

◆ *Programul de informare și de documentare în domeniul prevenirii și a combaterii discriminării: **Campanie de informare și de promovare a nediscriminării pe bază de etnie*** – proiect derulat de către CNCD împreună cu Primăria Sectorului 2 a Municipiului București, care și-a propus conștientizarea existenței fenomenului de discriminare sub toate formele, sensibilizarea opiniei publice asupra prevenirii și a combaterii discriminării, îmbunătățirea educației în ceea ce privește promovarea drepturilor omului.

◆ *Programul de educație în domeniul nediscriminării, al drepturilor și al libertăților fundamentale:*

◇ festivalul „**diversFEST2005**” – proiect realizat în colaborare cu Departamentul pentru Relații Interetnice și Autoritatea Națională pentru Tineret, cu sprijinul Organizației Naționale „Cercetașii României” și Alianța pentru Unitatea Romilor.

◇ „**Uniți împotriva Discriminării**”- proiect derulat prin rețeaua UEFA „Football against racism in Europe” în cadrul Săptămânii de Acțiune Împotriva Rasismului în Fotbal, care a avut ca scop promovarea toleranței, prevenirea rasismului și a discriminării în fotbal, ca urmare a unor incidente constatate de-a lungul timpului pe stadioanele din România.

◆ *Programul de cercetare socială în domeniul discriminării: sondajul de opinie cu privire la fenomenul discriminării „**Percepții și atitudini față de fenomenul de discriminare**” realizat de Centrul de Sociologie Urbană și Regională CURS SA.*

2006

362. Conform Planului Național de Acțiune pentru Combaterea Discriminării 2003-2006, activitățile de prevenire ale Consiliului au avut la bază conștientizarea problemelor și a impactului negativ al discriminării asupra grupurilor vulnerabile prin derularea următoarelor programe:

363. ◆ *Programul de informare și documentare în domeniul prevenirii și a combaterii discriminării:*

◇ „Lasă Rasismul în Offsaid” – campanie desfășurată în parteneriat cu Federația Română de Fotbal și Autoritatea Națională pentru Tineret. Campania s-a derulat în timpul meciurilor din sferturile Cupei UEFA disputate între echipele de fotbal F.C. Steaua București și U.F.C. Rapid București, când au fost postate două bannere inscripționate cu mesajul „Lasă Rasismul în Offsaid”, în semn de respingere a manifestărilor rasiste de pe stadioane și de promovare a spiritului fair-play în fotbal.

◇ „Rasismul strică jocul” – campanie derulată în parteneriat cu Federația Română de Fotbal, Open Society Institute, Roma Initiatives Office, European Roma Grassroots Organization, Agenția de Monitorizare a Presei „Academia Cațavencu” cu sprijinul McCann Erickson. Campania s-a desfășurat în cadrul Săptămânii Europene de Acțiune Împotriva Rasismului, organizată de către rețeaua FARE (Football Against Racism in Europe) în toată Europa anual.

364. ◆ *Programul de educație în domeniul nediscriminării, al drepturilor și al libertăților fundamentale:*

◇ „Caravana diversității” – proiect derulat în parteneriat cu Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Guvernului României care a presupus organizarea unor seminarii și a unor concursuri școlare pe tema diversității umane în următoarele orașe: Constanța, Suceava, Cluj, Timișoara, Caraș-Severin și București;

◇ Școala de vară „Dialog Intercultural” – organizată de Autoritatea Națională pentru Tineret în parteneriat cu Departamentul pentru Relații Interetnice și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a avut drept scop familiarizarea tinerilor cu specificul cultural al minorităților naționale.

◇ „Toți diferiți – toți egali” – școală de vară organizată în parteneriat cu Autoritatea Națională pentru Tineret și Departamentul pentru Relații Interetnice. Scopul acesteia a fost de creștere a participării la viața societății a tinerilor cu risc de integrare socială provenind din categorii defavorizate.

- 365.** În luna august anului 2007 a fost aprobată prin Ordinul cu nr. 286/2007 al Președintelui Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării Strategia națională de implementare a măsurilor de prevenire și de combatere a discriminării (2007-2013).
- 366.** ♦ *Obiectivul 3 - Asigurarea egalității în acces, participare și rezultate în ceea ce privește serviciile publice și private destinate publicului larg, ART. 16 – Promovarea egalității în domeniul educației:*
- ◇ Activități de informare a elevilor din județul Constanța, cu ocazia Zilei Internaționale a Eliminării Discriminării Rasiale. Proiectul a fost derulat de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în colaborare cu Ministerul Educației și Cercetării, prin Inspectoratul Școlar Județean Constanța, oferind informații referitoare la cazuri de discriminare, la legislația în materie și la acțiunile de prevenire și de combatere a discriminării.
 - ◇ „Un zâmbet pentru fiecare” – proiect derulat în parteneriat cu Grădinița nr. 28 Baia Mare și Grădinița Coltău, care și-a propus obținerea colaborării dintre cele două grădinițe, respectiv trei grupe de copii, două grupe de copii români și una de romi;
- 367.** ♦ *Prioritatea 4.1 - Consolidarea inițiativelor antidiscriminare la nivel național și derularea unor programe de conștientizare interculturală privind diversitatea și nediscriminarea*
- ◇ „Săptămâna Refugiaților din România”, proiect realizat de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în parteneriat cu Înalțul Comisariat pentru Refugiați UNHCR – Reprezentanța România și Organizația Femeilor Refugiate în România. Evenimentele organizate au avut ca beneficiari azilanți și refugiați din România.
 - ◇ „Festivalul de Artă Internațională a Romilor – So keres Europa?” sub Înalțul Patronaj al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Proiectul a fost organizat în parteneriat cu Asociația Culturală TURN din Timișoara, urmărind diminuarea stereotipurilor referitoare la etnia romă, stabilirea unor relații de apreciere a celui alt prin cultură, punând alături oameni de vârste, ocupații, naționalități diferite. Instituția noastră a fost implicată în toate activitățile proiectului, îndeosebi în cele care promovează nediscriminarea.
- 368.** ♦ *Prioritatea 4.3 - Cooperarea și consolidarea relațiilor cu instituțiile și entitățile sportive, prin promovarea de acțiuni și programe în vederea prevenirii și combaterii tuturor formelor de discriminare în sport:*
- ◇ Campania „Rasismul strică jocul. Violența distruge vieți” – campania a fost desfășurată în parteneriat cu Federația Română de Fotbal (FRF), European Grassroot Organisation (ERGO) și Asociația Fotbaliștilor Amatori și Nonamatori (AFAN). Această campanie a avut loc în contextul „Săptămânii de acțiune împotriva rasismului în fotbal” care se desfășoară anual la nivel european în luna octombrie și la care CNCD s-a implicat activ, încă din anul 2003.
- 369.** ♦ *Prioritatea 5.1 - Promovarea inițiativelor de informare a cetățenilor în vederea conștientizării efectelor discriminării în toate aspectele vieții sociale:*
- ◇ „Educație pentru nediscriminare în județul Gorj” – un proiect realizat în parteneriat cu Asociația Roma Community din Târgu Jiu. Grupurile țintă ale proiectului le-au constituit copiii, elevii, părinții, educatorii și profesorii de la grădinițele, școlile și liceele din județul Gorj în care încă există grupe/clase speciale pentru etnicii romi.
- 370.** ♦ *Prioritatea 5.2 - Consolidarea educației cetățenilor în domeniul nediscriminării prin procese educaționale formale și nonformale:*
- ◇ Seminarul de pregătire profesională a magistraților, în domeniul legislației privind prevenirea și combaterea discriminării, organizat de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, cu sprijinul Institutului Național al Magistraturii, al Centrului pentru Resurse Juridice și al organizației Romani CRISS.
 - ◇ „Poliția Română în relația cu minoritățile” – Dezbateri organizată de către Centrul de Formare și Perfecționare a pregătirii agenților de poliție „Nicolae Goleșcu” la Slatina. În cadrul acesteia, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a susținut cursuri de formare în vederea consolidării relației poliție-minorități etnice.
 - ◇ Cursul de pregătire în domeniul gestionării cazurilor de discriminare pe criteriul etnic, din punct de vedere legal și administrativ, care s-a adresat în mod special membrilor Birourilor Județene pentru Romi, cursurile fiind susținute de lectori din cadrul CNCD, dar și de reprezentanți ai altor instituții specializate și ai societății civile.
 - ◇ Seminarul de informare și de conștientizare privind situația etniei rome în România, adresat angajaților

Agenției Naționale pentru Romi de la nivel central și din birourile teritoriale, cursurile fiind susținute de lectori din cadrul CNCD.

◆seminarul de informare privind discriminarea pe criteriul etniei, în special a etnicilor romi, pentru magistrații din sistemul judiciar din România. Seminarul a fost organizat de către CNCD în parteneriat cu SoJust.

2008

371. În anul 2008 activitățile de prevenire ale Consiliului au urmărit respectarea liniilor directe cu obiectivele și prioritățile stabilite în cuprinsul Strategiei naționale de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării (SNIMPCD) 2007-2013.

372. În ceea ce privește activitatea de prevenire a discriminării pe criterii etnice și rasiale, în anul 2008 Consiliul a urmărit ca obiective și priorități din cadrul SNIMPCD:

373. ◆ *Prioritatea 1.4 - Consolidarea cooperării în domeniul combaterii discriminării cu alte instituții competente în acest domeniu, la nivel național și internațional:*

◆ „Combaterea discriminării rasiale și etnice – provocări și bune practici. Abordare comparativă la nivelul statelor membre” – conferință internațională organizată în parteneriat cu Uniunea Națională a Judecătorilor și Fundația „Friedrich Ebert”. Aceasta s-a axat pe prezentarea bunelor practici în domeniul combaterii discriminării din perspectiva diferiților actori sociali – instanțe judiciare, organizații ale societății civile, instituții ale administrației publice centrale și locale etc., cu scopul de a identifica un set de măsuri și probleme necesare în procesul de elaborare a politicilor publice.

374. ◆ *Obiectivul 3 – Asigurarea egalității în acces, participare și rezultate în ceea ce privește serviciile publice și private destinate publicului larg, ART. 16 - Promovarea egalității în domeniul educației:*

◆ „Copil ca tine sunt și eu” – a fost organizat împreună cu Grădinița nr. 28 Baia Mare și Grădinița Coltău. Prin acțiunile realizate în cadrul acestui proiect (o expoziție cu măștișoare confecționate de copii, concurs „Cel mai frumos ou încondeiat” și realizarea unui program artistic „Copil ca tine sunt și eu”) s-a obținut colaborarea dintre cele două grădinițe, respectiv celor trei grupe de copii – două grupe de copii români și una de romi.

375. ◆ *Prioritatea 5.2 - Consolidarea educației cetățenilor în domeniul nediscriminării prin procese educaționale formale și nonformale:*

◆ „Tineri versus discriminare” – proiect derulat de către CNCD în colaborare cu Asociația Română de Dezbateri, Oratorie și retorică (ARDOR) și Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii ROMANI CRISS. Proiectul a presupus organizarea a 30 de dezbateri publice prin care s-a dorit mobilizarea liceenilor și implicarea acestora în debate-uri și schimbări de politici privind teme precum acceptarea romilor, a persoanelor infectate cu HIV/SIDA, a minorităților sexuale.

◆ „Promovarea dialogului intercultural în rândul tinerilor” – școală de vară având drept grup țintă studenți, absolvenți de facultate, masteranzi de la diferite facultăți din București sau din țară, precum și reprezentanți ai organizațiilor minorităților naționale. Obiectivele generale ale evenimentului au urmărit familiarizarea participanților cu domeniul nediscriminării, cu cel al apărării drepturilor omului, promovarea valorilor interculturale și informarea acestora cu privire la atribuțiile și la competențele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

376. ◆ *Prioritatea 5.4 - Monitorizarea și cercetarea fenomenului discriminării în România, identificarea amplitudinii fenomenului, a direcțiilor de acțiune, a măsurilor necesare și a inițiativelor în prevenirea tuturor formelor de discriminare:*

◆ „Percepții și atitudini ale populației României față de fenomenul de discriminare”, sondaj de opinie realizat de GALLUP la comanda CNCD, care a avut ca obiective evaluarea gradului de cunoaștere a fenomenului de discriminare (noțiuni, legislație, efecte), a aprecierii impactului aderării la UE asupra percepțiilor și a atitudinilor față de fenomenul de discriminare prin identificarea opiniilor populației despre persoanele având caracteristici sociale și biologice diferite (grupuri vulnerabile).

377. "Speak-out Against Discrimination" – o campanie a Consiliului Europei lansată în România de către Biroul de Informare al Consiliului Europei la București în colaborare cu Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și a Consiliului Național al Audiovizualului. Campania a avut drept scop informarea publicului larg cu privire la sensul noțiunii de discriminare (definiția discriminării din Protocolul nr. 12 din Convenția Europeană de la Drepturile Omului), precum și

mecanisme de combatere a acesteia; pentru a determina parlamentarii să folosească Principiul 1 al Comitetului de Miniștri Recomandarea nr. R (97) 20 privind „ura în discurs”; de a sprijini profesioniștii mass-media pentru a fi mai bine pregătiți în raportarea discriminării și a promovării diversității culturale.

378. “Îmbunătățirea managementului cazurilor de discriminare în fața instanțelor de judecată” – proiect finanțat din fonduri europene prin programul PROGRESS, care s-a adresat magistraților (judecători și procurori) și a fost organizat sub forma a șase cursuri de pregătire de specialitate. În cadrul acestor sesiuni de pregătire cursanții, respectiv ceilalți participanți (reprezentanți ai CNCD, ai Institutului Național al Magistraturii și ai societății civile) au avut ocazia să aprofundeze și să dezbată teme precum: legislația națională și europeană în domeniul nediscriminării, jurisprudența CEDO, jurisprudența națională, dar și cazuistica Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, atribuțiile și competențele instituției, proceduri administrative și judiciare.

379. Programul educațional pentru prevenirea și combaterea discriminării romilor în localitățile Plăieșii de Sus și Cașinu Nou, comuna Plăieșii de Jos, Județul Harghita, implementat de CNCD în perioada 2008 – 2009, derulat din fondurile proprii ale CNCD în baza HG 1283/2008.

380. În cadrul programului au fost derulate o serie de activități în vederea prevenirii și a combaterii discriminării stimulând participarea persoanelor de etnie romă la viața socială, în sistemul educațional și la viața culturală. De asemenea, a avut ca scop îmbunătățirea relațiilor dintre membrii comunităților locale (rome și maghiare) din localitățile menționate.

381. Astfel, în noiembrie 2008, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a desfășurat cursuri destinate inspectorilor școlari din cadrul Inspectoratului Județean Harghita și al cadrelor didactice din instituțiile de învățământ din localitățile amintite. Cursurile au fost susținute de lectori din cadrul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului, Romani CRIS și SNSPA.

2009

382. Conform Strategiei naționale de implementare a măsurilor de prevenire și de combatere a discriminării (SNIMPCD) 2007-2013 în anul 2009 Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a derulat următoarele activități de prevenire:

383. ♦ *Prioritatea 4.3 - Cooperarea și consolidarea relațiilor cu instituțiile și entitățile sportive, prin promovarea de acțiuni și programe în vederea prevenirii și a combaterii tuturor formelor de discriminare în sport:*

◊ Campanie fotbal „Nu rasism! Nu violență” – campanie derulată în parteneriat cu Federația Română de Fotbal care a avut drept scop promovarea dialogului social și a principiului nediscriminării în sport.

384. ♦ *Prioritatea 5.2 - Consolidarea educației cetățenilor în domeniul nediscriminării prin procese educaționale formale și nonformale:*

◊ Tabăra minorităților etnice din România ALTERIS 2009 – CNCD în parteneriat cu Asociația Alteris și cu Departamentul pentru Relații Interetnice din cadrul Secretariatului General al Guvernului a organizat în Centrul de Acordare de la Pădureni, județul Covasna, în perioada 13 – 18 iulie 2009, a doua ediție a Taberei Minorităților etnice din România Alteris 2009. Scopul taberei l-a constituit promovarea culturii și a dialogului intercultural, a diversității etnice, culturale și religioase, sensibilizarea factorilor decisivi în vederea dezvoltării relațiilor interetnice interconfesionale armonioase.

◊ Sesiuni de informare adresate persoanelor de etnie romă de pe raza municipiului București – proiect derulat în parteneriat cu Direcția Generală de Asistență Socială a Municipiului București și cu Centrul Romilor „Amare Rromentza” care și-a propus informarea etnicilor romi cu privire la mecanismele de combatere a discriminării.

385. ♦ *Prioritatea 5.4 – Monitorizarea și cercetarea fenomenului discriminării în România, identificarea amplitudinii fenomenului, a direcțiilor de acțiune, a măsurilor necesare și a inițiativelor în prevenirea tuturor formelor de discriminare:*

◊ „Fenomenul discriminării în România – percepții și atitudini” – sondaj de opinie realizat de către Institutul Național pentru Studii de Opinie și Marketing (INSOMAR) la cererea CNCD. Sondajul a avut ca obiectiv evaluarea gradului de cunoaștere a fenomenului de discriminare (noțiuni, legislație, efecte), al aprecierii impactului aderării la UE asupra percepțiilor și al atitudinilor față de fenomenul de discriminare.

386. „Programul educațional pentru prevenirea și combaterea discriminării romilor în localitățile Plăieșii de Sus și Cașinu Nou, comuna Plăieșii de Jos, județul Harghita, program ce se va desfășura în perioada 2008 – 2009” derulat din fondurile proprii ale CNCD în baza HG 1283/2008.

Conform acestui program în anul 2009 au avut loc următoarele activități:

- ◆ două cursuri adresate magistraților din județul Harghita (9-12 martie, respectiv 23-26 martie 2009);
- ◆ curs adresat cadrelor de poliție din județul Harghita, Covasna și Mureș privind prevenirea tratamentului discriminatoriu al cetățenilor români de etnie romă (18–21 mai 2009);
- ◆ campanie de informare publică adresată Inspectoratului Școlar Județean și cadrelor didactice din unitățile de învățământ aferente localităților Plăieșii de Sus și Cașinu Nou (mai 2009);
- ◆ realizare studiu privind necesitățile de infrastructură ale comunităților din localitățile Plăieșii de Sus și Cașinu Nou, județul Harghita (mai-iunie 2009, la comanda CNCD).

2010

387. ◆ **OBIECTIVUL 3 Asigurarea egalității în acces, participare și rezultate în ceea ce privește serviciile publice și private destinate publicului larg, Art. 15 - Promovarea egalității în domeniul sănătății.**
388. ◆ **„Combaterea discriminării romilor în accesul la serviciile de sănătate din România”** – proiect derulat în parteneriat cu Asociația pentru Dezvoltare și Incluziune Socială care are drept scop promovarea tratamentului egal în domeniul sănătății în vederea reducerii prejudecăților, a stereotipurilor și a atitudinilor discriminatorii pe criteriu de etnie din sistemul de sănătate.
389. ◆ **„Tratament fără discriminare”** – proiect derulat în parteneriat cu Asociația pentru Dezvoltare și Incluziune Socială, Școala Postliceală Sanitară Slobozia; Școala Postliceală Sanitară Tulcea; Școala Postliceală Sanitară Craiova; Școala Postliceală Sanitară Petroșani; Școala Postliceală Sanitară Baia Mare, care a avut ca grup țintă elevii școlilor postliceale de asistenți medicali și farmaciști, și care a constat în organizarea de cursuri de informare și formare.
390. ◆ **„Centru de informare și de consiliere pentru persoanele de etnie romă”** – proiect derulat în parteneriat cu Direcția Generală de Asistență Socială a Municipiului București care a avut ca obiectiv oferirea de servicii de informare și de consiliere pentru persoanele de etnie romă din municipiul București în vederea îmbunătățirii accesului la serviciile integrate din domeniul asistenței sociale, al ocupării, al obținerii actelor de identitate și de stare civilă.
391. ◆ **„Un acces mai bun al romilor la sănătate”** – proiect derulat în parteneriat cu Asociația Centrul Cultural al Romilor „O Del Amenca” care a constat în organizarea a două mese rotunde cu participarea părților interesate din sistemul sanitar al județului Ialomița, monitorizarea politicilor și a strategiilor de sănătate pentru romi, crearea unei coaliții care va conduce la accelerarea dezvoltării stării de sănătate a romilor, combaterea discriminării romilor în accesul la serviciile de sănătate în județul Ialomița prin monitorizarea cazurilor de discriminare împotriva romilor în sistemul de sănătate, prin organizarea unui eveniment în comunitate și realizarea a 500 postere pentru comunitățile de romi și locuri publice, și prin organizarea a două întâlniri cu Direcția de Sănătate Publică Ialomița și cu mediatorii sanitari.
392. ◆ **Prioritatea 5.2 - Consolidarea educației cetățenilor în domeniul nediscriminării prin procese educaționale formale și nonformale:**
393. ◆ **„Tinerii dezbat”** – proiect derulat în parteneriat de către CNCD, Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”, METS, ARDOR, Policy Center for Roma and Minorities, DRI, ANR, ANES, Roma Education Fund. Proiectul presupune organizarea de training-uri, dezbateri în plan județean/regional/național care au drept scop informarea corectă, dezbateri argumentată și sensibilizarea asupra diverselor forme în care diferențele sociale, etnice, economice, de sănătate sau gen pot constitui bariere în comunicare și toleranță.
394. ◆ **Cursuri de pregătire romi** - proiect derulat în parteneriat cu Partida Romilor Pro Europa care a avut drept scop informarea și formarea consilierilor juridici romi, cu privire la prevenirea și la combaterea discriminării în contextul respectării drepturilor omului în vederea îmbunătățirii metodelor de monitorizare a cazurilor de discriminare etnică.
395. ◆ **„Copiii vorbesc despre discriminare și despre drepturile lor”** – proiect derulat în București, Constanța și Tulza, având ca beneficiari elevi și profesori de școală generală și de liceu, care a constat în susținerea unor ore deschise în care s-a discutat despre discriminare, despre ce înseamnă a fi diferit, unde se întâlnește discriminarea, tipuri etc. În cadrul proiectului elevii au elaborat desene și/sau colaje pe tema egalității de șanse.
396. ◆ **„Stop discriminării în licee 2010”** – proiect derulat în Iași, în parteneriat cu Universitatea Petre Andrei, cu liceele din municipiul Iași și care s-a adresat elevilor din licee, psihologilor, asistenților sociali, sociologilor și

- consilierilor școlari. Proiectul a constat în derularea unei campanii de sensibilizare în liceele ieșene și în susținerea unei conferințe naționale pe tema discriminării.
- 397.** ♦ „**Avem aceleași drepturi**” – proiect derulat în parteneriat cu Asociația Nevo Parudimos, desfășurat în Reșița, ai cărui beneficiari au fost cadre didactice, studenți, liceeni, polițiști comunitari.
- 398.** ♦ „**Școala fără discriminare III – Formare de formatori**” – proiect derulat în parteneriat cu Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, desfășurat în Drobeta Turnu-Severin, Sibiu, Călărași, Tulcea, Miercurea-Ciuc, Bistrița, având ca grup țintă directorii și cadrele didactice din Casele Corpului Didactic.

Capitolul V.

Reflectarea în presă a discriminării etnice, rasiale și pe criteriul naționalității

- 399.** Spre deosebire de procesele care au loc în alte sisteme, comunicarea este un proces ireversibil, are un sens unic, un mesaj odată comunicat nu mai poate fi șters, ci cel mult diminuat.
- 400.** Presa scrisă, radioul, televiziunea și internetul interacționează și realizează mediul de informații pe care nu îl conștientizăm în mod real, dar care exercită o presiune continuă, modificând atitudini, comportamente la nivel macro (de mase) și individual. Fără îndoială, mass-media contribuie în mod esențial la formarea mentalităților, la modul în care sunt percepute categoriile predispușe unui tratament discriminatoriu.
- 401.** Presa, prin influența pe care o exercită asupra societății, poate contribui la creșterea gradului de incluziune socială a persoanelor sau a grupurilor marginalizate, dar, în aceeași măsură, poate asigura un cadru favorabil formării sau menținerii anumitor stereotipuri. Numărul ridicat al articolelor⁴⁹ care fac referire la diferite aspecte ale discriminării demonstrează interesul pe care mass-media îl manifestă cu privire la acest subiect.
- 402.** Referirile la problematica discriminării sunt foarte variate, ele incluzând prezentarea strategiilor naționale sau europene care vizează acest domeniu, sondaje de opinie, studii sau descrierea unor cazuri concrete de discriminare.
- 403.** Dat fiind impactul mediatic și a apetenței presei pentru senzational, cea mai crescută vizibilitate au avut-o cazurile de discriminare în care au fost implicate persoane publice (oameni politici, sportivi). În acest caz apar două categorii de factori care influențează opinia publică: pe de o parte mass-media, prin modul de prezentare al faptelor și pe de altă parte persoanele publice⁵⁰ implicate, ele fiind modele pentru societate, formatori de opinie⁵¹.
- 404.** Prezentarea de către presa scrisă a manifestărilor discriminatorii nu a fost consecventă. Astfel, au existat poziții ferme ale unor publicații care au criticat anumite atitudini discriminatorii (decizia jurnaliștilor de la Adevărul de a-l acționa în instanță pe Gigi Becali, ca urmare a declarațiilor xenofobe adresate suporterilor echipei de fotbal Ujpest), dar au existat și referiri care au condus la reacții violente din partea unei părți a societății (modul în care a fost prezentată minoritatea romă în contextul asasinării handbalistului Marian Cozma).
- 405.** O parte considerabilă a articolelor care au ca subiect problematica discriminării au apărut în contextul intensificării atitudinilor rasiste și xenofobe la care sunt supuși cetățenii români din diferite țări europene⁵².
- 406.** Modul în care presa reușește să gestioneze cazurile de discriminare cu vizibilitate ridicată are un rol decisiv. O manageriere ineficientă este echivalentă cu oferirea unui cadru favorabil construirii stereotipurilor. De exemplu, modul în care a fost pusă uneori în discuție problematica discriminării minorității rome⁵³ nu a condus la apariția unei atitudini tolerante, ci, dimpotrivă, la transformarea într-o incitare la rasism.
- 407.** Astfel, felul în care minoritățile etnice, naționale sau religioase sunt prezentate de către presa scrisă contribuie la

⁴⁹Vezi revista presei din luna august 2010.

⁵⁰De pildă: Adrian Cioroianu, George Becali, Traian Băsescu, Dorin Florea, Sorin Oprescu, Teodor Baconschi, Călin Popescu Tăriceanu, Ludovic Orban etc.

⁵¹Raport de activitate al CNCD pe anul 2009, pg. 66.

⁵²Vezi de ex.: <http://www.romanalibera.ro/actualitate/eveniment/mailat-din-avrig-omul-care-a-murdarit-o-tara-110283.html>, <http://www.mediafax.ro/externe/nicolae-romulus-mailat-condamnat-la-29-de-ani-de-detentie-3390800>, <http://www.gandul.info/news/franta-devine-incet-incet-italia-lui-mailat-6902328>

⁵³Vezi de ex.: http://www.cotidianul.ro/123724-Ungurii_propun_infiintarea_unor_lagare_pentru_romi, <http://www.contrasens.com/2008/01/31/despre-discriminarea-romilor.html>, <http://stirileprotv.ro/exclusiv/revista-presei/revista-presei-basescu-despre-tigani-vorbim-ca-sa-nu-ne-confundam-noi-cu-ei.html>,

formarea unei imagini pozitive sau negative care ajunge să fie caracteristică acestei minorități.

408. Cu toate că presa a alocat spații importante prezentării beneficiilor de care se pot bucura societățile care acceptă diversitatea culturală, religioasă sau lingvistică, continuă să apară articole care contribuie tocmai la intensificarea manifestărilor discriminatorii. Există încă tendința jurnaliștilor de a relata despre acțiunile unei persoane ca fiind reprezentative pentru comunitatea din care face parte⁵⁴.

409. Deși interesul pentru prezentarea problematicei discriminării este unul constant, o pondere importantă o au cazurile în care nu se pune accentul pe atitudinile, ci pe notorietatea persoanelor implicate⁵⁵. Situația este demonstrată și de faptul că doar cazurile cu potențial mediatic crescut sunt urmărite pe o perioadă mai lungă (cazul „țigancă împuțită”), cele comune fiind menționate doar de statistici.

DISCRIMINAREA ROMILOR

410. Fără îndoială, cele mai numeroase articole care fac referire la problematica discriminării sunt legate de minoritatea romă. Însă modul în care jurnaliștii se raportează la aceasta este extrem de diferit. Astfel, presa scrisă a contribuit la mediatizarea unor campanii⁵⁶ purtate de către instituțiile sau organizațiile non-guvernamentale care își desfășoară activitatea în acest domeniu.

411. Dar, alături de aceste acțiuni care au avut ca obiectiv creșterea gradului de toleranță față de minoritatea romă, au existat și numeroase referiri care au condus (direct sau indirect) tocmai la întărirea stereotipurilor legate de această minoritate. Așadar, atenția pe care presa scrisă a acordat-o romilor nu a fost de fiecare dată echivalentă cu promovarea drepturilor și a valorilor acestei comunități.

412. Demersurile pe care o parte a presei le-a făcut în vederea eliminării sau cel puțin a diminuării atitudinilor discriminatorii cărora le sunt victime etnicii romi au fost reduse ca impact tocmai din cauza unor articole care au promovat stereotipurile existente.

413. Cu alte cuvinte, apelul la toleranță pe care presa scrisă l-a făcut în mai multe rânduri a fost practic anulat de prezentarea etniei romă în termeni precum „hoți”, „săraci”, „cerșetori”. Regăsim numeroase referiri în care romii continuă să fie prezentați în legătură cu săvârșirea unor infracțiuni (trafic de persoane, căsătorii între minori sau șantaj). Explicațiile pe care jurnaliștii le oferă cu privire la atitudinile discriminatorii care vizează etnia romă se limitează la sublinierea incapacității aparente a acesteia de a prelua și de a respecta norme sociale elementare.

414. Publicațiile centrale au menționat politicile afirmative desfășurate de către autorități, politici care au avut ca scop integrarea romilor. În general, prezentarea acestor politici, a motivelor care au stat la baza formulării lor, au creat un impact pozitiv asupra modului în care este percepută minoritatea romă. Printre aceste politici afirmative se numără și acordarea de către Ministerul Educației a unor locuri speciale în învățământul universitar și preuniversitar. În acest context, jurnaliștii au readus în discuție necesitatea unor eforturi susținute în domeniu care să vină din partea autorităților.

415. De asemenea, presa scrisă acordă o atenție deosebită modului în care este percepută etnia romă de către statele europene. Deși există un număr semnificativ de articole care conțin critici dure la adresa politicilor discriminatorii (directe sau indirecte) implementate de către unele state europene (în special Italia, Spania, Franța), încă mai regăsim referiri care contribuie la menținerea tendințelor de marginalizare a etnicilor romi⁵⁷.

416. Astfel, abordări precum evaluarea impactului negativ pe care îl au infracțiunile comise de romi asupra imaginii României în Europa și în lume dovedesc faptul că în unele situații presa este cea care oferă societății cadrul în care își poate manifesta atitudinile rasiste. Exprimări precum „Europa vrea să ne închidă din nou ușile” sau „ne facem de râs” (din cauza romilor) întrețin manifestările discriminatorii.

⁵⁴Vezi de ex.: http://www.adevarul.ro/actualitate/eveniment/Regina_tiganilor_a_gaurit_bugetul_Regatului_Unit_0_221378433.html, <http://www.urbanian.ro/2010/08/23/glorios-jucariile-lasate-la-maternitatea-giulesti-in-amintirea-bebelusilor-arsi-au-fost-furate/>, <http://www.newsme.ro/actualitate/doi-tigani-au-furat-mai-multe-scule-auto.html>, <http://www.gazetanord-vest.ro/2010/07/20/cinci-familii-de-tigani-terorizeaza-satul-iojib/comment-page-1/>

⁵⁵Ludovic Orban, George Becali, Traian Băsescu, Dorin Florea, Sorin Oprescu, Teodor Baconschi, Călin Popescu Tăriceanu.

⁵⁶Vezi de ex.: Cunoaște-i înainte să-i judeci!, În școală nu e loc pentru discriminare, Spuneți NU discriminării!⁵⁷Vezi de ex.: <http://www.mediafax.ro/social/taberele-de-romi-din-italia-o-problema-sociala-si-nu-de-infractionalitate-2789654>, http://www.adevarul.ro/international/europa/Satele-integrare-Franta-inconjugate-ziduri_0_324568127.html, <http://www.monitoruldegalati.ro/mapamond/italienii-se-tem-ca-vor-fi-invadati-de-romii-expulzati-din-franta.htm>

⁵⁷Vezi de ex.: <http://www.mediafax.ro/social/taberele-de-romi-din-italia-o-problema-sociala-si-nu-de-infractionalitate-2789654>, http://www.adevarul.ro/international/europa/Satele-integrare-Franta-inconjugate-ziduri_0_324568127.html, <http://www.monitoruldegalati.ro/mapamond/italienii-se-tem-ca-vor-fi-invadati-de-romii-expulzati-din-franta.html>

- 417.** Prezentarea mărturiilor unor români stabiliți în anumite state europene, care au fost victimele unor atitudini discriminatorii sau chiar ale unor violențe venite din partea autorităților sau ale unor indivizi, nu conduce în mod automat la o condamnare a celor care le-au comis. Dimpotrivă, ele contribuie într-o anumită măsură la marginalizarea etnicilor romi.
- 418.** Așadar, romii continuă să fie prezentați și ca ținte ale discriminării. Se observă însă o trecere de la subiecte precum imigrația ilegală a romilor la cele care pun în discuție numărul ridicat de infracțiuni comise de aceștia. În presa scrisă se menține imaginea romului sărac și needucat care a emigrat în țările occidentale pentru a-și îmbunătăți nivelul de trai, dar care sfârșește prin a comite infracțiuni tocmai pentru a supraviețui.
- 419.** O creștere semnificativă a referirilor la minoritatea romă s-a înregistrat ca urmare a decesului handbalistului Marian Cozma⁵⁸. Modul violent în care acesta a fost asasinat de către doi cetățeni maghiari de etnie romă a produs un val de reacții rasiste, atât în Ungaria, cât și în România.
- 420.** Deși unii jurnaliști au atras atenția asupra faptului că niciun membru al minorității rome nu este vinovat de moartea lui Marian Cozma, nu s-a putut evita această situație. La crearea unor atitudini rasiste au contribuit chiar anumite articole care făceau referire (directă sau indirectă) la o așa-numită predispoziție a romilor la infracționalitate. Această incapacitate este și rezultatul interesului crescut pe care presa îl are în ceea ce privește prezentarea unor cazuri care pot asigura o audiență considerabilă.
- 421.** În 2009, Jurnalul Național a desfășurat o campanie care a avut ca subiect principal dezbateră dificultăților cu care continuă să se confrunte etnicii romi.
- 422.** Această campanie a însemnat, de fapt, o serie de articole care puneau în discuție necesitatea aplicării unor politici incluzive coerente. Însă, cu toate că această campanie a oferit reprezentanților minorității rome posibilitatea de a-și face cunoscut punctul de vedere (asigurându-li-se o vizibilitate semnificativă) a conținut și subiecte care au contribuit la menținerea imaginii negative existente.
- 423.** O astfel de abordare a reprezentat-o punerea în discuție a măsurilor pe care autoritățile ar trebui să le implementeze în vederea evitării confuziilor referitoare la folosirea termenilor de „român” și „rom”.
- 424.** Un alt subiect căruia jurnaliștii i-au acordat atenție l-a reprezentat comportamentul etnicilor romi manifestat cu ocazia alegerilor locale sau centrale⁵⁹. Și de această dată prezentarea romilor s-a făcut într-o manieră negativă, presa punând accentul pe ușurința cu care aceștia sunt manipulați. Mai precis, alegătorii de etnie romă erau dezinformați (subliniindu-se faptul că o parte a acestora sunt analfabeți), acceptau mita electorală pe care o ofereau diferite partide și, mai ales, decideau, într-o anumită măsură, soarta populației majoritare.
- 425.** În plus au existat și mențiuni referitoare la participarea redusă la alegeri, acest fapt susținând argumentul conform căruia romii au o capacitate redusă de a se adapta la noile realități.
- 426.** Cazul de discriminare căruia presa i-a acordat cea mai mare atenție a fost cel în care a fost implicat președintele Traian Băsescu, prezentat sub denumirea de „țigancă împutită”. Vizibilitatea acestui caz a fost foarte crescută, presa prezentându-l ca pe o dovadă clară a existenței atitudinilor discriminatorii la care sunt supuși etnicii romi. Speța a fost prezentată în mod frecvent de către presă⁶⁰, articolele făcând referire la poziția autorităților competente în acest domeniu, precum CNCD, Curtea de Apel sau ÎCCJ.
- 427.** De asemenea, în cadrul acestui caz a fost prezentată poziția președintelui care s-a considerat discriminat întrucât cazul său a fost soluționat diferit de cel al lui Adi de la Vâlcea. Această speță a atras atenția presei internaționale care a făcut mai multe referiri la atitudinile și la acțiunile discriminatorii cu care continuă să se confrunte minoritatea romă. Impactul acestui caz a fost așadar unul ridicat, el fiind inclus în Raportul Amnesty International.
- 428.** Conflictul desfășurat la începutul anului 2008 între romii din localitatea Sintești a fost prezentat pe larg de către presa centrală⁶¹. Acest conflict a pornit de la anularea unei căsătorii între doi minori și a degenerat, încheindu-se cu intervenția forțelor de ordine. Cazul a fost prezentat pe larg și în presa străină care a readus în discuție incapacitatea autorităților de a rezolva problemele romilor.

⁵⁸Vezi de ex.: <http://www.prosport.ro/alte-sporturi/handbal/tragedie-marian-cozma-a-fost-omorat-au-bagat-3-cutite-in-inima-lui-3881028>, <http://www.jurnalul.ro/stire-observator/marian-cozma-ucis-in-ungaria-143998.html>, <http://www.monitoruldevaslui.ro/2009/02/handbalistul-marian-cozma-injunghiat-mortal-intr-o-discoeca-din-ungaria.html>

⁵⁹Vezi de ex.: <http://www.romanalibera.ro/actualitate/politica/tiganiai-din-clejani-au-votat-lautarestedupa-ureche-156271.html>

⁶⁰Vezi de ex.: <http://www.gandul.info/news/basescu-isi-merita-sanctiunea-tiganca-imputita-1031059>, <http://www.romanalibera.ro/actualitate/eveniment/basescu-sanctionat-cu-avertisment-pentru-tiganca-imputita-96108.html>, http://www.adevarul.ro/actualitate/politica/Familia-Basescu_0_212979233.html, http://www.realitatea.net/tiganca-imputita--un-exemplu-pentru-discriminarea-romilor-in-romania-potrivit-amnesty_526042.html

⁶¹Vezi de ex.: <http://www.roportal.ro/stiri/sintesti-o-nunta-intre-minori-provoaca-scandal-cu-focuri-de-arma-1221214.htm>, <http://www.evz.ro/detalii/stiri/scandalurile--la-sintesti-au-ecou-si-in-europa-793817.html>

- 429.** A fost prezentat și punctul de vedere al romilor, care considerau că interzicerea căsătoriei între minori este discriminatorie întrucât statul nu respectă tradițiile acestei minorități.
- 430.** Un alt caz în care s-a pus în discuție problema discriminării romilor a fost cel în care a fost implicată Madonna. Reacțiile spectatorilor venite ca urmare a apelului Madonnei de a elimina atitudinile discriminatorii la care sunt supuși romii au fost prezentate în întreaga Europă. Chiar dacă nu a constituit un caz concret de discriminare, a avut un impact important, în special pe plan extern.
- 431.** În 2009, Jurnalul Național a desfășurat o campanie care avea ca subiect principal problema minorității rome din România. În cadrul articolelor s-au pus în discuție motivele care stau la baza menținerii unei atitudini discriminatorii împotriva romilor, au fost prezentate argumente pro și contra utilizării termenului de „rom”. Articolele au conținut punctele de vedere ale reprezentanților comunității respective⁶².
- 432.** În ianuarie 2010, presa centrală a prezentat un caz de discriminare la care erau supuși romii din localitatea Gilău (Cluj)⁶³. Tinerii de etnie romă i-au acuzat pe patronii unei discotecii de tratament discriminatoriu. Presa a prezentat solicitările pe care romii le-au adresat consiliilor locale și județene în vederea eliminării acestor atitudini.
- 433.** În 2010, în cadrul preselecției naționale pentru Eurovision, Florin Salam i-a acuzat pe membrii juriului de atitudini rasiste. Acesta a declarat că juriul „nu poate accepta ca România să fie reprezentată de un țigan⁶⁴”.
- 434.** Tot în 2010, Ministrul de Externe, Teodor Baconschi, a fost acuzat de atitudini discriminatorii la adresa populației rome. Declarația sa „cu romii nu am nimic, ei sunt niște tâlhari din naștere⁶⁵” a atras critici vehemente din partea reprezentanților minorității rome, mai ales că declarația fusese făcută într-un cadru oficial, la întâlnirea cu Secretarul de Stat pentru Afaceri Europene al UE. Deși a revenit asupra spuselor sale, pe care le-a catalogat drept „o exprimare nefericită”, Baconschi a fost criticat de către presă, care a considerat inadmisibil gestul său.
- 435.** Cele mai multe atitudini de discriminare pentru perioada analizată au fost manifestate în urma asasinării de către un etnic rom a handbalistului Marian Cozma. Manifestările discriminatorii au apărut atât în Ungaria, cât și în România. Pericolul intensificării acestor atitudini a fost subliniat și de către presa externă care atrăgea atenția asupra existenței „unei bombe rasiale”. În plus, presa a prezentat și apelurile autorităților⁶⁶ și ale familiei lui Marian Cozma care au avut ca scop prevenirea unor manifestări violente cărora să le cadă victime etnicii romi.

DISCRIMINAREA PE CRITERIUL NAȚIONALITATE

- 436.** În mai 2008, patronul echipei Steaua, Gigi Becali a fost acuzat de atitudini discriminatorii îndreptate împotriva minorității maghiare. Becali a declarat că acuzațiile pe care i le-a adus DNA sunt de fapt efectul unei „unei înscenări puse la cale de maghiari”.
- 437.** Tot în mai 2008, Becali a fost implicat într-un alt caz de discriminare mediatizat în special de presa sportivă. Declarațiile lui Becali precum că „Dumnezeu este bozgor⁶⁷” sau că „ungurii vor să distrugă țara⁶⁸” au fost prezentate de presă ca fiind incalificabile. Aceste declarații au fost făcute în contextul câștigării campionatului național de fotbal de către CFR CLUJ, echipă al cărei patron este de naționalitate maghiară⁶⁹.
- 438.** Numeroase atitudini discriminatorii s-au manifestat în contextul desfășurării partidelor de fotbal dintre Steaua București și Ujpest (iulie 2009). Maghiarii au fost îndemnați de către un ziar național să vină la meci doar cu cuțite, iar liderii de galerie români i-au îndemnat pe suporteri să strige „Afară, afară, cu ungurii din țară!”⁷⁰.
- 439.** Cazul a fost prezentat atât de către presa română, cât și maghiară, în special de către cea sportivă. În timpul meciurilor suporterii ambelor echipe au manifestat atitudini rasiste și xenofobe. Ziarul „Adevărul” l-a acționat în instanță pe patronul Stelei, Gigi Becali, întrucât prin declarațiile sale i-a instigat la violență pe suporterii ambelor echipe.

⁶²Vezi de ex.: <http://www.jurnalul.ro/stire-tigan-in-loc-de-rom/de-ce-tigani-si-nu-romi-146036.html>

⁶³Vezi de ex.: <http://www.citynews.ro/cluj/eveniment-29/acuze-de-discriminare-la-discoteca-din-gilau-69601/>, <http://www.romanialibera.ro/actualitate/eveniment/romii-din-gilau-ies-in-strada-pentru-ca-nu-sint-lasati-la-disco-175665.html>

⁶⁴Vezi de ex.: <http://www.cancan.ro/showbiz/showbiz-intern/salam-ii-acuza-de-rasism-pe-membrii-juriului-de-la-eurovision-85953.html>

⁶⁵Vezi de ex.: <http://www.romanialibera.ro/actualitate/eveniment/mai-multe-organizatii-negovernamentale-cer-demisia-lui-baconschi-dupa-declaratiile-despre-romi-177632.html>, <http://www.evz.ro/detalii/stiri/editorialul-evz-baconschi-are-o-suferinta-fiziologica-886896.html>, <http://www.hotnews.ro/stiri-esential-6952364-baconschi-despre-romi-poti-spu-despre-vrei-dar-nu-sunt-imbecili.htm>

⁶⁶Vezi de ex.: <http://www.romanothan.ro/comunicate/Comunicat-referitor-la-moartea-tragica-a-lui-Marian-Cozma.html>,

⁶⁷Vezi de ex.: <http://www.inpolitics.ro/Dumnezeu-e-bozgor-art20519.aspx>

⁶⁸Idem

⁶⁹Arpad Paszkany

⁷⁰Vezi de ex.: <http://sport.hotnews.ro/stiri-fotbal-5988514-udmr-depus-plangere-penala-pentru-banner-fanilor-stelisti.htm>

440. Ca reacție la aceste evenimente, președintele CNCD a solicitat UEFA să sancționeze echipa Steaua București⁷¹. Cazul a avut impact și pe plan extern, întrucât UEFA a ales să sancționeze ambele echipe⁷².

441. În 2009, primarul Constanței, Radu Mazăre, a fost implicat într-un caz de discriminare⁷³. Apariția edilului în cadrul unei parade de modă îmbrăcat în ținută care făcea trimitere la uniforma militarilor naziști a produs un val de nemulțumire din partea evreilor din România. Acest caz a fost prezentat de presa străină și a repus în discuție problema Holocaustului.

442. În ianuarie 2009 George Becali a fost implicat într-un nou caz de discriminare, fiind acuzat de către un medic că nu a fost angajat la clubul Steaua București întrucât era musulman.

443. În domeniul audiovizualului, CNA este unica autoritate de reglementare. Prezentăm alăturat sancțiunile aplicate posturilor de televiziune și de radio pentru încălcarea normelor legale în materie de discriminare.

444. Începând cu anul 2002 și până la data de 19 iulie 2010, Consiliul Național al Audiovizualului a aplicat 21 de sancțiuni, dintre care 10 amenzi în cuantum total de 170.000 lei, pentru nerespectarea dispozițiilor legale din domeniul audiovizualului referitoare la discriminare pe considerente de naționalitate și rasă sau etnie.

Situația pe ani se prezintă astfel:

- ◇ 2004: 3 sancțiuni;
- ◇ 2005: 4 sancțiuni;
- ◇ 2006: 5 sancțiuni;
- ◇ 2007: 1 sancțiuni;
- ◇ 2008: 3 sancțiuni;
- ◇ 2009: 1 sancțiune.

Sancțiunile au fost aplicate după cum urmează:

- ◇ 15 pentru posturile de televiziune din București;
- ◇ 2 pentru posturile de radio din București;
- ◇ 1 pentru posturile de televiziune locală.

Dintre acestea:

- ◇ 9 cazuri de discriminare pe considerente de naționalitate;
- ◇ 6 cazuri de discriminare pe considerente de rasă, etnie;
- ◇ 3 cazuri de discriminare pe considerente de etnie/rasă și naționalitate.

I. Sancțiuni aplicate posturilor de televiziune din București:

445. ♦ **Postul Realitatea TV** a fost sancționat cu somație publică, întrucât în emisiunea „Ultima oră”, difuzată în data de 22.05.2007, moderatorul Andrei Gheorghe a manifestat o atitudine cu caracter xenofob la adresa cetățenilor austrieci, fapt care contravine prevederilor Art. 40 din Legea audiovizualului și ale Art. 46 alin. (1) din Codul audiovizualului.

În esență: discutându-se despre situația creată după referendumul privind suspendarea președintelui Traian Băsescu, în contextul unor considerații făcute de către domnul Emil Boc asupra modelului semiprezidențial din Austria, moderatorul Andrei Gheorghe a făcut următoarele afirmații⁷⁴ la adresa poporului austriac: „sunt niște naziști(...) Anschluss-ul (...)”, „(...) niște naziști care l-au născut pe Hitler”, „Sunt pedofili, mănâncă râme (...)”, au două cazuri de pedofilie (...)”.

446. ♦ **Postul Antena 1** a fost sancționat cu somație publică, întrucât în emisiunea „Sport”, difuzată în data de 04.09.2006, în contextul în care urma să se desfășoare un meci de fotbal între România și Albania, au fost difuzate două știri cu un conținut xenofob și discriminatoriu (discriminare pe criteriu de naționalitate) la adresa poporului albanez, fapt care contravine prevederilor Art. 46 alin. (2) din Codul audiovizualului.

În esență, au fost difuzate două știri:

- ◇ prima, sub titlul: „Înapoi în viitor”, în care a fost prezentat un scurt istoric al Albaniei;
- ◇ a doua, sub titlul: „Bancuri cu albanezi”, în cadrul căreia au fost prezentate mai multe bancuri cu un caracter discriminatoriu la adresa poporului albanez.

⁷¹Vezi de ex.: <http://www.sport.ro/europa-league/consiliului-national-pentru-combaterea-discriminarii-protesteaza-la-uefa-impotriva-bannerului-de-la-steaua.html>

⁷²Vezi de ex.: <http://www.sport.ro/europa-league/steaua-amendata-cu-50-000-euro-pentru-bannerul-din-ghencea-cu-ujpest.html>, <http://www.evz.ro/detalii/stiri/steaua-fara-spectatori-in-europa-862680.html>,

⁷³Vezi de ex.: <http://www.romanialibera.ro/actualitate/eveniment/mazare-cercetat-din-nou-pentru-utilizare-de-insemne-naziste-179392.html>, <http://www.gandul.info/news/radu-mazare-nazist-de-ocazie-umar-la-umar-cu-fiul-sau-video-4662009>

⁷⁴www.cna.ro

447. ♦ **Postul Național TV** a fost sancționat cu amandă în cuantum de 10.000 lei, întrucât în emisiunea „Miezul problemei”, ediția din 7 februarie 2006, au fost difuzate pe croll mesaje cu un caracter discriminatoriu la adresa etniei maghiare din România (discriminare pe criteriu de naționalitate), care incitau la ură, fapt care contravine dispozițiilor Art. 40 din Legea audiovizualului.

În esență: În timp ce în studio aveau loc discuții privitoare la tema emisiunii, desfășurată sub titlul: „UDMR: Atac la statul național”, pe croll se derulau mesaje de la telespectatori, în legătură cu subiectul dezbătut, unele dintre ele cu caracter discriminatoriu la adresa etniei maghiare și de incitare la violență împotriva acesteia.

Membrii Consiliului au considerat că fapta a fost cu atât mai gravă cu cât postul a difuzat și în reluare, în ziua de 08.02.2006, de la orele 15.00, emisiunea în discuție, pe croll fiind postate toate mesajele difuzate în direct, în ziua de 07.02.2006.

448. ♦ **Postul TVR 1** a fost sancționat cu somație publică, întrucât în cadrul emisiunii „Între bine și rău”, ediția din data de 11 martie 2008, reluată în 12 martie 2008, opiniile exprimate de telespectatori prin mesajele afișate pe banda de jos a ecranului au conținut manifestări cu caracter discriminatoriu, incitând publicul la ură și violență împotriva etniei romă din România.

Scopul emisiunii a fost evident favorabil ideii de toleranță și de înțelegere, de realizare a unor relații bune între majoritate și minoritatea romă, dar transmiterea excesivă a mesajelor contra acestei etniei a făcut posibil ca o dezbateră de interes public să se transforme într-un act de instigare la violență, la ură și discriminare.

449. ♦ **Postul TVR 2** a fost sancționat cu somație publică, întrucât în emisiunea „Ora de știri”, din 5 decembrie 2009, prin afirmațiile doamnei Gabriela Cotarcea, a fost indusă ideea că producerea unor presupuse evenimente negative, respectiv transmiterea unor boli, neplata taxelor sau creșterea cheltuielilor sociale, sunt generate de muncitorii chinezi și indieni care lucrează în România.

În esență: Pornind de la tema discuției, o știre care a fost prezentată înaintea dialogului din studio și care făcea referire la infertilitate, invitata emisiunii, doamna Gabriela Cotarcea, a făcut afirmații cu caracter discriminatoriu la adresa muncitorilor străini care lucrează în România, invocând presupuse probleme pe care aceștia le pot produce, cum ar fi transmiterea unor boli, neplata taxelor sau creșterea cheltuielilor sociale.

450. ♦ **Postul Prima TV** a fost sancționat cu somație publică, întrucât în emisiunea „Cronica cărcotașilor”, din data de 22.03.2006, au fost făcute afirmații cu caracter discriminatoriu la adresa etniei romă (discriminare pe criteriu de rasă), fapt care contravine prevederilor Art. 40 din Legea audiovizualului și Art. 43 alin. (2) din Codul audiovizualului.

În esență: Emisiunea a cuprins o scenetă despre Partidul Social Democrat, în care, printre altele, au fost făcute referiri la adresa domnului Marian Vanghelie, în următorul mod: „Te rog, conjugă întâi corect verbul „a fi”! Las-o pe-a mea mătușă, pe scumpa de Tamara! Slăvite al meu Neluș, a-nnebunit și **cioara**?”. În alt context, referindu-se la aceeași persoană, s-au făcut următoarele afirmații: „Mareanuș, măi scumpete, tu suferi de vreo boală? Te ținem în partid să te spălăm de smolă!”.

În același mod a fost prezentată și situația răpirii unei tinere de etnie romă, caz care a constituit subiectul mai multor ediții de știri difuzate pe diferite posturi de televiziune.

451. ♦ **Postul OTV** a fost sancționat cu amandă în cuantum de 5.000 lei, întrucât în emisiunea „Dan Diaconescu Direct”, din data de 11 noiembrie 2004, invitații au făcut afirmații cu caracter intolerant, discriminatoriu pe considerente sexuale și de rasă, fapt care contravine prevederilor Art. 40 din Legea audiovizualului (discriminare pe criteriu de rasă și orientare sexuală).

În esență: Invitatul emisiunii, domnul Gigi Becali, a afirmat despre minoritatea sexuală a homosexualilor: „înseamnă un atac la siguranța morală a acestui popor”, „înseamnă că trebuie să ne ferim, să vedem că doi dintre ei sunt homosexuali”, „de ce nu vine unul (un homosexual) și la mine, ca să-l iau eu la picioare”, „sunt și ei oameni (homosexualii) și nu vreau să dau mâna cu ei”, „să legalizăm păcatul în România, pentru că după mine acest păcat (homosexualitatea) este al doilea păcat după moarte”.

În timpul emisiunii, invitatul Gigi Becali a făcut propagandă extremistă, propunând sanctificarea liderului Mișcării Legionare, Corneliu Zelea Codreanu.

452. ♦ **Postul OTV** a fost sancționat cu amandă în cuantum de 25.000 lei, întrucât în emisiunea „Dan Diaconescu Direct”, transmisă în ziua de 9 decembrie 2004, a fost difuzat un film documentar despre mareșalul Ion Antonescu, în care a fost promovată o atitudine antisemită, fapt care contravine prevederilor Art. 40 din Legea audiovizualului.

În esență: Documentarul a fost difuzat de post sub titlul „Film interzis. Destinul mareșalului Antonescu”, fără să fie făcute comentarii referitoare la film și nici precizări cu privire la motivul difuzării acestuia sau al interzicerii lui. Rezumându-se să difuzeze documentarul fără să ofere publicului toate informațiile de care acesta ar fi avut nevoie pentru o evaluare corectă a acestuia, postul de televiziune OTV a manipulat telespectatorii, în sensul prezentării mareșalului Ion Antonescu exclusiv ca victimă a sovieticilor și a regimului comunist.

Prin prezentarea falsă a evenimentelor tragice de la Iași din iunie 1941 și prin atitudinea partizană în favoarea mareșalului Antonescu, difuzarea documentarului a constituit un act de dezinformare a publicului cu privire la evenimente deosebite din istorie, promovând o atitudine antisemită.

453. ♦ **Postul OTV** a fost sancționat cu somație publică, întrucât în emisiunea „Șah-Mat”, difuzată în data de 07.04.2005, au fost făcute afirmații denigratoare la adresa etniei rome din țara noastră, fapt care contravine prevederilor Art. 40 din Legea audiovizualului (discriminare pe criteriu de rasă).

În esență: Într-o discuție pe tema unui cântec antiromânesc compus de un DJ spaniol și despre impactul acestuia asupra imaginii țării noastre, invitații emisiunii, domnii Eugen Nicolicea și George Pruteanu, au asociat minoritatea romă cu diverse infracțiuni, reprezentanții acestei etnii fiind acuzați de „nereguli”, „fraudă”, „furtișaguri”.

454. ♦ **Postul OTV** a fost sancționat cu amendă în cuantum de 25.000 lei, întrucât în emisiunea „Dan Diaconescu Direct”, edițiile din 17 și 24 mai 2005, difuzate sub titlurile „Dezvăluirile lui Corneliu Vadim Tudor”, respectiv „Vadim aruncă bomba în criza ostaticilor”, a fost promovat un discurs rasist și s-au manifestat atitudini discriminatorii la adresa unor minorități pe considerente de rasă, etnie și de orientare sexuală (discriminare pe criteriu de rasă, naționalitate și orientare sexuală), fapt care contravine prevederilor Art. 15 din Decizia CNA nr. 248/2004 privind protecția demnității umane și a dreptului la propria imagine.

În esență: Atât invitații, cât și realizatorul, au avut un discurs rasist și au manifestat atitudini discriminatorii la adresa etniei rome, a minorității maghiare și a persoanelor de orientare homosexuală. De exemplu, domnul Corneliu Vadim Tudor a afirmat despre prințul Radu Duda: „*Ce prinț e și ăsta, că mai prinț e Cioabă (...)* E țigan și Duda, poate nu știi (...). *Da, e țigan, se vede pe fața lui (...)*”.

În continuare, fiind vorba despre marșul homosexualilor și al lesbienelelor din data de 29 mai 2005 din București, domnul Corneliu Vadim Tudor a spus: „*Domne, să nu mă enerveze, că-i trag în țepă și s-ar putea să le placă (...)*”. Vorbindu-se despre „Academia Cațavencu”, domnul Corneliu Vadim Tudor a spus: „*Păi cum o să te aprecieze Ivanciuc, care el e țigan ucrainean?*”.

455. ♦ **Postul OTV** a fost sancționat cu amendă în cuantum de 30.000 lei, întrucât în emisiunea „Dan Diaconescu Direct”, din 14-15 august 2005, transmisă sub titlul „Bomba Hădăreni. Românii se bat cu țiganii”, pe croll au fost difuzate mesaje cu caracter discriminatoriu la adresa etniei rome și de incitare la violență împotriva acesteia (discriminare pe criteriu de rasă), încălcându-se astfel prevederile Art. 40 din Legea audiovizualului.

În esență: Deși mai multe persoane publice au intervenit telefonic, dezaproband difuzarea unor astfel de mesaje, domnul Dan Diaconescu a citit în cadrul emisiunii și alte mesaje de acest gen primite de la telespectatori: „*Românii ar trebui să se unească și să linșeze toți romii*”, „*Îi susțin pe români și sunt împotriva romilor*”, „*Țiganii nu muncesc și incită la tot ce-i rău. Să fie decapitați toți romii!*”, „*La Hădăreni a fost doar începutul. Dacă autoritățile nu fac nimic, vom linșa toți țiganii*”, „*Romii ne fac de râs și ne trag în jos*”, „*Ciorile astea de țigani trebuie să dispară!*”.

456. ♦ **Postul OTV** a fost sancționat cu amendă contravențională în cuantum de 50.000 lei, întrucât în emisiunea „Dan Diaconescu Direct”, edițiile din 21 și din 22 decembrie 2005, a fost promovat un discurs xenofob de instigare la ură și violență împotriva etniei maghiare (discriminare pe criteriu de naționalitate), fapt care contravine dispozițiilor Art. 40 din Legea audiovizualului.

În esență: Pe parcursul emisiunii din 21 decembrie 2005, discutându-se despre intenția de a se construi un complex comercial în centrul Bucureștiului, domnul Gigi Becali, invitat în emisiune, a făcut o serie de afirmații grave la adresa naționalității maghiare din România, dar și a investitorilor de origine maghiară, astfel: „*(...) Videanu (...) vrea să facă acuma, vezi, Doamne, o investiție ungurească în centrul Capitalei. Că nu ne ajunge ce avem prin Ardeal pe acolo*”, „*(...) ne arată nouă Videanu acuma Esplanada (...), n-ai văzut ce proiect ne arată (...) Lasă Esplanada cu investiții ungurești pe-aicea, să ne călărească ungurii pe noi*”, „*(...) Dacă eram eu prin Parlamentul ăla al României, îi luam pe toți ungurii ăia din UDMR: la ieșiți mă afară, hai, dați-i drumu' de-aicea, faceți Ungaria mare la voi acasă. Nu vezi că le-a înnebunit mințile? Cine știe ce afaceri o avea cu ei, mă-nțelegi?*”.

În aceeași modalitate s-a desfășurat și ediția din 22 decembrie 2005 a emisiunii, care l-a avut ca invitat pe dl. Aurelian Pavelescu. În timpul acesteia a intervenit telefonic și domnul Gigi Becali, care a reluat discursul discriminatoriu la adresa naționalității maghiare din România.

Discursul xenofob, de instigare la ură, promovat în cadrul acestor emisiuni, a avut un efect imediat, concretizându-se chiar în timpul derulării lor, ca și imediat după terminarea acestora, prin sms-urile difuzate pe croll, care, la rândul lor, au susținut punctele de vedere exprimate de domnii Gigi Becali, respectiv, Aurelian Pavelescu, exprimând opinii care conțineau același mesaj de instigare la ură și violență împotriva etniei maghiare.

457. ♦ **Postul OTV** a fost sancționat cu amendă în cuantum de 5.000 lei, întrucât emisiunea „Dan Diaconescu Direct”, din ziua de 26 august 2006, difuzată sub titlul: „O nouă tragedie îndoliază România: 3 tineri uciși de un cetățean britanic”, a indus

publicului telespectator ideea că accidentul produs s-ar datora și faptului că persoana aflată la volanul mașinii era cetățean britanic (**discriminare pe criteriu de naționalitate**), fapt care contravine prevederilor Art. 46 alin. (2) din Codul audiovizualului.

În esență: Consiliul a apreciat că din modul în care a fost formulat titlul emisiunii s-a indus ideea că producerea accidentului s-a datorat faptului că persoana din vina căreia a avut loc acesta este cetățean britanic; or, producerea accidentului nu are legătură cu cetățenia persoanei, autorul acestuia fiind, în mod firesc, însăși persoana.

458. ♦ Postul OTV a fost sancționat cu **amendă în cuantum de 5.000 lei**, întrucât în **emisiunea „Dan Diaconescu Direct”**, difuzată în ziua de **07 mai 2008**, moderatorul a permis un **discurs xenofob** al domnului George Becali, de instigare la ură împotriva minorității maghiare din România. Afirmatia precum: „*Bă, băiatule! Tu te pui cu ungarilor, mă? Sunt capabili de orice ungarilor în țara asta. Ce să mai, hai, c-am plecat! Că vin io la putere și n-o să mai vezi unguri la conducerea țării românești, niciodată-n viața ta!*”, este deosebit de gravă, conținând un mesaj de incitare la ură împotriva maghiarilor din România, fapt interzis de legislația audiovizuală, legislație armonizată cu cea europeană.

459. ♦ Postul OTV a fost sancționat cu **somație publică**, întrucât în ediția din **8 mai 2008** a emisiunii „**Dan Diaconescu Direct**”, a transmis un videoclip muzical cu caracter electoral de promovare a candidatului PIN, Cosmin Gușă, material audiovizual care a avut un **mesaj explicit discriminatoriu** pe considerente de naționalitate, rasă, dizabilități și orientare sexuală la adresa unor persoane sau a unor grupuri de persoane, fapt interzis de legislația audiovizuală.

II. Sancțiuni aplicate posturilor de televiziune locală

460. ♦ Postul TELE M IAȘI a fost sancționat⁷⁵ cu **somație publică**, întrucât în cadrul **emisiunii „Martor incomod”**, edițiile din **9 septembrie și din 7 octombrie 2009**, moderatorul a permis invitatului să formuleze **comentarii discriminatorii la adresa etniei romilor**, fapt ce contravine dispozițiilor Art. 46 alin. (2) din Codul audiovizualului.

În esență: Discutându-se despre o presupusă situație creată într-o asociație de proprietari, de către câțiva cetățeni de etnie romă, invitatul a făcut următoarele afirmații la adresa acestei etnii: „*(...) Iar când vine al treilea administrator, care aparent a fost deja bălăcărit de țigani și se așteaptă să facă ordine, să scape lumea de acești paraziți...*”, „*(...) vine un țigan și într-o zi le ia un geam din scară, a doua zi le mai ia ușa de la bloc și a treia zi, nu știu, le fură butoanele de la lift(...)*”.

III. Sancțiuni aplicate posturilor de radio din București

461. ♦ Postul INFO PRO a fost sancționat cu **somație publică**, întrucât în cadrul rubricii „**Vorbesc, deci există**”, difuzată în **emisiunile „Urechile sus!” și „Ascultă aici”**, din data de **12 ianuarie 2006**, au fost făcute **afirmații discriminatorii și xenofobe la adresa minorității rome**, manifestări interzise de prevederile Art. 15 din Decizia CNA nr. 248/2004 privind protecția demnității umane și a dreptului la propria imagine (**discriminare pe criteriu de rasă**).

În esență: Prezentatorul rubricii „**Vorbesc, deci există**” a făcut următorul comentariu: „*Vă dăm un singur indiciu. Aceste specimene sunt mai colorate, aproape negre, sunt răspândite pe tot teritoriul țării, iar în unele zone vând semințe la colțul străzii*”. De asemenea, în a doua parte a rubricii „**Vorbesc, deci există**”, domnul Iorgu Ianoși a afirmat că „*ministrul Gheorghe Flutur dă vina pe minoritari, cică niște bronzați de-ai noștri se plictisesc într-o zi, așa că au început să plimbe niște găini*”. Ulterior a fost difuzată o melodie cântată în limba romani, melodie întreruptă de un croncănit de ciori.

462. ♦ Postul EUROPA FM a fost sancționat cu **amendă în cuantum de 5.000 lei**, întrucât în **emisiunea „Drum cu prioritate”**, difuzată în ziua de **24 noiembrie 2004**, au fost făcute acuzații grave la adresa minorității maghiare din România, existând riscul incitării publicului împotriva acestei minorități, fapt care contravine prevederilor **Art. 40 din Legea audiovizualului și ale Art. 15 alin. (2)** din Decizia CNA nr. 248/2004 privind demnitatea umană (**discriminare pe criteriu de naționalitate**).

În esență: În timpul emisiunii, realizatorul acesteia a discutat despre faptul că, în Ungaria, mai multe blonde au protestat în fața Parlamentului acestei țări pentru interzicerea bancurilor cu blonde. Pornind de la acest fapt, realizatorul a deviat discuția referindu-se la minoritatea maghiară din România și afirmând: „*Bine că noi trăim în România, țară în care sunt permise aproape toate bancurile, chiar și cele cu maghiari. Dar asta și pentru că mulți unguri de la noi din țară au sânge de român. Pe capotă, pe portieră, pe tricou și în alte locuri*”.

⁷⁵<http://www.cna.ro/Decizia-nr-343-din-09-05-2008.html>

Capitolul VI.
Bugetul instituției în perioada 2002 – 2010

463. SITUAȚIA BUGETELOR APROBATE ȘI A EXECUȚIEI BUGETARE ÎN PERIOADA 2002 – 2010

AN	Total buget	Nr. salariați	Buget programe	Execuția bugetară
2002	293.338	24	0	282.299
2003	1.820.170	25	380.470	1.782.909
2004	2.149.100	43	572.500	2.063.075
2005	4.491.620	37	3.070.330	3.586.060
2006	3.570.000	41	1.850.000	3.829.588
2007	4.250.000	54	254.000	3.951.105
2008	6.303.726	65	1.547.000	5.864.887
2009	4.554.200	60	478.000	4.455.507
30.06.2010	4.975.000	65	680.000	1.989.324

❖ ANEXA ❖

Soluții de constatare a discriminării sub incidența legii naționale de transpunere a Directivei 2000/43/CE în perioada ianuarie 2003 - iulie 2010

Soluții de constatare a discriminării pe criterii de origine etnică, națională, rasială în anul 2003

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
1.	Neatacată	9/04.02.2003	I.G.	Președinte Consiliu Județean	Declarațiile publicate în presa locală cu privire la persoane de o anumită origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (art. 2 alin.1) Atingerea demnității (art. 19)	Amendă 20.000.000 lei
2.	Neatacată	65/25.02.2003	Romani CRISS	Prefectul județului Iași	Afirmațiile cu privire la intenția de a permite accesul în instituții publice în grup „de maximum 5 persoane”.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și 2) Atingerea demnității (Art.19)	Sanctiune prescrisă
3.	Anulată S. 489/2003 D. 3203/2005	74/11.03.2003	X. și alții	L.L.E.	Articol de presă cu privire la situația și la comportamentul unor comunități de persoane.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și 2) Atingerea demnității (Art.19)	Amendă 2.000.000 lei
4.	Menținută S. 3236/2003 Avertisment	96/08.04.2003	Inspectorat Județean de Poliție	S.C.Beni-Carmen S.N.C.	Interzicerea accesului în cafe-bar. Anunț la intrare: „ Accesul romilor interzis ”.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2, art. 10 (f), Art. 18) Atingerea demnității (Art. 19)	Amendă 4.000.000 lei

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
5.	Menținută S.4997/2003 Avertisment	97/08.04.2003	Romani CRISS	Barul „Casablanca”	Interzicerea accesului în cafe-bar. Anunț la intrare: „Accesul <i>romilor interzis</i> ”.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2, art. 10 (f), Art. 18) Atingerea demnității (Art. 19)	Amendă 2.000.000 lei
6.	Neatacată	118/07.05.2003	Autosesizare	Club „Karma”	Interzicerea accesului în incinta clubului „Karma”.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2, art. 10 (f), Art. 18)	Amendă 5.000.000 lei
7.	Neatacată	126/13.05.2003	Autosesizare și Romani CRISS	Barul „Vox Club”	Interzicerea accesului în incinta Clubului „Vox”.	Origine etnică (Romi)	Refuz acces locuri publice (Art. 10 lit. f)	Avertisment
8.	Neatacată	146/23.04.2003	Romani CRISS	„România Liberă”	Anunțuri imobiliare , rubrica „Închirieri” „ <i>exclus romi.</i> ”	Origine etnică (Romi)	Refuz închiriere imobil (Art. 10 lit. c)	-
9.	Neatacată	155/15.05.2003	Romani CRISS	Discoteca „Number One”	Interzicerea accesului în incinta discotecii. Dispoziție: „ <i>patronul a dat ordin să nu primească ciori</i> ”.	Origine etnică (Romi)	Refuz acces locuri publice (Art. 10 lit. f)	Avertisment
10.	Menținută S.1996/2003 Avertisment	165/27.05.2003	Romani CRISS	Cafe-bar „Complex Moldova”	Interzicerea accesului în cafe-bar. Anunț la intrare: „ <i>Ne rezervăm dreptul de a ne alege clienții!</i> ” și „ <i>Nu servim romii!</i> ”.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2, art. 10 (f)) Atingerea demnității (Art. 19)	Amendă 8.000.000 lei

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
11.	Neatacată	188/10.06.2003	Autosesizare	„România liberă”	Anunțuri oferte de serviciu apărute în mass-media (în perioada 1 – 23 iunie 2003), condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau minoritate etc.).	Etnie sau minoritate	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2) Condiționare post (art. 7 alin.2)	Avertisment
12.	Neatacată	189/10.06.2003	Autosesizare	„Național”	Anunțuri oferte de serviciu apărute în mass-media (în perioada 1 – 23 iunie 2003), condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau minoritate etc.).	Etnie sau minoritate	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2) Condiționare post (art. 7 alin.2)	Avertisment
13.	Neatacată	190/10.06.2003	Autosesizare	Evenimentul Zilei”	Anunțuri oferte de serviciu apărute în mass-media (în perioada 1 – 23 iunie 2003), condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau minoritate etc.).	Etnie sau minoritate	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2) Condiționare post (art. 7 alin.2)	Avertisment
14.	Neatacată	191/10.06.2003	Autosesizare	„Monitorul de București”	Anunțuri oferte de serviciu apărute în mass-media (în perioada 1 – 23 iunie 2003), condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau minoritate etc.).	Etnie sau minoritate	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2) Condiționare post (art. 7 alin.2)	Avertisment

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
15.	Neatacată	192/10.06.2003	Autosesizare	„Adevărul”	Anunțuri oferte de serviciu apărute în mass-media (în perioada 1 – 23 iunie 2003), condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau minoritate etc.).	Etnie sau minoritate	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2) Condiționare post (art. 7 alin.2)	Avertisment
16.	Neatacată	193/10.06.2003	Autosesizare	„Ziarul”	Anunțuri oferte de serviciu apărute în mass-media (în perioada 1 – 23 iunie 2003), condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau minoritate etc.).	Etnie sau minoritate	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2) Condiționare post (art. 7 alin.2)	Avertisment
17.	Neatacată	194/10.06.2003	Autosesizare	„Ziua”	Anunțuri oferte de serviciu apărute în mass-media (în perioada 1 – 23 iunie 2003), condiționarea participării la concurs pe anumite criterii (vârstă, sex, apartenență la o etnie sau minoritate etc.).	Etnie sau minoritate	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2) Condiționare post (art. 7 alin.2)	Avertisment
18.	Neatacată	208/01.07.2003	Romani CRISS	„Piața de la A la Z”	Anunț imobiliar publicat la rubrica închirieri „ <i>exclus romi</i> ”	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2) Refuz de a închiria (Art. 10 lit. c)	Avertisment

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
19.	Neatacată	215/14.07.2003	Romani CRISS	„24 Ore mureșene”	Articol de presă cu privire la situația și comportamentul unei comunități de persoane.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2) Atingerea demnității (Art. 19)	Amendă 2.000.000 lei
20.	Neatacată	218/23.06.2003	Romani CRISS	Școală.	Segregare în educație. Plasarea copiilor de etnie romă în clase separate într-o anexă separată a clădirii principale.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2)	Avertisment
21.	Neatacată	262/25.08.2003	Autosesizare și Romani CRISS	„Monitorul de Vrancea”	Anunț imobiliar publicat la rubrica imobiliară: „ <i>Nu vindem la romi</i> ”.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.2) (Art. 10 lit.c)	Avertisment
22.	Neatacată	287/28.08.2003	Autosesizare	Guinness Pub and Green Club	Interzicerea accesului unui grup de persoane în incinta clubului.	Origine etnică (Romi)	Refuz acces locuri publice (Art. 10 lit. f)	Avertisment

Soluții de constatare a discriminării pe criterii de origine etnică, națională, rasială în anul 2004

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
23.	Neatacată	31/17.02.2004	R.D.	C.M.	Articol de presă cu privire la situația și la comportamentul unei comunități de persoane.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) Atingerea demnității (Art.19)	Avertisment
24.	Neatacată	145/19.05.2004	P.A.	K.G.	Declarații publicate în presa locală cu privire la naționalitate.	Origine națională (Români)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) (Art.19)	Avertisment
25.	Neatacată Avertisment menținut	146/21.05.2004	Liga Pro Europa	B.A.	Articol de presă cu privire la situația unei comunități de persoane.	Origine națională (Maghiari)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) (Art.19)	Avertisment
26.	Neatacată	148/21.05.2004	R.F	N.M.F	Articol de presă cu referire la originea națională a petentei.	Origine națională (Evrei)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) (Art.19)	Avertisment

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
27.	Neatacată	167/31.05.2004	Partida Romilor Social Democrată	D.B.A.	Declarații preluate în presa locală cu privire la o comunitate de persoane.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) Atingerea demnității (Art.19)	Avertisment
28.	Neatacată	169/07.05.2004	Romani CRIS	M.T.	Articol de presă cu referire la persoane aparținând unei comunități de persoane.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3 Atingerea demnității (Art.19)	Avertisment
29.	Neatacată	191/13.07.2004	Autosesizare	I.B.	Declarație preluată în presa sportivă cu referire la originea etnică a unei persoane.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) Atingerea demnității (Art.19)	Avertisment
30.	Neatacată	281/21.09.2004	Prefectura Covasna	Primăria Sf. Gheorghe	Condiționarea ocupării postului de domiciliul stabil și de cunoașterea limbii maghiare.	Origine națională	Discriminare indirectă (Art. 7 alin.2)	Avertisment
31.	Neatacată	373/02.09.2004	B.F.	B.G.	Afirmații adresate cu referire directă la originea etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Atingerea demnității (Art.19)	Avertisment

Soluții de constatare a discriminării pe criterii de origine etnică, națională, rasială în anul 2005

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
32.	Neatacată Amendă anulată	1/06.01.2005	M. I.	Autor	Articol de presă cu referire la persoane aparținând comunității de rușii lipoveni și hoholii.	Origine națională	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3 Atingerea demnității (Art.19)	Amendă 10.000.000 lei
33.	Neatacată	21/09.02.2005	M. C.	S.C. Nibia S.R.L.	Acces la bunuri și servicii (terasă restaurant). Refuz având la bază originea etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 10 lit. f	Avertisment
34.	Neatacată	26/11.01.2005	Romani CRISS Academia Cațavencu	Club Bamboo	Acces la bunuri și servicii. Refuzul de a permite accesul în club datorită originii etnice.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) Art. 10 lit. f, Art. 18	Avertisment
35.	Neatacată	37/07.03.2005	Romani CRISS	Anunțul Telefonic	Acces la bunuri și servicii. Publicare anunț imobiliar (închirieri) cu excludere pe bază de origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) Art. 10 lit.c.	Amendă 7.000.000 lei Avertisment
36.	Neatacată Amendă anulată S.3413/2005 D 111/2006	38/09.03.2005	Autosesizare, Liga Pro Europa	M. I.	Declarații politice publicate în presa locală cu referire la originea națională.	Origine națională (Evrei)	Atingerea demnității (Art.19)	Amendă 5.000.000 lei

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
37.	Menținută S.1433/2005 D.3806/2006 Amendă anulată S.4092/2005	63/19.04.2005	Autosesizare	G. S. FC Steaua București	Scandări cu referire la originea etnică. Afirmații. Origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3 Atingerea demnității (Art.19)	Amendă 40.000.000 lei 20.000.000 lei Recomandare
38.	Neatacată	73/26.04.2005	Autosesizare	A. S.	Declarații publice cu privire la culoarea/rasa unor jucători de fotbal.	Origine rasială	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3 Atingerea demnității (Art.19)	Amendă 10.000.000 lei
39.	Neatacată	75/19.04.2005	Agencia de Monitorizare a Presei Academia Cațavencu	G.P., E.N.	Declarații publice privind persoanele de o anumită origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3 Atingerea demnității (Art.19)	Avertisment
40.	Neatacată	89/10.03.2005	Agencia Împreună	Duval Impex 2001	Interzicerea accesului în incinta Facultății.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3 Art. 18	Avertisment Recomandare
41.	Neatacată	93/01.04.2005	Romani CRISS	O. B.	Articole de presă cu referire la persoane de o anumită origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) Art. 19	Avertisment
42.	Menținută Amendă redusă	97/17.12.2005	Romani CRISS	S.C. Adrasim S.R.L.	Anunțuri oferte serviciu. Discriminare multiplă. Origine etnică. Vârsta. Publicare pe site Ejobs.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3 Art. 7 alin.1 și 2	Amendă 20.000.000 lei

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
43.	Anulată Aspecte procedurale S. 264/2005 D.2219/2006	125/19.04.2005	M. V.	I. L.	Afirmații la adresa naționalității petentului.	Origine națională (Maghiari)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3 Atingerea demnității (Art.19)	Avertisment
44.	Neatacată	135/02.06.2005	K. A.	C.S. Steaua București	Scandări cu referire la origine etnică/națională. Suporteri.	Origine etnică. Origine națională	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3 Atingerea demnității (Art.19)	Amendă 5.000.000 lei
45.	Anulată S.442/2005	136/14.06.2005	Autosesizare	S. A.	Afirmații cu referire la originea etnică preluate de presă.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3 Atingerea demnității (Art.19)	Amendă 15.000.000 lei
46.	Neatacată	144/11.05.2005	R. M.	G. L.	Afirmații cu referire la originea etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3 Atingerea demnității (Art.19)	Avertisment
47.	Neatacată	154/11.05.2005	Romani CRISS	Gazeta de Nord Vest	Articol de presă. Afirmații cu referire la originea etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3 Atingerea demnității (Art.19)	Avertisment

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
48.	Neatacată	182/22.07.2005	Autosesizare	SC Miercurea Ciuc	Scandări. Origine etnică și națională. Suporteri.	Origine etnică (Romi)/ Națională (Români)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) Art. 19	Amendă 5.000.000 lei
49.	Neatacată	183/22.07.2005	Autosesizare	Primăria M. Ciuc	Condiționare ocupare post de cunoașterea limbii maghiare și domiciliu.	Origine națională (Români) Limbă	Discriminare directă și multiplă. (Art. 2 alin.1 și alin.4) Art. 7 alin.2	Amendă 5.000.000 lei
50.	Neatacată	207/11.07.2005	Liga Pro Europa	Magazinul „Rich Life”	Interzicere acces magazin pe baza originii etnice. Afișare anunț: „Interzis intrarea romilor”.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și alin.3) Art. 18	Amendă 1.500 RON
51.	Neatacată	220/30.08.2005	Romani CRISS	E-Jobs	Anunț imobiliar publicat on-line cu referiri la apartenența etnică: „zonă fără țigani” și „sat fără țigani”.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) Art. 19	Amendă 4.000.000 lei
52.	Neatacată	222/07.04.2005	G.C.	R. R.	Raporturi de muncă. Refuz promovare datorită originii naționale	Origine națională (Români)	Discriminare indirectă (Art. 2 alin.2 și 3) Art. 6 lit.d	Avertisment
53.	Neatacată	238/31.08.2005	Muzeul Național al Agriculturii	P. S.	Articole de presă cu referire la originea etnică.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) Art. 19	Amendă 10.000.000 lei

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
54.	Neatacată	250/14.06.2005	P.C., P.E., P.C., P.I.	Ministerul de Interne, Primăria Târgu-Frumos	Evacuarea petenților de pe un teren concesionat; reziliere unilaterală a contractelor de concesiune.	Origine etnică (Romi)	Discriminare indirectă (Art. 2 alin.2 și alin.3) Art. 5	Avertisment
55.	Neatacată	278/27.10.2005	Asociația Sfântul Ștefan Pustiana	Episcopia I. Nunțiatura Apostolică B.	Refuzul oficerii slujbelor religioase în limba maternă a enoriașilor (minorități naționale).	Origine națională (Ceangăi, limba maghiară)	Principiul egalității (Art. 1)	-
56.	Neatacată	316/23.08.2005	Autosesizare	Evenimentul de B.	Articol de presă privind persoane de o anumită origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) Art. 19	Amendă 500 RON Avertisment
57.	Neatacată	351/14.11.2005	Gazeta Văii Jiului Romani CRISS	IJP	Menționarea apartenenței etnice a făptuitorilor în cazul informărilor publicate pe site-ul instituției cu privire la săvârșirea de infrațiuni .	Origine etnică (Romi)	Comportament activ sau pasiv care defavorizează nejustificat (Art. 2 alin.3) Art. 19	Avertisment
58.	Neatacată Amendă anulată S. 1723/2006	366/23.08.2005	A.I. și alții	Primăria Miercurea Ciuc	Mutarea unor persoane din imobil și amplasarea într-o locație în apropierea stației de epurare a apei.	Origine etnică (Romi)	Discriminare (Art. 2 alin.1,2,3,) Art. 17	Amendă 4.000 RON

Soluții de constatare a discriminării pe criterii de origine etnică, națională, rasială în anul 2006

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
59.	Menținută S.2652/2006	9/17.01.2006	Autosesizare/ERRC	C.V.T.	Declarații politice și afirmații cu caracter generic. Deosebire pe criteriul originii etnice.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și alin.2.) Atingerea demnității (art. 19)	-
60.	Neatacată	42/09.02.2006	N.I.C.	S.I.	Afirmații imputate pe bază de origine rasială („cioară”, „negrotei”).	Origine rasială (Culoare)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Atingerea demnității (Art. 19)	Avertisment
61.	Neatacată	46/19.01.2006	D.N.	C. I.	Articole de presă cu referire la persoane de o anumită naționalitate.	Origine națională (Lipoveni)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și alin.3) Atingerea demnității (art. 19)	Avertisment
62.	Neatacată	75/02.03.2006	Autosesizare	A.E.	Segregarea elevilor romi în cadrul unității școlare, clase separate pentru elevii de etnie romă.	Origine etnică (Romi)	Discriminare indirectă (Art. 2 alin.2 și alin.3)	Avertisment

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
63.	Neatacată	108/28.02.2006	Liga Pro Europa	Primăria Sf. Gheorghe	Existența unui zid de beton care împarte strada V.J., în speță delimitează două blocuri de apartamente locuite de populația majoritară și de romi.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și alin.3)	Recomandare
64.	Neatacată	126/05.05.2006	H.P. și alții	M.E.C.	Metodologia de predare a limbii române minorităților naționale. Examen de capacitate și de bacalaureat în cazul minorităților naționale.	Origine națională (Maghiari)	Principiul egalității (Art. 1)	Recomandare
65.	Neatacată	168/07.07.2006	Agencia de Monitorizare a Presei Romani CRISS	D.A.N.	Compunerea și interpretarea unei melodii cu sintagme referitoare la originea etnică („cioară”). Spațiu privat și public.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și alin.3)	Recomandare
66.	Neatacată	251/07.06.2006	Autosesizare	C.N.	Declarații publice privind purtătorul de cuvânt al unui partid. Referire la originea etnică prin asociere.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Atingerea demnității (art. 19)	Avertisment
67.	Neatacată	271/12.09.2006	Romani CRISS	T.I., N.C., P.V.M., Noua Dreaptă	Articole postate pe internet cu referire la persoane aparținând unei comunități etnice. Incitare la ură.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și alin.3) Atingerea demnității (art. 19)	Amendă 1.000 RON 1.500 RON 2.000 RON Avertisment

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
68.	Neatacată	306/14.11.2006	Romani CRISS	Anunțul telefonic- Anunțuri online	Anunțuri imobiliare privind închiriere sau vânzare de imobile cu referințe sau excluderi etnice.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și alin.3) Atingerea demnității (art. 19)	Recomandare
69.	Neatacată	309/14.11.2006	B.A.	V.E.	Afirmații imputate pe bază de origine etnică („cioară”, „țigan prost, „dobitoc”).	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și alin.3) Atingerea demnității (art. 19)	Avertisment
70.	Neatacată Amendă anulată S.1609/2007	317/28.11.2006	Romani CRISS	SC Prod Com Gilda	Refuz acces și servire în cafe-bar pe baza originii etnice. Dispoziție de a discrimina („romii nu vor fi serviți în acest bar”).	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și 2) Art. 10 lit.f; Atingerea demnității (art. 19)	Amendă 1.000 RON

Soluții de constatare a discriminării pe criterii de origine etnică, națională, rasială în anul 2007

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
71.	Neatacată	26/09.02.2007	Forumul Civic al Românilor din Harghita și Covasna	Primăria Sf. Gheorghe	Acces la informații de interes public. Publicarea unei reviste de informare, din fonduri publice, exclusiv în limba maghiară.	Origine națională (Români)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.4	Avertisment
72.	Menținută în parte S. 1960/2008 D.515/2009	92/23.05.2007	Romani CRISS; Forumul European al Romilor și Travellers	T.B.	Atingerea demnității prin afirmații în legătură cu originea etnică („țiganca asta împruțită”).	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.4	Avertisment Recomandare
73.	Menținută D. 604/2010	103/24.05.2007	Romani CRISS	Grup Școlar Auto	Segregarea elevilor romi în cadrul unității școlare, clase separate pentru elevii de etnie romă.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.3	Recomandare
74.	Neatacată	300/15.08.2007	Institutul pentru Politici Publice	Ziarele Adevărul și Cotidianul	Atingerea demnității prin afirmații postate pe net în legătură cu originea etnică.	Origine etnică	Discriminare directă (Art. 2 alin.1)	Recomandare
75.	Neatacată	307/28.09.2007	Romani CRISS	Club Bavaria	Interzicerea accesului unui grup de persoane de etnie romă în incinta clubului.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 10, Art. 14	Avertisment

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
76.	Neatacată	338/03.09.2007	Romani CRISS	I.S.J. Liceul cu Program Sportiv R.	Segregarea elevilor romi în cadrul unității școlare, clase separate pentru elevii de etnie romă.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1)	Recomandare
77.	Neatacată	396/12.11.2007	SC M.C. SRL Focșani	Primărie și Consiliu Local F.	Activități economice. Refuzul alocării unei suprafețe pentru desfășurarea de activități comerciale legale petenților de etnie romă.	Origine etnică (Romi)	Discriminare indirectă (Art. 2 alin.3) Art. 2 alin.3 și alin.4	Recomandare
78.	Neatacată	416/28.11.2007	H.M., C.A., Asociația Romilor Ursari	Flacăra Iașiului, C.C.	Articol de presă cu referire la persoane de o anumită origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.4 Art. 15	Avertisment

Soluții de constatare a discriminării pe criterii de origine etnică, națională, rasială în anul 2008

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
79.	Menținută S.76/2008 D.1460/2009	43/01.09.2008	A.M.	DGFP Harghita	Condiții de angajare la ocuparea funcției publice. Impunerea cunoașterii limbii maghiare.	Origine națională (Români)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 7 alin.2	Amendă 1.000 RON
80.	Neatacată	91/18.02.2008	C.A. și alții	Cotidianul Flacăra Iașiului	Articol de presă cu referire la persoane de o anumită origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 2 alin.4 Art. 15	Avertisment
81.	Neatacată	101/18.02.2008	N. I., N.I.	V.L., N.L., A.L	Atingerea demnității prin afirmații în legătură cu originea etnică („țigani jechoși, spurcaților, nespălaților, hoților, bandiților, ciorilor, cra-cra”).	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și 2) Art. 14	Avertisment
82.	Atacată S.20/2010 Pe rolul ÎCCJ	103/18.02.2008	C.D. Consilier local	B.N. consilier local	Atingerea demnității prin afirmații în legătură cu originea etnică/națională („aparține unei minorități extrem de obraznice și de virulente”, „manifestă ură față de poporul român...”).	Origine etnică (Evrei)	Hărțuire (Art. 2 alin.5)	Avertisment
83.	Neatacată	146/27.02.2008	C.C.	R.N.	Atingerea demnității prin afirmații în legătură cu originea etnică („Să nu-mi aduci aici toți țigani. Eu nu vreau să distrugem aici.”).	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.5) și Art. 2 alin.1 și alin.4	Avertisment

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
84.	Neatacată	162/11.03.2008	C.E.	V.C.	Atingerea demnității prin afirmații în legătură cu originea etnică („Dărâma casa peste ciurda de țigani fiindcă te-am plătit să nu mai rămână piatră de piatră și niciun țigan”).	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.5)	Avertisment
85.	Neatacată	180/18.02.2008	H.T.	Internet Caffé-Totalnet Soft	Refuz acces pe baza originii etnice. Dispoziție de a discrimina („Nu au acces cei din etnia roma”).	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă și dispoziție de a discrimina (Art. 2 alin.1 și 2) Art. 14	Amendă 600 RON
86.	Neatacată	208/20.02.2008	Liga Pro Europa	Eurápai Idő	Articol de presă cu referire la persoane și la comunități de o anumită origine etnică.	Origine etnică (Evrei)	Hărțuire (Art. 2 alin.5)	Avertisment
87.	Neatacată	298 bis/27.05.2008	Roma ACCESS	Z.G.A.	Atingerea demnității prin afirmații în legătură cu originea etnică („intrați în clasă, țigani împuțiți. Să scăpăm de voi că ne-am săturat”).	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 alin.4) Art. 15	Avertisment
88.	Neatacată	306/13.05.2010	Autosesizare	Județ Satu Mare	Segregarea elevilor romi în cadrul unității școlare, clase separate pentru elevii de etnie romă (școli și grădinițe).	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1)	Recomandare
89.	Neatacată	330/27.03.2008	Romani CRISS	Școală Generală K. M.	Segregarea elevilor romi în cadrul unității școlare, clase separate pentru elevii de etnie romă.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 alin.4)	Recomandare

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
90.	Menținută S.187/2009 D.1971/2010	338/04.06.2008	F.L.	Buletin de Tecuci	Articol de presă cu referire la persoane de o anumită origine etnică.	Origine etnică (Evrei)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 alin.4) Art. 15	Amendă 1.000 RON
91.	Neatacată	470/22.07.2008	T.I.	P.A.	Refuz acces magazin pe baza originii etnice.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 alin.4) Art. 10 lit.f, Art. 14	Amendă 1.000 RON
92.	Neatacată	509/03.09.2008	Romani CRISS	Karoc SRL	Refuz acces club pe baza originii etnice.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 alin.4) Art. 10 lit.f	Amendă 1.000 RON
93.	Neatacată	575/15.10.2008	D.N.	Business & Structural Consulting	Atingerea demnității prin afirmații în legătură cu originea etnică. Postări internet.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1)	Avertisment
94.	Neatacată	578/27.08.2008	A.M.	Ministerul Justiției	Condiții prevăzute în lege privind departajarea magistraților la medii egale. Apartenența națională. Limbă.	Origine națională (Limbă)	Principiul egalității Art. 1	-
95.	Neatacată	613/13.11.2008	A.A.	Cotidian „ACUM”	Articol de presă cu referire la originea etnică.	Origine națională (Turci)	Hărțuire (Art. 2 alin.5)	Avertisment
96.	Neatacată	733/11.06.2008	Romani CRISS	Liceul D. Grup Școlar Special D. ISJ	Segregarea elevilor romi în școli pentru copii cu nevoi speciale.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1-4)	

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
97.	Neatacată	736/16.12.2008	D.T.	R.K.	Acces la informații de interes public. Pagină internet primărie în limba maghiară.	Origine națională (Români)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 si 4)	Recomandare
98.	Menținută S. 65/2008 D. 553/2010	775/16.12.2008	D.T.	Consiliu județean Covasna	Condiții de angajare la ocuparea funcției publice. Impunerea cunoașterii limbii maghiare.	Origine națională (Români)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1)	Avertisment
99.	Menținută S. 25/2010 pe rolul ÎCCJ	815/02.12.2008	Forumul Civic al Românilor	Primărie Consiliul Județean	Organizări manifestări publice. Materiale informative limba maghiară.	Origine națională (Români)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 si 4)	Recomandare
100.	Neatacată	856/18.1.2008	P.C. și alții	Club Megaloss, Restaurant La Covorul Verde, Laguna	Refuz acces club și restaurante pe baza originii etnice.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1) Art. 10 lit.f	Avertisment

Soluții de constatare a discriminării pe criterii de origine etnică, națională, rasială în anul 2009

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
101.	Atacată Pe rolul CA	393/02.07.2009	M.S.	Primar Consiliu local	Desființare post expert. Origine etnică. Măsurile afirmative.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin. 1, alin.4) Art. 6 lit. a	Avertisment
102.	Neatacata	135/26.02.2009	B.C., S.M.	Ștrand X.	Refuz acces ștrand pe baza originii etnice.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin. 1) Art. 10 lit.f	Avertisment
103.	Neatacată	244/14.04.2009	B.R.	Restaurant	Refuz servire în restaurant pe baza originii etnice.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin. 1) Art. 10 lit.f	Avertisment
104.	Neatacată	373/02.07.2009	P.G.	B.T. F.L.	Afirmații pe bază de origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.5) Art. 15	Recomandare
105.	Neatacată	558/19.11.2009	M.S.	Primar	Afirmații pe bază de origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.5) Art. 15	Recomandare
106.	Neatacată	268/28.04.2009	R.G.	D.D.	Afirmații pe bază de origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.5) Art. 15	Recomandare
107.	Neatacată	400/22.07.2009	Partida Romilor Pro Europa	Noua Dreaptă	Declarații publice pe bază de origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.5) Art. 15	Recomandare

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
108.	Atacată pe rol CA	602/26.11.2009	Autosesizare	G.B.	Declarații publice pe bază de origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.5) Art. 15	Amendă 1000 RON
109.	Neatacată	245/14.04.2009	Autosesizare	Top Gear	Slogan comercial. Referințe la originea etnică.	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.4 și 5) Art. 15	Recomandare
110.	Neatacată	17/13.01.2009	Institutul pentru Politici Publice	România Mare	Articol de presă cu referire la originea etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și 4) Demnitate (Art. 15)	Avertisment
111.	Menținută S.237/2010 Pe rolul ÎCCJ	593/24.11.2009	C.T.	Renașterea Bănățeană	Articol de presă cu referire la originea etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1)	Recomandare
112.	Neatacată	360/25.06.2009	A.M.	Colocatori	Afirmații pe bază de origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.5)	Avertisment Recomandare
113.	Neatacată	114/24.02.2009	A.M.	G.P.	Afirmații pe bază de origine etnică.	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.4 și 5) Art. 15	Amendă 400 RON
114.	Neatacată	191/31.03.2009	F.G.		Afirmații postate pe internet pe bază de origine etnică.	Origine etnică (Evrei)	Hărțuire (Art. 2 alin.5)	Recomandare

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
115.	Neatacată	372/02.07.2009	Comunitatea evreilor	Publicație locală	Origine etnică. Utilizarea sintagmei „jidan”.	Origine etnică (Evrei)	Discriminare (Art. 2 alin.1 și 4) Demnitate (Art. 15)	Recomandare
116.	Neatacată	47/27.01.2009	Autosesizare	ISJ Mureș	Plan de școlarizare. Constituire clase.	Origine națională (Maghiari)	Principiul egalității (Art. 1)	Recomandare
117.	Atacată Pe rolul CA	291/14.05.2009	Uniunea Cadrelor Didactice Maghiare din România	ISJ Mureș	Plan de școlarizare. Constituire clase.	Origine națională (Maghiari)	Discriminare indirectă (Art. 2 alin.3)	Amendă 600 RON
118.	Neatacată	346/23.06.2009	D.T.	Primărie	Acces la informații de interes public. Pagină internet autoritate publică locală în limba maghiară.	Origine națională (Români)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1)	Recomandare
119.	Neatacată	644/24.11.2009	D.T.	Primărie	Acces la informații de interes public. Pagină internet autoritate publică locală în limba maghiară.	Origine națională (Români)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1)	Recomandare
120.	Neatacată	347/23.06.2009	D.T.		Condiții de angajare la ocuparea funcției publice. Impunerea cunoașterii limbii maghiare.	Origine națională (Români)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1)	Recomandare

Soluții de constatare a discriminării pe criterii de origine etnică, națională, rasială în anul 2010

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
121.		67/19.05.2010	C.N. și alții	Club	Acces la locuri deschise publicului larg. Criterii de selecție.	Origine etnică (Romi)	Discriminare indirectă (Art. 2 alin.3) Art. 10 lit. f	Avertisment
122.		105/09.06.2010	D.S. și alții	Ștrand	Acces la locuri deschise publicului larg. Criterii de selecție.	Origine etnică (Romi)	Discriminare indirectă (Art. 2 alin.3)	Recomandare
123.		107/09.06.2010	Romani CRISS	Primărie Consiliu local și alții	Acces la servicii publice administrative. Memoriu solicitare neamplasare locuințe.	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.5)	Avertisment
124.		149/07.07.2010	Centrul Romilor pentru Politici de Sănătate Sastipen	D.N.	Acces la servicii de sănătate. Afirmații pe baza originii etnice.	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.5)	Avertisment
125.		87/02.06.2010	Romani CRISS	Academia Cațavencu	Articol. Afirmații cu privire la originea etnică.	Origine etnică (Romi)	Hărțuire (Art. 2 alin.5)	Recomandare
126.		40/05.05.2010	I.M.	D.C. M.D.	Afirmații cu privire la originea etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și 4) Demnitate (Art. 15)	Avertisment

Nr.	Contestație	Nr. Hotărâre	Petent	Reclamat	Obiect	Criteriu	Constatare	Sanctiune
127.		20/04.05.2010	Partida Romilor Pro Europa	Jurnalul Național	Articol. Afirmații cu privire la originea etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și 4) Demnitate (Art. 15)	Recomandare
128.		127/07.07.2010	Romani CRISS	Provider anunțuri internet	Postare pe internet anunț angajare. Condiții restrictive.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și 4)	Avertisment Recomandare
129.		24/04.05.2010	I.M.	I.B.	Articol. Afirmații cu privire la originea etnică.	Origine etnică (Romi)	Discriminare directă (Art. 2 alin.1 și 4) Demnitate (Art. 15)	Avertisment

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII